THEODOR
CONSTANTIN

LA MIEZUL NOPȚII VA CĂDEA O STEA

EDITURA TINERETULUI

AVENTURA

THEODOR CONSTANTIN

LA MIEZUL NOPȚII VA CĂDEA O STEA

EDIȚIA A IV-a

EDITURA
TINERETULUI

O CONFERINȚĂ LA COMANDANTUL „PAJUREI"

Mașina gonea pe șoseaua asfaltată. Din cînd în cînd, șoferul încetinea, ocolind cu dibăcie gropile scurmate de proiectile sau mușcăturile făcute de șenilele tancurilor.

Generalul Popincariu Marius privea gînditor panglica șoselei care se pierdea, șerpuind, în depărtare. Nu trecuse nici o săptămînă de cînd divizia pe care o comanda dăduse lupte grele în acest sector. Hitleriștii se apăraseră cu înverșunare, măcinîndu-și rezervele. Fiecare kilometru de șosea cucerit costase mult sînge. Pînă la urmă însă, inamicul fusese dat peste cap și obligat să se retragă în mare grabă.

Își aminti de toate acestea privind șoseaua desfundată, cîmpul scurmat de proiectile. Un copac singuratic de pe marginea șoselei, cu crengile zburătăcite de schije, apăru și dispăru în urmă, ca o nălucă. Fusese un stejar falnic. Acum, în loc de crengi — cioturi ca niște brațe retezate de la încheieturi. De una din ele văzuse atîrnînd, în ziua atacului, un băietan de vreo șaisprezece ani, îmbrăcat cu ițari și bondiță, spînzurat de hitleriști.

În ciuda faptului că o astfel de moarte desfigurează oribil, chipul băietanului se păstrase neobișnuit de frumos.

Generalul își aminti cît de furios fusese atunci. Și fusese furios pentru că, la început, crezuse că

spectacolul acela tragic ar putea avea un efect demoralizant asupra trupei. Împreună cu soldaţii mărşăluiau ofiţeri, subofiţeri, gradaţi, şi generalul se întrebase, înciudat, cum nu-i trecea vreunuia prin minte să dea ordin ca spînzuratul să fie coborît din copac. Dar în clipa următoare, se convinsese că temerea sa era nejustificată. Pentru că, pe măsură ce ostaşii ajungeau în dreptul stejarului şi descopereau cadavrul băietanului, dintr-o dată, parcă odihniţi, începeau să calce mai apăsat, să-şi aşeze mai bine armele sau puştile mitraliere pe umeri, scrutînd depărtările, acolo unde se auzea tunul bubuind. Şi ura cumplită care li se aprindea în priviri atunci cînd descopereau cadavrul băietanului spînzurat nu prevestea nimic bun pentru hitleriști, cum nu prevesteau nimic bun nici cuvintele cîntecului, care izbucnise apoi de pe buzele lor crăpate de arşiţă şi vînturi:

Sus, pifane, pasul sus,
Hitler încă nu-i răpus,
Oastea lui întunecată
N-a fost toată spulberată,
Fiara cu spinarea ruptă
Nu se lasă şi mai luptă.

Măi tunare, în rafală
Dă-le ort de cheltuială,
Dă-le-obuze drept răsplată
Pentru suferinţa toată,
Cît de mult am îndurat
Multe-avem de răzbunat.

Generalul n-a mai dat atunci ordin să fie coborît cadavrul băietanului spînzurat de hitleriști. Şi cu-

prins de un fel de mîndrie, care, de fapt, era încrederea mîndră în capacitatea de luptă a soldaţilor săi, ceruse şoferului să se grăbească.

Cîteva minute, amintirea acestei întîmplări avu darul să-i abată gîndurile de la ceea ce îl preocupase tot timpul, încă de cînd se suise în maşină: cu o jumătate de oră mai devreme, îl chemase, personal, la telefon, generalul Voinescu, comandantul „Pajurei", cerîndu-i să se prezinte de urgenţă la postul de comandă, împreună cu şeful de stat-major, locotenent-colonelul Barbat Gheorghe.

Convocarea neobişnuită şi urgentă îl intriga şi, într-o oarecare măsură, îl neliniştea. Tot timpul, în maşină, nu făcuse altceva decît să se gîndească, încercînd să ghicească motivul convocării.

„S-a hotărît, oare, reluarea ofensivei?" se întreba şi acum cu nelinişte. Explicaţia aceasta însă nu-l mulţumea.

De obicei, în cazuri similare, ordinul îl primea pe altă cale, şi pînă acum nu se întîmplase niciodată ca generalul Voinescu, personal, să-l cheme la telefon. E drept că de data asta situaţia era ceva mai dificilă. Hitleriştii ocupau, acum, poziţii puternice şi fortificate. Pe de altă parte, prin ofiţerul de legătură sovietic fusese informat că în ultimele zile, pe întreg sectorul, trupele maghiare hortiste fuseseră înlocuite cu trupe hitleriste.

Deci, dacă ofensiva urma să fie reluată şi dacă divizia pe care o comanda fusese destinată de către Comandamentul Frontului să străpungă dispozitivul de apărare al inamicului, misiunea aceasta fiind una dintre cele mai grele, — necesitînd, fără îndoială,

pregătiri deosebite — convocarea la postul de comandă al „Pajurei" își găsea justificarea.

În alte împrejurări, explicația l-ar fi mulțumit. Acum, însă, eventualitatea unei apropiate reluări a ofensivei nu i se părea un motiv suficient.

„Nu cumva mă cheamă în legătură cu cele întîmplate ieri?" își spuse, strivind țigara în scrumieră.

Generalul avea motiv să fie neliniștit și mîniat din cauza celor întîmplate în ajun. Ziua se scursese într-o acalmie perfectă. Spre seară, însă, artileria inamică se dezlănțui în sectorul ocupat de regimentul de infanterie „Siretul". La început s-a crezut că nemții pregătesc un contraatac. Dar proiectilele trecură pe deasupra, căutînd amplasamentele artileriei. De fapt, nici vorbă de o căutare, pentru că numai în cinci minute — atît durase tirul artileriei inamice — o baterie de obuziere fusese distrusă. Cu o precizie suspectă, tunarii hitleriști, după cîteva proiectile de reglare, trimiseseră pe toate celelalte, snop, pe obiectiv. Aceasta nu putea însemna altceva decît că ei avuseseră informații precise cu privire la amplasamentul artileriei divizionare românești.

Întrebarea care îl frămîntase, și care continua să-l frămînte, era: pe ce cale izbutise inamicul să se informeze atît de precis? Și fiindcă presupuneri se puteau face multe, ordonase o anchetă minuțioasă. Ancheta, care fusese condusă personal de locotenent-colonelul Barbat, șeful său de stat-major, nu putuse stabili nimic precis.

Prefirînd în minte întîmplarea, generalul Popincariu își aminti concluziile la care ajunsese Barbat, după terminarea anchetei:

— Domnule general, am cercetat temeinic, împre-

ună cu căpitanul Gheorghiu. Bateriile au intrat în dispozitiv în cursul nopţii. Camuflarea pieselor a fost terminată în aceeaşi noapte. Pe căpitanul Bratu, comandantul divizionului, îl cunoaşteţi. Un ofiţer bun, care ştie să-şi ţină trupa în mînă. În timpul zilei a interzis oamenilor să circule, deşi sectorul ocupat de divizionul său este ferit de orice observaţie terestră datorită fîşiei de pădure, care se întinde pe o lungime de trei kilometri. Ţin să mai adaug, că nici înainte şi nici după ce divizionul s-a instalat în obiectiv nu s-a semnalat vreo recunoaştere aeriană din partea inamicului. De altfel, chiar dacă aceasta s-ar fi întîmplat, camuflajul perfect al bateriilor făcea imposibilă identificarea lor ...

— Bine, dar atunci cum îţi explici precizia tirului? E greu de presupus că distrugerea bateriei se datoreşte doar întîmplării.

— Evident că nu, răspunsese şeful de stat-major fără să se tulbure. Inamicul a avut informaţii precise. Cei de la Biroul 2 au operat cîteva arestări, dar, pînă în prezent, nu au aflat nimic. Părerea mea este că nu vor izbuti nici de acum încolo. Ar însemna să ne facem iluzii dacă ne-am închipui că printre cei arestaţi se găseşte acela care a transmis informaţia dincolo, la hitlerişti. Personal, înclin să cred că oamenii cercetaţi nu au vorbit, şi nici nu vor vorbi, tocmai pentru că nu ştiu nimic.

— Şi dumneata ce propui? S-ar putea întîmpla ca mîine-poimîine să ne trezim cu o nouă surpriză.

— Deşi nu exclud din capul locului această posibilitate, părerea mea este că nu se va mai repeta. De altfel, am şi luat unele măsuri. Am recunoscut personal terenul şi am dat dispoziţii ca amplasamentele tunurilor să fie schimbate. Poftiţi, aveţi aici

schiţa noului dispozitiv. De asemenea, am dat ordin ca cei de la staţia de radio să stea mereu pe recepţie, spre a intercepta o eventuală nouă comunicare. Dacă există în sat un agent hitlerist, şi fără îndoială că există, e greu de presupus că poate comunica pe altă cale decît prin radio. Or, în acest caz, dacă va încerca s-o facă, îl vom dibui. Sau, în cel mai rău caz, ştiind ce a transmis, vom putea lua măsurile dictate de noua împrejurare creată. Consideraţi că am procedat bine?

Şi de data aceasta, de altfel, ca în multe alte împrejurări, generalul Popincariu fusese nevoit să recunoască justeţea măsurilor luate de şeful său de stat-major.

Răspunse, totuşi, fără entuziasm:

— Da, desigur. Informează şi „Pajura" prin Cifru.

Amintindu-şi acum de această discuţie, generalul se uită la el cu coada ochiului. Şeful de stat-major fuma în tăcere, privind distrat peisajul, care devenea din ce în ce mai cenuşiu, pe măsură ce se lăsa întunericul. Hotărît, omul pe care îl avea la stînga sa nu-i prea era simpatic, în ciuda calităţilor sale incontestabile.

Locotenent-colonelul Barbat Gheorghe era un om la treizeci şi cinci de ani, înalt, uscăţiv, negricios, cu fruntea înaltă, care părea şi mai înaltă datorită începutului de chelie, cu ochii de o culoare greu de definit, parcă cenuşii, cu pometii obrajilor proeminenţi. Din această cauză, obrajii păreau scofîlciţi, fără să fie şi în realitate. Impresia era accentuată şi de bărbia, de asemenea proeminentă, prelungită exagerat la nivelul nasului.

Din cauza înfăţişării sale, ofiţerii din statul-major îl porecliseră „Fachirul". Porecla fusese însuşită cu

entuziasm de subofiţerii, furierii, plantoanele şi ordonanţele postului de comandă al diviziei. Comandantul „Pajurei“ îl aprecia ca pe cel mai bun şef de stat-major pe întreaga armată. Aprecierea nu era de fel exagerată. De calităţile acestuia în primul rînd generalul Popincariu îşi putea da cel mai bine seama, avîndu-l direct în subordine. În elaborarea planurilor de operaţii dovedea competenţă, îndrăzneală şi, s-ar putea spune, fantezie. E drept, ceea ce părea la prima vedere fantezie, ulterior se dovedea a nu fi altceva decît o surprinzătoare şi elastică apreciere a situaţiei de fapt, chiar şi atunci cînd informaţiile cu privire la dispozitivul şi capacitatea de luptă a duşmanului lipseau aproape total.

Dar, cu toate aceste incontestabile calităţi, ca om, generalul Popincariu nu-l simpatiza. E drept, nu putea spune nici că-l antipatiza. Era la el, mai curînd, un fel de reţinere pe care nu şi-o putea învinge. Din acest motiv, raporturile dintre ei erau, sub un anumit aspect, nefireşti. Greutăţile campaniei şi colaborarea permanentă în mod normal ar fi trebuit să-i apropie, stabilind între ei legături sufleteşti mai calde, mai durabile. În realitate, relaţiile erau strict protocolare, de serviciu. Şi aceasta părea cu atît mai nefiresc cu cît generalul nu era un om lipsit de căldură sufletească.

„Naiba să-l ia de «Fachir»! îşi spuse, privindu-l cu coada ochiului. Ar putea să creadă că am ceva cu el, că-l invidiez. Dar, oricît mă străduiesc să mă arăt prietenos, nu izbutesc, şi pace“.

Ceea ce îl caracteriza pe locotenent-colonelul Barbat era tocmai firea sa închisă, mohorîtă, un fel de închistare a sufletului care excludea spontaneitatea,

comunicativitatea, entuziasmul. Parcă în mod deliberat evita ca altcineva să-i cunoască gîndurile și simțămintele adevărate.

Și abia acum — ciudat, dar abia acum — își dădu seama generalul că adevărata cauză a prăpastiei dintre ei doi — peste care, cu toate eforturile făcute, niciodată nu izbutise să întindă o punte — se datora tocmai acestui fel de a fi al colonelului. O asemenea structură sufletească i se părea stranie și diametral opusă propriei sale firi. Despre locotenent-colonelul Barbat, închis în el, niciodată și în nici un fel exprimîndu-și părerile, de parcă ar fi ignorat cu desăvîrșire tot ceea ce depășea sfera tacticii și strategiei, foarte bine ai fi putut crede că, în ceea ce îl privea, războiul era un scop în sine și că tactica și strategia constituiau însăși rațiunea existenței sale.

Dacă pentru locotenent-colonelul Barbat Gheorghe războiul părea un scop în sine, pentru Popincariu, înfrîngerea fascismului constituia o necesitate. Trăgîndu-se dintr-o familie de cărturari oneşti, cu concepții avansate, fusese învățat să prețuiască libertățile democratice și să urască opresiunea. Datorită educației primite în familie — care îl ajută să înțeleagă încă foarte de tînăr multe din tarele iremediabile ale societății în care trăia și, în consecință, să aibă o comportare care să dea de gîndit șefilor săi — dacă ar fi fost un ofițer mediocru, sigur că nu ar fi putut rămîne în armată. Dar, înzestrat cu excepționale calități militare, fu tolerat și, de voie, de nevoie, avansat pînă la gradul de general.

Fascismul i-a repugnat și l-a urît, neascunzînd acest lucru, din care cauză începuse să i se spună „generalul incendiar". Calificativul acesta a căpătat

o consființire oficială în următoarea împrejurare petrecută curînd după invadarea țării de către hitleriști:

Popincariu primise abia de cîteva luni gradul de general și i se încredințase comanda unei brigăzi de infanterie. Într-o zi, un maior din „S.S.", atașat pe lîngă brigadă, întors dintr-o inspecție făcută la o unitate de infanterie, dădu buzna în biroul lui exprimîndu-și, în termeni ireverențioși și bătînd cu pumnul în masă, nemulțumirea în legătură cu cele constatate.

Neobrăzarea maiorului hitlerist îl înfurie în așa măsură, încît îi ceru să părăsească imediat biroul. Cum însă acesta continua încă să peroreze insulte și amenințări, se văzu obligat să-l ia de guler și să-l scoată pe ușă afară. Gestul fu însoțit de o înjurătură neaoșă, pe care hitleristul, care deși abia știa să înduruge cîteva cuvinte românești, o pricepu totuși fără nici un fel de efort. Incidentul făcu vîlvă și puțin a lipsit să fie arestat. Dacă după această întîmplare nu s-a mers totuși pînă la arestare, acesta fu doar rezultatul calculului și nicidecum al clemenței dictatorului. Acesta se temea ca nu cumva arestarea să irite corpul ofițerilor superiori, ceea ce nu era de loc recomandabil tocmai în împrejurările acelea cînd se pregătea atacul împotriva Uniunii Sovietice. Pe de altă parte, nici nu se putea lăsa nepedepsită o insultă — considerată gravă — adusă unui ofițer hitlerist. Din încurcătură i-a scos chiar generalul Popincariu, care și-a prezentat demisia.

Imediat după 23 August 1944, generalul Popincariu ceru să fie reintegrat în cadrele active ale armatei și să fie trimis pe frontul antihitlerist. Cererea îi fu imediat satisfăcută, încredințîndu-i-se comanda unei brigăzi de infanterie, care lupta în Ardeal. După luptele sîngeroase de la Oarba, unde trupele de sub

comanda sa se acoperiră de glorie, fu avansat, primind comanda diviziei „Moldova“[1].

Sever, dar drept, cerînd eforturi de la toți, fără să se menajeze pe sine însuși, curajos și entuziast, era admirat și iubit atît de statul său major, cît și de ostașii din linia întîi, care nu o dată avuseseră prilejul să-l vadă în mijlocul lor. În nenumăratele bătălii, din Ardeal și pînă în inima pustei maghiare, unitățile de sub comanda sa se comportaseră vitejește.

*

* *

De toate acestea își aminti în timp ce șoferul manevra cu dibăcie „Mercedes“-ul pe șoseaua desfundată de proiectile, ca un pilot o corabie pe o mare presărată cu stînci submarine.

Privi pe furiș la șeful său de stat-major. Acesta sta țeapăn pe banchetă, fără să se rezeme de speteaza capitonată, și părea imaginea vie a unui faraon de altădată.

„Stă de parcă ar fi tras în țeapă!“ își spuse, schițînd fără voie un zîmbet, pe care locotenent-colonelul Barbat în nici un caz nu putea să-l observe din cauza întunericului care, pe nesimțite, biruise, revărsîndu-se peste întinsul pustei, parcă fără capăt. Imediat, însă, părîndu-i-se că-l nedreptățește, adăugă sincer: „Și, totuși, e cel mai capabil șef de stat-major. Cine știe dacă înapoia acestei voite cuirase nu se ascunde o inimă caldă și simțitoare“.

---

[1] Autorului acestei cărți i se pare aproape de prisos să atragă atenția cititorilor săi că, pe front, atît marile unități (diviziile, armatele), cît și unitățile (regimentele) nu purtau denumiri codificate, așa cum apar ele în carte: „Pajura“, „Moldova“, „Siretul“ etc. Denumirile codificate erau folosite numai în convorbiri telefonice sau în radiograme.

Postul de comandă al „Pajurei“ se instalase în clădirea unei foste școli de agricultură. O clădire în formă de potcoavă, cu un singur etaj și cu o grădină imensă, care servea drept teren experimental pentru diverse culturi. Generalul Popincariu și locotenent-colonelul Barbat fură introduși imediat la generalul Voinescu. După ce strînse mîna fiecăruia, acesta îi invită să ia loc.

Generalul Voinescu era un bărbat de vreo cincizeci și cinci de ani, de statură mijlocie, dar bine legat. Greu i-ai fi putut da vîrsta pe care o avea în realitate. Umerii largi, pieptul puternic, obrajii rumeni radiind sănătate, părul des și rebel, abia puțin încărunțit pe la tîmple, toate acestea te făceau să crezi că ai în față un om care n-a depășit vîrsta de patruzeci de ani. Dar, ceea ce contribuia, în măsura cea mai mare, să nu-i bănuiești vîrsta adevărată erau ochii, de un albastru serafic, mari, vioi, parcă ochi de adolescent. De altfel, generalului Voinescu, în momentele de bună dispoziție, îi plăcea să se laude că, în afară de guturai, nu-și amintea să fi suferit de vreo altă boală.

Ofițerii din statul său major erau în stare să se facă luntre și punte numai să-i îndeplinească ordinele. Și aceasta nu pentru că ar fi fost un comandant care izbutea să se facă temut printr-o excesivă severitate. Dimpotrivă, chiar atunci cînd un lucru nu-i plăcea, își exprima nemulțumirea în termeni extrem de politicoși. Cel în culpă simțea în tonul cu care era rostită mustrarea o asemenea răceală și mușcătoare ironie, încît ar fi preferat, în schimb, pedeapsa cea mai aspră.

De altfel, era suficient să-l auzi vorbind, ca să-ți dai imediat seama că înapoia vocii lui, totdeauna

amabilă și melodioasă, înapoia surîsului cald se ascunde o voință de fier, voința unui om învățat să comande și să fie ascultat.

Generalul Popincariu, remarcînd încă din prima clipă excesiva amabilitate cu care fusese primit, înțelese că urma să asculte fie lucruri neplăcute, fie vreo comunicare de o deosebită importanță.

Generalul Voinescu aprinse o țigară și, după ce trase cîteva fumuri, întrebă cu ton indiferent, parcă numai din simplă politețe:

— Ei, ce se mai aude pe la voi, dragă Popincariule?

— Nimic deosebit, domnule general. Liniște. Ieri a fost puțină animație în sectorul ocupat de regimentul lui Hrubaru. Așa cum v-am raportat, batalionul 2 a atacat prin surprindere și i-a împins pe hitleriști puțin înapoi, ocupînd o poziție mai avantajoasă. Datorită acestei acțiuni, am stabilit la flancul drept o legătură mai bună cu regimentul sovietic comandat de colonelul Iușilov. Inamicul a încercat de două ori să contraatace, dar a fost oprit cu baraj de artilerie.

— Mi se pare că sectorul acela este cel mai dificil, nu-i așa?

— Exact, domnule general. Pentru orice eventualitate, l-am întărit cu un batalion din regimentul lui Panaitescu, pe care îl țin în rezervă.

— Da! Da! încuviință generalul Voinescu, parcă fără să acorde importanță celor aflate. Îmi dau seama că ai o misiune grea, Popincariule.

— Mai ales dacă aveți în vedere efectivele actuale.

— Locotenent-colonel Barbat, dumneata ce părere

ai? În cazul unui atac din partea inamicului, pe un front mai larg, pozițiile vor putea fi apărate?

— Domnule general, părerea mea este că, la ora actuală, cu forțele de care dispune, inamicul nu e în stare să pornească o acțiune serioasă. Dacă ar încerca totuși, cu toate că linia frontului e foarte subțire, ne vom putea menține pozițiile. Pînă acum, artileria noastră s-a dovedit extrem de eficace în acțiunile ei de baraj.

— Dar dacă aduc trupe proaspete? continuă să întrebe comandantul armatei. După toate probabilitățile, hitleriștii chiar asta fac. La voi nu se simte nimic?

— E greu de presupus că hitleriștii au putut să aducă trupe proaspete pe poziții în timpul nopții fără ca posturile noastre de ascultare să prindă de veste, oricîte măsuri de precauție și-ar fi luat.

Generalul Voinescu îl întrerupse:

— Totuși, aduc întăriri.

— Mă scuzați, domnule general — interveni locotenent-colonelul Barbat, cu o voce care trăda mult scepticism — aceste rezerve au fost observate în sectorul ocupat de divizia noastră? Vă mărturisesc, nu le văd rostul.

— Da? Va să zică dumneata, colonele, nu vezi rostul unor concentrări de trupe hitleriste în sectorul ocupat de unitățile diviziei voastre? întrebă generalul Voinescu, cu un zîmbet pe care nu căută să și-l ascundă. Ei bine, ele au fost semnalate chiar la voi.

— Îmi permiteți să vă expun punctul meu de vedere?

— Te rog chiar, colonele!

Locotenent-colonelul Barbat se ridică și se apro-

pie de harta mare care acoperea un întreg perete. Nenumărate steguleţe indicau linia frontului.

— Priviţi cum arată linia frontului. În flancul nostru drept şi în flancul stîng al diviziei de cavalerie, trupele sovietice deţin cîte un pinten. Linia frontului ocupată de noi şi de divizia de cavalerie formează o adîncitură. Pentru inamic, nu noi constituim cea mai mare ameninţare, ci unul din cei doi pinteni dacă nu amîndoi în aceeaşi măsură, deţinuţi de trupele sovietice. Normal ar fi ca inamicul, prin acţiuni ofensive puternice, să încerce să reteze aceşti pinteni, sau, cel puţin, pe acesta de la nord, care prezintă cel mai mare pericol. O ofensivă a trupelor sovietice în direcţia nord-vest l-ar pune pe inamic în situaţia de a se trezi cu toate trupele din faţa noastră încercuite.

Acesta este motivul — continuă colonelul Barbat — pentru care nu văd raţiunea unor acţiuni ofensive împotriva noastră, sau a diviziei de cavalerie, cu alte cuvinte, raţiunea concentrării de rezerve în sectorul nostru. Numai într-un singur caz s-ar putea justifica aducerea rezervelor. Anume, atunci cînd nemţii ar intenţiona să pornească o ofensivă generală pe întreg frontul. Doar într-un asemenea caz ar avea nevoie să păstreze acest intrînd, pentru a preîntîmpina, înainte să fi terminat pregătirile în vederea ofensivei, un eventual atac din partea noastră. E îndoielnic însă că ei dispun de rezervele necesare unei ofensive generale. Or, dacă presupunerea aceasta corespunde realităţii — şi eu cred că da — înseamnă că inamicul nu are nici un interes să îngrămădească trupe în acest intrînd, atîta vreme cît nu a înlăturat primejdia pe care o reprezintă cei doi pinteni sovietici, înfipţi în dispozitivul său de apă-

rare. Eu, personal, m-aș retrage din acest intrînd pînă la nivelul pintenilor.

În clipa aceea sună telefonul. Generalul Voinescu ridică receptorul. Avu loc următoarea convorbire telefonică:

— Alo! Domnul general?

— Da, eu sînt!

— Am onoarea să vă salut. Colonelul Paulopol la aparat. Domnule general, am primit chiar acum, printr-un curier special, o comunicare extrem de importantă.

— Așteaptă un sfert de oră și te chem. Sînt la mine generalul Popincariu și colonelul Barbat.

— Mă iertați că insist, dar comunicarea privește tocmai pe domnul general Popincariu. E ceva extrem de important și de grav. Îmi permit să insist să mă primiți imediat.

— Colonelul Barbat poate să fie de față?

— Evident.

— Atunci vino imediat!

Punînd receptorul în furcă, generalul Voinescu se adresă celor doi:

— Domnilor, la aparat a fost colonelul Paulopol. A primit o comunicare importantă care vă privește. După cum ați auzit, i-am spus să vină. Vom continua mai tîrziu discuția începută.

Generalul Popincariu se întrebă cu neliniște, ce ar putea conține comunicarea aceea urgentă care îl privea. Nu avu însă timp să găsească răspunsul, pentru că în clipa următoare intră pe ușă colonelul Paulopol Traian, șeful Biroului 2 al comandamentului „Pajura".

— Despre ce-i vorba, Paulopol?

— Așa cum am avut onoarea să vă raportez la telefon, acum zece minute am primit de la Marele Stat-Major, printr-un curier special, o comunicare extrem de importantă. Sîntem avertizați că un agent al Abwehrului[1] se ascunde printre cei care lucrează la postul de comandă al diviziei comandate de domnul general Popincariu. Agentul are însărcinarea să descopere noul sistem de funcționare al mașinii de cifrat cu care lucrează cei de la serviciul cifrului. Marele Stat-Major ordonă ca, deocamdată, pînă va lua măsuri speciale, să se asigure o securitate sporită întregului material de cifru.

În rezumat, aceasta este comunicarea pe care ne-o face Marele Stat-Major.

— După părerea dumitale, ce ar trebui să facă agentul Abwehrului ca să-și poată îndeplini misiunea? întrebă generalul Voinescu.

— Dacă ar ști care anume, să fotografieze o anumită rozetă din corpul mașinii. Operația, în sine, după cum vă puteți da seama, este destul de simplă. Numai că e mult mai greu să ajungă pînă la mașina de cifrat. În acest caz...

Dar nu mai avu timp să-și termine fraza, pentru că generalul Voinescu îl întrerupse, adresîndu-se generalului Popincariu:

— Cine conduce serviciul vostru de Cifru, generale?

— Căpitanul Smeu Paraschiv.

— Smeu Paraschiv! Nu-l cunosc. Ce părere ai despre el?

— Excelentă, domnule general. Un ofițer foarte capabil. Răspund pentru el.

---

[1] Abwehr — serviciul de spionaj al armatei hitleriste (n.a.).

— Dar dumneata, Paulopol? Îl cunoşti, desigur...

— Aceeaşi părere ca a domnului general Popincariu.

— Atunci e bine. Dar cifratorii? În ei putem avea deplină încredere?

Generalul Popincariu ridică din umeri:

— Asta nu mai ştiu!

— Ca cifratori, sînt cu toţii foarte buni — adăugă colonelul Paulopol. După cîte ştiu, radiogramele primite de la „Moldova" nu ne-au dat niciodată bătaie de cap. Sînt totdeauna impecabil cifrate. Dar în ce măsură putem avea încredere în ei, bineînţeles că va trebui să mai verificăm.

— Fără îndoială — interveni în discuţie locotenent-colonelul Barbat. Dar îmi permit să-mi exprim îndoiala că agentul Abwehrului ar putea fi unul dintre cifratori. Cu toţii lucrează la Cifru încă de la începutul campaniei. Or, dacă unul dintre ei ar fi agentul Abwehrului, de mult Comandamentul german s-ar fi aflat în posesia secretului maşinii noastre de cifrat.

Generalul Voinescu replică însă:

— S-ar putea să ai dreptate, colonele. Raţionamentul dumitale e de altfel, destul de ispititor. Dar în materie de spionaj, dacă te bazezi numai pe logică, fără să verifici faptele, uşor poţi să greşeşti. Întrebîndu-ne dacă putem, sau nu, avea încredere în cifratori, asta nu înseamnă că trebuie să căutăm agentul Abwehrului doar printre ei. Dacă am înţeles bine cele ce ne-a explicat Paulopol, am impresia că, pentru a-şi atinge scopul, agentul nu poate recurge la furt. Aşa-i, Paulopol?

— Exact, domnule general! Dacă, prin absurd, am presupune că i s-ar ivi agentului prilejul să fure ro-

zeta, aceasta nu i-ar folosi la nimic. Furtul s-ar descoperi chiar în aceeași zi, iar Marele Stat-Major, anunțat imediat, ar interzice folosirea mașinilor de cifrat.

— Va să zică, ipoteza furtului trebuie exclusă. Ei bine, în cazul acesta, dumneata, Popincariu, va trebui să dai ordin Biroului 2 să pună sub observație pe cifratori și pe toți aceia care au vreo legătură, directă sau indirectă, cu acest serviciu. În afară de aceasta, va trebui asigurată o pază mai bună Cifrului, mai ales în timpul deplasărilor. La încartiruire, serviciului de Cifru să i se asigure încăperea care prezintă maximum de securitate. Cheile de la lada de fier în care sînt ținute codurile și mașina de cifrat vor trebui păstrate de către căpitanul Smeu. De altfel, presupun că așa și procedați. Nu se va lucra cu materialul de cifrare decît în prezența sa. Deocamdată, pînă la noi ordine, cam acestea ar fi măsurile pe care va trebui să le iei, Popincariule. Îmi vei raporta de executare și mă vei ține la curent cu mersul cercetărilor. Și acum, dumneata, Paulopol, te poți retrage. Noi mai avem de pus la punct unele lucruri. Bună seara!

După plecarea șefului Secției a II-a, generalul Voinescu se ridică de pe scaun și începu să se plimbe cu mîinile la spate, îngîndurat. După cîtva timp, oprindu-se în fața hărții agățată de perete, vorbi:

— Domnilor, să revenim la discuția noastră anterioară: Comandamentul hitlerist deține informația falsă că, în scurt timp, din sectorul vostru vom porni o mare ofensivă. Pentru a putea face față loviturii, el și-a retras în mare grabă trupe din alte sectoare, masîndu-le, deocamdată, în imediata apropiere a frontului. De ce ține să mențină această poziție înain-

tată, chiar cu riscul de a fi învăluit pe la flancuri? Se pot formula două ipoteze ori el însuși intenționează să pornească o contraofensivă, ori, ceea ce e mai probabil, ține să-și mențină cu orice preț actuala poziție, deoarece își dă seama că, din cauza configurației terenului, o retragere numai pînă la linia propriilor sale flancuri nu este posibilă. Priviți harta. Flancul său drept are în față acest rîu. Cu alte cuvinte, un obstacol natural. Flancul stîng stă bine pe acest deal. Dar, în linie dreaptă, între aceste două extreme, terenul nu oferă nici un punct de reazem natural. Asta înseamnă că, dacă se retrage din fața noastră, nu-și va putea consolida o poziție de apărare decît la douăzeci sau treizeci de kilometri mai înspre vest, adică la douăzeci sau treizeci de kilometri înapoia pozițiilor ocupate în prezent de flancurile sale. În acest caz, situația ar fi inversată. Acum formează el un intrînd în dispozitivul nostru, iar mîine am forma noi o pană în dispozitivul său.

Se pare că hitleriștii — ignorînd amenințarea care îi paște din flancuri, sau, chiar dacă nu o ignoră, bazîndu-se pe avantajul pe care li-l oferă terenul — preferă situația prezentă și sînt hotărîți să-și mențină pozițiile.

Abstracție făcînd de motivul adevărat care îi determină să păstreze acest intrînd, un lucru are importanță: că am reușit să-i inducem în eroare. Și pentru ca eroarea să fie deplină, voi veți servi drept momeală. Cu alte cuvinte, va trebui să atacați. Ziua atacului nu a fost încă fixată, dar vi se va comunica la timp.

— Numai noi? întrebă generalul Popincariu.

— Va ataca și divizia de cavalerie.

— Aţi amintit de o divizie care va fi în rezervă. Dacă, singuri, n-o vom putea scoate la capăt, ne va da o mînă de ajutor?

— Nu! Divizia aceea are altă misiune. Ea a primit ordinul să facă o mică plimbare. Începînd din noaptea aceasta se va deplasa încoace. Şi o va face în aşa fel, încît hitleriştii să ia neapărat cunoştinţă de aceasta. Deplasarea va continua şi în cursul zilei. Probabil că în ziua următoare veţi ataca voi. Un motiv în plus ca hitleriştii să creadă că este vorba de o adevărată ofensivă în sectorul diviziei voastre.

— La început, da! Curînd însă, dîndu-şi seama că au fost păcăliţi, şi, aruncînd în foc trupe proaspete din rezervă, s-ar putea să ne dea peste cap — observă generalul Popincariu. Ştiţi că unităţile diviziei pe care o comand au avut pierderi importante.

— Da, ştiu! ... Dar pot să te asigur că temerea dumitale e nejustificată. Hitleriştii nu vor avea timp să contraatace, folosind rezervele, deoarece, aproape concomitent, adevărata ofensivă va fi dezlănţuită la flancul lor drept. Şi atunci hitleriştilor nu le va rămîne altceva de făcut decît să se retragă cît mai repede din faţa noastră, ca să scape din încercuire. Ei, acum, după ce cunoaşteţi planul de ansamblu al acţiunii, continui să fii sceptic?

Generalul Popincariu răspunse surîzînd:

— Nicidecum!

— Şi încă ceva, Popincariule. Îmi trebuie, neapărat, o limbă. Din pămînt, din iarbă verde să-mi faceţi rost de ea!

— Vom mai încerca, domnule general.

— Neapărat. Revenind la cele ce am discutat, cum ajungi acasă, cheamă-ţi comandanţii de regimente şi pune-i la curent cu situaţia. Ia toate măsurile care

se impun. Atrage-le atenţia ca, în următoarele două nopţi, să fie oleacă animaţie pe poziţie. Hitleriştii să aibă impresia că sînt aduse trupe proaspete.

Şi spunînd acestea, comandantul „Pajurei" se ridică în picioare, semn că întrevederea luase sfîrşit. Generalul Popincariu şi şeful său de stat-major făcură la fel.

— Domnilor, nu vă spun noapte bună, pentru că în noaptea aceasta veţi mai avea mult de lucru, ci succes!

Se aflau amîndoi la uşă, cînd vocea generalului Voinescu îi făcu să se întoarcă.

— Am uitat să-ţi spun, generale, că am citit cu multă atenţie raportul în legătură cu pierderea bateriei. Fără îndoială că inamicul a avut informaţii precise. Ar trebui să reflectaţi dacă nu cumva informaţia a fost furnizată chiar de agentul asupra căruia ne atrage atenţia Comandamentul sovietic.

— E foarte probabil. M-am gîndit şi eu la acelaşi lucru. Va trebui ca Biroul 2 să reia cercetările. Voi da dispoziţii în acest sens.

Generalul Voinescu aprobă din cap, fără să răspundă, apoi sună după aghiotant.

ECHIPA DE CIFRATORI SE COMPLETEAZĂ

Intrînd în biroul generalului Popincariu şi găsindu-l acolo şi pe căpitanul Gheorghiu, şeful Biroului 2, căpitanul Smeu bănui imediat că generalul primise de la Marele Stat-Major ordinul aşteptat cu atîta nerăbdare.

Una din trăsăturile pregnante ale caracterului căpitanului Smeu era dinamismul. Un dinamism dublat de o mare capacitate organizatorică. Aptitudinile sale de adaptabilitate practică, indiferent de situaţia în care s-ar fi aflat, erau cunoscute şi unanim apreciate. Obişnuit să acţioneze rapid şi eficace în orice împrejurare, atît măsurile pe care le luase din ordin, cît şi acelea din proprie iniţiativă nu-l mulţumeau şi nici nu-l linişteau. Avusese chiar o discuţie cu şeful Biroului 2:

— În definitiv — îi spusese — prin ce se caracterizează măsurile pe care le-am luat noi? Expectativă! Aşteptăm ca agentul hitlerist să acţioneze. Nu-l cunoaştem şi, în consecinţă, nu ştim cum va acţiona. Din care parte ne va lovi? Vom prinde de veste la timp, sau abia atunci cînd totul se va fi consumat? În schimb, ne-am luat ceva măsuri şi aşteptăm. Asta mi se pare tot aşa de ineficace ca şi cînd ţi-ai organiza o linie de apărare puternică, fără ca să ştii de unde te va ataca duşmanul. Şansele de a fi atacat din faţă, din spate, sau din flanc sînt egale.

— Ţin să-ţi atrag atenţia că greşeşti dacă socoţi că noi nu facem altceva decît să aşteptăm ca agentul să acţioneze. Ştii foarte bine că noi, cei de la Biroul 2, nu stăm cu mîinile la piept şi că am luat toate măsurile dictate de această împrejurare neobişnuită. Desigur, deocamdată nu avem cu ce ne lăuda. Dar trebuie să recunoşti şi tu că prinderea unui spion nu e o treabă care se poate rezolva cît ai bate din palme. Pînă la urmă, poţi să fii convins că îl vom dibui.

Bineînţeles, căpitanul Smeu trebuise să-i dea atunci dreptate. Într-adevăr, descoperirea agentului era o treabă dificilă. Agentul putea fi un ofiţer al

comandamentului, cum, de asemenea, foarte bine putea fi unul dintre subofițeri sau dintre furieri. Cel puțin, în ceea ce îl privea, începuse să suspecteze chiar și pe cei din echipa de cifru.

Pînă de curînd avusese încredere deplină în toți cifratorii săi, fusese mîndru de ei. Niciodată nu-l făcuseră de rușine. Dimpotrivă, șeful biroului Cifru al „Pajurei" îl lăudase — și nu o dată — că are cea mai bună echipă de cifratori. Pe de altă parte, fusese convins că își cunoaște bine oamenii, că știe despre ei tot ceea ce era necesar să știe. Ca urmare a acestui fapt, despre fiecare își formase o părere. Unii îi erau dragi, pe alții numai îi aprecia. Despre nici unul însă nu avusese prilejul să-și facă o părere proastă. În același timp, și ei îl stimau și îl iubeau în egală măsură.

Iată că, acum, nu mai avea încredere în ei. Dar oare în nici unul? Nu, desigur că nu! Pe Tomescu Adrian nu-l credea capabil de trădare. Tot ceea ce știa despre acest cifrator constituia suficientă garanție ca să-l situeze deasupra oricărei bănuieli.

De altfel, acesta fusese și motivul pentru care, în cursul dimineții, cînd nu se aflau decît amîndoi în birou, într-un moment de mare îngrijorare, îi recomandase:

— Tu, Tomescule, să fii, mai mult decît ceilalți, cu ochii în patru.

Acesta, oarecum nedumerit, întrebase:

— S-a întîmplat ceva rău, domnule căpitan?

Nefiindu-i îngăduit să-l pună și pe el la curent cu ceea ce plănuia Abwehrul, replicase aproape cu ton profesional:

— Slavă Domnului, pînă acum nimic! Și dacă vom fi mereu cu ochii în patru, sigur că nu se va în-

tîmpla nici de acum încolo. Tocmai de aceea socot, că oricît de multe ar fi apelurile la vigilenţă, niciodată nu sînt de prisos. Recomandarea pe care ţi-am făcut-o adineauri consider-o încă un apel la vigilenţă.

La atîta se rezumase discuţia dintre ei.

Acum, amintindu-şi de ea, căpitanul Smeu îşi spuse: „Categoric, în Tomescu pot avea deplină încredere. În ceilalţi însă . . .!"

Bănuindu-i, devenise extrem de precaut. Cînd lucrau, nu-i slăbea din ochi o clipă, cu toate că era conştient de ridicolul situaţiei. După ce terminau, cu mîna sa închidea maşina în lada de fier, unde păstra codurile şi toate materialele de cifrare, avînd grijă de fiecare dată să pună cîte un semn, aproape imposibil de băgat în seamă, ca să poată verifica a doua zi dacă, între timp, a umblat, sau nu, cineva în ladă.

În nopţile ce trecuseră de cînd aflase de existenţa agentului hitlerist avusese coşmaruri îngrozitoare. Se trezise de mai multe ori scăldat în sudoare şi, înspăimîntat de cele visate, se îmbrăcase repede şi dăduse fuga la comandament, să verifice dacă totul era în regulă.

Dimineaţa, de fiecare dată, îl căutase pe căpitanul Gheorghiu:

— Nimic nou, Gheorghiule?

— Nimic, Smeule!

— . . . Şi de la Marele Stat-Major?

— Încă nimic!

— Greu se mai mişcă şi ăia! . . . Va să zică stăm şi aşteptăm. Bună treabă!

— Ţi-am mai spus că nu stăm de pomană — răspunsese căpitanul Gheorghiu. Ce dracu'! Trebuie să înţelegi că nu sîntem Mafalda.

Căpitanul Smeu nu se înşela presupunînd că generalul Popincariu îi convocase pentru a le comunica eventualele ordine primite de la Marele Stat-Major.

— Domnilor — vorbi generalul după ce-i pofti să ia loc — în legătură cu agentul hitlerist am primit mai adineauri noi ordine de la Marele Stat-Major. Marele Stat-Major ne face cunoscut că ne-a trimis un om de la serviciul special de contrainformaţii, care să ne ajute la depistarea şi arestarea omului Abwehrului. Va colabora strîns cu dumneata, Gheorghiule, dar în ceea ce priveşte ierarhia, îmi va fi numai mie direct subordonat. Va trebui să-i găsim un loc la unul din birourile sau serviciile noastre, fără ca altcineva, în afară de noi, aici prezenţi, să cunoască adevărata sa identitate. V-am chemat ca să vă aduc la cunoştinţă acest lucru şi să vă cer părerea. Unde credeţi că l-am putea plasa, fără ca acest lucru să bată la ochi? Omul vine de la divizia „Bistriţa" unde a lucrat tot pentru Biroul 2. La noi va avea gradul de caporal, şi poartă numele de Ulea Mihai. În prezent se găseşte la regimentul lui Panaitescu, sosit de două zile, chipurile cu un batalion de marş. Ce propui, Gheorghiule?

— În cazul acesta, aş propune, domnule general, să-l dăm la Biroul 4. L-am auzit, la popotă, pe domnul maior Bratoloveanu plîngîndu-se că nu are oameni suficienţi.

Generalul se gîndi o clipă:

— Nu ştiu dacă e bună propunerea dumitale, Gheorghiule. Maiorul Bratoloveanu e un ofiţer capabil, dar extrem de sever. Dacă îl dau lui Bratoloveanu, are să-l înhame la treabă, aşa cum face şi cu ceilalţi furieri. Or, vă daţi seama că acest Ulea, ca să ne poată ajuta, trebuie să aibă libertatea de

mișcare necesară. Or, Bratoloveanu nu i-ar acorda un regim de favoare decît numai dacă i-aș spune cine este el în realitate. Acest lucru nu-mi este însă permis. Nu uitați: sîntem patru care cunoaștem adevărata identitate a lui Ulea: noi trei, plus șeful de stat-major. În afară de noi, nimeni nu va trebui s-o afle. Nici măcar subalternii dumitale, Gheorghiule.

— Bineînțeles, domnule general.

— Domnule general — interveni căpitanul Smeu — dacă îmi permiteți, am și eu o propunere.

— Spune, Smeule.

— După cum am avut onoarea să vă mai informez zilele trecute, în prezent echipa mea de cifrare este descompletată. Îmi lipsește un om. Fruntașul t.r. Cameniță Radu a intrat în spital acum o săptămînă. Domnul colonel-medic Stătescu m-a informat că a fost evacuat la un spital din interior. Deoarece tot trebuie să-mi completez echipa, aș propune ca acest Ulea să-mi fie repartizat mie.

— Să lucreze chiar la Cifru? Hm! Propunerea dumitale, Smeule, nu este de loc rea! Ce părere ai, Gheorghiule?

— Domnule general, găsesc și eu bună propunerea lui Smeu. În primul rînd pentru că, lucrînd la Cifru, îi creăm posibilitatea să fie, permanent, în miezul problemei; în al doilea rînd, de vreme ce toată lumea este convinsă, pe drept sau pe nedrept, că la Cifru se lucrează mai puțin decît în oricare altă parte, nimeni nu se va mira dacă Ulea va fi văzut circulînd mai mult decît furierii celorlalte servicii sau birouri.

— Domnule general, cred că numai primul argument adus de căpitanul Gheorghiu poate sta în picioare. Dacă țineți seama și de al doilea, atunci

Ulea ar putea lucra tot atît de bine și la Biroul 2. După cîte știu, sînt destui și aceia care au convingerea că la Biroul 2 nu se prea omoară lumea muncind.

Generalului nu-i displăcu de fel că Smeu reacționa prompt. Totuși, replică aproape cu severitate:

— Nu v-am cerut să faceți aprecieri asupra muncii voastre. Cunosc atît activitatea Biroului 2, cît și a serviciului Cifru. Dar să revenim la problema care ne interesează. Va să zică, rămîne stabilit: caporalul Ulea Mihai va lucra la Smeu. Trebuie, însă, să procedăm în așa fel, ca să nu trezim nici un fel de bănuială agentului Abwehrului. Concret, iată ce propun: dumneata, Smeule, te vei duce la șeful Biroului 1 și îi vei spune că ți-am aprobat să-ți completezi echipa. N-ar fi rău să-mi faci, în prealabil, un raport în scris. În rezoluție voi ordona ca omul să fie dat de regimentul lui Panaitescu, care, de altfel, stă și cel mai bine în oameni. Panaitescu mi-l va trimite pe Ulea, fără să știe că tocmai de el aveam nevoie. Asta aranjez eu.

Ieșind de la general, căpitanul Smeu trecu pe la stația de radio. Comandantul stației tocmai terminase de recepționat o radiogramă transmisă de „Pajura". Luă blanchetele cu textul cifrat și se grăbi să se întoarcă la birou, ca s-o descifreze.

Într-un sfert de oră, radiograma fu descifrată. După ce predă textul, în clar, șefului de stat-major, revenind în birou, se adresă cifratorului care îndeplinea și funcția de dactilograf:

— Mardare, pregătește-te de scris. Pune hîrtie din cea mai bună, e vorba de un raport către domnul general... Așa... Scrie atunci: *Raport privind necesitatea completării echipei de cifratori.* Ai scris?

— Da!

Lămuriți încă de la primele cuvinte ale căpitanului de conținutul raportului, cifratorii se priviră între ei semnificativ, zîmbind cu neîncredere.

Căpitanul Smeu, care știa de ce oamenii săi sînt atît de sceptici, continuă să dicteze:

— Mai departe! *Am onoarea a raporta următoarele...* Două puncte... De la capăt... *În conformitate cu ordinul Marelui Stat-Major nr. ...*

Dictă pînă la capăt, fără să se mai oprească.

Abia după ce căpitanul Smeu semnă hîrtia, unul din cifratori întrebă cu neîncredere:

— Credeți că domnul general are să aprobe?

— Și de ce nu?

— Domnule căpitan, nu vă supărați, dar sînt convins că raportul dumneavoastră nici nu va ajunge la domnul general. Îl veți primi înapoi cu rezoluția negativă a domnului colonel Barbat. Știți ce părere are dumnealui despre noi.

— După cîte știu, are o părere bună. Nu i-am dat niciodată prilejul să fie nemulțumit de munca noastră.

— Ați uitat, pesemne, că, nu demult, a vrut să ne înjumătățească numindu-ne trenarzi.

— Știți foarte bine în ce situație se găseau atunci unitățile diviziei. Între timp, au sosit din țară cîteva batalioane de marș, și situația s-a îmbunătățit.

Deoarece se făcuse ora prînzului, cifratorii, unul cîte unul, plecară la masă. Căpitanul Smeu rămase mai departe la birou, să rezolve corespondența de care pînă acum nu avusese timp să se ocupe. Absorbit de lectură, abia mult mai tîrziu observă că unul din cifratori, sergentul t.r. Barbu Vasile, încă nu plecase la masă.

— Tu de ce nu te duci la masă, Barbule?

— Plec imediat, domnule căpitan.

Barbu își strînse hîrtiile, pregătindu-se de plecare. De plecat, nu plecă însă. Se duse doar pînă la ușă. De acolo se întoarse și se opri în fața biroului căpitanului Smeu.

— Ce-i, Barbule? S-a întîmplat ceva? întrebă acesta.

— De întîmplat, nu s-a întîmplat nimic. Dacă aveți puțin timp, v-aș ruga să-mi acordați cîteva clipe. Aș vrea să vă rog ceva.

— Ia loc pe scaun! Te ascult cu plăcere...

Barbu se grăbi să dea curs invitației capitanului. Părea însă tare încurcat. De cîteva ori încercă să vorbească, dar de fiecare dată nu se putu hotărî.

Căpitanul Smeu, cunoscut ca un om care nu-și pierde niciodată răbdarea, îl lăsă în pace, așteptînd să se hotărască singur. În cele din urmă, Barbu își regăsi glasul:

— Domnule căpitan, mi-e tare greu să încep... Mai bine-zis, nu știu cum să încep. Știți, de mult intenționam s-o fac, dar n-am avut curaj. Mă gîndeam: desigur, domnul căpitan are să creadă că m-am scrîntit la cap. Ceea ce m-a hotărît a fost raportul pe care l-ați dictat mai adineauri. Acum e prilejul cel mai nimerit să-i vorbesc — mi-am zis.

„Ce tot bate cîmpii? Unde o fi vrînd să ajungă?" se întrebă căpitanul Smeu, care însă nu lăsa prin nimic să se observe că vorbăria incoerentă a cifratorului începuse să-l cam enerveze.

— Dragă Barbule, cred că ar fi bine să lași deoparte această lungă și încîlcită introducere și să spui deschis tot ce ai pe suflet — îi atrase atenția.

— Aveţi dreptate, domnule căpitan. Vă rog să mă iertaţi, dar, să ştiţi, nu e un lucru chiar atît de simplu. Timpul dumneavoastră fiind însă limitat, am să vă spun, în cîteva cuvinte, despre ce e vorba: domnule căpitan, vă rog să mă trimiteţi în linia întîi!

La orice s-ar fi aşteptat căpitanul Smeu, numai la o asemenea cerere, nu.

— Cum? Vrei să pleci în linia întîi? întrebă cu neîncredere.

— Da, domnule căpitan. Văd că sînteţi tare surprins. Asta înseamnă că am făcut bine evitînd să vorbesc de faţă cu ceilalţi. Desigur, vă întrebaţi ce mă determină să-mi risc pielea, cînd nimenea nu mi-o cere...

— E firesc să-mi pun o asemenea întrebare, nu-i aşa? răspunse rece căpitanul Smeu.

— Fără îndoială. Şi sînt gata să vă răspund. Ştiţi, oamenii sînt ca ceasornicele. Unii au o maşinărie simplă de tot, cîteva rotiţe; alţii o maşinărie complicată, cu multe rotiţe şi angrenaje. Mi se pare că eu fac parte din ultima categorie. Vă rog să nu mă înţelegeţi greşit; spunînd aceasta, nu vreau să mă supraapreciez. Se ştie că, de multe ori, lucrurile simple au o valoare mai mare decît cele foarte, foarte complicate. De exemplu, axiomele matematice: sînt simple, surprinzător de simple, şi totuşi geniale. Aşa şi cu mine. Dacă afirm că sînt o maşinărie complicată, asta nu înseamnă, neapărat, că e şi ceva de capul meu. Astăzi, maşinăria asta complicată s-a stricat. Permiteţi-mi să vă povestesc două întîmplări recente, din vina cărora maşinăria mea nu mai funcţionează normal.

Vă aduceţi aminte că acum vreo trei săptămîni a trebuit să schimbăm frontul cu circa treizeci de

kilometri mai la nord. Noi, cei de la postul de comandă a diviziei, ne-am deplasat cu mașinile, dimineața, în zori. Undeva, la o răscruce de șosele, ne-am întîlnit cu un batalion de infanterie. Probabil, ultimul care încă nu intrase în poziție. Infanteriștii erau murdari de noroi, cu fețele trase, cu ochii înroșiți de trudă și nesomn. După un marș forțat de o noapte întreagă, unii dintre ei mergeau și dormeau.

Aceasta e prima întîmplare pe care am ținut să v-o povestesc. Și acum pe a doua: cu prilejul ultimei deplasări, mi-ați ordonat să rămîn cu eșalonul II. Încărcasem într-un camion ce mai rămăsese din calabalîcul nostru și tocmai ne pregăteam să plecăm, cînd niște localnici au adus, pe o targă improvizată, un soldat rănit. Un pistolar hitlerist îi ciuruise abdomenul. Nesimțind dureri, omul nu-și dădea seama cît de aproape era de moarte. Crezîndu-se numai ușor rănit, era fericit. Parcă îl aud și acum: „Mare noroc am avut, domn' elev, că m-am ales cu o rană ușoară. Porcii ăștia de *itleriști* sînt pe drojdie. Dar mai apuc eu să mă întorc pe front pînă nu se gată războiul. N-am încheiat eu încă toate socotelile cu ei. Dacă nu se dau înfrînți pînă nu ajungem cu tovarășii la Berlin, pînă la Berlin aș vrea să merg și eu. Căci, măi domn' elev, am eu damblaua mea, să mă plimb pe străzile Berlinului cu automatul pe piept. Nu uit eu cum i-au despicat *itleriștii* burta cu baioneta Lisavetei lui Neculai Cîrnu, fiindcă i-a opărit cu apă clocotită, atunci cînd au tăbărît să-și bată joc de ea. Și încă asta a fost nimic pentru ei".

L-am luat în camion să-l ducem la ambulanță. Pe drum a murit. A murit fără să-și dea seama că moare, mulțumit că se va întoarce curînd să „încheie socotelile cu *itleriștii*".

Barbu Vasile își trecu palma peste frunte, ca și cînd ar fi vrut să alunge unele gînduri urîte, apoi oftă:

— Îmi dați voie să-mi aprind o țigară?

Vocea îi era schimbată, obosită.

— Desigur! încuviință căpitanul Smeu, aprinzîndu-și și el una. În timpul acesta se întrebă cu ciudă: „Unde vrea să ajungă ăsta? În fond ce urmărește?"

Abia acum își dădu seama că sergentul t.r. Barbu Vasile îi era antipatic, și nu de acum, ci parcă din totdeauna.

Barbu, care privise tot timpul pe fereastră, oftă de cîteva ori, apoi vorbi din nou:

— Urmează acum să vă explic ce legătură există între aceste două întîmplări și mașinăria mea complicată. Și în primul rînd, și în al doilea caz, am avut un sentiment de rușine. Mi-am zis că mîine, cînd se va termina războiul, și eu, și cei din linia întîi, cei care vor mai supraviețui, schilodiți sau nu, vom spune că am fost pe front. Dar adevărata experiență a frontului nu o pot cunoaște decît acei din linia întîi, nu cei ca de-alde mine, de la postul de comandă al vreunei divizii. Sînt conștient că e o experiență plină de riscuri. Totuși, vreau să cunosc această experiență, chiar dacă s-ar întîmpla să mor. Iată, acum știți de ce vreau să plec în linia întîi. Am fost sincer cu dumneavoastră. Aș fi putut să vă aduc o justificare mai puțin răsucită, mai patriotardă. Am ținut însă să cunoașteți adevărul adevărat. Și tocmai de aceea îndrăznesc să vă rog, domnule căpitan, să nu-mi respingeți cererea — și îl privi rugător în ochi.

Căpitanul îi susținu privirea și, ca să cîștige timp, își aprinse o nouă țigară.

„Ciudat! Am impresia că abia acum îl văd pentru prima dată în viaţa mea“ — îşi spuse.

Şi, totuşi, era acelaşi Barbu Vasile, pe care îl cunoştea de luni de zile. Bine clădit, cu o faţă inexpresivă şi unsuroasă, cu ochi cărora nu le plăceau să privească deschis alţi ochi, probabil dintr-o excesivă timiditate. Cumpănit la vorbă, preferînd mai mult să asculte decît să vorbească, ironic cîteodată, dar atunci totdeauna ostentativ. În general, o fire reţinută, închisă. Aceasta nu-l împiedicase pe căpitan să-i aprecieze priceperea şi conştiinciozitatea.

„Omul ăsta are în el ceva de reptilă“ — îşi spuse, privindu-l din nou, de data asta fără să vrea, cu severitate. Barbu Vasile se uita la el cu o privire rugătoare, umilită.

Căpitanul Smeu nu se simţi de loc înduioşat.

— Ascultă, Barbule! N-aş putea să-ţi dau acum un răspuns. În treacăt fie spus, toată argumentaţia ta mi se pare vicioasă, şi ea trădează un individualism, trebuie să recunoşti, puţin cam exagerat. Dar întrucît ai afirmat că explicaţia pe care mi-ai dat-o este cea adevărată, şi sinceră, mă voi feri să-ţi ţin predici. De altfel, nici nu cred că acum ar fi timpul cel mai potrivit. Îţi promit că voi reflecta la cele ce mi-ai spus şi, dacă va fi posibil, îţi voi satisface cererea. Nu uita că echipa este descompletată, din care motiv, chiar dacă domnul general va aproba să aducem pe altcineva în locul tău, de la o altă unitate, va trece cîtva timp pînă să-l învăţăm şi pe el meseria. Dacă îţi dau şi ţie drumul, practic înseamnă că am pierdut doi oameni. Eşti un cifrator bun şi nu mă pot lipsi uşor de tine. Să nu consideri însă cele ce-ţi spun ca un răspuns definitiv. Am să mă mai gîndesc.

Cu mîinile la spate, cu ţigara stinsă în colţul gurii, căpitânul Smeu se plimba de la un capăt la altul al biroului, reflectînd la cele discutate cu Barbu. Era stăpînit de un sentiment inexplicabil de amărăciune şi în acelaşi timp de neliniște.

În clipa aceea, căpitanul Gheorghiu vîrî capul pe uşă:

— Eşti aici, Smeule? Te căutam.

— Intră! Băieţii mei au plecat la masă, aşa că putem discuta în liniște.

Căpitanul Gheorghiu îşi trase un scaun lîngă fereastră.

— Ceva noutăţi? se interesă căpitanul Smeu.

— Noutăţi? Nimic în legătură cu ceea ce te interesează. Voiam numai să-ţi spun că ordinul, semnat, a şi plecat la unităţi. Mîine ai să-ţi primeşti omul.

— Ştiam asta! replică fără nici un fel de entuziasm căpitanul Smeu. De altfel, e mai mult omul tău decît al meu.

— Mai puţin decît crezi. Nefiindu-mi subaltern, raporturile dintre noi vor fi de colaborare. Dar cu tine ce s-a întîmplat? Ai o mutră tare plouată.

Căpitanul Smeu îl puse la curent cu cererea pe care i-o făcuse Barbu şi conchise:

— Vezi tu, am fost convins că-mi cunosc oamenii, că ştiu de ce este în stare fiecare din ei. Am crezut că atunci cînd le cer ceva, cer fiecăruia pe măsura posibilităţilor sale. Convingerea aceasta îmi dădea un sentiment de satisfacţie şi, totodată, de încredere. Dar a fost suficient să stau de vorbă o jumătate de oră cu Barbu, ca să-mi dau seama că imaginea pe care mi-am făcut-o despre el şi, probabil, despre ceilalţi, nu corespunde nici pe departe realităţii. Şi ceea ce mă neliniştește este tocmai această consta-

tare recentă, că nu-i cunosc. Atunci, cînd am aflat de la general ce urmăresc hitleriștii, fără să exclud din capul locului posibilitatea că s-ar putea ca agentul Abwehrului să se ascundă în persoana vreunuia dintre cifratorii mei, am avut totuși serioase îndoieli. Încrederea aceasta în oamenii mei a contribuit ca pericolul să-mi pară mai puțin grav. Una e să știi că te paște o primejdie dinafară, și alta că ea te pîndește, în egală măsură, și dinafară, dar și dinăuntru. Iată, însă, că acum nu mai am această siguranță. Primejdia o simt mai amenințătoare ca oricînd, fiindcă acum mi se pare că oricare dintre oamenii mei ar putea fi agentul Abwehrului.

— Cum s-ar spune, ai început să te temi și de umbra ta. În definitiv, prin ce se justifică această totală neîncredere? Oare numai pe faptul că unul din ei ține morțiș să-și riște pielea, fără ca cineva să-i ceară acest lucru? S-ar putea foarte bine ca Barbu să vrea să plece în linia întîi din cu totul alte motive decît acelea pe care ți le-a arătat. Dar, în cazul acesta, neîncrederea ta își găsește justificarea numai în ceea ce-l privește pe acesta. Pe ceilalți de ce să-i bănuiești? De exemplu pe Tomescu? În timpul regimului antonescian și-a riscat pielea în nenumărate rînduri comițînd nenumărate acte de sabotaj în fabrica unde lucra. Știai de toate acestea?

— Bineînțeles! Știu mai mult, anume că e utecist. E deci de la sine înțeles că nu la el m-am referit. M-am gîndit la ceilalți.

— După părerea mea, atîta vreme cît nu ai vreo dovadă concretă, nici pe ceilalți nu ai motiv să-i bănuiești.

— Haide, haide — replică destul de agresiv căpitanul Smeu — dacă alunecăm pe panta unei ase-

menea argumentări, pînă la urmă vom ajunge să ne convingem că totul e în ordine. De fapt, eu văd aici două probleme distincte. Prima: dacă e adevărat că Barbu, din cu totul alte motive decît acelea pe care le invocă, ţine să plece în linia întîi, asta înseamnă că imaginea pe care mi-am făcut-o despre el este falsă. Or, dacă m-am înşelat asupra lui, nu e normal să presupun că m-am putut înşela şi cu privire la ceilalţi?

Aş vrea să mă înţelegi. Nu-i vorba de vanitate. Nu-mi spun: „Cum e posibil ca tocmai eu, care am avut totdeauna pretenţia că mă pricep la oameni, să mă fi înşelat?“ Nu, nu-i vorba de aşa ceva!... Mă revoltă gîndul că printre oamenii mei, pe care i-am stimat, s-ar putea să se ascundă un ticălos. Înţelegi, nu?

— Desigur!

— Cea de-a doua problemă — reluă firul discuţiei căpitanul Smeu — se referă direct la domnul ăsta, Barbu. De ce vrea să plece în linia întîi? Dacă şi-ar fi exprimat dorinţa asta acum o săptămînă sau două, nu mi-ar fi trezit nici un fel de suspiciune. Mi-aş fi zis, poate: un om răsucit, şi dă-i pace! Astăzi, însă, dorinţa lui mă neliniştește. De ce? Să presupunem că Barbu este un agent hitlerist. De cînd se află printre noi, a învăţat toate sistemele noastre de cifrare. Noi, care nu avem habar cine este în realitate, ne lăsăm convinşi de argumentaţia sa şi-i dăm voie să plece în linia întîi. La prima ocazie, dumnealui o şterge dincolo şi duce plocon hitleriştilor toate secretele noastre. Inclusiv acela care interesează în mod expres Abwehrul: principiul pe baza căruia funcţionează maşina de cifrat.

— Dragă Smeule, argumentaţia ta nu prea stă în picioare.

— Şi de ce, mă rog?

— Pentru simplul fapt că Barbu nu este agentul Abwehrului. Dacă era, de mult ar fi transmis dincolo ceea ce ştie, cu toate că transmiterea informaţiilor nu e o treabă uşoară. Nu vreau să înţelegi prin asta că Barbu este deasupra oricărei bănuieli. Dacă nu este el agentul, ar putea fi complicele lui, deşi, personal, mă îndoiesc şi de acest lucru.

Căpitanul Smeu ridică din umeri:

— Nu ştiu! Poate că ai dreptate. Drept să-ţi spun, parcă mi-ai luat o piatră de pe inimă. E îngrozitor să simţi că eşti înconjurat de oameni în care începi să nu mai ai încredere. Totuşi, nu-mi iese din minte: de ce vrea să plece în linia întîi?

— Asta e cu totul altceva. Dacă are vreo legătură cu ceea ce ne preocupă la ora actuală, pînă la urmă vom afla. De un lucru poţi fi convins: că în nici un caz nu-i vom da drumul. De altfel, mîine delegatul Marelui Stat-Major va fi printre noi. Sper că ne-au trimis un om capabil, care să ne ajute efectiv. Acum, însă, haidem la popotă.

O PANĂ DE MOTOR ÎNDRĂCITĂ ŞI CE SE POATE ÎNTÎMPLA CÎND SE CONFUNDĂ PUNCTELE CARDINALE

Lumina zorilor părea murdară. Departe tare, la răsărit, de dinapoia unor dealuri, ca o pleoapă uriaşă şi roşie, soarele abia pornea să urce încet, silnic parcă. O linişte, ca de sfîrşit de lume, stăpînea atot-

biruitoare de la un capăt la altul al satului. Un sat mare, cu așezări frumoase din cărămidă, cu acoperișurile de țiglă roșie. Biserica își înălța semeață turnul înalt, în stil gotic. Din cauza luminii difuze, turnul părea și mai semeț, parcă atingînd cu vîrful lui tăriile înalte.

Într-o casă de pe ulița principală a satului fusese instalat, abia de cîteva ore, eșalonul înaintat al postului de comandă al diviziei. Într-una din încăperi, generalul Popincariu Marius, locotenent-colonelul Barbat și căpitanul Măgureanu Tiberiu, șeful Biroului 3 Operații, stăteau aplecați deasupra unei hărți. Alături, într-o încăpere mai mică, doi furieri de la Biroul 3 și un sergent-major dactilograf despachetau dintr-o ladă rechizite și niște suluri cu hărți. Într-o altă încăpere, căpitanul Smeu, împreună cu trei cifratori, așteptau ordine cu mașina de cifrare pregătită.

Căpitanul își trăsese un scaun în dreptul ferestrei și privea afară, în ograda pustie, care, în lumina firavă a zorilor, părea presărată cu cenușă. Doi dintre cifratori dormeau în poziții incomode. Cel de-al treilea se distra mîngîind un motan care i se suise pe genunchi. În curte, un soldat transmisionist era pe punctul de a termina instalarea firului telefonic. Lucra fără să se grăbească și fluiera. Melodia suna stranie în liniștea pînă atunci de nimeni și nimic tulburată.

Deodată, și nu departe, dudui un motor de camion, care încetă îndată. Zgomotul tulbură somnul celor doi cifratori. Ridicară capetele de pe masă, căscară, pe urmă începură să se foiască în căutarea unei poziții mai comode pentru dormit.

Dar somnul se călătorise între timp, și ei rămaseră treji. De altfel, emoția, evidentă la toți cei mai dinainte treji, puse stăpînire și pe ei. Nu era pentru prima dată cînd li se întîmpla aceasta. De fiecare dată, înaintea atacului, simțiseră la fel. Clipele premergătoare sînt cutremurătoare nu numai pentru cei care vor participa direct la luptă, dar și pentru aceia care, în imediata apropiere a frontului, urmăresc desfășurarea bătăliei.

În așteptarea clipei hotărîtoare, cei care aveau ceasuri și le consultau mereu, și această îndeletnicire devenise aproape un tic nervos.

— De acum trebuie să înceapă! își dădu cu părerea unul din cifratori, părăsind scaunul pe care stătuse și venind la fereastră, ca și cînd de acolo ar fi putut vedea cum avea să se desfășoare atacul.

Afară, în curte, un viței începu să mugească subțire și tremurat. Cîteva rațe măcăiră alarmate fără motiv. Gospodina, o femeie înaltă și frumoasă, ieși din casă și, lipăind cu picioarele goale prin colbul ogrăzii, se îndreptă, fără să se grăbească, spre coșarul vitelor.

În clipa următoare, se auzi pe sus un fîlfîit ca de aripi uriașe și, curînd după aceea, undeva, departe, răbufni o bubuitură năprasnică, de parcă s-ar fi prăbușit dintr-o dată un munte întreg.

— A început! anunță căpitanul Smeu, care, instinctiv, se ridică în picioare.

În clipa următoare, rușinat parcă, se așeză din nou, regăsindu-și calmul. Cifratorii, care, de asemenea, săriseră în picioare, se bulucîră la fereastră, cu toate că pornirea aceasta nu avea nici un rost, întrucît nu aveau nimic de văzut.

Întreaga artilerie se dezlănțuise cu furie. Auzeau proiectilele trecînd pe sus, fîlfîind ca un stol de păsări apocaliptice, sau suind în octavă, ca un ecou într-o grotă uriașă, pentru ca apoi să se spargă cu zgomot asurzitor, hurducînd pămîntul.

— Alo, „Trotuș"! Alo, „Trotuș"! Aici „Moldova"! Alo, „Trotuș"! se auzea din cînd în cînd, din odaia alăturată, vocea telefonistului de serviciu.

Căpitanul Smeu asculta canonada cu ochii pe cadranul ceasului, uitînd să mai tragă din țigara pe care abia o aprinsese.

— Trag tunarii noștri, nu se joacă! observă cu bucurie unul din cifratori, caporalul Tomescu Adrian.

— Ei, dacă toate atacurile ar fi precedate de asemenea pregătiri de artilerie... vorbi un alt cifrator, sergentul t.r. Burlacu Alexandru. Pe vremea cînd eram în linia întîi...

— Ascultă, bătrînule! îl întrerupse cel de-al treilea cifrator, fruntașul t.r. Mardare Ion — nu începe acuma vreuna din poveștile tale de pe front. Numai de asta nu ne arde nouă. Las-o pe deseară la cantonament, dacă deseară nu vom fi cumva în deplasare.

— Ho, măi, n-ai frică. Nici mie nu-mi arde acum de povestit.

Lui Burlacu, care înainte de a ajunge cifrator fusese luptător în prima linie, îi era imposibil să uite clipele petrecute acolo. Prezentul îi amintea mereu întîmplări pe care le trăise pe vremea cînd în fiecare zi se lua la trîntă cu moartea, și mereu simțea nevoia să povestească celorlalți cifratori. Aceștia, tocmai pentru că nu trecuseră pe acolo pe unde trecuse el, îl ascultau cu interes, deși cîte unul, mai sceptic, nu ezita să-l ironizeze, suspectîndu-l că, în focul po-

vestirii, de multe ori brodează pe canavaua închipuirii.

Căpitanul Smeu, parcă pentru a pune capăt disputei dintre ei, anunță:

— Zece minute!

— Într-adevăr, asta zic și eu pregătire de artilerie! se entuziasmă Mardare.

În clipa următoare, însă, tot atît de pe neașteptate cum se dezlănțuise, canonada amuți. Cîteva clipe se mai auzi doar ecoul vuind în depărtare, ca un tunet călător spre alte meleaguri pe pardoseala de cleștar a cerului.

— Acum pornește infanteria! murmură Burlacu cu voce gravă și tremurată de o nestăpînită emoție. Doamne ajută!

Dar Burlacu se înșela. În clipa următoare, se dezlănțui o nouă canonadă, ale cărei explozii erau cu adevărat formidabile. Tunete asurzitoare și în rafală păreau că despică și năruiesc cupole uriașe de aramă... Se părea că se prăbușesc dintr-o dată, în huiet de cataclism cosmic, toți munții pămîntului... Parcă văzduhul, înnebunit de groază, căpătînd glas, pornise să urle bezmetic, și mai asurzitor decît orcanul pe o mare dezlănțuită... Se părea că pămîntul este gata să se despice de atîta hurducare și să deschidă prăpăstii pînă în adîncul măruntaielor lui...

— Katiușele! exclamă Burlacu, scuipînd chiștocul de țigară care începuse să-i pîrlească mustața.

Exploziile în lanț nu durară mai mult de cîteva minute. Cînd bubuiturile conteniră, căpitanul Smeu rosti cu voce gravă:

— Ei, acuma pornesc ai noștri!

Vîrî ceasul în buzunar și deschise fereastra. Depărtările continuau să huiască mînioase și amenințătoare.

Cîteva pocnituri de armă se făcură auzite, iuți și anemice. Dar după zgomotul asurzitor de adineauri, focurile de armă păreau mai curînd niște trosnituri ridicole de pușcoace. Imediat, însă, prinseră, să melițe, mînioase, armele automate. Artileria hitleristă, care pînă atunci tăcuse porni să grohăie și să tușească, hotărîtă să oprească prin foc de baraj înaintarea unităților de infanterie române.

— Dacă numai cu atît vă puteți lăuda, vă venim noi de hac, scumpilor! ironiză Burlacu Alexandru, care continua să-și frece mîinile de satisfacție.

În clipa aceea, un furier, crăpînd ușa, strigă:

— Domnule căpitan, vă cheamă domnul general!

— Bine, vin îndată!

Din prag, căpitanul Smeu se adresă vesel celor trei cifratori:

— Cred că în curînd vom avea și noi de lucru!

Intrînd în odaia ocupată de statul-major, căpitanul Smeu îl găsi pe general aplecat asupra unei hărți.

— Unde umbli, frate? întrebă acesta cu bunăvoință.

— Așteptam, împreună cu oamenii mei, ordinele dumneavoastră, domnule general.

— Pregătește-te. Va trebui să transmiți ceva la „Pajura".

— Sînt pregătit, domnule general... Dacă îmi este îngăduit să întreb, v-aș ruga să-mi spuneți cum se prezintă situația. Atacul progresează?

— Peste așteptări, Smeule! Hitleriștii nu au depus decît o rezistență slabă și acum se retrag.

Faptul că se retrag mă face să cred că, în ultima clipă, și-au dat seama ce li se pregătește la flancul drept. Numai că au aflat prea tîrziu și, dacă vor să-și salveze de încercuire cît mai multe trupe, vor trebui să abandoneze orice rezistență în sectorul nostru. De altfel, au început și sovieticii. Ia ascultați!

Departe, în direcția sud-vest, părea că se dezlănțuie o furtună din acelea de vară, cînd cerul e brăzdat de mii de fulgere și cînd tunetele cutremură neîntrerupt tăriile înalte.

— Ce mai pregătire de artilerie! exclamă admirativ căpitanul Măgureanu, șeful Biroului 3 Operații.

— Exagerată! replică locotenent-colonelul Barbat, dar atît de încet, încît nu fu auzit decît de căpitanul Smeu.

Generalul Popincariu, care între timp măsurase odaia de la un capăt la altul, se adresă șefului de stat-major:

— Cred, Barbat, că maximum într-o oră vom fi în situația de a ne putea deplasa.

În clipa aceea telefonul zbîrnîi. Telefonistul ridică receptorul:

— Alo? Da, „Moldova"! Cine-i, „Trotușul"? Să trăiți, domn' colonel. Vreți să vorbiți cu domn' general? O clipă, vă rog! Domn' general, domn' colonel de la „Trotuș" ...

Generalul luă receptorul din mîna telefonistului de serviciu.

— Ce-i, Panaitescule? S-a întîmplat ceva? Totul merge bine! ... Perfect! ... Să nu pierdeți contactul! ... Cum? Nu mă surprinde. E în obiceiul lor să scoată castanele din foc cu mîna altora. Cere sprijinul artileriei! ... Așa! ... Așa ... Noroc, colonele!

Trecînd receptorul telefonistului, se adresă celor prezenți:

— Panaitescu raportează că hitleriștii, pur și simplu fug. Lasă în urmă tot ceea ce îi încurcă. Șoselele și drumurile sînt ticsite cu trenuri de luptă, bucătării de campanie, furgoane. Fug așa de repede încît, la un moment dat, au pierdut chiar contactul cu ariergărzile lor. Abia de un sfert de oră compania sublocotenentului Predescu a fost din nou primită cu foc puternic. De data asta, au în față trupe hortiste. Desigur, nemții le-au vîrît în foc ca să le susțină lor retragerea. De altfel, Panaitescu este convins că nu poate fi vorba de o rezistență serioasă. El speră ca în cel mult o oră să atingă obiectivul care i-a fost fixat pentru ziua de astăzi. Stăm bine, nu-i așa?

Șeful de stat-major murmură, fără entuziasm, parcă mai mult pentru sine:

— Evident! ... Mă aștept să meargă mai greu.

— Domnilor, continuă generalul, peste o jumătate de oră plecăm și noi. Dumneata, Barbat, întocmește raportul pentru „Pajura" și anunță pe maiorul Bratoloveanu că peste o oră eșalonul II să înceapă și el deplasarea.

După ce dădu aceste ordine, chemă la telefon pe comandantul celui de-al doilea regiment de infanterie, „Putna".

Și în sectorul acestui regiment hitleriștii se retrăgeau în derută, abandonînd tot ceea ce-i încurca.

O jumătate de oră mai tîrziu, generalul Popincariu, însoțit de statul său major, se deplasa înspre vest, urmînd îndeaproape infanteria, a cărei înaintare, deși încetinită, continua să progreseze.

Camioanele, în care fusese încărcat întreg calabalîcul birourilor și serviciilor postului de comandă al diviziei, așteptau încă din zori, înșirate pe șosea, ordinul de deplasare. Cei mai mulți dintre furierii, secretarii, ordonanțele și plantoanele comandamentului se risipiseră prin casele de primprejur, în căutare de provizii suplimentare pentru drum. Alții, mai puțin pretențioși, mulțumindu-se cu ceea ce primiseră ca hrană rece, căutau să recupereze orele de somn pierdute cu împachetatul în lăzi a arhivelor, a mașinilor de scris și a celorlalte obiecte care constituiau zestrea fiecărui birou sau serviciu.

Din categoria acestora din urmă făceau parte și cei doi cifratori rămași la eșalonul II, sergentul t.r. Barbu Vasile și fruntașul t.r. Pelinoiu Vlad. Aceștia, după ce terminaseră de cărat, în duba care le stătea la dispoziție, lada de fier cu codurile de cifrare, arhiva și bagajele personale, își improvizaseră în interiorul dubei, din rănițe și pături, un fel de paturi, aproape confortabile. Se culcară apoi, și nu se treziră decît dimineața, cînd soarele răsărise de mult.

Primul care se trezi fu Barbu.

— Ce l-a găsit pe dobitocul ăsta? se întrebă el mînios. Nu cumva plecăm?

Smulgîndu-se cu greu din așternutul improvizat, coborî să se informeze. Aflînd că, deocamdată, nu era vorba de plecare, se grăbi să-și reia culcușul, cu gîndul să-și continue somnul întrerupt înainte de vreme. Dar dîndu-și seama că îi este foame, întinse mîna după sacul de merinde. Scoase din el pîine, slănină și ceapă și începu să înfulece cu poftă.

Mirosul de ceapă avu darul să alunge imediat somnul lui Pelinoiu. Se trezi, se întinse, căscă zgo-

motos, apoi apelă și el la conținutul sacului său de merinde.

Dintre toți cifratorii, Pelinoiu era cel mai tînăr. Mic de statură, slab și sprinten, era răsfățat de toți cifratorii, care, din aceste motive îi dăduseră porecla de „mînzu". Era o fire veselă și tocmai această trăsătură îl făcea simpatic tuturora. La prima impresie, Pelinoiu părea superficial și flecar. Abia după ce îl cunoșteai mai bine îți dădeai seama că, în realitate, ai de-a face cu un om inteligent, care caută înțelesuri dincolo de aparențe și care, atunci cînd discută, nota personală nu-i lipsește.

Originar dintr-un sat de pe Bărăgan, tatăl lui Pelinoiu fusese argat la moșia unui fost ministru și murise în primul război mondial. Din cei patru frați, numai el, ca orfan de război, căpătase o bursă, datorită căreia izbutise să termine liceul și să-și dea bacalaureatul. Războiul fascist antisovietic l-a găsit student în anul al doilea la Agronomie. A fost mobilizat și trimis pe front, împreună cu ceilalți trei frați ai săi. Dar la numai cîteva luni de la izbucnirea războiului, toți trei căzuseră.

Pelinoiu rupse primul tăcerea:

— Hai să ne înțelegem, Barbule. Cine dintre noi stă lîngă șofer și cine, aici, în dubă?

— Mă rog, și de ce este neapărat nevoie să stea cineva în dubă?

— E drept, nevoie n-ar prea fi. Mă gîndeam, însă, că decît să ne căciulim la alții ca să fim primiți în vreun camion, mai bine se sacrifică unul din noi doi și acceptă să se coacă în duba asta afurisită.

— În orice caz, în ceea ce mă privește, nici nu mă gîndesc să rămîn în dubă. Eu stau lîngă șofer. Pe tine te privește. Fă cum crezi!

— Că nu vrei să stai în dubă, înțeleg. Dar mi-e mai greu să pricep de ce consideri că locul de lîngă șofer ți se cuvine, neapărat, ție — replică Pelinoiu, nu fără o oarecare ironie.

— Nu spun de loc, dragă băiete, că mi se cuvine. Sînt convins însă că tu nu te vei opune să mi-l cedezi, ținînd seama, pe de o parte, de faptul că sînt mai bătrîn decît tine, iar pe de alta, că tu vei fi înțelegător, ca de obicei, și nu vei lăsa un om ursuz ca mine în tovărășia unor oameni care, cunoscîndu-mă mai puțin decît tine, ar putea interpreta greșit lipsa mea de comunicativitate.

Răspunsul fu însoțit de o umbră de zîmbet.

Atît răspunsul, cît și zîmbetul avură darul să-l îmbuneze pe Pelinoiu.

— Măi Barbule, dacă tu ți-ai impune să rostești măcar douăzeci de fraze pe zi, ai fi o bomboană de băiat. Zău așa!

— Eu, măi băiete, ți-aș putea răspunde că există mulți oameni care, dacă și-ar impune să rostească pe zi douăzeci de fraze mai puțin, ar fi niște indivizi tare agreabili.

— Adică subsemnatul?

— Nu m-am referit în mod special la tine.

— Mulțam frumos! E, în orice caz, o consolare pentru mine. Și, pentru ca nu cumva să mă învinuiești de ingratitudine, îți cedez locul de lîngă șofer. Pînă la urmă, îmi găsesc eu unul în vreun camion. Mă întreb de ce încă nu plecăm?

— Te grăbești? În definitiv, ori aici, ori cîțiva kilometri mai încolo, nu-i același lucru?

— Nu despre asta e vorba. Sînt îngrijorat. Nu cumva nemții au stăvilit atacul? Tu ce crezi?

— Sincer să-ți spun, mi-e absolut indiferent.

— Cum poți vorbi așa? Dacă nu te-aș cunoaște, ai merita să-ți trag una peste mutră, să-ți trebuiască apoi o oră pînă să te poți scula de jos. Auzi! Îi este indiferent! ...

Barbu avu un rîs fals, apoi împăciuitor.

— Stai, mă, că n-am înțeles ceea ce ai crezut tu ...

— Ce atunci?

— E, totuși, simplu. Nu sînt atît de naiv încît să cred că noi vom hotărî soarta războiului. Asta pe de o parte. Pe de altă parte, îți închipui poate că nemții vor capitula mai înainte ca aliații să ajungă la Berlin? Ascultă-mă pe mine: pînă cînd ei nu vor ajunge acolo, războiul nu se va termina. Or, drumul spre Berlin nu se află în nici un caz pe direcția de atac a diviziei noastre. Dacă nu ești convins uită-te pe o hartă.

— Dar contribuim și noi cu ceva ca hitleriștii să fie mai repede bătuți. Măi, de am termina odată cu ei!

— Nu-ți mai face iluzii, băiete! După toate probabilitățile, Crăciunul îl vom petrece în munții Tatra. Cu puțin efort de imaginație, vei putea să te crezi în vacanță prelungită pe Bucegi.

Pelinoiu oftă, apoi cu alt ton:

— Mult aș mai vrea să fiu acum în țară!

— Nu cred să fie chiar atît de plăcut, replică Barbu cu gura plină.

— „Plăcut"! Ce prostie! Desigur că nu e ... plăcut. E și acolo război. Bineînțeles, un altfel de război.

În clipa aceea, căpitanul Medrea, comandantul Cartierului Trupei, dădu ordinul de plecare. Ordinul fu transmis, din om în om, de-a lungul întregii coloane.

— Îmbarcarea! Plecăm îndată! Repede! Repede!

Motoarele începură să duduie, și oamenii, risipiți care încotro, începură să alerge și să se cațere în camioane. În sfîrșit, cînd toată lumea fu îmbarcată, convoiul porni.

Primii zece kilometri fură străbătuți cu o viteză normală. După aceea, înaintarea coloanei fu încetinită. Șoseaua era congestionată de căruțe încărcate cu calabalîcul unităților, sau cu muniții. Cînd trecură de vechea linie a frontului, înaintarea deveni și mai anevoioasă. Hitleriștii, în retragerea lor precipitată, lăsaseră în urmă tot ceea ce le stînjenea fuga. Pînă și căruțele fuseseră abandonate, iar caii împușcați în cap.

Spectacolul care li se oferea era înspăimîntător. Pe o distanță de multe sute de metri, de-a dreapta și de-a stînga șoselei, nu vedeau decît cai împușcați. Cai din aceia mari, de tracțiune, cu grumazul puternic, ca de taur, cu părul mare și pufos, ca lîna. Zeci și zeci de cai, toți împușcați în cap.

Oamenii priveau, unii clătinînd din cap a compătimire, alții scuipau cu scîrbă, înjurînd crunt pe hitleriști.

— Dumnezeii mamei lor! Ăștia-s mai răi decît fiarele! Ce vină au bietele animale? izbucni unul din soldați, ordonanța șefului de stat-major.

La care, un popotar, țăran de prin părțile Ozanei, replică:

— Fug ei, acum, dar pînă la urmă, cînd n-or mai avea unde, tot vor fi nevoiți să se dea bătuți. Și

atunci au să trebuiască să dea socoteală, blestemaţii!...

Ordonanţa clătină din cap a neîncredere:

— Ehei, dacă ar fi să dea socoteală pentru cît au ucis, au jefuit şi au prefăcut în scrum, pînă şi copiii copiilor lor ar mai rămîne încă datori faţă de lume, măi oameni buni.

— Măi, dacă aş avea doi cai de-ăştia, mi-ar pune Dumnezeu mîna în cap. Am avut şi eu două gloabe... Dar a venit războiul, şi mi i-a scris premarele pentru rechiziţie. I-am dat, ce era să fac? Cine ştie dacă nu s-or fi prăpădit, pe unde ne-au purtat ăi mari... Apoi după o clipă, cu încredere şi îndîrjire: Ei, dar lasă pe mine! Dacă e aşa cum spune domn' caporal Tomescu de la Cifru că în ţară s-a cam întors roata, am să mă răfuiesc eu cu cîinele de premar. Că eu atîta bun aveam: vitişoarele alea! Şi mi le-a luat! Dar el n-a dat nimic; nici popa, nici bogătanii. Lasă, mi-l judec eu, numai să sfîrşim mai repede cu ăştia, şi să scap cu viaţă!...

Duba serviciului Cifru era încolonată cam pe la jumătatea convoiului. Barbu, care ocupa locul de lîngă şofer, se ghemuise într-un colţ, prefăcîndu-se că doarme, hotărît să evite orice discuţie cu acesta.

Şoferul Hîncu Pantelimon era apreciat ca unul dintre cei mai buni şoferi ai comandamentului. Era o fire veselă şi cu mîncărici la limbă. Tocmai pentru că îi cunoştea meteahna, Barbu evita să-i vorbească. Ştia că ar fi fost suficient să-i adreseze un singur cuvînt, ca şoferul să nu se mai oprească şi să trăncăne vrute şi nevrute. Şi dacă în alte împre-

jurări flecăreala lui Pantelimon îl amuzase, acum simţea nevoia să rămînă singur cu gîndurile lui.

Barbu era îngrijorat. Trecuseră mai multe zile de cînd ceruse căpitanului Smeu să fie trimis în prima linie şi acesta părea a fi uitat că îi este dator cu un răspuns. De asemenea, avea impresia că, deşi se comporta la fel ca mai înainte, totuşi manifesta faţă de el o anumită rezervă. Înapoia cuvintelor, înapoia atitudinii, la fel de binevoitoare, simţea o oarecare răceală, care îl enerva şi îl îngrijora în aceeaşi măsură.

„Oare să fi ghicit adevăratul motiv pentru care ţin să plec în linia întîi?"

O asemenea presupunere i se păru absurdă. Mai mult, pentru o clipă, chiar îl înveseli. Ca să poată ghici adevărul, căpitanul Smeu ar fi trebuit să fie un adevărat vrăjitor, care ştie să citească gîndurile cele mai ascunse ale oamenilor.

Şoferul Pantelimon începu să cînte... Cîntecul îi încîlci gîndurile. Barbu pricepu manevra şi, cu toate că era furios pe şofer, se încăpăţînă să ţină ochii închişi. În cele din urmă, Pantelimon, văzînd că nici cîntecul pe care îl urla atît de tare, încît ar fi putut trezi şi morţii din groapă, şi nici claxonările inutile şi repetate nu izbutesc să-l trezească din somn pe cel presupus adormit, îi ţipă la ureche:

— Dormi, domn' elev?

— Acum nu mai dorm, că m-ai trezit. Dă-mi pace, că mi-e tare somn!

— Dă-l dracului de somn! Că la noapte ce-ai să faci! Ia priveşte mai bine în jur. Uite cum şi-au căsăpit caii hingherii ăştia de hitlerişti! Şi fiindcă văzu că Barbu rămîne mai departe cu ochii închişi,

continuă, cu ton de reproș: Păi, de! dumneavoastră, care nu faceți altceva toată ziua decît să scîrțîiți pe hîrtie, ce vă pasă? Noi, însă, șoferii... Crezi că mie nu mi-ar plăcea să pun capul aici, pe volan, și să-i trag un puișor de somn? Sigur că da... Dar pot? Eu, săracul de mine, trebuie să casc ochii bine, să nu dau cu dumneata în vreun șanț. Și încaltea dacă aș avea cu cine schimba o vorbă-două, să-mi mai treacă de urît... Na, poftim! Iarăși ne-am oprit!...

Cu cît se apropiau de linia frontului, cu atît opririle erau mai dese și de mai lungă durată. Hitleriștii, care continuau retragerea, înjghebau, ori de cîte ori le permitea terenul, mici puncte de rezistență. După lichidarea acestora, urmărirea era reluată. Și cum începea frontul să se miște, porneau și coloanele de camioane și căruțe, în șir nesfîrșit, pe distanțe de zeci de kilometri.

Tunurile se auzeau bubuind furioase și răgușite. Din cînd în cînd, cîte o pală de vînt aducea de departe, să audă și cei care erau transportați de camioanele postului de comandă al diviziei, păcănitul armelor automate.

Și iată că, în timp ce convoiul de camioane înainta pe șosea cu o viteză aproape normală, motorul dubei în care se afla Barbu încetă să mai funcționeze. Șoferul Pantelimon coborî din cabină și, ridicînd capota, se puse să caute pana.

— Ce are, măi Pantelimoane? întrebă șoferul de pe un alt camion, fără să oprească, mulțumindu-se doar să scoată capul prin fereastra cabinei.

— Cred că mi-a făcut figura vreo bujie. I-am spus eu lu' domn' locotenent Popazu că dacă nu ne dă bujii noi, în cîteva zile toate mașinile rămîn în pană.

Dar șoferul care întrebase nu mai apucă să audă reproșul la adresa locotenentului Popazu, comandantul companiei Auto, deoarece de mult era departe.

Barbu, văzînd că șoferul Pantelimon întîrzie, coborî și el. Începu să se plimbe de colo-colo, să se mai dezmorțească. În timp ce se plimba, șoferul meșterea mereu la motor, înjurînd cumplit.

— Ce are, frate Pantelimoane? întrebă ceva mai tîrziu, cînd începu să-și piardă răbdarea.

Pe Pantelimon întrebarea îl înfurie. Răspunse răstit:

— Poftim de vezi dumneata ce are!

Și, scuipînd printre dinți, se strecură sub botul mașinii.

Coloanele de căruțe continuau să se scurgă. Tunurile se auzeau bubuind din ce în ce mai departe.

După o oră de încercări, Pantelimon tot nu izbutise să pună motorul în stare de funcționare. Așa ceva nu i se mai întîmplase de cînd era el șofer. Negru de supărare, înjurînd, bodogănind, se încăpățîna să demonteze și să monteze diverse piese, nădăjduind că, pînă la urmă, măcar din întîmplare, va izbuti să descopere defectul. Dar trecu încă o oră, tot fără rezultat. Între timp, șirul nesfîrșit de coloane se scursese, și pe șosea nu se mai zărea un singur vehicul.

Canonada încetase. O liniște atotcuprinzătoare stăpînea cîmpurile miriștite. Soarele cobora grăbit spre asfințit, și cele dintîi umbre ale serii porniră să se tîrască ca niște reptile.

Barbu, care stătuse pe scara mașinii, fumînd țigară după țigară, veni lîngă Pantelimon. Acesta,

abia ieșit de sub mașină, murdar și transpirat, sta rezemat de una din aripi și, la rîndul său, fuma. Întrebă cu blîndețe:

— Ce ne facem, frate Pantelimoane? Nu-i chip să-i vii de hac?

— Să mă bată Dumnezeu, domn' elev, dacă mi s-a mai întîmplat vreodată așa ceva!... Și doar nu sînt de ieri, de alaltăieri în meserie. Ce dracu' o fi avînd, nu știu. Bujiile sînt bune, curent are, mă rog, totul pare în ordine. Să mori de necaz, nu alta!

— Va să zică nu-i nici o nădejde să-l pornești?

— Nu!

— Cel puțin dacă ar trece vreun camion, să ne remorcheze. Nici nu am prins de veste cînd s-au scurs coloanele.

— Măcar atîta să fi făcut și dumneata, domn' elev. Dacă îmi atrăgeai atenția din timp, mă lăsam păgubaș. Nu-mi place de loc să înnoptăm aicea, numai noi doi.

— Și de ce, mă rog?

— Parcă ți-e mai la îndemînă într-un sat plin de trupe, decît singur, în plin cîmp. Ferească Dumnezeu de ceasul rău, domn' elev!...

— Nu s-ar putea spune, frate Pantelimoane, că ești un om curajos.

Și spunînd acestea, Barbu privi drept înainte spre pădurea care se zărea nu prea departe, pe deasupra căreia umbrele înserării începuseră să joace ca ielele. Apoi privi panglica de șosea șerpuitoare și, în fine, pe furiș, arma care rămăsese în cabina șoferului.

Surprinzîndu-i privirea, Pantelimon Hîncu se înfricoșă. Privirea lui Barbu era răutăcioasă, sălba-

tică. Alungă însă imediat teama. În definitiv, îl cunoștea doar de atîta vreme pe sergentul acesta, și nu o dată făcuseră ei drumul împreună. Era, ce-i drept, cam ursuz, îi cam plăcea să-și bată joc de oameni, dar încolo, om de treabă.

— De stat, nu cred că stăm toată noaptea — vorbi tare, dar mai mult pentru sine. S-au scurs ele primele coloane, dar trebuie să ne ajungă altele din urmă, de la Etape. Apoi, crezi dumneata că domn' locotenent Popazu, cînd și-a dat seama că am rămas în pană, n-a trimis pe careva să ne caute? Așa că nu trebuie să fii îngrijorat. Acuși pică vreun camion să ne remorcheze.

— Dar eu nu sînt de loc, frate Pantelimoane.

— Mda! Fără îndoială! Matale ești un om de coraj, domn' elev! . . .

Barbu îl privi batjocoritor, fără să răspundă. Abia mai tîrziu:

— Va să zică, te-ai lăsat păgubaș?

— M-am lăsat. Am făcut tot ceea ce m-am priceput.

— Atunci îți propun să mîncăm ceva. Mi-e foame de nu te văd înaintea ochilor.

Se urcă în cabină, deschise sacul de merinde și începu să scotocească în el. Pantelimon îl urmă.

Cîtva timp mîncară în tăcere, cu privirile pierdute departe, pe șoseaua care continua să rămînă pustie. La un moment dat, Pantelimon, săltîndu-se să ia bidonul cu apă, lovi arma care stătea agățată de același cui, trîntind-o jos, între ei. Barbu o ridică și, după ce o examină cîteva clipe, i-o înapoie:

— Nu prea ți-e curată arma, frate Pantelimoane. Dacă ai ghinionul să pice sub ochii domnului maior Bratoloveanu, te trimite imediat în linia întîi.

— Parcă noi, șoferii, altceva mai bun nu avem de făcut! Zi și noapte sîntem mereu pe drumuri. Viață mai amărîtă ca a noastră nici că există. Dar de asta domn' maior Bratoloveanu nu ține seama.

— Cel puțin e încărcată? întrebă arătînd cu briceagul spre arma pe care, între timp, șoferul o agățase din nou în cui.

Întrebarea îl surprinse tocmai în clipa cînd Pantelimon se pregătea să ducă la gură un dumicat. Simți deodată un nod în gît și nu-i mai fu de loc foame. Strînse mîncarea în ștergarul care ținea loc de hîrtie de împachetat și, după ce îl înghesui în sacul de merinde, întinse mîna după armă.

— Bine că mi-ai adus aminte. Nu-i încărcată.

— Lasă, nu-i nevoie! căută să-l liniștească Barbu, apucîndu-l de braț pentru a-l opri. Că doar nu ne amenință nici o primejdie.

Dar Pantelimon, dîndu-i mîna la o parte, desprinse arma din cui și o încărcă.

— Cu ea încărcată am să mă simt mai liniștit. Paza bună trece primejdia rea.

Și privirea pe care o aruncă lui Barbu îl făcu pe acesta să tresară.

Cam în același timp cînd duba rămînea în pană, cu vreo cinci kilometri mai în urmă se întîmplă un eveniment de-a dreptul senzațional, care, ulterior, avea să dea mult de lucru Biroului 2. Acolo, șoseaua se bifurca. Un braț al ei o pornea înspre nord-vest, direcția de atac a diviziei, celălalt spre sud-vest.

La această încrucișare de drumuri, un soldat din compania de poliție dirija circulația. Era o cruce de

voinic, cu fața negricioasă, cu ochi sfredelitori și cu mustață de haiduc, de prin părțile Tîrnavelor. Se numea Atanasie P. Atanasie, dar toată lumea îl striga Tănase P. Tănase.

Tănase P. Tănase, care era în post de mai multe ore, asistase la scurgerea trupelor, a atelajelor de artilerie, a trenurilor de luptă și regimentare. De cîtva timp, mișunarea aceea de oameni, animale și vehicule se potolise. Pe șosea rar mai trecea cîte o căruță, rămasă de coloană, cine știe din ce motiv. Atunci, în silă, mai mult din obișnuință, ridica fanionul, indicînd direcția către care trebuia să apuce.

Soldatul Tănase P. Tănase, care nu fumase de mai multe ore, simțea că-i frige buza după o țigară. Cît timp trecuseră coloanele, nu îndrăznise să-și aprindă una, de teamă ca nu cumva vreun ofițer sau vreun major să-i tragă o praftură că-și îngăduie să fumeze în post. Acum, însă, o asemenea primejdie trecuse. Vîrînd coada fanionului sub centură, în dreptul cartușierelor, scoase tabachera și se puse să-și răsucească o țigară groasă, groasă, atît cît îi îngăduia foița.

După ce o aprinse, începu să tragă din ea lacom. Dar nu apucă să fumeze decît jumătate de țigară, cînd zări, departe, pe șosea, o căruță cu coviltir, care se apropia în goana cailor. Fiind însă vorba numai de o singură căruță, nu-și făcu griji, ci continuă să fumeze cu aceeași poftă. Abia cînd căruța fu foarte aproape, dintr-o excesivă prudență, ascunse țigara în mîneca vestonului, ca un licean.

Conductorul căruței struni caii la cîțiva pași de el.

— Noroc, frate-meu! i se adresă, bătînd cu palma crupa calului din dreapta.

— Noroc! răspunse Tănase, făcînd un pas înainte. Care-i baiul?

Conductorul nu-i răspunse, ca și cînd nu ar fi auzit întrebarea. Continuă să mîngîie și să bată cu palma crupa transpirată a calului, care sforăia și-și mesteca neliniștit zăbala.

În schimb, prin spatele căruței, coborî un alt soldat, cu automatul pe piept și cu țigara neaprinsă în gură. Tănase, crezînd că soldatul acela are nevoie de foc, îi ieși în întîmpinare, cu țigara întinsă. Cînd nu-i mai despărțeau decît doi-trei pași, pistolarul smuci automatul și trase. O rafală scurtă și soldatul se prăbuși pe spate ciuruit de gloanțe.

Pistolarul îl privi o clipă nepăsător, apoi făcu un semn conductorului să coboare. Apucînd unul de cap și altul de picioare, transportară cadavrul lui Tănase pînă la căruță și-l zvîrliră înăuntru, ca pe un hoit netrebnic, acoperindu-l cu paie. După aceea conductorul biciuind crunt animalele, porni înapoi în goana mare a cailor.

Pistolarul, care rămase locului, privi cîtva timp după căruță, apoi se apropie, fără să se grăbească, de unul din cei doi stîlpi indicatori, așezați de-a dreapta și de-a stînga șoselei. Pe fiecare din ei o tăbliță de lemn, dreptunghiulară și negeluită, indica punctul cardinal, localitatea cea mai apropiată și distanța în kilometri. Pistolarul smulse tăblița, cu cui cu tot, și cu ea subsuoară se îndreptă spre celălalt stîlp. După ce smulse și de aici tăblița indicatoare, o înlocui cu aceea cu care venise. Reveni la primul stîlp și procedă la fel ca și cu cealaltă tăbliță.

Acum, plăcuțele de lemn, schimbate una în locul

celeilalte, indicau nordul la sud și sudul la nord, iar localitățile scrise pe ele — în cu totul alte direcții decît acelea însemnate pe harta sectorului.

Sfîrșind treaba, pistolarul își contemplă opera cu vădită satisfacție, apoi, ridicînd de jos fanionul, se pregăti să joace rolul agentului de circulație. Și parcă dinadins, ca satisfacția să-i fie deplină și grabnică, un convoi, format din vreo șapte căruțe, se zări pe șosea.

Cînd convoiul se apropie, pistolarul ridică fanionul, și toate cele șapte căruțe o cotiră la stînga, adică în direcția opusă aceleia către care se îndreptaseră pînă atunci trupele și convoaiele. Același lucru se întîmplă cu un camion și, în fine, mult mai tîrziu, cu o mașină militară deschisă, în care se aflau un căpitan de stat-major și un plutonier-adjutant, ambii de la Armată.

Dar numai după primele cîteva sute de metri, căpitanul de stat-major își dădu seama că merg pe un drum greșit. Nefiind deplin convins, ceru părerea însoțitorului său:

— Popescule, oare mergem bine? Nu ai impresia că am pornit-o spre sud?

— Cum asta, domnule căpitan? Am citit doar pe tăbliță localitatea unde se află postul de comandă al domnului general Popincariu. Și apoi chiar soldatul cu circulația ne-a îndrumat în direcția asta.

— Știu! ... Știu! ... Numai că ... Ce dracu', mi-am pierdut eu simțul de orientare? Ia să vedem! Oprește, șofer!

Scoase busola din buzunar, să verifice.

— Poftim! Busola arată că mergem spre sud-vest. Or, noi trebuie să mergem mereu spre nord-

vest. Să fie defectă busola? Nu-mi prea vine să cred! Hm! ... Ce zici, Popescule?

— Știu eu ce să zic, domnule căpitan! Ori busola dumneavoastră e defectă, ori indicatoarele au fost puse greșit.

— Ia dă-mi, te rog, porthartul!

Adjutantul i-l întinse.

— Ia să vedem. De aici am plecat noi, nu-i așa? Bun. Uite șoseaua pe care am venit. Vezi? Citește localitățile prin care am trecut. Așa. Uite și bifurcarea. Ne găsim acum cam în locul acesta. E clar, Popescule: nici busola nu e defectă și nici eu nu mi-am pierdut simțul de orientare. În schimb, indicatoarele au fost puse greșit, iar soldatul care dirijează circulația e, în cel mai bun caz, un prostănac.

— Dar o asemenea greșeală poate să aibă consecințe foarte grave, domnule căpitan. Imbecilul care a comis o asemenea prostie merită să fie împușcat.

— Toată încurcătura asta mi se pare suspectă.

— Și mie, domnule căpitan.

— Ia-ntoarce, șofer. Și dă-i bătaie! ...

Peste cîteva minute, mașina se afla din nou la punctul de întretăiere a șoselei.

Văzînd că mașina se întoarce, pistolarul înjură printre dinți, dar nu-și pierdu calmul.

— Ascultă, soldat! Ce misiune ai tu aici?

— Să trăiți, domn' căpitan, am misiunea să dirijez coloanele!

— Și încotro ai primit ordin să le dirijezi?

— Spre stînga, domn' căpitan!

— Cine ți-a dat acest ordin?

— Domn' locotenent Tîmplaru.

— Ce divizie?
— Divizia „Moldova".
— Și de cînd ești în post, soldat?
Pistolarul avu o clipă de ezitare, înainte de a răspunde:
— Păi... să fie cîteva ore...
— Așa! De cînd ești în post s-au scurs multe coloane?
— Nu așa multe... Cîteva, însă, tot au trecut.
— Și pe toate le-ai dirijat înspre stînga?
— Pe toate, domn' căpitan!
— Va să zică, divizia voastră se află în direcția aia?
— Păi, da, domn' căpitan.
Dar chiar în clipa aceea, parcă pentru a dezminți spusele falsului agent de circulație, cîteva tunuri începură să bubuie în direcția nord-vest.
Căpitanul și adjutantul se priviră semnificativ. În schimb, pistolarul își păstră calmul. Numai privirea lui deveni, parcă, ceva mai întunecată.
Căpitanul continuă să-l interogheze:
— Tăbliţele indicatoare cine le-a pus?
— Noi, domn' căpitan!
— Care voi?
— Oamenii din compania noastră. De față era și domn' locotenent Tîmplaru.
— Ești sigur că era de față și domn' locotenent al tău?
— Da, domn' căpitan. Dumnealui a supravegheat personal!
— Lasă că lămurim noi chestia asta, băiete. Adjutant, arestează-l imediat!
— Ce-aveți cu mine, domn' căpitan? Și pistolarul, instinctiv, puse mîna pe automat.

Adjutantul Popescu îl pocni cu pumnul peste mînă.

— Stai cuminte, scîrnăvie, că te trăsnesc o dată de nu mai sufli! Dă încoace automatul și mișcă la mașină.

— Domn' căpitan, mă nenorociți! Cum să părăsesc postul fără ordin? se căină pistolarul.

— Fără vorbă! se răsti la el adjutantul. Și, apucîndu-l de braț, îl sili să meargă.

Înainte de a se urca în mașină, căpitanul dădu ordin șoferului să schimbe indicatoarele.

Cînd treaba fu sfîrșită, luă loc lîngă șofer.

— Mînă acum, băiete, cît poți de repede.

Mașina porni pe drumul cel bun, spre nord-vest.

Soarele coborîse spre asfințit. Pe șoseaua liberă, mașina gonea cu mare viteză. Adjutantul Popescu, ținînd automatul confiscat între genunchi, îl pîndea cu coada ochilor pe pistolar. Acesta, calm, privea nepăsător peisajul din dreapta, care începuse să se estompeze din cauza întunericului.

Adjutantul încercă să-l tragă de limbă:

— Cum te cheamă, leat?

— Cîmpeanu Haralambie.

— Păi bine, măi Haralambie, se poate să ne crezi tu chiar așa de proști? Pînă și un copil și-ar fi dat seama că îndrugi brașoave.

— Am spus adevărul, domn' adjutant. De ce să vă mint? Așa am primit ordin, așa am făcut. Domn' locotenent Tîmplaru poate să dea mărturie.

— N-ai tu grijă! Vom sta noi de vorbă și cu domn' locotenent. Dar pînă atunci ai face mai bine dacă ai mărturisi.

— V-am spus adevărul, de ce nu vreți să mă credeți? Apoi cu ton de amărăciune: Așa a fost și

este de cînd lumea e lume... cel mic și amărît n-are niciodată crezare...

— Măi Haralambie, măi! Nu ți-e milă de copilașii tăi? De ce nu vrei să fii tu om de înțeles? Dacă spui adevărul ți se ușurează soarta. Scapi poate cu viață. Dacă te încăpățînezi, însă... au să te împuște. măi băiete, și rămîn copilașii fără tată.

— Dar v-am spus tot ce știu!... Și dumneavoastră mă tot chinuiți! Ce vină îmi găsiți? Ce vreți să știți?

— Vreau să-mi spui, puiule, cine te-a pus să dirijezi greșit circulația.

— Greșit? Cum greșit? Așa am primit ordin. Dacă ordinul nu e bun, să răspundă cel care mi l-a dat.

— Și cu tăbliței alea tot nu știi nimic?

— V-am spus doar că domn' locotenent Tîmplaru s-a îngrijit personal ca ele să fie bine puse.

— Bine, băiete! Văd că ești mai mare secătură decît te-am crezut. De acu n-am să te mai întreb nimic. Pînă la urmă, ai să vorbești tu, n-ai grijă!

Între timp, întunericul biruise. Pistolarul ridică gulerul vestonului și se ghemui în colțul lui, parcă pregătindu-se să doarmă.

„Fir-ar al dracului să fie! drăcui plutonierul-adjutant. Te pomenești că nu-i vinovat. Altfel, i-ar mai arde lui acuma de somn?"

Mașina gonea prin noapte. Trecură prin cîteva sate, ticsite de trupe, fără să oprească și, după o jumătate de oră, ajunseră în localitatea unde se instalase postul de comandă al diviziei „Moldova".

Cînd mașina opri în fața postului de comandă, căpitanul coborî primul.

— Adu-l la Biroul 2! ordonă adjutantului. Și vezi să nu-ți scape.

Adjutantul coborî la rîndul său și, ocolind mașina prin spate, veni să deschidă portiera din dreapta.

— Hai, băiete, coboară! Am ajuns!

Dar pistolarul nu se mișcă. Ghemuit în colțul său, părea adîncit într-un somn greu, de ostaș trudit.

— Ei, fir-ar al dracului de somnoros! N-auzi, mă? Deșteptarea!

Pistolarul însă dormea mai departe. Atunci adjutantul, furios, începu să-l zgîlțîie.

— Scoală, mă, n-auzi? Grijania ta de tîlhar!

Dar cum luă mîna de pe el, pistolarul se prăbuși, de-a latul, pe pernele mașinii. Străfulgerat de o bănuială, adjutantul strigă șoferului:

— Ioane, ia dă-mi o țîră lanterna domnului căpitan!

Cînd aprinse lanterna și lumina se opri pe fața celui prăbușit pe pernele mașinii, nu mai avu nici o îndoială: pistolarul era mort.

Adjutantul Popescu stinse imediat lanterna, murmurînd printre dinți:

— Ticălosul... Ne-a tras clapa! Și eu, care am stat tot timpul lîngă el, fără să-mi dau seama... Mare dobitoc am fost!

Cîteva clipe rămase descumpănit, neștiind ce hotărîre să ia.

— Măi, Ioane — vorbi el șoferului ceva mai tîrziu — ia trage tu într-un loc ceva mai ferit, dar pe aici, pe aproape!

Șoferul descoperi în apropiere un fel de tăpșan, între două case, și gară acolo mașina.

Trimisul Armatei, căpitanul Racoviță, tocmai sfîrșise de povestit căpitanului Gheorghiu cele întîm-

plate pe drum, cînd intră pe ușă adjutantul Popescu.

— L-ai adus, Popescule?

— Domnule căpitan, nu l-am putut aduce.

— De ce?

— Fiindcă e mort! Și povesti cele întîmplate.

— Asta înseamnă că s-a sinucis! Ce ghinion!... Și dumneata, care ai stat tot timpul lîngă el, n-ai observat nimic?

— Nimic, domnule căpitan! Sincer să vă spun, personal am îndoieli serioase că ar putea fi vorba de o sinucidere. Gîndiți-vă și dumneavoastră! Ca să se sinucidă, nu avea decît o singură cale: să ia otravă. Ei bine, ar fi fost imposibil să nu observ. Am stat tot timpul cu ochii pe el. Deși era al naibii de întuneric, dacă ar fi dus ceva la gură aș fi observat. Sînt convins de asta.

— Atunci dumneata presupui că e vorba de... o moarte subită? întrebă căpitanul Gheorghiu, cu vădită ironie.

Plutonierul-adjutant Popescu, intimidat de întrebarea ironică, răspunse evaziv:

— Parcă mai știu ce să cred!

— Dar dumneata, Gheorghiule — i se adresă căpitanul de la Armată — ești de părere că poate fi vorba de altceva decît de sinucidere?

— Fără doar și poate că nu.

— Ce presupui?

Șeful Biroului 2 ridică din umeri.

— Deocamdată nimic. Aș vrea să-l văd și eu pe ostașul acela. Unde l-ai dus, adjutantule?

— E tot în mașină. Am tras-o într-un loc mai puțin expus curiozității ostașilor, care mișună pe uliță.

— Ai procedat foarte bine. Așteaptă-ne jos. Venim și noi îndată.

Cînd cei doi căpitani rămaseră singuri, căpitanul Gheorghiu începu să se plimbe prin birou. Părea îngrijorat.

— Foarte, foarte stranie această întîmplare... Dacă individul într-adevăr s-a sinucis, atunci sigur a fost un agent hitlerist.

— Aproape sigur.

— Trebuie verificată ipoteza sinuciderii. Să-l luăm cu noi pe domnul colonel-medic Stătescu.

Ceru și obținu imediat legătura.

Cinci minute mai tîrziu, cei doi căpitani, însoțiți de sublocotenentul Paraschivescu, care lucra la Biroul 2, se aflau în stradă. Acolo îi așteptau locotenent colonelul-medic Stătescu și plutonierul-adjutant Popescu.

— Ce s-a întîmplat, Gheorghiule? se interesă medicul.

— Domnule colonel, v-am chemat să-mi dați o mînă de ajutor. Trebuie să examinați un ostaș care a murit aproximativ de o oră și să ne spuneți dacă e vorba de o sinucidere. De asemenea, ne interesează opinia dumneavoastră în legătură cu adevărata cauză a morții.

Adjutantul Popescu o porni înainte, luminîndu-le drumul cu lanterna. Cînd ajunseră, ofițerul-medic observă, nu fără ironie:

— Dragă Gheorghiule, locul nu prea e potrivit pentru ceea ce îmi ceri. Eu aș propune să-l ducem la infirmerie. E la doi pași de aici. La ora asta, n-am nici un bolnav, așa că poți să fii liniștit dacă, eventual, ții să nu transpire ceva.

— Atunci să-l ducem acolo, acceptă căpitanul Gheorghiu, care, așa cum presupusese colonelul, ținea neapărat ca întîmplarea să treacă neobservată.

Mașina o porni spre infirmerie. Ofițerii o urmară, mergînd pe jos.

Locotenent-colonelului Stătescu nu-i trebui mult timp ca să se pronunțe:

— Ostașul ăsta a murit otrăvit, și, după toate probabilitățile, otrăvit cu cianură. Dacă te interesează, Gheorghiule, să știi cu precizie natura otrăvii, putem să-i facem autopsia.

— În orice caz, să i se facă autopsia.

Locotenent colonelul-medic Stătescu îi părăsi, ca să dea ordinele necesare în vederea autopsiei. O dată cu el, părăsi încăperea și plutonierul-adjutant Popescu.

După plecarea acestora, căpitanul Gheorghiu se aplecă asupra cadavrului întins pe o brancardă. Gulerul vestonului îi atrase în mod deosebit atenția.

— Vedeți, aici în guler — vorbi căpitanul Gheorghiu, arătînd cu degetul — a avut ascunsă fiola de cianură. A fost suficient să ridice colțul gulerului și să spargă între dinți fiola. Priviți! Se văd destul de clar cioburile.

Într-adevăr, cîteva cioburi minuscule străluceau în lumina lămpii, ca niște cristale.

— Fii bun, Paraschivescule, și du-te de-l caută pe locotenentul Tîmplaru. Vino cu el aici.

Peste un sfert de oră, locotenentul Tîmplaru se afla în fața căpitanului Gheorghiu.

— Tîmplarule, te-am chemat să-mi spui ce știi despre ostașul ăsta al dumitale.

Locotenentul Tîmplaru aruncă o privire asupra ostașului întins pe brancardă.

— Domnule căpitan, nu-l cunosc! Acum îl văd pentru prima dată.

— Cum, nu face parte din compania dumitale?

— Nu!

Cei doi căpitani se priviră semnificativ.

— N-ai dat dumneata oameni care să dirijeze circulaţia pe şosele?

— Eu, domnule căpitan. Şi tocmai în legătură cu aceasta vreau să vă raportez ceva.

— Ce anume?

— Un om al meu, pe care l-am lăsat azi dimineaţă la o întretăiere de şosele, 15 kilometri vest de localitatea K., a dispărut.

— A dispărut? Interesant!... Nu cumva a dezertat? şi căpitanul Gheorghiu se uită din nou semnificativ la căpitanul Racoviţă.

— Soldatul acela e un om de ispravă şi nu-l cred capabil de o asemenea mîrşăvie. Mai curînd aş înclina să cred că a fost atacat de niscai hitlerişti răzleţiţi şi împuşcat.

— Dacă lucrurile s-au petrecut aşa cum presupui, ar fi trebuit să-i găsiţi cadavrul. L-aţi găsit?

— Nu, domnule căpitan.

— Atunci?

— E tare misterioasă dispariţia asta, domnule căpitan!

— Mîine dimineaţă ia nişte oameni şi cercetează personal.

— Bineînţeles. Aceasta mi-a fost, de altfel, şi intenţia.

— Vreau să te mai întreb ceva. Spune-mi, ai verificat personal dacă tăbliţele indicatoare au fost puse aşa cum trebuie?

— Mai mult decît atît, domnule căpitan, pe cele mai multe le-am bătut cu mîna mea.

— Poţi afirma, cu toată răspunderea, că nu ai comis nici o greşeală?

— Nu înţeleg! Despre ce greşeală poate fi vorba? întrebă locotenentul Tîmplaru cu răceală, jignit de întrebarea şefului Biroului 2. Nu-mi îngădui nici un fel de uşurinţă în îndeplinirea unei misiuni.

Căpitanul Gheorghiu, care nu intenţionase de loc să-l jignească, ţinu să-l liniştească:

— Trebuie să lămuresc o problemă tare complicată, şi orice amănunt, cît de neesenţial ar putea fi, poate să constituie un punct de reper. Te rog să priveşti întrebările pe care ţi le pun numai prin această prismă. Spune-mi, deci: eşti sigur că, spre exemplu, la întretăierea aceea de şosea, unde spui că ţi-a dispărut omul, tăbliţele n-au fost puse greşit una în locul alteia?

— Exclus, domnule căpitan!

— Bine. Acum, în altă ordine de idei: cam la ce oră ai lăsat în post soldatul care ţi-a dispărut?

Locotenentul Tîmplaru se gîndi cîteva clipe:

— Cred că azi-dimineaţă, pe la orele 10.

— Şi în cît timp apreciezi că s-a scurs grosul coloanelor?

— În vreo patru-cinci ore.

— Da! În general, calculul dumitale este exact. Bine, Tîmplarule, poţi pleca. Cred că nu e nevoie să-ţi atrag în mod deosebit atenţia că cele ce am discutat trebuie să rămînă numai între noi. De asemenea, ai grijă ca oamenii dumitale să nu trăncănească în legătură cu dispariţia tovarăşului lor.

Locotenentul Tîmplaru salută şi plecă, nu fără a arunca o ultimă privire asupra cadavrului, care

părea că zîmbește răutăcios și, în același timp, ironic.

Căpitanul Gheorghiu, care tot timpul stătuse în picioare, se așeză pe un pat de campanie și-și aprinse o țigară.

— Acum — explică el — avem un punct de plecare. E mai presus de orice îndoială că un agent hitlerist s-a substituit soldatului pus de Tîmplaru să dirijeze circulația. Fără îndoială, acest lucru nu l-a putut face atîta vreme cît circulația pe șosea era mare, doar dacă am presupune o înțelegere între cei doi. O asemenea ipoteză însă mi se pare puțin probabilă.

— Eu cred că nu poate fi exclusă din capul locului — își dădu cu părerea căpitanul Racoviță.

Dar căpitanul Gheorghiu nu păru convins.

— Asta încă nu spune nimic. Dumneavoastră judecați așa: dacă nu ar fi fost vreo înțelegere între ei, schimbul trimis de Tîmplaru ar fi trebuit să găsească măcar cadavrul celui dispărut. În primul rînd, nu-i exclus ca mîine, pe lumină, să-l descopere; în al diolea rînd, substituirea nu implică, neapărat, împușcarea adevăratului agent de circulație. E foarte probabil să fi fost luat prizonier. Dar nu ăsta este lucrul cel mai important. Important este să știm ce a urmărit inamicul. Să ne dezorganizeze aprovizionarea, dirijind convoaiele pe o rută greșită?

— Foarte greu de presupus! răspunse căpitanul Racoviță. Fiindcă e clar că mult timp nu putea să dureze mistificarea. De altfel, așa cum s-a și întîmplat.

— Fără îndoială. După părerea mea, mai curînd ar trebui să presupunem că inamicul a avut inte-

resul să dirijeze greşit circulaţia numai pentru scurt timp, în vederea unui anumit scop, care, deocamdată, nu ne este cunoscut. Mă întreb: au izbutit ei să-şi atingă scopul? Sau intervenţia dumneavoastră l-a zădărnicit?

— Aş înclina să cred că le-am încurcat socotelile. Altfel nu văd de ce, odată scopul atins, individul ăsta ar mai fi continuat să joace rolul agentului de circulaţie. Normal ar fi fost ca, după aceea, să fi spălat putina.

— Fără îndoială!

— Atunci ce dracu' a urmărit? La ora aceea, grosul coloanelor se scursese. Pe şosea nu mai puteau trece decît convoaie cu muniţii...

Căpitanul Gheorghiu ridică din umeri.

— Încă nu ştiu! Sper însă că vom izbuti să aflăm curînd. Să mergem! Aici nu mai avem ce face.

Se despărţiră în faţa biroului şefului de stat-major.

Intrînd în biroul său, căpitanul Gheorghiu îl găsi acolo pe căpitanul Smeu.

— Unde umbli, frate? Te aştept de o jumătate de oră.

— De ce?

— Trebuie să-ţi vorbesc neapărat.

— Ce s-a întîmplat? Ceva grav?

— Iată despre ce-i vorba. Duba care îmi transporta întreg materialul de cifru a avut o pană pe drum. Din cauza aceasta, s-a răzleţit de convoi. Căpitanul Medrea, care comanda eşalonul, n-a observat nimic. Dar, chiar dacă ar fi observat, tot n-ar fi luat vreo măsură, pentru că, după cum ştii, în timpul deplasărilor penele sînt frecvente. De obicei, şoferii se

descurcă singuri și ajung din urmă convoiul. Numai că de data asta n-a izbutit să pornească motorul. Urmarea a fost că, la un moment dat, duba s-a găsit singură pe șosea, deoarece, între timp, coloanele se scurseseră. Abia cînd eșalonul a ajuns aici, unul din cifratori, care se urcase într-un alt camion, a observat că duba lipsește. M-a anunțat imediat. I-am cerut lui Popazu un camion și am pornit s-o caut. Îți închipui prin cîte emoții am trecut pînă am dat de ea. Cînd am pornit înapoi, cu duba remorcată, începuse să se însereze. Dragă Gheorghiule, oricît s-ar părea de absurd, pana asta afurisită mie îmi dă mult de gîndit. Mă întreb dacă n-a fost aranjată de șofer.

Căpitanul Gheorghiu zîmbi:

— Să știi, Smeule, că dacă ai lucra la noi ai face treabă bună.

— Haide, nu mai rîde de mine. N-aș vrea să fii în pielea mea.

— Nu glumesc de loc.

Și îi povesti cele întîmplate pe șosea căpitanului Racoviță.

— Atunci, mai mult ca sigur că păcătosul de șofer de pe dubă lucrează pentru hitleriști.

— Vom afla îndată.

Sună plantonul și-l trimise după sublocotenentul Paraschivescu.

— Paraschivescule, i se adresă, cînd acesta intră în birou, du-te și caută șoferul de pe duba Cifrului. Consideră-l ca și arestat.

Tocmai în clipa cînd sublocotenentul Paraschivescu se pregătea să plece, plantonul anunță pe comandantul companiei Auto, sublocotenentul Popazu.

— Am onoarea să vă salut, domnule căpitan!

— Ce-i, Popazule?

— Domnule căpitan, s-a întîmplat ceva grav. Mi-a fost împușcat unul din șoferi.

— Asta mai lipsea! Care din ei?

— Pantelimon Hîncu, șofer pe duba Cifrului.

— Sinucideri... asasinate... Ce mai noapte! murmură căpitanul Gheorghiu. Apoi tare, către căpitanul Smeu și sublocotenentul Paraschivescu: Haideți să mergem!

Intrară într-o curte din apropierea postului de comandă al diviziei. Duba fusese garată într-un fel de șopron de scînduri, numai cu trei pereți. Capota dubei era ridicată, iar pe jos, împrăștiate, o mulțime de scule. Un bec de multe lumini, agățat de o capră de tăiat lemne, își trimitea lumina puternică pînă sub mașină. Un zgomot strident și continuu venea din curtea vecină, unde fusese instalat grupul electrogen ce alimenta cu curent electric postul de comandă. De sub botul mașinii se iveau picioarele șoferului. Ai fi zis că mesterește la motor. Dar dacă te aplecai și priveai, după gaura din tîmplă și balta de sînge, te dumireai imediat că omul nu mai trăiește.

— Cine l-a descoperit? întrebă căpitanul Gheorghiu.

— Neculai, ordonanța domnului căpitan Smeu, informă sublocotenentul Popazu.

— Ordonanța mea? Cum asta?

Neculai Sărmășan, care stătuse pînă atunci în spatele mașinii, se apropie. I se citea groaza în priviri și tremura tot.

— Eu, domn' căpitan. Să vedeți cum s-a întîmplat. V-am căutat la postul de comandă, să vă ves-

iesc că v-am găsit cantonament și să vă chem la masă. Nu erați acolo, și un domn elev mi-a spus că nici nu v-a văzut. Atunci am plecat, ce era să fac? Mergeam pe drum și mă tot gîndeam unde să dau de dumneavoastră, cînd, trecînd prin fața casei ăștia, văd peste gard duba. Mi-am zis: hai să-l întreb pe Pantelimon unde a descărcat bagajul Cifrului, că în clădirea unde-i domn' general, după cum îmi spuse domn' elev acela, n-a mai fost loc și pentru serviciul lui domn' căpitan. Intru eu în curte, dar nu-l văd pe Pantelimon. Abia mai apoi îi zăresc picioarele ieșind de sub mașină. Îl strig: „Mă Pantelimoane, unde ai descărcat calabalîcul lu' domn' căpitan?" Dar el nu-mi răspunde. Am crezut că nu m-a auzit din cauza zgomotului de la *ilictrogin*. „N-auzi, mă Pantelimoane?" îl strig eu din nou, pocnindu-l cu vîrful bocancului în talpă. El nici nu mișcă. „Măi, fir-ar al dracului! îmi zic. Doar n-o fi adormit sub mașină". Mă plec și, Doamne-Dumnezeule, ce mi-a fost dat să văd! Vai de sufletul lui, bietul om! . . .

Neculai Sărmășan începu să tremure și mai tare și să se închine. Fruntea îi era numai broboane de sudoare. Cîteva lacrimi îi umeziră genele.

— Bine, Neculai, ne-am lămurit, îi vorbi căpitanul Gheorghiu cu blîndețe. Du-te acum la cantonament. L-ai găsit pe domn' căpitan al tău și poți fi liniștit.

Neculai Sărmășan făcu cîțiva pași de-a-ndaratelea, dar nu plecă. Ocoli grupul și, venind în spatele căpitanului Smeu, îi șopti, trăgîndu-l de mînecă:

— Domn' căpitan, nu întîrziați mult că se usucă mîncarea pe foc. Cantonamentul e aproape. Cum ieșiți de aici, o luați la stînga . . . și a șasea casă pe mîna dreaptă.

— Bine, bine, Neculai! Du-te că vin și eu îndată!

În timpul acesta, căpitanul Gheorghiu privea gînditor grupul electrogen din curtea vecină. Un soldat își făcea de lucru pe lîngă motoare.

— Ia vino puțin încoace, măi băiete! îl strigă căpitanul.

Din cauza zgomotului pe care îl făceau motoarele, nu fu însă auzit. Repetă chemarea, de data asta răcnind.

În sfîrșit, soldatul auzi și veni în pas alergător pînă la gard.

— Ordonați, domn' căpitan!

— Ești de mult timp pe afară?

— Păi, să tot fie o oră, domn' căpitan.

— Nu ai auzit cumva zgomotul unei împușcături?

Soldatul se gîndi cîteva clipe înainte de a răspunde:

— Nu, domn' căpitan!

— Ești sigur?

— Da, domn' căpitan!

— Cum te cheamă?

— Burghelea Ștefan, domn' căpitan.

— Bine! Vezi-ți de treabă.

Soldatul salută și plecă.

— Paraschivescule, înseamnă-ți numele soldatului! Apoi, adresîndu-se căpitanului Smeu: Cred că ți-e clar acum.

— Nu prea!

— E, totuși, destul de simplu. Acela care l-a ucis pe Pantelimon a mers la sigur. A știut că zgomotul împușcăturii va fi acoperit de huruitul grupului electrogen. N-ar fi exclus să se fi folosit de un revolver cu amortizor de zgomot.

— Nu s-ar putea spune că ticălosul — cine o fi el — nu a lucrat cu sînge rece. Lumină ca la teatru. (Becul ăsta pare un adevărat reflector.) În stînga, ostașul de la grupul electrogen. Acolo, în față, ulița mișunînd de soldați, iar aici, casa locuită, fără îndoială. Ar fi culmea să găsim înăuntru și niscai soldați cantonați.

— Vom vedea îndată. Paraschivescule, du-te, te rog, și dă bună seara gazdelor.

Peste cîteva minute, sublocotenentul Paraschivescu se întoarse cu vestea că în casă nu erau cantonați soldați. Pe cei doi moșnegi care locuiau acolo i-a găsit dormind duși, și numai cu mare greutate i-a putut trezi. Bineînțeles, nu auziseră împușcătura.

— Mă așteptam, murmură căpitanul Gheorghiu, parcă mai mult pentru sine. Dumneata, Paraschivescule, te vei îngriji ca șoferul să fie înmormîntat pînă în ziuă. Și întrucît nu putem ascunde moartea șoferului, va trebui să difuzăm versiunea că s-a împușcat din imprudență. Mai ales caută să-l faci pe prostul ăla de Tălîmbu să creadă că Pantelimon s-a sinucis, ca să nu trăncănească. Apoi către Smeu: Să mergem, Smeule! Cred că pentru noaptea asta am terminat cu surprizele.

Pe drum, căpitanul Smeu întrebă cu vădită neliniște:

— Crezi că există o legătură între agentul Abwehrului și asasinarea șoferului?

— Ascultă, Smeule! Cu care dintre oamenii tăi ai asigurat paza materialului de cifru în timpul deplasării? Poate că am putea afla de la ei ceva care să prezinte cît de cît interes.

Căpitanul Smeu se lovi cu palma peste frunte.

— Uită-te, domnule! Nici că mi-a trecut prin minte. Interesant! ...

— Ce nu ţi-a trecut prin minte şi ce anume găseşti interesant?

— Că s-ar putea ca cifratorul care a asigurat paza materialului în timpul deplasării să nu fie străin de această întîmplare.

— Bine, dar eu nu la asta m-am gîndit cînd te-am întrebat care din oamenii tăi a însoţit duba.

— Nu te-ai gîndit fiindcă nu ştii cine a fost acela. Dar ia spune-mi: nu ţi se pare interesant că „întîmplarea" a făcut ca însoţitorul să fie tocmai Barbu Vasile?

— Acela care ţi-a cerut să plece în linia întîi?

— El!

Căpitanul Gheorghiu se gîndi o clipă, apoi răspunse pe un ton care nu suferea replică:

— Dragă Smeule, presupunerea ta e absurdă. Nu văd ce interes ar fi avut Barbu să-l ucidă aici, şi cu asemenea riscuri, cînd o putea face, liniştit, pe drum, să zicem în timp ce se aflau în pană. De altfel, dacă vrei să te convingi personal, descoase-ţi oamenii şi ai să afli, sînt absolut sigur de aceasta, că între orele 17—19 — timp în care, probabil, a fost ucis şoferul — Barbu Vasile n-a lipsit din birou.

— Atunci, dacă socoţi că nu are vreun amestec, de ce vrei să stai de vorbă cu ei? Ce anume tragi nădejdea să afli?

— Dacă eventual există vreo legătură între pana dubei şi falsul agent de circulaţie, arestat de căpitanul Racoviţă.

— Domnule căpitan, elevul Barbu aşteaptă dincolo, în biroul furierilor, îl vesti pe căpitanul Gheorghiu sublocotenentul Paraschivescu.

— Bine! Spune-mi, te-ai informat?

— Da, domnule căpitan. Am stat de vorbă, ca din întîmplare, cu fiecare cifrator în parte.

— Și rezultatul?

— Acela pe care l-ați prevăzut, domnule căpitan. În asasinarea șoferului Pantelimon elevul Barbu nu poate avea nici un amestec. Din clipa cînd a ajuns aici în sat cu duba, elevul Barbu a fost tot timpul împreună cu ceilalți cifratori.

— Mda! Mulțumesc! Trimite-l acum aici.

Cîteva clipe mai tîrziu, Barbu, oprit în prag, salută:

— Să trăiți, domnule căpitan!

— Ia loc, Barbule! îl invită căpitanul Gheorghiu, arătîndu-i scaunul care se afla de cealaltă parte a biroului.

— Mulțumesc! și se așează cît mai degajat.

— După cît am fost informat, dumneata ai însoțit duba în timpul deplasării.

— Este exact, domnule căpitan.

— Ce ai putea să-mi spui în legătură cu pana pe care ați avut-o pe drum?

— Dacă vă interesează anumite detalii tehnice, din păcate, nu vă pot fi de nici un folos, domnule căpitan. Niciodată nu m-a interesat să știu măcar ce fel arată piesele care se ascund sub capota unei mașini.

— Bineînțeles că nu asta vreau să aflu de la dumneata. Mă interesează, mai curînd, să cunosc părerea dumitale în legătură cu această pană. Ca să fiu mai clar, m-ar interesa să știu dacă, eventual, n-ai avut impresia că pana a fost... simulată.

— Simulată, domnule căpitan? se miră Barbu. Nu, nu cred. Dacă l-ați fi auzit cum înjura de ciudă ră-

posatul Pantelimon şi dacă l-aţi fi văzut cît de mult s-a căznit să pornească motorul! . . .

— Gîndeşte-te bine! Nu crezi că şi înjurăturile şi eforturile de a pune motorul în stare de funcţionare au putut fi, totuşi, simulate?

Barbu se gîndi şi gîndurile fură acestea:

„În definitiv, dacă insistă asupra acestui lucru, e foarte probabil că au motive serioase. Aceasta, pe de o parte. Pe de alta, dacă mă încăpăţînez să-l apăr pe şofer, s-ar putea să mă bănuiască, în vreun fel, de complicitate. De altfel, Pantelimon fiind mort, apărîndu-l, tot nu-i mai pot fi de vreun folos".

Apoi cu voce tare:

— Ştiu eu, domnule căpitan! Acum, cînd mă gîndesc, s-ar putea ca dumneavoastră să aveţi dreptate, şi pana să nu fi fost decît o falsă pană. Ştiţi, Pantelimon e şofer pe dubă încă de pe vremea cînd divizia noastră lupta pentru eliberarea Ardealului. Îmi amintesc, nu o dată s-a întîmplat să rămînă în pană. De fiecare dată, însă, Pantelimon a izbutit să pună în stare de funcţionare motorul. În definitiv, ce naiba de pană a fost asta de n-a putut să-i vină de hac tocmai el, care, după cîte ştiu, a fost unul dintre cei mai destoinici şoferi?

— Spune-mi, tot timpul, pînă a venit camionul să vă remorcheze, Pantelimon a meşterit la motor?

— În cea mai mare parte a timpului.

— Şi altceva ce a mai făcut?

— A mîncat.

— Şi mai ce?

— Altceva nimic. A aşteptat. Era convins că domnul sublocotenent Popazu va trimite pe cineva să ne remorcheze. Fapt care, de altfel, s-a şi întîmplat.

— Era convins că Popazu va trimite pe cineva să-l remorcheze și aștepta, repetă pe gînduri căpitanul. Dar poate că aștepta altceva decît ajutor din partea sublocotenentului Popazu.

Presupunînd că ofițerul știa mai multe decît lăsa să se înțeleagă, Barbu spuse, cu intenția precisă de a-l induce în eroare:

— Poate de aceea se tot uita înspre pădurice. Știți,' prin apropiere era o pădurice.

— Dar dumneata? Ce ai făcut tot timpul?

— La început am stat în cabină. De la o vreme, plictisit, am coborît și am început să mă plimb în jurul mașinii.

— Dumneata, cînd ai văzut că trece timpul, că începe să se întunece fără ca Pantelimon să fi venit de hac penei, de ce n-ai oprit un camion să vă remorcheze? Ca însoțitor al dubei aveai doar datoria să asiguri securitatea întregului material de cifrare. Nu ți-ai dat seama la ce pericole te expui?

— Domnule căpitan, am avut atîta încredere că Pantelimon va putea porni motorul dintr-o clipă în alta, încît nici n-am observat cînd s-a scurs coloana. De altfel e de mirare că, pînă în clipa cînd am fost remorcați, nu ne-au ajuns din urmă alte coloane.

— Ei, nu e chiar atît de mirare. Dar spune-mi, la voi, la Cifru, cum este explicată sinuciderea lui Pantelimon?

Barbu deveni foarte atent. Răspunse cu prudență:

— Pînă acum, în nici un fel, domnule căpitan. Am fost cu toții foarte afectați, deoarece, așa cum v-am mai spus, pe Pantelimon l-am avut șofer pe dubă încă de la începutul campaniei.

Despărțindu-se de șeful Biroului 2, căpitanul Smeu se duse să-l caute pe locotenentul Tîmplaru.

— Te rog, Tîmplarule, ca în noaptea asta să pui o santinelă la Cifru.

— Nu prea am oameni, domnule căpitan! De altfel, cifratorii dumneavoastră sînt cantonați în aceeași casă.

— Asta e altceva. Pe ei nu-i pot pune să facă de gardă. Muncesc destul în timpul zilei. De altfel, e ordin.

— De la cine?

— De la domnul general.

— În cazul acesta, ordinul se va executa! răspunse oftînd locotenentul Tîmplaru.

După ce se despărți de locotenentul Tîmplaru, căpitanul Smeu, ceva mai liniștit, plecă să-și caute cantonamentul. Cînd, în sfîrșit, îl găsi, trecuse de miezul nopții.

Ca un cîine credincios, soldatul Neculai Sărmășan îl aștepta în prag. Căpitanul îl trimise să se culce și, dezbrăcîndu-se în grabă, se vîrî în așternut. Istovit de truda și emoțiile din timpul zilei adormi pe dată.

CAPORALUL ULEA MIHAI

Era o dimineață mohorîtă, cu cer murdar, care amenința cu ploaie.

Deoarece în tot satul nu se găsise o clădire în care să încapă întreg postul de comandă al diviziei, serviciul Cifrului fusese instalat într-o casă mai răsărită de pe ulița principală. Cei ai casei se strîn-

seseră într-o singură odaie, celelalte două încăperi devenind una biroul propriu-zis, iar cealaltă dormitorul cifratorilor.

În dimineața aceea, cifratorii dormiseră mai mult ca de obicei. Oboseala drumului și despachetatul calabalîcului, care se prelungise mult după miezul nopții, întîrziaseră ora deșteptării.

Burlacu Alexandru, care, mai harnic decît toți, se și spălase, intră în odaie dezbrăcat pînă la brîu, cu prosopul pe după gît.

— Grăbiți-vă, fraților, că acum pică Smeu și-i mai mare rușinea!

Cu destulă părere de rău, unul cîte unul, cifratorii ieșiră de sub pături și începură să se îmbrace în grabă.

— Eu sînt gata! anunță Mardare, plecînd să se spele la fîntînă.

Curînd, în dormitorul improvizat nu mai rămase decît Burlacu. Cu un ciot de pieptene începu să-și aranjeze părul creț și aspru, fluierînd o veche romanță.

Era cel mai în vîrstă dintre toți. Din acest motiv cifratorii îl porecliseră „bătrînul", deși abia împlinise treizeci și trei de ani. De statură mijlocie, dar bine legat, cu un chip frumos, în ciuda trăsăturilor colțuroase, Burlacu, moț de pe lîngă Cîmpeni, impresiona prin frumusețea aceea aspră, bărbătească, specifică bărbaților din munții Apuseni. Cînd te uitai la el, îți spuneai că dacii pe vremea lui Buerebista așa trebuie că arătau. Era drag tuturor pentru optimismul său robust, reconfortant, pentru darul său de povestitor.

În viața civilă, Burlacu era învățător. Unul din miile de învățători pe care guvernele burgheze îi

numeau „luminători ai satelor", dar îi plăteau cu salarii de mizerie, și nici acelea venite la timp. Dar, spre deosebire de unii dintre tovarășii de breaslă, Burlacu nu își plecase grumazul, resemnîndu-se. Era cunoscut în tot județul ca cel mai „turbulent" învățător, fapt pentru care, de cîte ori aveau loc alegeri, fusese arestat sub diferite pretexte și închis în penitenciarul din capitala județului.

Ca să scape de el, încă de pe la începutul anului 1939, l-au mobilizat și de atunci nu mai lepădase haina militară. Pe frontul antihitlerist fusese numai în prima linie, și cît timp stătuse acolo, deși regimentul lor fusese în trei rînduri reîmprospătat, ca prin minune el scăpase fără o zgîrietură. Pe urmă, îmbolnăvindu-se, a fost numit furier la adjutantura regimentului, iar apoi în echipa de cifratori din cadrul comandamentului diviziei „Moldova".

Și aici, ca și dincolo, în linia întîi, deveni drag tuturora, datorită optimismului său robust, reconfortant, dar mai ales, talentului său deosebit de povestitor. Pînă și căpitanul Smeu, care se ferea să-și manifeste deschis simpatiile și preferințele, cu Burlacu făcea excepție.

Cînd cifratorii se întoarseră de la spălat, îl găsiră înfulecînd de zor pîine și slănină.

— Mai are careva dintre voi o ceapă? întrebă el cu gura plină.

Nu-i răspunse nimeni, socotind, de altfel pe bună dreptate, că o asemenea întrebare năstrușnică nu merita răspuns. Fiindcă știau cu toții, din proprie experiență, că ar fi fost mult mai ușor pentru oricare dintre ei să facă rost de o sticlă de șampanie decît de o ceapă sau de o căpățînă de usturoi.

Cîteva minute mai tîrziu, toţi cei cinci cifratori se aflau aşezaţi la masa de brad, mîncînd cu poftă pîine şi slănină.

— Ce spuneţi, măi băieţi, de „Fachir"? rupse tăcerea Burlacu, care, sătul, îşi aprinsese o ţigară.

— Adică?! întrebă Tomescu Adrian, care atunci cînd se mira de ceva părea mult mai tînăr.

Avea o figură prelungă, pe care ochelarii cu ramă groasă şi neagră o făceau să pară şi mai alungită. De sub lentilele groase te priveau nişte ochi mari şi albaştri, aproape nefiresc de albaştri. Fruntea înaltă şi brăzdată cu neobişnuit de multe cute, îi dădea un aer de om matur şi trecut prin viaţă.

Dacă Burlacu — datorită firii sale deschise, umorului, dar mai ales darului său de povestitor — întrunea simpatia unanimă a cifratorilor, Tomescu, în schimb, se bucura de stima lor fără rezervă. Şi dacă Pelinoiu era, ca vîrstă, cel mai tînăr dintre ei, Tomescu, în schimb, era cifratorul cel mai tînăr.

Cazangiu la „Malaxa", utecistul Tomescu luase parte la insurecţia armată, luptînd în cadrul unei formaţiuni de luptă patriotică împotriva trupelor hitleriste, care încercau să pătrundă în Bucureşti prin şoseaua Alexandria. Curînd după aceea se ceru voluntar pe frontul antihitlerist. Aici, luă parte la multe lupte, iar după eliberarea Clujului fu mutat la postul de comandă al diviziei, ca să completeze echipa serviciului Cifru. Îşi însuşi repede cunoştinţele necesare şi, în numai o săptămînă, deveni unul dintre cei mai buni cifratori.

Ceilalţi din echipă ţineau la el, dar mai ales îl stimau. Şi îl stimau nu numai pentru caracterul său integru, dar mai cu seamă pentru că el, depăşindu-i prin înţelegerea mai profundă a ceea ce se întîmpla

în lume, îi ajuta să-şi dea seama nu numai de semnificaţia prezentă a evenimentelor pe care le trăiau, dar şi de perspectiva lor luminoasă.

— Ce l-o fi găsit pe „Fachir" de a aprobat să ne completeze echipa? întrebă Burlacu.

— Parcă el a aprobat?! replică Pelinoiu. A aprobat generalul.

— Ştiu asta. Dar memoriul căpitanului a trecut pe la „Fachir". Dacă ar fi pus o rezoluţie negativă, generalul ar fi ţinut seama de ea. Ştiţi doar că generalul nu trece uşor peste părerile şefului său de stat-major.

— Probabil că acum şi „Fachirul" ne vede cu alţi ochi — vorbi cu gura plină Pelinoiu. În definitiv, ce dracu', nu o dată i-am dovedit de ce sîntem în stare! Mai ales în ultimul timp...

— Desigur! replică ironic Barbu. Eu cred că nu va trece mult şi va propune generalului să ne decoreze.

— Poate că am merita! răspunse prompt Mardare, care sesizase ironia şi nu putea fi de acord cu ea. Ţie, Barbule, îşi place totdeauna să cînţi solo.

Între Mardare — mărunt, uscăţiv, negricios, cu ochii mici, sfredelitori, negri ca smoala şi cu o umbră de zîmbet ironic în colţul gurii — şi Barbu exista, în ciuda faptului că nu se prea împăcau, o oarecare asemănare. Asemănarea nu era în nici un caz fizică. Pentru că Barbu era bine clădit, cu umerii largi şi ceafă puternică. Avea o faţă inexpresivă, rotundă şi unsuroasă. În contrast cu Mardare — repezit la vorbă şi gata de harţă — lui Barbu îi plăcea mai mult să asculte decît să vorbească. Dar cînd vorbea, nu pierdea niciodată ocazia să plaseze cîte o ironie. Şi asemănarea tocmai în aceasta consta: în

apetitul pentru ironie. Numai că în timp ce ironia lui Mardare nu irita niciodată, a lui Barbu supăra aproape totdeauna.

— Îi place să cînte solo, dar nu-şi dă seama cît de fals cîntă — adăugă Pelinoiu, căruia, de asemenea, nu-i plăcu insinuarea răutăcioasă a lui Barbu.

— Măi băieţi — vorbi Burlacu, care terminase de mîncat înaintea tuturora şi acum se uita pe un număr din ziarul „Scînteia", sosit acolo de două zile — de ce credeţi voi că „Fachirul" a aprobat să ni se completeze echipa?

— De ce? întrebă Barbu, fără pic de interes, mai mult în ironie.

— Pentru că unităţile nu mai duc lipsă acută de oameni. Au început să ne ajungă din urmă batalioanele de marş.

— Care „batalioane", mă bătrîne? E vorba doar de un singur batalion. Şi crezi tu că nenorocitul ăsta de batalion a completat efectivele regimentelor?

— Ai răbdare! Dacă a venit unul, vor veni şi celelalte. Uite ce spune „Scînteia": „Totul pentru front, totul pentru victorie".

— Lasă-l că nu se convinge el chiar atît de uşor! replică Pelinoiu, amintindu-şi de convorbirea pe care o avusese cu Barbu în ajun. În ceea ce priveşte politica, dumnealui rămîne în „expectativă".

— Aha! Vrea să vadă care pe care, preciză Mardare, străfulgerînd cu privirea în direcţia lui Barbu.

— Prostii! protestă acesta, strîngîndu-şi colţul stîng al gurii a dispreţ.

După aceea, cîteva clipe, discuţia lîncezi. Ceva mai tîrziu, Pelinoiu rupse tăcerea:

— Tare-s curios să ştiu cum arată noul nostru coleg. Cred că la început nu-mi va fi uşor să mă

împrietenesc cu el. Ştiţi doar că şi faţă de voi, la început, m-am menţinut într-o rezervă care unora poate că vi s-a părut jignitoare. Pe urmă, după ce v-am cunoscut mai bine, mi-aţi devenit cu toţii dragi. Să vă spun drept, nu-mi va fi de loc uşor în ziua cînd va trebui să ne despărţim.

— Uită-te, Prîslea a devenit sentimental! rîse fără răutate Burlacu. Măi „Mînzule", cînd o fi să te însori, dacă ai să mă chemi la nuntă, să ştii că am să vin. Şi ţi-oi aduce, în dar, un tulnic cum nu se află altul mai frumos. Poate ai să mă întrebi: de ce neapărat un tulnic? Pentru că, măi băiete, dacă ţi se va face vreodată dor de „bătrînul", să sufli în el. Eu am să-l aud de la mine, de la Iara, am să mă sui în ţug şi am să vin să te văd. Bine-i?

Venirea căpitanului puse capăt discuţiei.

— Bună dimineaţa!

— Să trăiţi, domnule căpitan.

— Ceva corespondenţă a venit?

— Pînă acum nimic! răspunse Mardare, care era în acelaşi timp şi secretarul serviciului.

— Deocamdată, nu avem nimic de lucru. Sînteţi liberi să vă folosiţi timpul cum veţi crede de cuviinţă — şi trecu dincolo, în birou.

Pelinoiu şi Burlacu intrară după el.

— Domnule căpitan — întrebă primul — cînd credeţi că are să vină omul cel nou?

— Ştiu eu? Poate chiar azi.

În clipa aceea sună telefonul. De la celălalt capăt al firului, căpitanul Gheorghiu întrebă:

— Ascultă, Smeule! Oamenii tăi au pistoale?

— Nu! Arme. Dar de ce mă întrebi?

— Domnul maior Bratoloveanu are disponibile cîteva pistoale și mi-a cerut părerea cui să le împartă.

— Și?

— Nimic. Asta-i tot. Mai stăm noi de vorbă. Noroc!

Căpitanul Smeu puse receptorul în furcă, apoi începu să răsfoiască distrat niște hîrtii de pe birou.

„Oare de ce s-o fi interesat Gheorghiu dacă oamenii mei au, sau nu, pistoale? se întrebă, convins că disponibilul de pistoale de care amintise șeful Biroului 2 era doar un pretext. Să aibă aceasta vreo legătură cu împușcarea lui Pantelimon? Și, în acest caz, oare Gheorghiu bănuiește că Barbu Vasile nu este străin de moartea șoferului?"

Faptul că nici Barbu și nici cifratorii ceilalți nu aveau pistoale nu i se părea un argument care să pledeze împotriva vinovăției acestuia. Cînd ești pe front, nimic nu e mai ușor decît să-ți procuri un pistol.

Frămîntat de asemenea gînduri, căpitanul Smeu oftă. „Iarăși aceste bănuieli stupide!" își spuse, vîrînd într-o mapă hîrtiile pe care le avea în față. Dar în ciuda mustrării pe care și-o făcu în gînd, ochii scrutară, bănuitori, pe cifratorii care se aflau în aceeași încăpere.

Aceștia, avînd fiecare cîte ceva de făcut, nu observară privirile de loc prietenoase ale căpitanului Smeu.

— Dar Barbu unde-i? întrebă acesta aproape fără voie.

— Dincolo. Să-l chem? se oferi Pelinoiu.

— Lasă-l. N-am nici o treabă cu el. Am întrebat numai.

Se ridică și se duse la fereastră. Cu mîinile la spate, privi bătătura largă, pe care un cocoș, mare și pintenog, o străbătea, călcînd tacticos. Pe uliță trecea un convoi lung de căruțe încărcate cu muniții și subzistențe. Ascultă huruitul monoton și persistent și avu impresia că-l aude acum întîia oară. De fiecare dată cînd zgomotul acela i se impunea atenției, îl impresiona ca o senzație nouă și stranie, amintindu-i că războiul nu s-a terminat, că, o dată cu zorile, dacă nu chiar mai înainte, cu ocazia vreunui atac de noapte, tunurile vor bate din nou. Dar în ciuda imaginilor sumbre, sentimentul care îl stăpînea nu era unul de deprimare, ci, dimpotrivă, unul optimist. Ascultînd huruitul monoton al căruțelor își spunea de fiecare dată cu mîndrie: „Zi și noapte nu se mai opresc. Zi și noapte alimentează frontul. Cu ce aduc ele îi batem pe hitleriști. Îi batem mereu, și rău le mai rupem ciolanele!"

Adeseori căpitanului Smeu Eugen i se întîmplase să se trezească noaptea din somn și, în primele clipe de veghe, să aibă iluzia că totul se sfîrșise, că era acasă, în pat, alături de trupul cald și drag al femeii sale. Dar huruitul monoton al convoaielor de căruțe, vaietul sfredelitor al vreunei osii neunse sau nechezatul jalnic al cailor îl aduceau repede la realitate. Mult timp după aceea, treaz, cu ochii căscați în întuneric, asculta curgerea nesfîrșită a coloanelor, vocea aspră a vreunui gradat suduind amarnic cine știe din ce pricină.

Căpitanul Smeu își aminti de toate acestea privind coloana de căruțe care trecea pe șosea. Din mlaștina gîndurilor îl smulse Barbu care, vîrînd capul pe ușă, anunță:

— Domnule căpitan, vă caută un căprar de la „Trotuș". Cred că e omul care va lucra la noi.

— Adu-l aici!

Ordinul sună indiferent și nu trăda de loc emoție.

O clipă mai tîrziu, caporalul Ulea Mihai, agentul serviciului special de contrainformație, lovind călcîiele, se prezenta căpitanului Smeu.

Caporalul Ulea era un bărbat voinic, cu ochi căprui, cu fruntea înaltă și părul creț. Chipul cu trăsături regulate, fine, era al unui bărbat deosebit de atrăgător, frumos chiar, în ciuda cicatricei mici de pe obrazul stîng. După ce descopereai frumusețea ochilor migdalați, în care jucau parcă bănuți de lumină, neobișnuita înălțime a frunții puțin palidă, dar mai ales, cînd îi auzeai vocea melodioasă și joasă, omul acesta te cucerea imediat. Dar ceea ce îl făcea de la început simpatic era felul deschis în care te privea, parcă fără nici un fel de ascunzișuri.

Studiindu-l cu atenție, căpitanul Smeu își spuse că niciodată nu și-ar fi putut închipui că un agent de contrainformații poate arăta astfel. Cucerit de farmecul privirii lui Ulea, dar mai ales de zîmbetul lui cald, întrebă cu bunăvoință:

— Va să zică, dumneata ești caporalul Ulea Mihai din regimentul „Trotuș"?

— Da, domnule căpitan.

— Limba germană o cunoști?

— Da, domnule căpitan!

— Alte limbi mai cunoști?

— Limba maghiară... O știu de la... mama mea adoptivă.

— De cînd ești pe front?

— Domnule căpitan, abia am sosit de cîteva zile

din țară, cu ultimul batalion de marș. Am fost repartizat, provizoriu, la adjutantura regimentului. Aseară, domnul sublocotenent Moraru m-a anunțat că astăzi va trebui să mă prezint la divizie, Biroului 1. M-am prezentat, și de acolo m-au trimis aici, la dumneavoastră. (Caporalul Ulea, pentru a nu se desconspira — de față fiind și cifratorii — improvizase ad-hoc explicația. În realitate — așa cum, de altfel, cititorii au fost informați — el nu venise din țară, cu batalionul de marș, ci se găsea pe frontul antihitlerist încă de la început, în cadrul postului de comandă al diviziei de munte „Bistrița", unde se distinsese descoperind și arestînd niște periculoși agenți hitleriști.)

Întrucît convorbirea era pur formală, căpitanul Smeu nu mai știa ce întrebări să-i pună. Altfel își închipuise el că se vor desfășura lucrurile. În primul rînd, altfel și-l închipuise pe falsul caporal Ulea Mihai. Or, de la început, impresia pe care i-o făcuse — probabil și celorlalți — era a unui om care nu strălucea prin vreo calitate deosebită. Un om obișnuit, ce-i drept cu un incontestabil farmec personal, dar atît. Bănuind că, în mod deliberat, Ulea ține să pară viitorilor săi camarazi un om obișnuit, găsi de prisos să-l mai chestioneze. După alte cîteva întrebări, lipsite de importanță, la care Ulea dădu răspunsuri tot atît de lipsite de importanță, conchise:

— Cred că putem considera ca încheiată discuția noastră. Treci, te rog, dincolo și așteaptă. În cîteva minute îți voi comunica hotărîrea pe care am luat-o.

După ce Ulea părăsi biroul, căpitanul Smeu se ridică și începu să măsoare odaia de la un capăt la altul.

Cifratorii așteptau să-i audă hotărîrea. Căpitanul, se cunoștea cît de colo, nu prea era mulțumit de viitorul cifrator. De altfel, nici lor nu le făcuse vreo impresie deosebită.

După cîteva clipe li se adresă:

— Nu cred să fie cine știe ce de capul lui, dar neavînd de ales, îl voi opri. De instruirea lui te vei ocupa dumneata, Burlacule, care ești cel mai în vîrstă. Ai grijă să faci din el un bun cifrator.

— Lăsați pe mine, domnule căpitan. Într-o săptămînă-două, dacă nu cumva are cap de lemn, vă asigur că va ști tot atîta cît știm și noi.

Noaptea era răcoroasă, cu cer înalt, împroșcat, ca niciodată, cu puzderie de stele. Lumina lunii colbuia cu argint copacii aproape desfrunziți, acoperișurile, gardurile și panglica șerpuitoare a șoselei. Liniștea stăpînea biruitoare peste satul întreg, întins și arătos ca un orășel.

Trecuse de miezul nopții cînd Burlacu, Barbu și Pelinoiu ieșiră pe poarta comandamentului. Ținîndu-se de braț, se grăbeau să ajungă la cantonament, să mai prindă cîteva ore bune de somn. Erau obosiți și din acest motiv negrăita frumusețe a nopții nu-i impresiona de loc.

Cînd ajunseră, îl găsiră pe Mardare scriind o scrisoare, iar pe Tomescu cîrpindu-și ciorapii.

— Terminarăți? întrebă primul, fără să ridice ochii de pe pagina de hîrtie acoperită aproape în întregime cu un scris mărunt și greu de descifrat.

— Terminarăm! răspunse fără chef Pelinoiu, scoțîndu-și vestonul. O radiogramă lungă cît o zi de post.

— Barem a fost ceva interesant?

Neprimind însă nici un răspuns, își văzu de treabă. Noii veniți se pregătiră de culcare.

În odaie nu se afla decît un singur pat, și pe el trona, stînd turcește, Tomescu. Tovarășul lui de pat era Mardare. De-a lungul peretelui dinspre fereastră, pe o laviță numai cu puțin mai lată de o șchioapă, își improvizaseră paturi Barbu și Pelinoiu.

Pe masă, o masă mare cît un biliard, solidă, cu motive naționale pirogravate, dormeau de obicei Burlacu și Ulea.

Burlacu, apropiindu-se de masă, cu o pătură sub braț, se răsti la Mardare care, absorbit de cele ce scria, nu observă că acesta se pregătește de culcare:

— Ia mai las-o și pe mîine, șefule! Mi-e somn de pic.

Mardare împături scrisoarea, o vîrî în buzunarul vestonului și spuse cu ton de regret:

— Încă zece minute și aș fi terminat.

— Draci! Parcă nu te știu eu! Pînă nu umpli zece pagini, nici că te lași.

— Mai aveam încă o jumătate de pagină și îmi făceam porția pe ziua de azi.

— Omul cu cît trăiește, cu atît are mai multe de învățat. Cînd încă nu te cunoșteam, știam că există, în afară de pîntecăriţa obișnuită, una a vorbirii. Datorită ţie am aflat că există și una a scrisului. Ce ai fi avînd tu de scris pe atît de multe pagini, numai Dumnezeu știe!

Întinse pătura pe masă, din veston își făcu pernă și se culcă, acoperindu-se cu o altă pătură. Cu mîinile vîrîte sub cap, se întinse și căscă zgomotos.

— Da' Ulea al nostru pe unde o fi umblînd? întrebă Pelinoiu.

— Ce mai întrebi! Parcă nu știi? răspunse Tomescu, care se căznea să deznoade un nod de pe firul de ață cu care cosea.

— Al naibii cocoș! Cine și-ar fi închipuit că-i atît de muieratic? și Burlacu rîse cu îngăduință.

— Tare mi-e teamă că într-o zi are să i se înfunde, vorbi Tomescu. Prea e de tot necugetat. Sîntem doar în război.

— În privința asta, nici o grijă, replică Mardare. Mie mi-e teamă de altceva. Să nu dea peste el vreun handralău gelos și să-l căsăpească.

— Ia nu-i mai purtați voi de grijă! îi luă apărarea Burlacu. Mai bine să ne culcăm. Acum se face ziuă! Ehei, ce n-ați da voi să fiți acum în locul lui, într-un pat ca lumea și lîngă o femeie cu trupul cald.

— Tare mi-e teamă că Ulea nu are să facă mulți purici pe aici. Smeu e băiat de treabă, dar în privința disciplinei e turc. Cînd o prinde de veste, să vezi cum mi ți-l mai trimite înapoi, la regiment. Fiindcă, trebuie să recunoști, bătrînule, prea își face de cap. Noaptea, mă rog! Mai treacă-meargă . . . Dar nici ziua nu se astîmpără. Mai totdeauna, cînd îl cauți, ia-l de unde nu-i. Mă mir chiar că Smeu n-a observat pînă acum — și Pelinoiu se plecă să stingă chiștocul de țigară cu bocancul.

— Nu te mai mira, mînzule! Explicația e doar simplă. Căpitanul, ca și bătrînul nostru, are o mare slăbiciune pentru Ulea. Altfel crezi că l-ar tolera? replică Barbu, care tăcuse pînă atunci.

— Tare mai ești acru, măi Barbule! îl mustră Burlacu, care între timp se dezbrăcase și se culcase. Ulea e un om de treabă. Spune, l-ai văzut vreodată să se dea înapoi de la greu? E drept, are și el o meteahnă:

e cam muieratic. Ei, şi? Nu asta e important. Chiar dacă am presupune că Smeu îl tolerează, nu văd nimic rău în asta. Nu sînt de părerea ta că îl preferă nouă, aşa cum ai încercat să insinuezi mai adineauri.

Barbu nu răspunse. Se foi numai sub pătură, mormăind ceva de neînţeles.

Cîteva minute mai tîrziu, sforăiau cu toţii. Nu apucară însă să doarmă mult timp, pentru că tirul de baraj al artileriei îi făcu să sară ca arşi. Se ridicară în capul oaselor, buimăciţi, cu ochii cîrpiţi de somn. De altfel, nu era pentru prima dată cînd li se întîmpla aşa ceva. Deseori hitleriştii iniţiau atacuri de noapte, şi atunci artileria intra în acţiune. Focul de baraj al artileriei românilor izbutea, de fiecare dată, să stăvilească atacul. Şi cînd bubuiturile conteneau, aproape întotdeauna se găsea careva să remarce cu mîndrie:

— Brava tunarilor noştri! Cu cîteva proiectile i-au pus cu botul pe labe pe hitleriști.

De data asta, canonada se prelungea. Tunurile trăgeau furioase, hohotind bezmetic, de parcă nişte uriaşi, înveseliţi de şolticăriile vreunui ghiduş, s-ar fi cutremurat de rîs.

Dezmeticiţi de-a binelea, cifratorii ascultau, vag neliniştiţi că tirul se prelungea mai mult ca de obicei.

Primul care vorbi fu Mardare:

— Măi, să fie al dracului! Se îngroaşă gluma!

— Nici o grijă! replică Burlacu. Acuşi, acuşi îi astîmpără ai noştri.

Pelinoiu se ridică în capul oaselor şi deschise fereastra.

În pauzele dintre bubuituri, se auzeau meliţînd, îndîrjite, mitralierele.

— Închide fereastra! se răsti la el Barbu.

— Ce-i, mă? Ce te-a găsit? îi replică acesta ursuz.

— Mi-e frig!

— Lasă că n-ai să capeți congestie pulmonară.

Tomescu, care, între timp, începuse să se îmbrace, le spuse:

— Măi fraților, eu dau o fugă pînă la comandament. Smeu o fi acuma acolo și s-ar putea să aibă nevoie de noi. Pentru orice eventualitate, n-ar strica să vă îmbrăcați. S-ar putea întîmpla să fim nevoiți să ne repliem.

— Pe dracu'! replică Barbu.

Totuși începu și el să se îmbrace și fu gata înaintea tuturora.

Cu arma în bandulieră, Tomescu ieși pe ușă, grăbit.

— Măi, dacă se îngroașă gluma, dă fuga de ne anunță! îi strigă din urmă Mardare.

Curînd, cu toții gata echipați, așteptau, fumînd în tăcere. Canonada continua cu aceeași furie. Ferestrele vibrau într-una.

Barbu își trăsese pe genunchi sacul cu merinde și înfuleca de zor dintr-o jumătate de pîine.

— Îți mai arde și de mîncare! îl apostrofă Mardare.

— Mi s-a făcut foame. Nu văd ce te deranjează pe tine.

— Păi tocmai asta nu pot înțelege. Cum poate să-ți fie foame într-o asemenea situație?

— Iacă mi-e foame. Vrei și tu?

— Vezi că acuși te-njur!

Barbu ridică din umeri fără să mai răspundă, continuînd să mănînce tacticos.

Încet, încet, canonada se domoli. Numai din cînd în cînd un tun hămăia ca un dulău apocaliptic. Pe

urmă, se făcu din nou liniște. Stranie, cutremurătoare. Un cocoș, în curtea vecinului, începu să cînte prelung și vesel. Fără voie, oamenii oftară a ușurare și prinseră să se foiască de colo-colo.

— Ei, ați văzut? V-am spus eu că, pînă la urmă, ai noștri au să-i astîmpere! se bucură Burlacu.

În tinda casei se auziră bocănituri de bocanci. Tomescu și Ulea intrară pe ușă:

— Bună seara, măi băieți! ură vesel Ulea.

— Bună seara, Casanova! îi răspunse Pelinoiu.

— Unde l-ai pescuit, Adriane? se informă Mardare.

— Unde nici nu te aștepți: era la comandament.

— Și eu, care credeam că nu se îndură să părăsească vreun pat cald!

— Nu-i el din cei care își pierd capul cum dau cu ochii de o fustă, replică Burlacu.

— Ce-a fost? Ai aflat? se interesă Pelinoiu.

— Ce-ar fi putut să fie? Hitleriștii au încercat un atac mai serios, dar ai noștri i-au potolit cu foc de baraj. Acum, de vreme ce totul s-a terminat cu bine, repede dezechiparea și culcarea! Căpitanul mi-a spus că mîine vom avea mult de lucru.

De fapt, îndemnul fusese de prisos, pentru că erau cu toții pe jumătate dezbrăcați.

Pelinoiu, care se vîrîse primul sub pătură, întrebă:

— Și unde o pescuiși, Ulea?

— O simplă întîmplare! Mai curînd aș spune că ea m-a pescuit pe mine. O văduvă. Bărbatu-său a murit pe front.

— Cum nu dă și peste mine norocul să mă pescuiască vreuna din unguroaicele astea frumoase?

— Păi dacă ai să aştepţi ca ea să vîre undiţa aici, prin fereastră, atunci poţi să aştepţi mult şi bine. Caută, băiatule, şi nu se poate să nu găseşti.

— Bine, Uleo! Să ştii că am să-ţi urmez sfatul.

— Urmează-l şi rău n-are să-ţi pară.

Ulea zvîrli ţigara şi se duse să ia din raniţă o cămaşă, care ţinea loc de pijama. Descătărămă cureluşa şi tocmai se pregătea să dezlege nodul sforii cu care era legată gura raniţei, cînd observă că acesta era altfel de cum îl făcuse el. Dinadins, ca să ştie dacă cineva, în lipsă, i-a cotrobăit prin raniţă, îşi făcuse obiceiul să înnoade sfoara într-un anumit fel.

Constatînd acum că cineva îi percheziţionase raniţa, se puse să facă inventarul. Nu lipsea nimic. Singurul lucru neplăcut, pe care îl constată, fu că livretul militar, aruncat neglijent printre rufe, se boţise... Îl netezi pe genunchi, apoi, distrat, începu să-l răsfoiască. Spre marea sa surprindere, constată că fotografia lipsea.

„S-o fi pierdut, oare?“ se întrebă, cotrobăind din nou în raniţă, în speranţa că o va găsi rătăcită printre rufe.

Dar, deşi răscoli totul, nu fu chip să dea de ea. Ca s-o fi pierdut era exclus! Niciodată nu purtase livretul în buzunar şi niciodată nu-l scosese din raniţă. Dacă fotografia s-ar fi dezlipit singură, spre pildă, din cauza umezelii, normal ar fi fost s-o găsească tot în raniţă. Oare, dacă ea dispăruse, nu însemna că-i fusese furată?

Şi dacă aşa stăteau lucrurile, explicaţia, după cît îşi putea da seama, nu putea fi decît una singură. Vulpoi bătrîn, agentul Abwehrului nu se lăsase mistificat de aparenţe. Noul cifrator îi trezise probabil unele bănuieli şi voia să verifice în ce măsură sînt

ele justificate. Ulea știa — de altfel, nu mai era pentru nimeni un secret — că serviciul de contraspionaj hitlerist dispunea de o fototecă uriașă, în care figurau fotografiile a mii și mii de oameni din toată lumea, cunoscuți sau numai bănuiți că au vreo legătură cu serviciile de informații din toate țările de pe glob. Probabil că fotografia îi fusese furată tocmai pentru ca dublura ei să fie căutată în amintita fototecă.

Această presupunere nu-l neliniști. Avea suficiente motive să creadă că nu figurează în amintita fototecă.

Agentul Abwehrului scontase pe faptul că un om care aruncă neglijent livretul pe fundul raniței, numai cu totul întîmplător va constata dispariția fotografiei. Și chiar în acest caz, greu ar putea ajunge la altă concluzie decît aceea că a pierdut-o.

„Dar dacă, totuși, am pierdut-o? se întrebă. Tot el însă își răspunse imediat: Peste putință! Ar fi găsit-o careva și mi-ar fi dat-o. Hotărît, fotografia mi-a fost furată!"

Cercetă atent locul unde fusese lipită fotografia. Deși acela care i-o furase pusese multă grijă ca s-o dezlipească fără să lase urme, totuși nu izbutise decît în parte. Într-un colț, o dată cu fotografia, fusese smulsă și o fîșiuță din coperta livretului.

Între timp, cifratorii adormiseră. Singurul care se tot foia, părînd că nu-și găsește locul, era Burlacu.

Deodată îl auzi rîzînd:

— Bine, măi frate, altă oră mai potrivită nu ți-ai găsit ca să faci ordine în raniță?

— Ai dreptate, bătrînule, dar ca să dau de o pereche de ciorapi curați, a trebuit să răscolesc toată ranița. Așa sînt eu, cu ordinea nu mă împac de loc.

— Hai, măi băiete, și te culcă. Acum se face ziuă și îmi închipui că ești mai obosit decît noi toți. Sau poate aștepți să adorm ca s-o ștergi înapoi?

— Nici prin gînd nu-mi trece! Războiul nu se sfîrșește nici azi, nici mîine. Și pînă o veni ziua aceea, mai sînt și alte văduve de consolat. Dar uite că am terminat. Vin îndată.

Cîteva minute mai tîrziu, culcat pe masa pe care începeau destul de bine amîndoi, Ulea încerca să adoarmă. Dar somnul se lăsă așteptat. Deși își impusese să nu se mai gîndească la furtul fotografiei, totuși nu izbutea. Simțea o vagă neliniște, căreia nu-i găsea explicația. Trecînd în revistă comportarea sa din ultima săptămînă, nu avu ce să-și reproșeze. Nimic din ceea ce făcuse sau spusese nu fusese de natură să trezească bănuieli. Totuși, furtul fotografiei nu era opera unui colecționar. Dar probabil că agentul Abwehrului, fără să aibă motive speciale să-l bănuiască, voia să se convingă dacă trebuie să se teamă de el.

Sfeterisirea fotografiei nu fusese o treabă grea. De obicei, echipa de cifratori lucra într-o parte și dormea în alta. Bagajele lor rămîneau toată ziua la cantonament, nepăzite de nimeni. Nu-i fusese deci de loc greu, aceluia care avusese un asemenea interes, să-i cotrobăiască prin raniță. Ușor era chiar pentru cineva străin, și cu atît mai ușor eventual pentru unul dintre cifratori.

„Să fie, oare, careva dintre ei?“ se întrebă, răsucindu-se în așternut.

Simțindu-l treaz, Burlacu, pe care somnul, de asemenea, îl ocolea, întrebă:

— Dormi, Uleo?

— Mă tot căznesc, dar nu izbutesc.

— Și eu la fel. Nu știu ce am. Dar ia spune-mi, cum o cheamă?

— Pe cine, mă?

— Pe văduvioara aia a ta.

— Uite de ce-i arde lui la ora asta! ... Dacă vrei să mă crezi, am uitat s-o întreb. Ei, bătrînule, bătrînule, acuma înțeleg de ce nu poți să dormi.

— Nu, mă, nu-i ce crezi tu. Aș vrea să-ți explic, dar nu știu cum. Ascultă, tu ești însurat?

— Nu! Dar de ce mă întrebi? Nu cumva ai de gînd să-mi faci morală?

— Draci! Ce mi-s eu, popă? Păcat că nu ești însurat. Ți-ar fi mai ușor să înțelegi. Vorba bătrînească: sătulul nu crede flămîndului. După cum știi, eu sînt însurat. Și află că-mi iubesc nevasta. Mi-o iubesc și mi-e dor de ea. Mi-e dor tot timpul. Nu s-ar cunoaște, nu-i așa? Par cel mai plin de voie bună dintre voi toți. Și totuși e o mare tristețe în mine. Cîteodată mi-e atîta dor de ea, încît îmi vine să-mi iau cîmpii. Dar să n-ai teamă, de dezertat, n-am să dezertez ... Aventura asta a ta însă, nu știu de ce, mă tulbură foarte mult .... Spune-mi, nu-i așa că n-are nici o legătură?

— Da, într-adevăr, nu prea văd legătura — răspunse Ulea.

— Totuși ... Legătură, nelegătură, faptul e că în noaptea asta mi-e tare dor de ea. Am o nevastă frumoasă. Ți-am arătat fotografia?

— Nu!

— Stai puțin!

Sprijinindu-se în coate, scoase din buzunarul vestonului o fotografie.

— Poftim!

Ulea luă fotografia, fără să manifeste vreo curiozitate deosebită. Dacă nu ar fi simţit pentru Burlacu multă simpatie, încă de la primele cuvinte l-ar fi întrerupt, cerîndu-i să amîne destăinuirea pe a doua zi.

— Ei? întrebă nerăbdător Burlacu.

Fotografia era a unei femei care, fără a fi, într-adevăr, frumoasă, era totuşi deosebit de atrăgătoare, în ciuda trăsăturilor colţuroase, mult asemănătoare cu ale soţului ei. Surîdea, şi surîsul acela abia mijit dezvăluia, discret, o senzualitate care te tulbura.

— Ai, într-adevăr, o soţie frumoasă, bătrînule! se pronunţă Ulea, restituindu-i fotografia.

Dar Burlacu Alexandru, ca şi cînd n-ar fi observat gestul, insistă:

— Uită-te la ochii ei!

Ascunzîndu-şi cu greu zîmbetul, pentru că i se părea ridicolă insistenţa cu care Burlacu ţinea să-i fie admirată soţia, Ulea se supuse.

— Da, nişte ochi frumoşi, probabil negri. Am ghicit?

— Nu asta ţi-am cerut! protestă acesta cu voce răstită.

— !

— Priveşte-i ochii şi spune-mi dacă ei îţi spun ceva. Ştii, cred că există un anumit grai al ochilor. Dacă un om e trist, tristeţea i se oglindeşte şi în priviri. Dacă e vesel, dacă e nedumerit, dacă e furios sau potopit de spaime, dacă rîvneşte ceva, sau ceva îi produce repulsie, ochii oglindesc oricare din aceste stări sufleteşti. Ochii ei însă nu spun nimic. Ochii ei sînt totdeauna aceiaşi, niciodată nu exprimă starea sufletească prin care trece. Parcă n-ar avea ochi adevăraţi, ochi vii, ci ochi de sticlă. Uită-te! Aici, în

fotografie, surîde, nu-i așa? Ei bine, spune, măi, și tu dacă există vreo corespondență între acest surîs și privirea ochilor! Nu-i așa că nu?

Fără să-i dea răgaz, îi smulse fotografia din mînă și, după ce o privi îndelung, o vîrî înapoi în portofelul uzat.

„Nu are încredere în nevastă-sa și îl macină gelozia. Dacă aș putea să-i scot din cap gărgăunii ăștia!" își spuse Ulea, privindu-l cu compătimire.

Răsucindu-se cu fața spre el, îi vorbi, dînd tonului o nuanță de glumă:

— Mi se pare că ești gelos!

— Sînt! îl întrerupse cu ton răstit Burlacu. Partea tristă e că niciodată nu mi-a dat motiv s-o bănuiesc.

— În acest caz, e absurd și necinstit să-ți gelozești femeia.

— Crezi tu că nu-mi dau seama de acest lucru? Dar nu pot altfel! Mi-ar fi mai ușor dacă n-ar avea astfel de ochi...

— Dar e stupid ceea ce spui. Gîndește-te, ea te iubește, și tu...

— Mă iubește? Poate!... O spune în fiecare scrisoare. Scrie niște scrisori... Ca o școlăriță îndrăgostită... Parcă n-ar fi trecut zece ani de cînd ne-am luat. Din dragoste, bineînțeles. E drept, pe atunci nu eram un bărbat de lepădat. Nu te lua după cum arăt acum. Păcat că nu am o fotografie de pe vremea aceea. Aveam una, pe livret, dar nu știu cum s-a întîmplat că s-a pierdut.

— Ce fotografie spui că ai pierdut? întrebă Ulea cu un ton care, în ciuda emoției, sună indiferent.

— Aceea de pe livret! Probabil, s-o fi dezlipit și a picat pe undeva, fără să bag de seamă.

— Porţi livretul la tine? continuă să se informeze Ulea, interesat în mod deosebit să afle amănunte.

— Desigur! În buzunarul vestonului. Dar ce importanţă are? Am pierdut-o, şi gata. Crezi că atunci cînd om găta cu războiul, n-au să-mi dea drumul fiindcă am pierdut fotografia de pe livret? Măcar de-ar veni mai curînd ziua aceea! ...

— Evident! ... Şi cînd ai constatat că-ţi lipseşte?

— Cred că alaltăieri.

— N-ai întrebat pe băieţi? Poate că a găsit-o careva.

— Dacă ar fi găsit-o, mi-ar fi dat-o, fără să mai fie nevoie să-i întreb. Nu înţeleg de ce dai atîta importanţă acestui fleac. Am pierdut-o, şi gata. Eu să fiu sănătos ...

— Dar nu dau importanţă. Am întrebat numai din curiozitate. Acum, haide să dormim şi noi! ...

Şi pentru a-l determina să pună capăt discuţiei, îi întoarse spatele.

Nu-şi putea da seama cît timp dormise. Şi nici nu putea preciza ce anume îl trezise. Deschizînd ochii, mai avu timp să-l vadă pe Burlacu ieşind pe uşă, cu mantaua pe umeri, cu picioarele goale în bocanci.

Cînd uşa se închise înapoia acestuia, se ridică în capul oaselor; scotocind buzunarele vestonului tovarăşului său de pat, scoase livretul militar, îl deschise şi, de pe coperta interioară, îi zîmbi un alt Burlacu, mai tînăr cu cel puţin zece ani. Fluieră abia auzit — era o veche meteahnă, care se repeta ori de cîte ori i se întîmpla să descopere un lucru la care nu se aştepta — apoi puse livretul la loc, aranjînd vestonul în aşa fel, încît să nu dea de bănuit.

La orice s-ar fi așteptat, numai să găsească fotografia la locul ei, nu. Și uluit de descoperirea făcută, încercă să-și explice cărui imperativ se supusese atunci cînd cercetase livretul lui Burlacu. Reflectînd mai adînc, ajunse la concluzia că o făcuse din dorința de a verifica dacă există, sau nu, vreo similitudine în felul cum fuseseră volatilizate cele două fotografii. Dacă avea să constate că și fotografia de pe livretul lui Burlacu fusese smulsă, așa cum sigur că se întîmplase cu fotografia de pe propriul său livret, atunci nu mai încăpea nici o îndoială că printre cifratori exista un „hoț" de fotografii.

Găsise însă fotografia la locul ei în livret, lipită atît de bine, încît, după toate aparențele, niciodată nu fusese dezlipită de la locul ei. Asta însemna că Burlacu îl mințise. Dar în ce scop? Nu cumva tocmai Burlacu era „hoțul" și, spre a se pune în afara oricărei bănuieli, îl mințise că pierduse fotografia de pe propriul său livret? Încercă să alunge gîndul, deoarece Burlacu îi era drag. Nu izbuti. Dimpotrivă, bănuiala prinse și mai mult consistență. Își aminti, astfel, că în timp ce făcuse inventarul conținutului raniței sale, numai Burlacu mai fusese treaz. Pîndindu-l, Burlacu observase probabil că descoperise furtul fotografiei. Și atunci, pentru a-l deruta, îi îndrugase toată povestea.

Dacă nu se înșela cumva, dacă, într-adevăr, Burlacu era acela care îi șterpelise fotografia, o gravă bănuială plana asupra lui. Gîndul acesta îl ținu mult timp treaz. Aținei abia cînd cocoșii începeau să cînte de ziuă.

Se întîlniră pe uliță, în drum spre postul de comandă. Contrar obiceiului, căpitanul Smeu întîrziase. În schimb, lui Ulea nu i se întîmpla pentru prima dată să se prezinte la „slujbă" — cum numeau furierii orele de program — cu mare întîrziere.

— Bine că te-am întîlnit? i se adresă căpitanul Smeu. Tocmai mă gîndeam cum aș putea face să stăm de vorbă între patru ochi. Deși ora nu e de loc potrivită, hai să facem o plimbare pînă la moară!

— Propunerea dumneavoastră e binevenită, pentru că și eu voiam să vă comunic ceva.

O porniră într-acolo. Moara se afla în apropierea unei lunci, care împrejmuia satul pe la nord. Din loc în loc, se înșirau căpițe de fîn de baltă, proaspăt cosit.

Căpitanul Smeu se lungi la poalele uneia, făcînd semn lui Ulea să-l imite.

— Uite ce voiam să-ți spun! începu căpitanul, după ce își aprinse o țigară. În noaptea asta mi s-a întîmplat ceva straniu. Aseară, după ce ne-am despărțit, am plecat să mă culc. Eram, ca niciodată, frînt de oboseală. Mi se închideau, pur și simplu, ochii de somn. M-am dezbrăcat, pe jumătate adormit. De obicei, adorm ușor. Dar aseară cred că am adormit încă înainte de a pune capul pe pernă... Cît timp am dormit, nu știu. Ceea ce știu este că, la un moment dat, m-am trezit... Cred că m-am trezit. Spun *cred* pentru că ceea ce a urmat după aceea nu știu dacă s-a întîmplat și în realitate, sau a fost numai unul din visele acelea ciudate cînd visezi că ești treaz și că trăiești o mulțime de peripeții, fără

ca acestea să se întîmple și în realitate. În orice caz, realitate sau vis, la un moment dat am avut conștiința că sînt treaz. Mă trezise prezența cuiva străin în cameră. Am încercat să deschid ochii, dar n-am izbutit. Am dat să mă scol, dar, de asemenea, mi-a fost imposibil. În schimb, auzul funcționa uimitor. Auzeam pașii apropiindu-se de mine, și aș fi putut jura că necunoscutul era în ciorapi. Trebuie să-ți spun că nu-mi era de loc frică... În schimb, eram curios, nespus de curios să aflu ce urmărește misteriosul vizitator. Cîteva clipe mai tîrziu, i-am auzit răsuflarea, foarte aproape de mine. Țin să precizez că n-am încetat o clipă să fac sforțări desperate ca să pot deschide ochii. Și cu toate că nu am izbutit, l-am *simțit* totuși îndepărtîndu-se de pat. Am crezut că va pleca, dar, în loc să se îndrepte spre ușă, am auzit cum se așază pe un scaun, la masă, și acolo își face de lucru cu ceva, Dumnezeu știe cu ce... Cît timp a durat, nu ți-aș putea spune. În orice caz, mie mi s-a părut o veșnicie. În sfîrșit, l-am auzit ridicîndu-se, am avut iarăși impresia că se apropie de pat, apoi din nou l-am simțit îndepărtîndu-se, de data asta ca să plece.

Vizitatorul nepoftit încă nu părăsise camera cînd, deodată, vraja s-a risipit: am putut deschide ochii, am putut sări din pat. Nu știu, poate că mă înșel, dar aș fi gata să jur că am sărit din pat aproape în aceeași clipă în care ușa s-a închis înapoia lui. Am luat lanterna și pistolul, pe care le pusesem pe scaun, ca să le am la îndemînă, și am zbughit-o pe ușă. În tindă nu era nimeni. Ușa de la intrare era descuiată și cheia se afla în broască. Am deschis-o și am ieșit pe prispă. Un cîine, mare cît un vițel, simțindu-mă, începu să latre, smucindu-se furios în lanț... Lătratul

furios mă făcu să înțeleg că pe musafirul meu, dacă ar fi fugit pe ușă, dulăul l-ar fi primit cu aceeași ostilitate zgomotoasă cu care mă primea și pe mine. Or, pînă în clipa cînd am ieșit eu afară, tăcuse molcom. M-am întors în tindă. Față în față cu odaia mea, era o alta în care dormeau familia gospodarului casei și Neculai, ordonanța mea. Am deschis ușa și am intrat. Ridicînd lanterna, ca lumina să cadă de sus, am cercetat fiecare ungher. Într-un pat larg dormea gospodarul casei cu nevastă-sa. Pe un alt pat, pus de-a curmezișul, fata lor, o fetișcană blondă de vreo șaisprezece ani, împreună cu un frățior, un bondocel de șase anișori. Pe o laviță, chiar lîngă ușă, Neculai al meu. Dormea cu fața în sus, cu gura căscată și sforăia crunt. I-am privit pe fiecare îndelung, dar nici unul nu mi-a făcut impresia că simulează somnul. Atunci m-a cuprins un fel de deprimare. Am început să mă îndoiesc de propriile mele simțuri. M-am întors la mine în odaie, m-am așezat pe marginea patului și am început să mă gîndesc. Oare să fi visat numai? Îmi era atît de greu să mă conving... Și acum îmi e la fel de greu. Dar dacă nu a fost vis, atunci cum de a fost posibil ca necunoscutul să dispară de parcă l-ar fi înghițit pămîntul? Iată motivul pentru care am vrut să stau de vorbă cu dumneata.

Și, încheindu-și povestirea, Smeu își aprinse o nouă țigară, privindu-l întrebător.

Dar acesta nu se grăbi cu răspunsul.

— În orice caz — vorbi el ceva mai tîrziu — vis sau realitate, relatarea dumneavoastră este extrem de interesantă.

— Totuși, care-i părerea dumitale? Am visat, sau nu?

— Teamă mi-e că nu! . . .

— În acest caz, unde a putut să dispară individul acela?

— Pot exista mai multe explicații. Așa, spre pildă, e foarte probabil ca vreunul dintre acei pe care dumneavoastră i-ați crezut adormiți să nu fi dormit chiar atît de profund.

— Imposibil! Ar fi trebuit să-i vezi!

— În acest caz, nu ne rămîne decît să presupunem că musafirul dumneavoastră de azi-noapte era un cunoscut al casei și de aceea dulăul nu l-a lătrat. Altă explicație nu văd, decît doar dacă am presupune că musafirul nepoftit are darul de a se face nevăzut. Însă, după știința mea, pînă acum nici un om nu a fost înzestrat de natură cu o asemenea însușire . . .

— S-ar putea să ai dreptate! Spune-mi, crezi că întîmplarea de azi-noapte este . . . opera agentului Abwehrului?

— E foarte probabil.

— Într-adevăr, n-ar fi exclus.

— În dimineața asta v-ați uitat în oglindă? Sînteți tare palid. Băieții ar putea să creadă că ați chefuit zdravăn toată noaptea.

— Mă simt, într-adevăr, ca după chef. Capul mă doare de stă să-mi plesnească. Și, colac peste pupăză, mi-e și tare greață.

— N-aveți grijă, domnule căpitan. Pînă la prînz greața și durerea de cap au să dispară. De asemenea, pot să vă asigur că aveți o constituție tare robustă.

— Într-adevăr, de cînd mă știu, n-am fost niciodată bolnav. Dar cum de ai ajuns să constați aceasta?

— Credeți că acela care v-a vizitat în noaptea asta s-a bazat, eventual, numai pe informația că aveți un somn greu?

— Dar nu putea să capete o asemenea informație pentru că, dimpotrivă, am un somn foarte ușor — îl întrerupse căpitanul Smeu.

— Un motiv în plus să excludem presupunerea că a scontat doar pe noroc atunci cînd s-a introdus în camera dumneavoastră. Pe noroc se bazează numai ageamiii, nu un agent periculos, așa cum îl bănuiesc pe acela pe care trebuie să-l prindem. Din cele ce mi-ați povestit, se pare că individul nu se prea temea că ați fi putut să-l stingheriți în treaba pentru care venise.

— Cu alte cuvinte, mi-a dat, probabil, să înghit un narcotic. Asta presupui, nu-i așa?

— După toate probabilitățile, cred că așa s-a întîmplat.

Căpitanul Smeu rămase cîteva clipe pe gînduri.

— Totuși — vorbi el ceva mai tîrziu — mi-e foarte greu să mă conving. Cînd naiba s-o fi făcut? Oare în timpul somnului?

— Mai greu de presupus. Pentru că, în acest caz, nu v-ați fi putut trezi atît de repede. Încercați să vă amintiți ce ați mîncat sau băut înainte de a vă culca.

— Ia să vedem ce am făcut aseară. Pînă la ora 11 noaptea am fost în conferință la șeful de stat-major. Așa! După aceea, am plecat la popotă, împreună cu maiorul Bratoloveanu, căpitanul Gheorghiu și încă vreo cîțiva ofițeri. Ne-am ridicat de la masă cam pe la miezul nopții. Pe drum am mai întîrziat, stînd de vorbă cu căpitanul Gheorghiu, poate vreo douăzeci de minute. După ce ne-am despărțit, am plecat

direct la cantonament. Neculai mă aștepta. M-a întrebat dacă nu vreau să-mi facă un ceai. Am refuzat, fiindcă îmi era tare, tare somn. L-am trimis să se culce și am început să mă dezbrac. Atunci s-a dezlănțuit artileria. M-am îmbrăcat și am fugit la comandament, gîndindu-mă că s-ar putea ca generalul să aibă nevoie de mine. Acolo, ne-am întîlnit. Restul îl știi. Crezi că la popotă mi-au pus ceva în mîncare?

— Foarte probabil! Vom cerceta... Dar, în altă ordine de idei: spuneți-mi, ce părere aveți despre ordonanța dumneavoastră?

— Sărman de el! Aproape un nătîng. A fost îngropat de un proiectil și de atunci nu mai e decît pe jumătate om. De ce nu l-au demobilizat după ce a ieșit din spital, nu știu. În orice caz, cei de la P.S. nu ar fi trebuit să-l trimită aici. Dar probabil că vreun majur de la mobilizare i-a făcut vînt încoace în locul altuia zdravăn, vreun bogătan care o fi plătit bani grei ca să fie lăsat la vatră. Am vorbit cu șeful de stat-major să-l trimită înapoi, dar s-a opus. Spunea că de ordonanță e bun. Și trebuie să recunosc că, într-o oarecare măsură, are dreptate. N-aș putea spune că-mi creează multe dificultăți. Cînd e în toane bune e chiar amuzant. Dar de ce mă întrebi? Nu cumva îl bănuiești?

— Pînă la urmă am să ajung să mă bănuiesc și pe mine însumi — glumi Ulea.

— Să nu exagerăm! Bietul Neculai e numai pe jumătate om!... Pun mîna în foc pentru el.

— Nu aveți nici o grijă. E ultimul pe care l-aș putea bănui.

— Dar, apropo — își aminti căpitanul Smeu — încă nu mi-ai explicat ce legături există între nar-

cotițul pe care l-am înghițit, în cazul cînd, într-adevăr, am înghițit așa ceva, și constituția mea pe care o presupui robustă.

— După toate probabilitățile, cineva v-a pus un narcotic în mîncare sau în băutură. Și dacă lucrul acesta e adevărat, nu prea îmi vine să cred că a greșit doza. V-a pus atît cît era necesar ca să puteți dormi un somn liniștit și fără vise, pînă dimineața. Și totuși v-ați trezit în timpul nopții, probabil scurt timp după ce musafirul nocturn v-a trecut pragul. Cum se explică aceasta? În primul rînd, datorită canonadei de azi-noapte. Deși narcoticul începuse să-și facă efectul — mi-ați spus că picați literalmente de somn — în loc să vă culcați, ați dat fuga la comandament, ca să fiți prezent în cazul cînd ar fi nevoie de dumneavoastră. Și, așa cum există oameni care, îmbolnăvindu-se, trec boala pe picioare, la fel și dumneavoastră... ați învins în cea mai mare parte efectul narcoticului rămînînd în stare de veghe. Iată de ce am spus că aveți o constituție robustă.

Căpitanul Smeu smulse din căpiță un fir de iarbă și se puse să-l toace între dinți, privind, gînditor, aripile nemișcate ale morii.

— Bine, dar ce a căutat? întrebă căpitanul Smeu cu o voce care trăda în primul rînd ciudă.

— Asta nu știu. Presupuneri se pot face multe. În orice caz, nu ca să vă contemple în timp ce dormeați, v-a drogat. Ați verificat? Nu vă lipsește nimic?

— Absolut nimic! Fir-ar să fie! Îți dai seama ce răspundere apasă asupra mea!

— În nici un caz răspunderea dumneavoastră nu e mai mare decît a mea și a domnului căpitan Gheorghiu. Prin forța împrejurărilor, rolul dumneavoastră în această luptă, care se desfășoară în umbră, este

secundar. Dar bine că mi-am amintit! Vreau să vă întreb: ce părere aveţi despre Burlacu?

— Mai adineauri m-ai întrebat ce părere am despre Neculai. Acum despre Burlacu. Ce, nu cumva şi pe el îl bănuieşti! În cazul acesta, îţi răspund cu toată siguranţa: excelentă!

— Şi mie mi-a făcut o impresie foarte bună. Totuşi... şi îi povesti ceea ce aflase în legătură cu furtul fotografiei.

— De necrezut! exclamă căpitanul Smeu. Cu excepţia lui Tomescu, în el am avut cea mai mare încredere. Am nutrit faţă de el o adevărată simpatie. Dacă, într-adevăr, Burlacu este, sau are vreo legătură cu agentul Abwehrului, atunci ce rost a avut vizita de azi-noapte?

— Desigur, între furtul fotografiei şi vizita de azi-noapte se pare că nu există nici un fel de legătură. Mîine, însă, cînd vom cunoaşte mai multe, s-ar putea să ne schimbăm părerea.

— Ai de gînd să-l arestezi?

— În nici un caz! Chestia cu fotografia poate constitui o bănuială, nu şi o dovadă de vinovăţie. Moţul ăsta e un om tare. Şi dacă e, într-adevăr, vinovat, văzîndu-se încolţit, va şti să găsească o explicaţie care să-l scoată din încurcătură.

— Şi atunci ce-ai să faci?

Ulea ridică din umeri.

— Nu mi-e de loc uşor să vă răspund. Ne găsim într-o asemenea situaţie, încît cea mai mică greşeală poate strica totul.

— Nu înţeleg! Fii te rog mai explicit.

— Chiar asta mi-e intenţia. Deşi nu ştim în persoana căruia dintre oamenii comandamentului se ascunde agentul Abwehrului, în schimb ştim ce urmă-

reşte. El, însă, după toate probabilităţile, habar nu are că prezenţa lui ne-a fost semnalată. În consecinţă, se crede la adăpost. Dacă, pe o cale sau alta, află că noi îl căutăm va deveni şi mai precaut sau va spăla putina.

— Crezi? întrebă sceptic Smeu.

— Da. Ar spăla putina, pentru că nu ar mai fi necesar să descopere secretul maşinii de cifrat.

— Cum adică nu ar mai fi necesar?

— Agentul hitlerist ştie că noi, încă înainte de a-l prinde, putem lua anumite măsuri care să ne dea posibilitate să aflăm dacă el a izbutit, sau nu, să intre în posesia secretului maşinii de cifrat. Din acest motiv, atît noi cît şi agentul hitlerist ne găsim, dintr-un anumit punct de vedere, în situaţii asemănătoare: noi vrem să punem mîna pe el, fără să bănuiască măcar că prezenţa lui ne-a fost semnalată, el să-şi îndeplinească misiunea, fără ca noi să prindem de veste că se află printre noi. Avantajul e de partea noastră, pentru că, la ora actuală, el se leagănă în iluzia că, aici, nimenea nu-i bănuieşte prezenţa. De aceea am spus mai adineauri că cea mai mică greşeală din partea noastră ar putea strica totul. În lupta aceasta, domnule căpitan, cîştigă acela care comite cele mai puţine greşeli.

— Tocmai de aceea — replică prompt căpitanul Smeu, nemulţumit de soluţia propusă — dacă riscăm prea mult, s-ar putea întîmpla ca tocmai riscul acesta să constituie procentul de prostie mai mare, şi astfel să pierdem.

— Dacă în această luptă se va întîmpla să fac mai multe prostii decît duşmanul meu, vă asigur că procentul în plus nu în aceasta va consta.

— N-am avut intenția să te jignesc. Sînt însă tare îngrijorat. Și acum haide să plecăm. Dacă mă caută cineva, băieții nu știu de unde să mă ia.

În drum spre postul de comandă, continuară discuția:

— Domnule căpitan, eu am să vin mai tîrziu. Vreau să trec pe la sublocotenentul Popazu. Aș vrea să-i pun cîteva întrebări în legătură cu împușcarea șoferului Pantelimon.

— Încă n-ai stat de vorbă cu el?! se miră căpitanul Smeu.

— De stat, am mai stat de vorbă. Numai că, pînă acum, nu am dat suficientă importanță celor întîmplate în noaptea cînd a fost împușcat șoferul. Acum însă...

— Acum ce? întrebă curios căpitanul Smeu, văzînd că Ulea ezită să-i răspundă.

— Cele întîmplate atunci s-ar putea să aibă mai mare importanță decît furtul fotografiei sau chiar decît vizita musafirului dumneavoastră nepoftit.

— Cum vine asta? Lămurește-mă, te rog, și pe mine!

— Dacă sînteți de acord, să trecem împreună în revistă evenimentele importante întîmplate în ultimele zece zile... Un agent al inamicului, substituindu-se unui soldat din compania de poliție pus să reglementeze circulația la o întretăiere de șosele, schimbă indicatoarele... Datorită perspicacității unui căpitan, agentul este arestat, însă pe drum se sinucide... În același timp, sau cam în același timp, mașina care transportă întreg materialul de cifru, rămîne în pană... Cîteva ore mai tîrziu, șoferul de pe această mașină este împușcat, în timp ce încearcă să repare motorul... Dumneavoastră sînteți narco-

tizat și un necunoscut vi se strecoară în cameră, urmărind Dumnezeu știe ce... Mie mi se fură fotografia de pe livret... Burlacu încearcă să mă ducă de nas, chipurile că i s-a întîmplat și lui la fel... După cum vedeți, în aceste zece zile s-au petrecut destule evenimente, nu lipsite de importanță. Dar ia încercați să faceți o legătură între ele și spuneți-mi dacă nu vă apucă durerea de cap.

— Și încă ce durere de cap! replică prompt căpitanul Smeu, pe jumătate serios și pe jumătate în glumă.

— Ei bine, după părerea mea, greșeala agentului hitlerist tocmai în aceasta constă: că s-au întîmplat atît de multe evenimente într-un interval atît de scurt. Personal, cu toate că faptele enumerate mai sus nu se leagă de loc, m-aș încumeta să le găsesc o explicație, dacă ar lipsi numai una din ele: pana de motor. Pana asta afurisită mă încurcă cel mai mult și, din cauza aceasta, și celelalte fapte rămîn izolate, nu se leagă una cu alta. Despre această pană de motor vreau să stau de vorbă cu sublocotenentul Popazu. Trag nădejde că voi putea afla ceva care să-mi fie de folos în vreun fel sau altul.

— N-ar fi exclus. Popazu e un om inteligent.

În apropierea postului de comandă, înainte de a se despărți, Ulea spuse căpitanului Smeu:

— Cînd ajungeți la comandament, întrebați-i pe ceilalți de mine și arătați-vă indignat că nu mă găsiți. Aduceți vorba pe departe că sînteți în curent cu motivele pentru care trag chiulul cît pot de mult. I-am lăsat să creadă că sînt un mujeratic fără pereche și mi se pare că s-au prins. N-am avut încotro. De cîte ori constată că m-am eclipsat, ei cred că

umblu după femei. Mie îmi convine de minune, pentru că am astfel mai multă libertate de mișcare, fără ca să le trezesc bănuieli. Ziua, dar mai ales noaptea. N-ar strica dacă i-ați face să creadă că sînteți hotărît să mă pedepsiți.

— N-ai nici o grijă. Mă voi arăta atît de supărat, încît vor începe să fie îngrijorați de ceea ce te așteaptă.

Despărțindu-se de căpitanul Smeu, Ulea o porni către cancelaria companiei Auto pe care o comanda sublocotenentul Popazu. Mergea fără să se grăbească, gîndindu-se cum ar putea ca să afle ceea ce îl preocupa fără ca ofițerul să bănuiască.

Pe sublocotenentul Popazu îl cunoscuse încă din primele zile. De altfel, deși se afla la comandament abia de o săptămînă, îl știau toți ofițerii, și cu vreo cîțiva — majoritatea rezerviști — se împrietenise binișor. Printre aceștia era și sublocotenentul Popazu.

Făcuse aproape o jumătate din drum, cînd din urmă îl ajunse o femeie care ducea în brațe o gîscă. Cînd fu în dreptul lui, îl privi, zîmbindu-i cu buzele și cu ochii.

Ulea n-o vedea atunci pentru prima dată. În ultimele zile se întîmplase să-i iasă de mai multe ori în cale, și de fiecare dată ea îl privise și îi zîmbise la fel.

„Vreo femeiușcă rea de muscă. Arborează surîsul acela ca să prindă în mrejele ei pe cei slabi de înger“ — își spusese, fără să se lase impresionat de surîsul îmbietor.

Cu intenția de a mări cît mai mult distanța dintre ei, Ulea își încetini pașii. Probabil că femeia simți aceasta pentru că, fără să-l privească, începu să

meargă și ea mai încet. Și oricît se străduí el, distanța rămase aceeași.

Din cînd în cînd, întorcea capul și-l privea cu zîmbet îmbietor, dar parcă și puțin ironic.

„Degeaba, frumoaso, îți pierzi vremea! îi vorbi Ulea în gînd. Păcat însă că nu-i pe aici, pe aproape, vreunul din băieții de la Cifru. Văzîndu-te cum îți tot sucești gîtul să te uiți la mine, reputația mea de donjuan ar fi definitiv consacrată".

Și fiindcă ajunsese tocmai în fața casei unde se instalase cancelaria companiei Auto, intră pe poarta deschisă, fără să se mai uite la ea.

Sublocotenentul Popazu era în cancelarie și mustruluia niște șoferi, cine știe pentru ce vină.

— Așteaptă-mă numai puțin! Acum termin.

Ulea ieși să aștepte afară, pe prispă. În ograda mare, gospodina casei fierbea într-un ceaun, pus pe pirostrii, cartofi pentru hrana celor șase purcelușí, care scurmau, guițînd, într-o troacă cu desăvîrșire goală. Era o femeie voinică și cu trăsături aspre. Stătea ghemuită pe un scăunel, cu spatele încovoiat, cu coatele pe genunchi și cu obrajii ascunși în palme, privind gînditoare ceaunul din care se ridicau aburi în valuri compacte.

— Parcă ar fi o vrăjitoare! își spuse, dezlipindu-și cu greu ochii de pe chipul acela întunecat și aspru.

Privind în stradă, o văzu din nou pe femeia de adineauri. Se întorcea, de data asta, fără gîscă. Îl văzu și ea, și din nou îi zîmbi, săgetîndu-l cu privirea ochilor ei verzi și migdalați.

Fără voie îi zîmbi și el. Atunci ea, bucuroasă, își arătă dinții albi într-un rîs fermecător și îi făcu semn cu mîna, fluturînd degetele, ca la o veche cunoștință.

În clipa aceea Ulea îl descoperi pe sergentul t.r. Dobrin Silviu, furier la Biroul 1. Era un vlăjgan frumos, cu un trup atletic, față de care femeile nu puteau rămîne nesimțitoare.

Cînd ajunse în dreptul femeii, Dobrin își încetini pașii, privind-o insistent. Dar ea trecu pe lîngă el nepăsătoare, ca și cînd nu l-ar fi observat.

O bănuială îl străfulgeră: „Iaca — își spuse el — pe Dobrin, căruia cu greu i-ar putea rezista o femeie, îl ignoră. În schimb, mie îmi aține calea, îmi zîmbește și mai-mai că mi se oferă. Nu cumva face asta dinadins? Și în acest caz, ce urmărește? Ce-ar fi dacă aș juca puțin rolul șoricelului prostuț? Riscul nu cred să fie prea mare".

Sublocotenentul Popazu îl smulse din gînduri:

— Vino, dragă! Am terminat cu dracii ăia. Nici idee n-ai cît îmi scot sufletul cu ei.

Sublocotenentul Popazu era o namilă de om, cu umerii largi, pe care abia îl îmbrăca tunica grosolană, croită din două vestoane soldățești. Gîtul scurt, sprijinea un cap mare, ale cărui trăsături natura părea că le modelase fără să se ostenească prea mult. Privindu-l din față, aveai impresia a ceva nedesăvîrșit, aidoma unei statui care mai trebuia finisată. Chipul cu trăsături parcă numai schițate, mustața neagră și deasă, ca o muscă mare sub nas, părul în întregime cărunt, cu fire aspre, care numai cu greu se supuneau pieptenelui, vocea repezită și detunătoare te înșelau ușor, făcîndu-te să crezi că te afli în fața unui adevărat căpcăun. Era însă suficient să-i privești ochii, mari și cafenii, ca să-ți dai seama de adevărata lui fire: bună și îngăduitoare. De aceea, în ciuda faptului că sublocotenentul Popazu tuna și fulgera de dimineață pînă seara și de seara pînă

dimineața, mustruluindu-și șoferii și înjurînd ca un surugiu, oamenii țineau la el.

Mai adineauri țipase la cîțiva, să se cutremure casa, îi amenințase cu trimiterea în linia întîi și Curtea Marțială. Pînă la urmă se potolise, așa cum se întîmpla de obicei.

Acum, obosit, își tampona fruntea înaltă și transpirată cu o batistă mare cît o basma.

— Sufletul mi-l scot demonii ăștia! repetă, de data asta vorbind mai puțin repezit. Șoferii, dragă, sînt un soi de oameni care spun ca tine și fac cum știu ei. Nu-i scoți din ale lor nici dacă i-ai face zob. Te porți blînd, ți se urcă în cap. Ești aspru, cînd îți frige buza mai rău, atunci îți fac figura: pană! Pana e arma lor. Decît să am de-a face cu pramatiile astea, aș prefera să comand un pluton pe front.

— Lăsați că nici acolo nu-i ușor . . .

Sublocotenentul Popazu oftă:

— Ai dreptate! La necaz omul spune multe, chiar și lucruri de care nu e de loc convins. Dar te rog să crezi că nici mie nu mi-e de loc ușor, mai ales în asemenea condiții cînd frontul e aproape permanent în mișcare. Ștabii nu știu decît să-ți ceară ca toate mașinile să circule. Nu le pasă și nici nu vor să știe că de multe ori se întîmplă ca șoferii să plece la drum fără să aibă măcar petice de rezervă. Și dacă ai ghinionul să-ți rămînă în drum o mașină, cine răspunde? Popazu, săracul! Nu-ți mai spun ce-i pe capul lui atunci cînd se întîmplă ce mi s-a întîmplat.

— Adică?

— Stai, domnule! Mi se pare că dumneata încă nu veniseși la noi. Ei bine, află că unul din șoferii mei a fost împușcat. Nu știai?

— Parcă mi-au povestit ceva băieții. Dar ceva foarte vag. Am impresia că nici ei nu știau mai mult.

Sublocotenentul Popazu se aplecă peste masă, șoptindu-i confidențial:

— O afacere împuțită de spionaj.

— Nu mai spuneți! Sînteți sigur?

— Cînd își vîră nasul Biroul 2, ce altceva poate să fie? M-au sucit și m-au învîrtit cu fel și fel de întrebări, de parcă eu l-aș fi omorît. La un moment dat, chiar am crezut că mă bănuiesc. Nu știu cum m-am putut abține să nu-i înjur de mamă.

— V-ați necăjit rău, va să zică... Acuma sper că v-au lăsat în pace.

— Slavă Domnului! Puțin a mai lipsit să încep a prinde muște.

Și, înveselit de propria lui glumă, izbucni într-un hohot de rîs atît de puternic, încît începură să zumzăie geamurile.

Ca să-i facă plăcere, Ulea schiță și el un zîmbet.

— Ați avut, într-adevăr, ghinion, domnule sublocotenent. Dar care e părerea dumneavoastră? Credeți că șoferul...

— Cine, Pantelimon? Să fim serioși! Mi-aș pune mîna în foc pentru el.

— Atunci de ce credeți că a fost împușcat?

Sublocotenentul zîmbi cu aer de superioritate:

— Se vede că nu prea te pricepi în chestii de-astea. Păi dacă a fost spion, atunci de ce a trebuit să fie împușcat? și îl privi triumfător.

— Aveți dreptate! La asta nu m-am gîndit, replică, afectînd naivitate, Ulea.

— Uite care e părerea mea. Din întrebările care mi-au fost puse, am putut deduce că Biroul 2 vede în

împușcarea șoferului Pantelimon un fel de răfuială între spioni. Prostii. Eu mai curînd înclin să cred că Pantelimon a descoperit, cine știe prin ce întîmplare, că există printre noi vreun spion și atunci banditul, ca să se salveze, l-a achitat. Dumneata ce părere ai?

— Eu, așa cum bine ați spus, nu prea mă pricep în asemenea chestiuni, se eschivă Ulea care, în sinea sa, recunoștea că ipoteza sublocotenentului Popazu nu era de loc lipsită de interes. Dacă ipoteza dumneavoastră este cea bună, atunci nu înțeleg de ce Pantelimon nu a comunicat imediat Biroului 2 ceea ce descoperise. Normal, așa ar fi trebuit să procedeze.

Sublocotenentul Popazu rîse triumfător:

— Păi tocmai aici e buba. De ce nu i-a informat imediat pe cei în drept? Intenționat? Nu! Părerea mea este că spionul i-a făcut de petrecanie înainte ca bietul Pantelimon să poată lua legătura cu Biroul 2.

— Cam greu de presupus! obiectă Ulea.

— De ce?

— Pentru că nu văd ce l-a împiedicat să se ducă la Biroul 2 imediat ce a intrat în posesia acelei informații.

— Imediat! ... Depinde ce înțelegi dumneata prin „imediat". Dacă vrei să faci un lucru și amîni pe a doua zi, înseamnă că nu l-ai făcut imediat. Nu l-ai făcut imediat nici dacă ai lăsat să treacă o oră. Dar dacă îți propui să-l faci peste un sfert de oră — să zicem — asta nu poate să însemne că l-ai făcut imediat?

— Depinde de urgența lucrului. De multe ori, chiar un minut poate să însemne prea tîrziu.

— Ai dreptate! Și, după părerea mea, cazul bietului Pantelimon constituie un asemenea exemplu. Totuși, eu rămîn la părerea mea, că Pantelimon nu

a avut timp să comunice Biroului 2 ceea ce aflase. Gîndește-te puțin! Cel care l-a omorît a riscat. Nu era nici locul și nici timpul cel mai potrivit ca să-l împuște. Totuși, a riscat. De ce? Nu cumva pentru că nu mai avea timp să aștepte, pentru că trebuia să scape de Pantelimon înainte de a fi prea tîrziu?

— Îmi pare că șoferul a fost împușcat în timp ce încerca să repare motorul. Nu?

— Întocmai!

— Dar era, oare, mai importantă treaba asta decît să comunice Biroului 2 ceea ce știa?

— Vezi dacă nu cunoști psihologia șoferilor! Sînt convins că Pantelimon, furios că motorul îi făcuse figura, s-a ambiționat să-l pună în stare de funcționare înainte de orice. O chestie de ambiție profesională, dragul meu!

— Dacă înțeleg bine, dumneavoastră presupuneți că Pantelimon a descoperit ceea ce o fi descoperit abia în timpul deplasării.

— În sfîrșit, văd că ai înțeles!

Ulea din nou fu nevoit să recunoască că ipoteza sublocotenentului Popazu devenea din ce în ce mai interesantă. Și își făgădui să reflecteze asupra ei, mai tîrziu. Dar acum el venise pentru altceva.

— Spune-ți-mi, Pantelimon era un bun meseriaș?

— Printre cei mai buni.

— Atunci cum vă explicați că n-a putut să repare pana și a trebuit să fie remorcat?

Sublocotenentul Popazu zîmbi îngăduitor:

— Dragul meu, într-o anumită privință, motoarele se aseamănă cu oamenii: au toane.

— Asta nu poate fi o explicație.

Sublocotenentul Popazu se mulțumi să ridice din umeri, fără să răspundă.

— Cel puțin se știe în ce a constat pana? insistă Ulea.

— Tocmai de aceea ți-am spus mai adineauri că motoarele au, ca și oamenii, toane. Închipuie-ți, a doua zi, șoferul care a luat în primire duba a putut porni motorul imediat. Funcționa perfect!

— E sigur?

— Absolut sigur. Nu pentru prima dată se întîmplă asemenea lucruri. Pari, însă, tare surprins.

— Surprins? Mda! Încep să cred că ați avut dreptate atunci cînd ați afirmat că și motoarele pot fi capricioase, nu numai oamenii.

— Poți să rîzi cît vrei, dar ăsta-i adevărul. Dar acum, haide să mai vorbim și despre altceva.

Dîndu-și seama că mai mult de atît nu va mai putea scoate de la el, Ulea acceptă.

AVENTURA CAPORALULUI ULEA

Despărțindu-se de sublocotenentul Popazu, Ulea porni grăbit spre postul de comandă. Străbătuse aproape jumătate din drum, cînd observă, venind pe una din ulițele laterale, spre strada principală, pe femeia de adineauri. Fără să se gîndească prea mult, o coti într-acolo, ca să-i iasă în întîmpinare. Pentru a nu lăsa însă impresia că o făcuse dinadins, începu să privească în dreapta și în stînga numerele caselor, ca și cînd ar fi fost în căutarea unei adrese.

La rîndul ei, femeia, zărindu-l, grăbi pasul. Cînd îl ajunse, presupunînd că el nu-i cunoaște limba, i

se adresă, însoțind cuvintele de gesturi, pe care se străduia să fie cît mai elocvente:

— Pe cine cauți, soldatule?

Ulea, încrețindu-și fruntea a mirare, de parcă abia în clipa aceea ar fi zărit-o, răspunse:

— Nu ți se pare, drăguțo, că ești puțintel cam curioasă?

Femeia păru contrariată, dar nu de răspuns, ci de faptul că i se vorbește ungurește.

„Ei, drăcia dracului! își spuse el — se pare că nu se aștepta să primească un răspuns în limba ei maternă. Nu cumva m-am înșelat și femeiușca asta urmărește, de fapt, doar o aventură?"

Contrariat la rîndul său, se pregăti să bată în retragere. Femeia, însă, revenindu-și din surprindere, se apropie și mai mult de el, gata parcă să-i împungă pieptul cu sînii ei dîrzi și ispititori. Privindu-l strengărește, îi spuse:

— Mă rog, și de ce te ții așa de fudul, soldatule? Dacă te-am întrebat, e numai pentru că vreau să te ajut. Așa poate că ai să găsești mai curînd ceea ce cauți.

— Drăguț din partea dumitale! Nu cred însă că mă poți ajuta. Caut, cum se spune pe la noi, acul în carul cu fîn. Caut o anumită fată frumoasă. Cum însă nu știu nici cum o cheamă și nici unde stă, și cum în satul ăsta mare toate fetele sînt frumoase, ca să-i dau de urmă e tot așa de greu pe cît ar fi dacă m-aș pune să caut un ac într-un car cu fîn.

Femeia rîse, înveselită.

— Și fata pe care o cauți e mai frumoasă ca mine?

Ulea se dădu un pas înapoi, parcă pentru a o supune unui examen.

— Vrei un răspuns sincer? întrebă el, după ce o cercetă cîteva clipe din cap pînă în picioare.

— Desigur.

— E mai frumoasă ca dumneata.

Rîsul femeii sună batjocoritor:

— Minţi! nu există o femeie mai frumoasă ca mine în satul ăsta. Întreabă pe oricare şi are să-ţi spună acelaşi lucru. Ei, dar parcă eu nu ştiu că ai spus asta numai ca să mă necăjeşti? Eşti un mare mincinos, soldatule!

— Ba nu te-am minţit de loc! protestă el.

Femeia întrebă îmbufnată.

— Să zicem că e mai frumoasă. Dar de plăcut, o placi mai mult decît pe mine?

— Ea îmi place mai mult.

— Dar pe Katuska n-o placi de loc?

— Ca să-ţi pot răspunde, ar trebui s-o văd mai întîi. Cine-i Katuska asta?

— Eu! şi izbucni în rîs.

— De! Ştiu şi eu! N-aş putea spune că nu. Eşti frumoasă, Katuska, şi cred că e vai şi amar de bărbatul care începe să te îndrăgească.

Katuska rîse din nou. De data asta, rîsul părea că porneşte din adîncurile tulburătoare ale feminităţii ei.

— De ce spui „vai şi amar"? Un bărbat pe care îl plac nu mă uită niciodată.

— Tocmai de aceea. Cred că bărbaţii, chiar şi atunci cînd trec numai pe lîngă tine, ar trebui să-şi facă cruce şi să spună în gînd „Tatăl nostru". Mie, unul, a şi început să-mi fie frică.

— Tiii! Că fricos mai eşti, soldatule!

— Numai cînd e vorba de femei frumoase ca tine, Katuska.

Katuska îl apucă de un nasture de la veston și începu să-l răsucească.

— Haide, nu mai fi așa de fricos, că n-am să te mănînc. Apoi, cu voce înceată și tărăgănată: Îmi placi mult, soldatule!

„Nu prea se cunoaște după ochi, drăguțo!"

Replica însă o păstră numai pentru sine. În schimb, mîngîind-o pe brațul gol și pietros, întrebă cu prefăcută neîncredere:

— Să fie adevărat, Katuska?

— Te mai îndoiești?

Și luîndu-i brațul, își lipi fruntea de umărul lui.

— Nu ți-e teamă că s-ar putea să te vadă cineva și să-i spună bărbatului tău? întrebă el.

— N-am bărbat!

Răspunsul veni prompt și neașteptat de aspru. Surprins, insistă:

— Nu ești măritată?

— Am fost!

— Și? Ai divorțat?

— Nu! A dispărut în Rusia.

— Asta nu înseamnă că a și murit. Ca mîine se termină războiul și se întoarce acasă. Așa s-a întîmplat și în războiul celălalt.

— Dar pînă se întoarce?

— Dacă e vorba numai de atît! ... Nu cred să fi rămas bărbat în sat căruia să nu-i fi sucit capul.

Katuska își țuguie buzele a dispreț:

— Bărbații din sat! Dar n-au rămas decît moșnegii și copiii. Și apoi nu e totul ca cineva să poarte pantaloni. Trebuie să-mi și placă.

— Va să zică, trebuie să cred că mă placi?

— Atunci pentru ce aș mai fi alergat după tine, măi soldat prost?

— Bine, Katuska! Dacă spui tu, te cred.

— Atunci ai să vii pe la mine să mă vezi?

— Cînd?

— Păi, deseară! Am să te aștept în poartă. Ai să vii, nu-i așa?

Și fără să mai aștepte răspunsul, o porni spre șosea.

Ulea se luă după ea:

— Pleci fără să-mi spui unde stai?

— N-am plecat. Vreau numai să-ți arăt pe unde s-o iei.

Cînd ajunseră la șosea, începu să-i explice:

— Uite, vezi casa aceea cu acoperișul de țigle? Puțin mai departe, la dreapta, se face o uliță. Mergi pe ea, și ultima casă, tot pe mîna dreaptă, e casa mea. N-ai să uiți, nu-i așa?

— Nici o grijă. Așteaptă-mă neapărat.

— Atunci am plecat. Acum e ora prînzului și eu încă n-am pregătit nimic de mîncare pentru tata.

— Taică-tu stă cu tine?

— Cu mine. Dar să n-ai grijă. Se culcă o dată cu găinile. Și apoi, tata nu mă ține de rău. Va să zică, ne-am înțeles. Te aștept deseară, pe la ora nouă. Vezi să nu întîrzii, că mă supăr.

Privi în dreapta, în stînga și, nezărind pe nimeni, se săltă în vîrful picioarelor și-l sărută. Pe urmă plecă în fugă.

*

Noaptea era întunecoasă și rece. Luna încă nu răsărise. Pe șosea treceau într-una căruțe cu muniții. Scîrțîitul roților neunse se auzea în noapte ca un vaiet prelung și monoton.

Ulea mergea fără grabă pe partea liberă a șoselei. Mai avea destul timp. Presentimentul unei primejdii iminente, care-l stăpînise toată ziua, nu numai că nu-l părăsise, ci, dimpotrivă se accentuase. Din acest motiv, își luase unele măsuri de prevedere. În primul rînd, își procurase un pistol. În cazul cînd Katuska îi întinsese o cursă, mai de folos i-ar putea fi pistolul decît arma.

Cea de-a doua măsură fusese să recunoască terenul. Folosise în acest scop un procedeu destul de original, dar cu rezultate aproximative. Satul acela mare, răsfirat pe ambele părți ale șoselei, avea o prea frumoasă biserică, în stil gotic, care data din secolul al XVIII-lea. Clopotnița se afla în turnul cel mare, și ajungeai la ea numai după ce urcai, în spirală, cîteva sute de trepte. Parohul, prea bătrîn pentru a-l însoți pînă în vîrful turnului, ținu, în schimb, să-i dea cîteva îndrumări cu privire la obiectivele asupra cărora merita să-și îndrepte atenția atunci cînd înaintea ochilor avea să i se desfășoare largul peisaj.

Cum însă nu pentru a admira frumusețile naturii se hotărîse să urce pînă în vîrful turnului, primul lucru pe care îl făcu Ulea, atunci cînd ajunse sus, fu să caute casa Katuskăi. O găsi, nu însă fără oarecare greutate.

Era o casă sărăcăcioasă, cu pereții coșcoviți, ultima de pe uliță. Uliția cobora în pantă și se termina chiar în malul unei rîpe, care înconjura satul pe la sud-est. De la coșmelia aceea la rîpă nu era o distanță mai mare de cinci-șase metri, și ajungeai la ea coborînd, prin spatele casei, o scară de lemn, căreia îi lipsea pînă și obișnuita balustradă.

Bojdeuca era așezată într-o asemenea poziție, încît de acolo, din turn, putea fi văzută atît din față, cît și din spate. Ograda propriu-zisă era pustie și golașă. Nici tu poartă, nici tu grajd, nici tu coteț pentru porc. Doar o fîntînă cu roată și, ceva mai departe o căpiță de paie, probabil paie vechi, pe jumătate putrezite.

După toate aparențele, casa era nelocuită. Părea de necrezut ca frumoasa Katuska să locuiască într-o asemenea coșmelie. Și, totuși, acolo îi dăduse ea întîlnire. Coborî cu convingerea fermă că e pe punctul de a se angaja într-o aventură plină de riscuri. Totuși, nu era de loc dispus să renunțe. În definitiv, dacă femeia îi întinsese o cursă, era puțin probabil că o făcuse cu scopul, pur și simplu, de a-l suprima. Probabil că urmărea altceva, spre pildă să-i smulgă unele informații. Dar în acest caz, pornind de la Katuska, oare n-ar putea ajunge la agentul hitlerist? Cum de se întîmplase că, dintre toți, tocmai pe el îl „plăcuse" Katuska?

Ca o ultimă măsură de prevedere, seara, înainte de a pleca, îi propuse lui Adrian Tomescu o mică plimbare.

— Adriane, am o întîlnire cu o femeie fainâ. Mi se pare că are bărbat, și încă unul gelos nevoie mare. Uite ce te rog: dacă într-o oră nu mă reîntorc, anunță-l pe căpitanul Gheorghiu de la Biroul 2.

— Măi, Mihai, de ce nu te astîmperi? Într-o zi ai s-o pați!

— Nu-mi mai face și tu morală! . . . Mi-e de ajuns praftura pe care mi-a tras-o azi de dimineață Smeu.

— Ba îți fac, măi Mihai, fiindcă e păcat de tine.

— Ce vrei, fiecare om are cîte o meteahnă.

— Da, dar meteahna asta a ta mă necăjește tare rău. Mă faci, măi, să-mi fie ciudă de tine.

— De ce, Adriane?

— De ce? Păi fără meteahna asta, ai fi un om și jumătate.

— Mă mai zbengui eu puțin și mă fac băiat de treabă, n-ai grijă! Acum, haide să-ți explic unde am întîlnire.

Și îi explică detaliat unde și cum se putea ajunge la casa unde îi dăduse întîlnire frumoasa Katuska.

— Totuși, succes, măi muieraticule, lua-te-ar naiba! îi ură la despărțire Tomescu.

— Mulțumesc! Nici un cuvînt celorlalți.

— Nu era nevoie să-ți mai răcești gura de pomană!

Așa cum îi făgăduise, Katuska îl aștepta în poartă. Cînd fu lîngă ea, se lipi de el, șoptindu-i:

— Credeam că n-ai să mai vii. Dacă ai ști cu cîtă nerăbdare te-am așteptat, soldatule!

— Sper că nu am întîrziat! îi răspunse Ulea, tot în șoaptă, strîngînd-o în brațe.

— Te aștept de o jumătate de oră. Haide repede în casă!

Casa, scufundată în întuneric, abia se zărea în noaptea neagră, peste care stăpînea o liniște parcă de sfîrșit de lume.

— E întuneric la tine?

— Am camuflat ferestrele. Ce, ai uitat că sîntem în război? Nu cumva ți-e frică? N-avea teamă că nu mănînc oameni! își rîse de el.

Katuska apăsă pe clanță ușor, căscînd ușa numai puțin. Dinăuntru răzbi o dîră de lumină.

— Poftim, intră!

Cu mîna dreaptă vîrită în buzunarul în care ținea pistolul, Ulea împinse ușa cu piciorul și intră într-un fel de tindă. Katuska îl urmă. Închise ușa, o încuie, și cheia o vîrî în buzunarul rochiei — aceeași rochie de dimineață.

— Ai încuiat ușa? Ți-e teamă să nu dea vreun iubit de-al tău peste noi? o persiflă, ca ea să creadă că nu acordă nici un fel de importanță acestui amănunt.

În realitate, era îngrijorat. În cazul cînd îl atrăsese într-o cursă, principala cale de retragere îi fusese tăiată de la început.

— Dacă aveam un iubit, nu te alegeam pe tine. Unul îmi ajunge. Dar poftim, intră! îl îndemnă, arătîndu-i ușa numai puțin întredeschisă, pe unde răzbea dîra de lumină.

Cum trecu pragul, Ulea își dădu seama că picase în capcană. În odaia în care intră mai erau doi bărbați. Unul stătea pe pat, celălalt pe un scaun, chiar lîngă ușă. Cel de pe pat era un bărbat în jurul vîrstei de patruzeci de ani, cu părul roșcat și cu o mustață specific ungurească. Stătea picior peste picior, cu ambele mîini vîrîte în buzunarele pantalonului bufant și pufăia dintr-o lulea. Era încălțat cu cizme galbene, cu carîmbul scurt. Celălalt nu părea să aibă mai mult de douăzeci-douăzeci și doi de ani. Era, de asemenea, încălțat cu cizme, numai că ale lui erau negre și foarte uzate. Avea pantaloni de culoare cenușie, din stofă groasă, țesută în casă. Cu toate că în odaie era cald, omul purta o pelerină încheiată la gît cu o copcă mare, de alamă. Purtătorul pelerinei era sașiu.

Deși nici unul din ei nu arăta că ascunde gînduri dușmănoase, Ulea nu-și făcu nici un fel de iluzii în

privința intențiilor celor doi indivizi. Dar conștiința primejdiei iminente, ca de obicei, în loc să-l facă să-și piardă capul, dimpotrivă, îl ajută să-și regăsească sîngele rece. Era aceasta una din însușirile sale cele mai de preț. Cu cît primejdia era mai mare, cu atît devenea mai calm, cu atît mintea sa începea să lucreze mai intens.

Afectînd surprindere, exclamă cu prefăcută naivitate:

— Katuska, nu mi-ai spus că ai musafiri! ...

Katuska îl luă de braț și-l duse în fața roșcatului:

— Dar nu sînt musafiri, dragul meu! Dumnealui e tatăl meu, iar tînărul de colo e fratele meu.

Ulea, ținînd-o de braț pe Katuska, întinse mîna mai întîi roșcatului, apoi sașiului. Aceștia, vădit surprinși de purtarea lui — se cunoștea cît de colo că nu se așteptau la o asemenea desfășurare a lucrurilor — fură nevoiți să i-o strîngă, fără nici un fel de entuziasm. Mai ales sașiul păru indignat că trebuie să facă acest lucru, pentru că imediat după aceea începu să tușească violent. (Mai tîrziu, Ulea avea să-și dea seama că sașiul era zguduit aproape la fiecare cinci minute de accese violente de tuse.) În timp ce tușea, la un moment dat, pelerina i se desfăcu puțin la piept și, cu toate că se grăbi să și-l acopere, Ulea avu timp să zărească țeava unui automat. Instinctiv, privi la celălalt, la roșcat. Acesta continua să țină mîinile în buzunare. Ulea fu aproape sigur că mîna dreaptă a roșcatului se odihnea pe patul unui revolver.

Abia acum i se dezvălui cît de mare era primejdia în care se afla. Amîndoi erau înarmați, amîndoi puteau să tragă în orice clipă. Mai ales sașiului îi era ușor s-a facă, fără ca măcar să scoată automatul de

sub pelerină. Era suficient să îndrepte țeava în direcția lui și să apese pe trăgaci. Într-o clipă s-ar fi prăbușit, ciuruit de gloanțe.

Katuska, ca să-i înlăture bănuielile, îi șopti la ureche:

— Te rog să nu fi supărat. Am să-ți explic mai tîrziu. De altfel, au să plece îndată — și încercă să-și desprindă brațul din încleștarea mîinii lui.

Dar Ulea continuă s-o țină strîns de braț. Își dădea seama că, atîta timp cît o avea lîngă el, ea constituia, oarecum, un fel de pavăză, cei doi ezitînd să tragă, din teamă ca nu cumva gloanțele s-o nimerească din greșeală.

Ulea avu dintr-o dată intuiția că primejdia va fi de neînlăturat dacă roșcatul va începe să vorbească.

„Trebuie să cîștig timp și, mai ales, trebuie să-i fac să creadă că nu-mi dau seama de primejdia care mă paște. Altfel, sînt pierdut!“ își spuse, fără să-și piardă o clipă sîngele rece.

Începu să rîdă, afectînd o veselie nătîngă:

— Ascultă, Katuska! N-ai putea face rost de o sticlă cu vin? M-aș simți onorat să ciocnesc un pahar de vin cu tatăl și fratele tău — și duse mîna la buzunarul vestonului, gata să scoată banii.

Katuska, cu gîndurile în altă parte, abia catadicsi să-i răspundă:

— La ora asta! Și-apoi, după cîte știu, în tot satul nu mai există un strop de vin.

— Păcat! Tare aș mai avea poftă de un păhăruț cu vin de Tokay. N-am băut în viața mea, dar am auzit că nu există în toată Europa multe asemenea vinuri. E adevărat?

Deși întrebarea îi fusese adresată, Katuska nu-i răspunse. În schimb, încercă din nou să-și elibereze

brațul. Și fiindcă nici de data asta nu izbuti, îl străfulgeră cu o privire înveninată de ură.

El, continuînd să simuleze că nu-și dă seama de primejdie, adăugă:

— Știi, Katuska, nu mă așteptam să ai un tată atît de tînăr. Al meu e bătrîn și bolnav de podagră. Nu știu dacă am să mai apuc să-l văd în viață. N-am mai primit de mult vești de la el. Mi-e teamă să nu i se fi întîmplat ceva.

Vorbea, vorbea, storcîndu-și creierii în căutarea unei soluții care să-l scape din capcana în care căzuse. O cale de retragere îi fusese tăiată: ușa pe care intrase și pe care Katuska o încuiase. Totuși, mai exista o posibilitate de salvare: ușa din spatele casei, care dădea spre rîpă. Dacă n-ar fi studiat din turnul bisericii topografia casei, n-ar fi știut de existența acestei a doua ieșiri, și acum s-ar fi considerat cu desăvîrșire pierdut. Așa, șanse mai avea. Șanse? Ca să poată fugi pe acolo, în primul rînd trebuia să ajungă pînă la cealaltă ușă a odăii — situată între sașiu și roșcat — s-o deschidă, să străbată, probabil, un culoar, să ajungă în balconaș, să coboare treptele și să se mistuiască apoi în rîpă. Numai un nebun ar putea spera în reușita unei asemenea acțiuni. Și apoi, chiar dacă, prin absurd, ar izbuti să ajungă pînă la cealaltă ușă, ce siguranță avea că n-o va găsi încuiată? Katuska, fără îndoială, avusese grijă să-i taie și calea aceea de retragere. Hotărît, era prins ca într-o capcană, nu exista nici o șansă de scăpare.

„Cu toate acestea — își spuse — trebuie să încerc chiar imposibilul. Nu pot aștepta cu brațele încrucișate pînă cînd banditii ăștia se vor hotărî să mă trimită pe lumea cealaltă".

Între ușa aceea și pat era un scrin fumuriu, vechi și ros de carii. Pe scrin se afla lampa cu petrol care lumina încăperea, iar pe perete, deasupra scrinului, o oglindă dreptunghiulară atît de veche, încît porțiuni mari din ea deveniseră opace. În rama oglinzii se aflau prinse cîteva fotografii, îngălbenite de vreme și pătate de muște.

Fotografiile acelea îi sugerară un gînd salvator, unul din acele gînduri nebunesc de temerare care nu-ți vin în minte decît atunci cînd te afli într-o mare primejdie și cînd orice altă cale de scăpare nu mai există.

— Katuska, vrei să-mi...

Nu apucă însă să-și termine gîndul, pentru că roșcatul se răsti la el:

— Stai jos odată!

Prefăcîndu-se că nu a sesizat tîlcul adevărat al acestei porunci, Ulea răspunse:

— Îndată!.... Îndată!... N-am de gînd să plec atît de repede. Abia am venit.

Strîngînd-o ceva mai tare de braț pe Katuska, își precizâ intenția:

— Vrei, Katuska, să-mi explici și mie cine sînt domnii și doamnele din fotografiile acelea?

Și, la braț cu Katuska, o porni curajos în direcția scrinului.

Nu erau mai mult de cinci pași pînă acolo. Cînd ajunse, tîmplele îi erau umede, fruntea îmbrobonată de sudoare. Cele cîteva clipe i se păruseră o veșnicie.

Și de data asta calculul se dovedi bun. Silind-o pe Katuska să-l însoțească — și în așa fel ca să-i fie pavăză — cei doi nu îndrăzniră să tragă, de teamă să nu greșească ținta.

În apa tulbure a oglinzii îi văzu pe amîndoi frămîntîndu-se, schimbînd între ei priviri întrebătoare.

Ulea desprinse din rama oglinzii o fotografie veche, îngălbenită și prost executată. Fotografia înfățișa o femeie tînără și frumoasă, îmbrăcată în costum național.

— Ia spune-mi, Katuska, cine-i femeia asta frumoasă?

— Bunica! răspunse ea, fără să se uite la fotografie.

— Nu mai spune!... Frumoasă, foarte frumoasă femeie!... Și în gînd: Nu trebuie să mă pripesc. Sașiul s-a întors cu fața încoace, și umflătura aceea în pelerină ce poate să însemne altceva decît că mă ține cu țeava automatului? Trebuie să le adorm neîncrederea, trebuie să-i fac să creadă că sînt un idiot, că nu-mi dau seama de primejdie și că nu mă interesează altceva decît fotografiile astea oribile. Apoi tare: Katuskă, tu îi semeni grozav! Cu singura deosebire că ești mai frumoasă ca ea.

— Da de unde! protestă Katuska, vag măgulită de compliment.

— Îi semeni, Katuska, ascultă-mă pe mine. Fruntea, ochii, bărbia... Ceea ce te deosebește pe tine e altceva. Tu ești mult mai distinsă. Parcă ai fi o fată de grof. Pe cînd bunică-ta se cunoaște că a fost țărancă. Zici că nu-i semeni? Uită-te la ochii ăștia, privește-te apoi în oglindă și spune-mi dacă nu sînt aidoma.

— Haide, nu fi caraghios!... Și mai ales atît de idiot!

Răspunsul sună plictisit. Dar el insistă:

— Nu înțeleg cum nu-ți poți da seama de asemănare! Ia să vedem ce părere are tatăl tău. Poftim,

domnule! Privește fotografia și spune-mi dacă ochii Katuskăi nu sînt leiți ochii bunicii sale — și îi întinse fotografia peste umerii Katuskăi.

Roșcatul luă involuntar fotografia, o privi fără interes, apoi i se adresă cu o voce care suna, de altfel, calmă:

— Lasă prostiile! Katuska, vino încoace!

În clipa aceea, sașiul fu cuprins de un nou acces de tuse. Tușea cavernos, cu bărbia în piept, cu spatele cocîrjat. Umerii i se cutremurau spasmodic. Văzîndu-l, în apele oglinzii, cum se chinuie pradă accesului violent de tuse — deci inofensiv pentru cîteva clipe — iar pe celălalt privind plictisit fotografia, Ulea se hotărî brusc. Mătură fulgerător cu cotul lampa de pe scrin, care încă înainte de a ajunge jos se stinse, o îmbrînci cu brutalitate pe Katuska peste roșcat, apoi dintr-un salt fu la ușă. O deschise și fugi în direcția unde presupunea că trebuie să fie cealaltă ușă, pe unde putea ajunge pînă la rîpă.

„Dacă e încuiată — își spuse — sînt pierdut!"

Spre norocul său, nu era încuiată. Ajunse în balcon în clipa cînd cîteva gloanțe de automat trecură deasupra capului său. Coborî treptele în goană, mai mult rostogolindu-se pe ele, și începu să alerge spre rîpă. Se credea ca și salvat, cînd automatul sașiului începu din nouă să răpăie. Noaptea era însă atît de întunecoasă, încît urmăritorul trăgea la întîmplare. Cîteva gloanțe îi fluierară pe la urechi. Nu mai avea de străbătut o distanță mai mare de doi metri, cînd un glonț îl lovi în umăr. Continuă însă să alerge, și în clipa următoare se lăsă să alunece pe malul aproape abrupt, asemenea copiilor cînd își dau drumul pe tobogan.

Ajungînd cu bine în fundul rîpei, fără să se vatăme, temîndu-se că va fi urmărit, o rupse la fugă pe firul rîpei, dar nu înspre inima satului, ci în direcţia inversă. Cei doi bandiţi, nesesizînd şiretlicul, fugiră de-a lungul malului în direcţia opusă, trăgînd unul cu automatul, celălalt cu pistolul. Urmărirea nu dură mult. Katuska le domoli repede zelul, amintindu-le că împuşcăturile îi puneau pe ei în primejdie.

Ascultînd de sfatul Katuskăi, urmăritorii săi se întoarseră în casă. Abia acum Ulea o porni spre postul de comandă, mergînd cîtva timp pe firul rîpei. Din cauza ploilor, pămîntul devenise mocirlos. Înainta greu. Umărul începea să-l doară, iar braţul stîng nu şi-l mai simţea. Îl cuprindea ameţeala şi făcea sforţări desperate să nu leşine.

Cînd ajunse la comandament, era la capătul puterilor. Intră de-a dreptul în biroul căpitanului Gheorghiu. Acolo se afla şi Tomescu. Întrucît trecuse mai mult de o oră de cînd se despărţise de Ulea, conform înţelegerii cu acesta din urmă, venise să-l vestească pe căpitan.

— Ce ţi s-a întîmplat? Eşti rănit!

Fiind de faţă Tomescu, căpitanul Gheorghiu dinadins vorbise aspru, răstit.

— Domnule căpitan, am să vă povestesc mai tîrziu. Deocamdată, vă rog, chemaţi-l pe comandantul companiei de poliţie.

Se prăbuşi pe un scaun.

— L-am şi chemat, ca să-l trimit în căutarea dumitale.

Apoi către Tomescu:

— Mulţumesc, Tomescule. Te poţi duce!

— Acum, cînd am rămas singuri, povesteşte, domnule, ce ţi s-a întîmplat.

— Domnule căpitan, am avut o aventură sentimentală care s-a sfîrșit prost. Detalii nu vă pot da, pentru că dintr-o clipă în alta s-ar putea să intre pe ușă locotenentul Tîmplaru. Ordonați-i, vă rog, să se închidă toate ieșirile din sat. Asta ca o primă măsură. De asemenea, va trebui să dispuneți descinderi în fiecare casă. Trebuie să găsim și să arestăm doi bărbați și o femeie, ale căror semnalmente le voi da locotenentului Tîmplaru.

— Bine! Voi da ordin lui Tîmplaru. Îmi dau seama că nu mi-ai cere să iau asemenea măsuri dacă nu ar fi vorba de un lucru grav.

Abia după plecarea locotenentului Tîmplaru și după ce medicul îi obloji rana, care, fără a fi primejdioasă, era, totuși, destul de serioasă, Ulea putu istorisi pe îndelete șefului Biroului 2 tot ceea ce i se întîmplase.

— Va să zică, dumneata crezi că ai fost atras în cursă ca să fii ucis? întrebă acesta, după ce Ulea sfîrși de povestit.

— Pare absurd, dar mi-e greu să cred altfel!

— Atunci de ce n-au făcut-o imediat?

— Există o explicație simplă, dar foarte plauzibilă. Am impresia că tocmai atitudinea mea de veritabil tîmpit i-a derutat, le-a răsturnat planul. Și apoi, mai trebuie avut în vedere un lucru important: în definitiv, cît timp a trecut din clipa în care am pășit pragul casei și pînă cînd am izbutit să fug? Cel mult zece, cincisprezece minute. Mult? Nu prea, dacă pe de o parte țineți seama că i-am zăpăcit cu vorbăria mea, iar pe de alta că am avut buna inspirație s-o țin pe Katuska tot timpul lîngă mine, ca

să-mi servească drept scut împotriva automatului șașiului.

Căpitanul Gheorghiu se gîndi puțin, apoi conchise:

— Fără îndoială, acum, adevărata dumitale identitate este cunoscută Abwehrului. Și fiindcă îi deranjezi, au hotărît să se scape astfel de dumneata.

— Deși, se pare, aceasta ar fi concluzia pe care ar trebui s-o tragem, totuși eu sînt de altă părere.

— Da? Explică-te, te rog!

— Nu s-au gîndit, oare, cei de la Abwehr că în felul acesta se demască?

— Nu neapărat, dacă le-ar fi reușit planul!

— Probabil vă gîndiți că nu trebuie, neapărat, considerată dispariția unui soldat drept o acțiune a serviciului de spionaj hitlerist.

— Exact!

— Desigur, nu aș fi fost primul și nici ultimul soldat care dispare.

— Au mai fost cazuri cînd ostași de-ai noștri au fost uciși în spatele frontului de elemente hortiste.

— Am aflat și eu că s-au întîmplat asemenea cazuri. Numai că, întrucît eu nu sînt ce par a fi — cum a spus nu-mi amintesc care poet — dumneavoastră în nici un caz nu ați fi ajuns la o asemenea concluzie și ați fi văzut în dispariția mea mîna Abwehrului.

— Bineînțeles! fu nevoit să admită căpitanul Gheorghiu.

— Vedeți? Din două, una: ori Abwehrul știe cine sînt, și în acest caz nu avea nici un interes să mă lichideze în felul acesta, pentru că, procedînd astfel, însemna că pune în stare de alarmă Biroul 2, ori habar nu are și, de asemenea, nu văd rațiunea

pentru care mi-au întins cursa în care am fost atît de naiv să mă las prins.

— Atunci ce trebuie să presupunem? Că ai fost, într-adevăr, victima unei bande de hortiști? Și în acest caz, cum se face că pînă astăzi n-a acționat? De ce tocmai astăzi și, mai ales, de ce a început cu dumneata? Cum îți explici toate acestea?

— Din păcate, deocamdată nu-mi pot explica în nici un fel.

Pînă în ziuă, oamenii locotenentului Tîmplaru efectuară descinderi în întreg satul, de la un capăt la altul. Fiecare casă fu răscolită, din pivniță și pînă în pod. Grajduri, șuri, pînă și cocinile porcilor — nimic nu scăpă necercetat de către oamenii locotenentului Tîmplaru. Dar, cu toate strădaniile depuse, nici Katuska și nici complicii ei nu fură descoperiți, de parcă i-ar fi înghițit pămîntul.

Acela care se miră cel mai puțin și care își făcu cel mai puțin sînge rău fu Ulea.

NOAPTEA AMINTIRILOR

Întunericul se lăsase pe nesimțite. În infirmerie, Ulea Mihai, în a treia zi de „spitalizare", după expresia fruntașului Pandelescu Mișu, infirmierul și în același timp furierul serviciului sanitar al diviziei, se plictisea de moarte.

Din cauza aceasta, deși se înnoptase de mult, continua să simuleze că doarme, numai pentru a nu fi obligat să întrețină o conversație cu fruntașul Pandelescu. Acesta aproape la cinci minute vîra capul pe ușă, nerăbdător să-l vadă odată treaz.

Fruntașul Pandelescu îi arăta o solicitudine exasperantă. Neavînd prea des prilejul să îngrijească bolnavi, „spitalizarea" lui Ulea îi stimulase energia pe care cealaltă activitate, aceea de furier, nu izbutea să i-o absoarbă decît numai în parte. Într-o oarecare măsură, aceasta era explicabil, deoarece Ulea nu era un pacient oarecare.

Încă din prima zi de internare, la infirmerie fusese un adevărat pelerinaj. Secretarii, furierii, chiar și unii dintre ofițeri veniseră să-l viziteze, dornici să afle „amănunte". Și Ulea, îngăduitor față de asemenea slăbiciuni omenești, se străduise să nu-i dezamăgească. De cîte ori, solicitat de vizitatorii săi, narase versiunea oficială — anume că fusese victima unui Othello în variantă maghiară — mereu adăugase cîte ceva nou, așa că, pînă la urmă, ultima variantă reprezenta o izbutită nuvelă de aventuri.

Dintre toți aceia care îl vizitaseră, singurul care nu-i pusese nici un fel de întrebare, mulțumindu-se doar să se intereseze de starea sănătății sale, fusese Barbu. Cunoscîndu-i însă firea sceptică și, pînă la un punct, veninoasă, nu găsi motiv să se mire.

Spre deosebire de acesta, infirmierul Pandelescu Mișu, cu toate că ascultase toate variantele, era mereu mai avid să afle noi și noi amănunte.

Pînă la urmă, Ulea se plictisi să tot fabuleze. Și ca să scape de infirmier, își făcuse obiceiul ca, atunci cînd îl simțea apropiindu-se de ușă, să se prefacă adormit.

Așa făcuse și în după-amiaza aceea. Culcat pe spate, învelit pînă sub bărbie cu pătura de care era cusut un cearșaf — dovada considerației de care se bucura în ochii infirmierului Pandelescu — Ulea asculta zgomotul ploii. Ploua de dimineață, o ploaie

măruntă și deasă. Din cînd în cînd, cîte o răbufnire de vînt izbea în geam cu alice lichide, zgîlțîind giurgiuvelele.

Asculta zgomotul ploii, fără gînduri, străduindu-se zadarnic să adoarmă. Erau trei zile de cînd nu mai părăsise patul, și trîndăveala aceasta îi producea insomnii. Se întunecase de-a binelea... Și tot ascultînd zgomotul ploii, aducerea aminte începu să scuture colbul de pe întîmplările trăite cu mulți ani în urmă.

Închise ochii... Și pe dată, imaginea tatălui său i se prinse de retină. Mic de statură, cu umerii largi, cu ochii negri și pătrunzători, cu fruntea înaltă, brăzdată de cute, cu fața arsă de soarele și de vînturile aspre venite din baltă. Îl văzu așa cum l-a știut de totdeauna: vara cu hainele de doc decolorate de soare, iarna cu scurta de piele, veche și scorojită; și iarna, și vara, cu aceeași șapcă de mușama.

Nenea Marinache — tatăl său — fusese șlepar pe „Azur", o rablă de șlep care de mult ar fi trebuit să fie vîndut ca fier vechi, dacă patronul, Achilea Iorgopol, mare armator și mare cerealist, s-ar fi îndurat s-o facă. Stăpînul „Azurului" era însă de părere că șlepul trebuie să navigheze pînă în ziua cînd va muri de moarte naturală, adică pînă atunci cînd avea să se rupă singur în bucăți, scufundîndu-se cu încărcătură cu tot. Un asemenea sfîrșit glorios îi convenea domnului Achilea Iorgopol, pentru că, de fiecare dată cînd „Azur" pleca în cursă, avea grijă să asigure încărcătura la o valoare care depășea cu mult pe cea reală.

... Chipul tatălui se estompă. În schimb, și parcă aievea, o văzu pe mamă-sa. O femeie mică de statură, frumoasă și blondă. În toată mahalaua nu era alta mai frumoasă. Femeile, invidioase, simțeau parcă plăcere să se bîrfească una pe alta. Dacă vedeai două femei stînd de vorbă, puteai fi sigur că o foarfecă pe a treia. Lucrū neobișnuit însă, pe Maria lui Marinache o cruțau. Firea ei îndatoritoare cu toată lumea o ferea de gura cumetrelor din mahala...

... De multe ori, cînd tatăl său pleca în cursă, pe Dunărea veche, îl lua și pe el. Tare mult se mai bucura atunci. Umbla de colo-colo pe puntea șlepului și nu se mai sătura de cîte vedea. Și în nici o altă împrejurare tatăl său nu i se părea mai mare și mai puternic. Îl privea, pierdut în admirație, cu cîtă dibăcie executa manevrele la plecare: învîrtirea cabestanului, aducerea parîmelor pe șlep, manevrarea cîrmei.

Apoi, cînd părăseau cheiul și cînd era treabă mai puțină, taică-su îl chema lîngă sine, acolo, la cîrmă, și începea să-i povestească despre nave și marinari, despre mările pămîntului, despre pești și despre felurite păsări călătoare. El asculta cu fruntea încrețită de încordare și tare se mai minuna de tot ceea ce i se spunea.

Într-una din aceste călătorii, tatăl său, cu o voce pe care nu i-o cunoștea, îi spuse, strîngîndu-l la piept:

— Știi, Puiuț, cînd am fost tînăr, voiam să ajung căpitan de cursă lungă. Dar a fost numai un vis. Iată, anii au trecut și eu nu sînt decît șlepar pe rabla asta.

— ... Și de ce, tată, n-ai putut să ajungi căpitan de cursă lungă?

— Ei, Puiuț, ca să poți conduce un vapor care navighează pe mări sau oceane nu e de loc o treabă ușoară. Trebuie, în primul rînd, să știi carte, și încă multă. Și ca să înveți carte, băiete, nu e destul să ai minte bună și dragoste de învățătură. Mai e nevoie și de bani, bani mulți, fiindcă învățătura o capeți în școli, și ca să poți urma școlile — toate cîte se cer — îți trebuie o avere întreagă.

— Tată, eu aș vrea să învăț carte, ca să mă fac, atunci cînd voi fi mare, căpitan de cursă lungă.

— Bine, Puiuț! Dacă are să-ți placă să înveți și n-ai să mă faci de rușine, am să muncesc zi și noapte cu brațele astea ca să te pot da la ce școli va fi nevoie. Dar dacă va fi să mor înainte ca tu să-ți poți face un rost în viață, tu un lucru să ții minte: niciodată să nu te dai de partea celor bogați, niciodată să nu-i trădezi pe frații tăi de suferință, doar ca să-ți fie ție bine...

Numai că tatăl său n-a mai apucat să-l vadă la școală. Se înecă într-o noapte, într-o noapte cu furtună cumplită, cînd se scufundă și șlepul „Azur".

Au început atunci zile grele pentru ei. Din douăzeci și patru de ore, maică-sa dacă prididea să pună capul pe pernă cîteva. Pentru rația de pîine plină cu gărgărițe, făcea coadă de la miezul nopții pînă aproape de prînz. La fel, pentru o căpățînă de berbec, pentru o burtă de vacă sau niscai picioare de vită. Pe deasupra, mai trebuia să și muncească.

Făptura ei mică și firavă n-a putut rezista eforturilor. După șase luni a închis ochii pentru totdeauna. Pe el l-au luat să le slugărească niște rude dinspre partea mamei. L-au ținut cît a durat războiul. După aceea, aflînd că la Focșani se găsește un orfelinat, au făcut ce-au făcut și-au scăpat de el.

Anii petrecuți la orfelinat fuseseră cei mai urîți din viața lui. Își aminti de clădirea mare, în formă de potcoavă, cu coridoarele lungi și întunecoase și cu dormitoarele imense și friguroase; de mulțimea copiilor, flămînzi și murdari; de domnul director, cu mustăți „à la Tache Ionescu" și cu o burtă cît o butie, veșnic mînios, veșnic cu nuiaua de alun în mînă, gata să plesnească pe oricine îi ieșea în cale, fără să se uite unde dă: peste obraz, în cap, pe spate, peste brațe; de domnișoara pedagogă, o femeie la treizeci de ani, o nevropată căreia i s-ar fi potrivit mai curînd un loc de pacientă într-un ospiciu; de bucătăreasă, o matahală de femeie, bețivă și isterică. Își aminti de toți și, la fel ca de fiecare dată, se întrebă și acum dacă asemenea specimene odioase existaseră și în realitate, sau erau numai produsul fanteziei sale.

Pe toți îi urîse atunci, cînd nu fusese mai mare de o șchioapă. Îi ura și acum, cu ură mult prisosită. Dar cel mai mult o urîse, și continua s-o urască, pe domnișoara pedagogă. Ea nu-i snopea în bătăi ca domnul director. Ea avea metode mai rafinate, ca să-i pedepsească pentru te miri ce vini închipuite. Îi punea să stea în genunchi pe coji de nucă... Să se uite la soare pînă cînd li se întuneca vederea și cădeau jos amețiți... Îi punea să se bată — de obicei unul mai tare cu unul mai slab — și aplauda, în delir, atunci cînd cel mai slab era snopit de cel mai puternic... Îi punea să facă mătănii pînă nu mai puteau să se ridice, din cauza durerilor de șale. Și în timp ce erau supuși acestui supliciu trebuiau să strige cît îi ținea gura:

„Sînt, Doamne, un păcătos! Pedepsește-mă, Doamne, de îndată!..."

Fricii i se adăuga foamea. Foamea nu-i părăsea niciodată. Sumele, puţine, alocate pentru întreţinerea orfanilor, intrau în cea mai mare parte în buzunarele directorului. În ceea ce priveşte îmbrăcămintea, arătau mai rău ca vagabonzii.

Orfelinatul era la marginea oraşului. De acolo începeau grădinile de zarzavat. Copiii plecau să cerşească pe la grădinari cîţiva cartofi, vreun castravete sau vreo roşie. Mulţi le dădeau. Dar erau şi dintre aceia hapsîni care îi alungau, zvîrlind după ei cu bolovani sau slobozind în urma lor flintele încărcate cu sare.

Şase ani de zile trăise în iadul acela. Cei mai urîţi ani din viaţa lui. Anii aceia lăsaseră amintiri de coşmar şi răni care sîngerau ori de cîte ori îşi amintea de ele.

Şi pe acest ecran sumbru, o singură imagine luminoasă: doamna Grăjdaru, învăţătoarea lui din prima pînă în ultima clasă primară. Nu-i bătea, nu-i pedepsea, le era ca o mamă. O iubeau atît de mult, încît pînă şi cei mai grei de cap, străduindu-se, izbuteau s-o mulţumească.

În ziua cînd a trebuit să părăsească orfelinatul, ducîndu-se să-şi ia rămas bun de la ea, învăţătoarea i-a spus:

— Eşti un copil bun... Pentru capul tău mulţi ar putea să te invidieze. Ar fi păcat, tare păcat, dacă nu ai merge mai departe cu şcoala. Ştiu cît este de greu pentru un copil ca tine, fără părinţi. Mi-ai spus că ai nişte rude. Îţi voi da să le duci o scrisoare. Am să-i rog să te înscrie la vreuna din şcolile unde se primesc bursieri. Eşti atît de bine pregătit, încît sînt sigură că ai să reuşeşti la concurs.

La plecare l-a îmbrăţişat şi a lăcrimat.

S-a întors în orașul natal. Rudele l-au primit rece. Aproape uitaseră de el. Au citit scrisoarea și au ridicat din umeri. Carte? Ce-i trebuia lui carte? Ei nu erau oameni cu carte, abia știau să scrie și să citească și, slavă Domnului, nu aveau de ce se plînge. Decît un coate-goale, mai bine un negustor. Va trebui, bineînțeles, să înceapă ca băiat de prăvălie, bunăoară la un băcan. Toți negustorii de vază din oraș așa au început.

S-a strecurat pe nesimțite din casă și a plecat în port. Revedea portul după șase ani. Căută cu ochii șlepul „Azur". Dar în locul unde îl știa ancorat văzu un altul. Șleparul, moș Călin, un bătrîn vînjos de vreo șaizeci de ani, cu mustăți de arnăut, abia îl recunoscu. Izbucni în plîns. Plînse nu de mila șlepului, care nu mai exista, ci pentru că moartea vasului îi aminti de moartea tatălui său.

Cînd plînsul conteni, prinse singur să-i povestească bătrînului toate prin cîte trecuse.

— Și zici că nu vrei să slugărești la negustori? întrebă șleparul, care îl ascultase în tăcere.

— Nu, moșule, nu vreau. Și nici nu vreau să mă întorc la alde unchiu și mătușa.

Bătrînul îl mîngîie din nou și spuse, vorbindu-și parcă mai mult sieși:

— Va să zică, nu vrei să te mai întorci la ei. Ia să ne gîndim ce-ar fi dacă nu te-ai mai întoarce... Mda! Uite ce mă gîndesc. Deocamdată, vino să stai la mine. Baba mea are să fie bucuroasă. O bucată de pîine și o strachină cu ciorbă s-o găsi și pentru tine. Asta deocamdată. Pe urmă, om mai vedea ce este de făcut.

Mama Piroska, „baba" lui moș Călin, o femeie voinică și frumoasă, căreia nu i-ai fi dat mai mult de

patruzeci de ani, deși avea cu zece mai mult, îl primi în casa ei nu ca pe un străin, ci ca pe o rubedenie de existența căreia abia atunci aflase. Asta la început. Pe urmă, întrucît singurul lor copil era deja un bărbat în toată firea, îl copleși pe Mihai cu atîta dragoste, încît, dacă nu ar fi trecut pe unde trecuse — orfelinatul — sigur că el ar fi devenit un răsfățat.

Atît moș Călin, cît și Ionuț, flăcăul lor, adesea făceau glume pe socoteala ei și-o amenințau că, dacă va mai continua să-l răzgîie, Miklos i se va urca în cap.

Primindu-l în casă, moș Călin îi făgăduise:

— Am să mă sfătuiesc, măi băiete, cu Ionuț, și amîndoi om chibzui ce s-ar putea face ca să ajungi și tu cu un rost în viață.

Ionuț, unicul fiu al lui moș Călin șleparul, era pe atunci zețar la tipografia „Litera" a domnului Axinte Trandafirescu. Înalt de aproape doi metri, cu umerii largi, cu părul negru și creț, cu o voce puternică, dar melodioasă, pe nea Ionuț o dată dacă îl vedeai nu-l mai puteai uita toată viața.

„Om, nu glumă, nea Ionuț ăsta!" își spusese Mihai cînd îl văzuse pentru prima dată.

Mai tîrziu, în lunile și anii care urmară, avea să se convingă că nea Ionuț era, într-adevăr, om nu glumă, dar nu datorită însușirilor sale fizice, ci din cu totul alte motive.

— Va să zică, nu vrei să slugărești la negustori? îl întrebase chiar din prima zi acesta, învăluindu-l în lumina ochilor săi negri ca de smoală.

— Nu, nea Ionuț!

— Ei, dar ce facem cu tine, măi băiete? Dacă nu vrei să te faci negustor, atunci va trebui să înveți o

meserie. Că doar n-ai să rămîi așa, prost, să tai frunză cîinilor prin port, să te înhăitezi cu toți „lumpenii" ca să ajungi la pușcărie pentru niscai furtișaguri. Sau te pomenești că nu vrei să înveți o meserie?

— Vreau, nea Ionuț!

— Atunci am să vorbesc mîine cu jupînu' să te primească ucenic. Te faci, băiete, tipograf, zețar! E o meserie frumoasă, să știi!

Așa a ajuns ucenic la tipografia domnului Axinte Trandafirescu.

Tipografia era o magherniță întunecoasă, un fel de magazie în care vara te coceai de căldură, iar iarna dîrdîiai de frig. Cîteva „regaluri", o mașină de cules „Tipograph", o mașină plană de tipărit, un „Phoenix" aproape nou cumpărat „de ocazie" de la un alt tipograf, declarat în stare de faliment, și un „Boston".

Față de celelalte tipografii din oraș — și existau vreo opt — aceea a domnului Axinte Trandafirescu era cea mai neînsemnată. De aceea, nu numai lucrătorii, dar nici proprietarul n-o numeau decît „mustărie". (Ce asemănare exista între o tipografie mică și o mustărie, Ulea niciodată n-a putut afla.) Cu toate acestea, domnul Axinte Trandafirescu nu și-ar fi schimbat „mustăria" cu vreo altă negustorie mai aspectuoasă. Pentru că el se pricepea să realizeze, proporțional cu regia și celelalte cheltuieli, beneficii mult mai mari decît ceilalți patroni tipografi, cu toate că atelierele lor erau mai bine utilate. În primul rînd, pentru că făcea ce făcea și în fiecare an punea mîna pe cîte o comandă importantă de imprimate, al cărei beneficiu acoperea toate cheltuielile... La asta se adăugau diversele și numeroasele comenzi de cărți

de vizită, ferparele de cununie, botez sau înmormîntare, calendarele pentru sate, răvașele de plăcintă, biletele pentru baluri și chermese, etichetele pentru diferitele produse cosmetice, afișele și încă multe alte lucrări întîmplătoare.

„Mustăria" domnului Axinte Trandafirescu avea o clientelă variată, care nu se prea pricepea la calitate. Unii dintre clienți erau așa de puțin pretențioși, încît acceptau, fără să protesteze — din lipsă de pricepere, bineînțeles — chiar producția băieților din primul lor an de ucenicie. Așa, spre pildă, chiaburimea satelor din județ, care împrumutase obiceiul de la oraș ca, atunci cînd își mărita sau își însura odraslele, invitații la nuntă să fie poftiți pe bază de ferpare tipărite, nu făceau caz de loc dacă se întîmpla ca ele să aibă cîteva greșeli de literă, tipăritura să fie cam înecată în cerneală sau, din cauza așternutului prost potrivit, rîndurile tipărite să pară stanțate parcă.

Ca nea Ionuț nu erau mulți zețari în oraș. Era, poate, cel mai bun dintre toți. De aceea, în mod normal, ar fi trebuit să lucreze într-o tipografie mare și nu în „mustăria" domnului Axinte Trandafirescu. Dar cu toate că era apreciat ca un lucrător fără egal, patronii celorlalte tipografii refuzaseră să-l angajeze, atunci cînd se găsise fără lucru. Și aceasta fiindcă în două rînduri nea Ionuț fusese arestat și anchetat de siguranță. Dar, din lipsă de dovezi, în amîndouă rîndurile fuseseră nevoiți să-i dea drumul.

Patronii, însă, circumspecți, nu l-au mai primit să lucreze, ca nu cumva să-i „bolșevizeze" pe ceilalți lucrători. Singurul care nu-și făcuse asemenea calcule fusese domnul Axinte Trandafirescu. Acesta — avînd planurile sale în ceea ce privește viitorul „mustăriei",

fapt care îl determina să investească întregul beneficiu în mașini tipografice „de ocazie“ — și-a dat seama că nu avea decît de cîștigat angajînd pe cel mai bun zețar din cîți existau în oraș.

Ulea rămase în „mustăria“ domnului Axinte Trandafirescu patru ani de zile. Dar iată că tocmai în ziua cînd primi carnetul de lucrător și cînd patronul îl anunță că îl angajează în locul lui nea Ionuț — ridicat de agenți cu o lună de zile mai înainte — fu și el arestat.

Procesul, expeditiv, s-a soldat cu condamnarea sa la trei ani închisoare. Acolo, în închisoare, a fost primit în rîndurile partidului comunist.

Cînd i-au dat drumul începuse intervenția fascistă a Germaniei și Italiei împotriva republicii spaniole. A plecat, trecînd clandestin granița cu Ungaria, să lupte ca voluntar în armata republicană. A început prin a fi simplu pușcaș într-o companie de infanterie, formată în marea ei majoritate din români, după cîteva luni i s-a încredințat comanda unui pluton și, scurt timp după aceea, a fost numit ofițer cu informațiile în cadrul regimentului. A luptat pînă la urmă, cînd, rănit grav, a fost evacuat în Franța, pe poteci de munte puțin umblate, legat de spinarea unui catîr docil. Salvarea o datora prietenului său, comandantului de baterie Langlois, ca și el de meserie zețar.

Prin același prieten și datorită tovarășilor săi comuniști, mai tîrziu, după aproape un an, cînd s-a restabilit, a putut găsi de lucru, întîi în provincie, în sud, apoi la Paris.

Începu să plouă. O ploaie rece, cu măzăriche, care răpăia pe acoperiș, de parcă ar fi plouat cu alice. Afară, în curte, cîinele casei în care fusese instalată

infirmeria începu să latre prelung. Pe șosea începură să se scurgă din nou convoaiele de căruțe cu muniții. Răpăitul ploii, huruitul roților, urletul cîinelui, toate aceste zgomote ale nopții se amestecau într-unul singur, straniu, ca un vaiet lugubru și deprimant.

„Așa urla cîinele și atunci!" își spuse Ulea, înăbușindu-și cu greu un oftat, amintindu-și de ziua aceea îngrozitoare:

— Boșii! . . . Boșii! . . . Vin boșii!

Pe toate șoselele care duceau în sud, oamenii, părăsindu-și căminele și avutul, fugeau îngroziți, ca din fața unei molime. Fugeau pe biciclete, în căruțe, în trăsuri, în limuzine sau camioane, fugeau pe jos, împingînd din urmă vreun cărucior de copil sau vreo roabă în care îndesaseră la întîmplare ce aveau mai de preț. Fugeau pe șosele, pe drumuri de țară sau de-a dreptul peste cîmp, stăpîniți doar de un singur gînd: să pună o distanță cît mai mare între ei și trupele hitleriste care înaintau, fără să întîmpine vreo rezistență serioasă. Fugeau, dar oricît de mult se grăbeau, hitleriștii înaintau mai repede. Tunul se auzea în spatele lor, aproape, din ce în ce mai aproape. Și într-o zi, moartea veni să-i secere și pe ei.

Păsări argintii, cu cruci încîrligate pe aripi, își făcură apariția pe cerul albastru al Franței și începură să verse foc: covoare de bombe, perdele de gloanțe de mitralieră! . . . Înnebuniți de groaza morții, oamenii părăseau șoseaua, risipindu-se pe cîmpuri, în speranța că astfel vor scăpa cu viață. Dar aviatorii hitleriști, coborîndu-și aparatele pînă la înălțimea copacilor, calmi și surîzători, îi secerau cu mitralierele pe toți, de-a valma: bărbați, femei, bătrîni și bătrîne, copii, mai ales copii. Cînd terminau încărcătura de bombe, cînd benzile mitralierelor se

goleau, plecau să se aprovizioneze și reveneau să semene moartea pe toate șoselele și drumurile pe care se refugiau oamenii Franței.

Cînd a început exodul, s-a refugiat și el. Și-a înghesuit lucrurile într-un rucsac, a încălecat pe bicicletă și a pornit-o spre sud. A fost spectator și actor în marea tragedie pe care au trăit-o miile de fugari. Un glonț de mitralieră de pe un Stukas i-a sfărîmat clavicula. A zăcut mai multe săptămîni într-un spital din apropierea Parisului. Cînd a putut părăsi patul, orașul era de mult ocupat de hitleriști.

Chiar din prima clipă cînd păși pe străzile Parisului își dădu seama că dezastrul și capitularea armatei nu însemnaseră și capitularea poporului francez. Citi acest lucru în trăsăturile aspre ale trecătorilor, în privirile pline de ură ale omului de pe stradă atunci cînd zărea o uniformă germană. Parisul părea acum un oraș trist, dar poporul francez — același mare popor din totdeauna — începuse chiar din primele zile lupta împotriva cotropitorilor hitleriști. Franța stăpînilor capitulase rușinos, aproape fără să opună rezistență, dar nu și Franța cea adevărată, a poporului.

Revenind la Paris, s-a dus să-l caute pe vechiul său prieten, Langlois. Prin Langlois ajunse și el în Maquis.

Misiunile de început le îndeplini cu succes, dînd dovadă de îndrăzneală, fantezie și mult sînge rece.

Gestapoul era foarte activ. Bazîndu-se pe o vastă rețea de informatori, mulți luptători erau arestați. Închisorile începuseră să se umple. Execuțiile, deportările în lagărele din Germania se țineau lanț. Atunci ceru să i se dea sarcina de a studia metodele de lucru ale Gestapoului. Cererea i se aprobă și fu scutit de

alte însărcinări. Deși această sarcină era dintre cele mai grele, rezultatele fură fructuoase. Depistă un număr important de trădători și izbuti să preîntîmpine căderea unor luptători valoroși.

Urmărind odată un spion, descoperi unul din sediile secrete ale Gestapoului. Oamenii care erau aduși acolo dispăreau pentru totdeauna.

Casa aceea era una din cele mai importante, și Gestapoul ținea, în mod deosebit, ca cele ce se întîmplă între zidurile ei să rămînă cu desăvîrșire necunoscut parizienilor. Era situată într-un cartier liniștit, izolată prin niște grădini și avea aspectul unei vile. Vecinii, care, în asemenea cartiere, sînt în general puțin curioși, nu avuseseră încă prilejul să vadă pe careva din cei care o locuiau. Și aceasta din cauză că locatarii casei niciodată nu ieșeau în oraș pe jos. O limuzină elegantă, neagră, cu perdelușele lăsate, îi ducea și-i aducea.

Pe Ulea, limuzina aceasta îl intrigă foarte mult. Cînd ești curios să afli pe cine duce și aduce o anumită limuzină, dacă ai fantezie și curaj, găsești mijloace să-ți satisfaci curiozitatea.

Folosind diferite procedee, Ulea izbuti să afle că hitleristul în civil care venea în fiecare zi la vilă era un personaj important în Gestapo, cu gradul de Obersturmbannführer[1].

Într-o zi, descoperirea aceasta avea să fie de mare folos. Unul din luptători, care juca un rol important în mișcarea de rezistență, fu arestat și transportat în închisoarea cu aspect de vilă. Aflînd aceasta, Ulea se oferi să-l salveze. Deși planul pe care îl prezentă comporta mari riscuri, ținînd totuși seama de faptul

[1] Locotenent-colonel în S.S. (n.a.)

că arestarea aceea lipsea mișcarea de rezistență de unul din luptătorii săi cei mai bravi, i se dădu mînă liberă.

Și într-o zi, doi ofițeri din S.S. se prezentară la biroul simandicosului personaj al Gestapoului. Unul din ei avea gradul de Standartenführer[1] și se numea Martin Werner, celălalt numai gradul de Hauptsturmführer[2] și purta numele de Franz Brosch. Veneau, chipurile, direct de la Berlin cu un ordin confidențial din partea lui Himmler.

După ce ofițerii fură introduși în biroul Obersturmbannführerului Konrad Höss, plimbîndu-și revolverele pe sub nasul acestuia, îl puseră în curent cu scopul adevărat al vizitei lor.

— Domnule Obersturmbannführer Höss, ați arestat pe un oarecare Louis Demarge. Noi știm unde se află. Dacă țineți la viața dumneavoastră — și ar trebui să țineți, pentru că sînteți un om încă tînăr — vă cerem doar cîteva rînduri către comandantul vilei pe care ați transformat-o în închisoare. Scrisoarea va trebui să aibă cam următorul conținut: întrucît un trimis special al Reichsführerului Himmler vrea să ancheteze personal pe Louis Demarge, arestatul să fie predat imediat aducătorului scrisorii, Hauptsturmführerul Franz Brosch.

Omul Gestapoului, care avea curaj doar atunci cînd se afla în fața victimelor sale în lanțuri, se supuse:

— Sînt în puterea dumneavoastră și n-am încotro. Aș vrea să știu numai dacă îmi veți cruța viața...

— V-am făgăduit și nu ne vom călca cuvîntul.

— În acest caz... și scrise tot ceea ce i se ceruse.

---

[1] Colonel în S.S. (n.a.)

[2] Căpitan în S.S. (n.a.)

— Și acum îmi veți permite să mă folosesc de mașina dumneavoastră, care, la ora asta, obișnuiește să vă aștepte.

— Sînteți bine informați. Într-adevăr, Hans mă așteaptă jos de două minute.

— Cîteodată sîntem informați chiar mai bine decît dumneavoastră.

Cîteva minute mai tîrziu, limuzina neagră îl ducea spre vilă. Cînd ajunseră, Hans claxonă, poarta se deschise și peste cîteva minute mașina stopă în fața peronului. Îi ieși în întîmpinare un individ înalt, slab și cu un cap ca de mort.

Fără să răspundă salutului, Ulea, căci el era Hauptsturmführerul Franz Brosch, i se adresă cu ton poruncitor:

— Du-mă la Sturmbannführerul[1] Kramer! Dumneata cine ești?

— Oberscharführer[2] Frank Miller! se prezentă, pocnind călcîiele.

Apoi, slugarnic, se grăbi să execute ordinul primit. Îl conduse la etaj. În dreptul unei uși masive de stejar se opri și bătu discret. După aceea îl pofti, politicos, să intre.

De dinapoia unui birou elegant se ridică un om masiv, cu o căutătură de veritabil criminal și cu un perfect cap pătrat. Mustața „à la Hitler" părea un gîndac negru și mare prins sub nas.

— Dumneata ești Sturmbannführerul Kramer?

— Da, Herr Hauptsturmführer!

Îi întinse scrisoarea, pe care hitleristul cu gîndacul sub nas se grăbi s-o citească.

---

[1] Comandant în S.S. (n.a.)

[2] Subofițer în S.S. (n.a.)

Cînd se convinse că scrisoarea fusese citită, Ulea adăugă cîteva cuvinte, care îl făcură pe Sturmbannführerul Kramer să se înroșească de plăcere:

— Dumneata, Kramer, nici nu-ţi dai seama ce important serviciu ai adus marelui Reich, arestîndu-l pe acest bandit de Demarge. Domnul Standartenführer Werner, raportînd Reichsführerului Himmler, nu va uita să amintească și numele dumitale.

Și pentru a-i da de înţeles că nu are timp de pierdut, se uită la ceas.

Sturmbannführerul Kramer apăsă pe butonul unei sonerii și lunganul cu cap de mort apăru imediat în prag, de parcă tot timpul ar fi stat acolo.

— Frank, scoate-l din celulă pe arestatul Louis Demarge, pune-i cătușele și du-l la mașină. Să nu dureze mai mult de cinci minute!

Oberscharführerul Frank pocni călcîiele și se făcu nevăzut.

Și, exact după patru minute și cîteva secunde, se înapoie, ànunţînd că ordinul a fost îndeplinit.

— Frank, vei însoți pe domnul Hauptsturmführer Franz Brosch.

— Nu e nevoie. Sînt convins că domnul Standartenführer Werner își va exprima dorința să te cunoască personal, așa că porcul de francez se va întoarce o dată cu dumneata. Și pentru a-l face să înţeleagă că orice obiecțiune este de prisos, întinse mîna înainte, salutînd: Heil Hitler!

Cinci minute mai tîrziu, eleganta limuzină ieșea pe poarta vilei.

La colţul străzii, un tînăr cu ochelari părea absorbit de lectura unui ziar de prînz. Cînd limuzina se apropie, ridică ochii de pe ziar. Dinăuntrul mașinii îi zîmbi, abia perceptibil, un ofițer în uniformă ger-

mană. În clipa următoare, limuzina era departe. Zîmbetul acela se pare că produsese asupra tînărului o atare emoție, încît ziarul pe care îl ținea în mînă începu să-i tremure. Pe urmă revenindu-și trecu strada și intră într-o cafenea să telefoneze. Nu fu decît o comunicare scurtă.

— Alo! Jean? Bună seara, dragă! Michel s-a întors din provincie.

După alte cîteva clipe, pe sub ferestrele Obersturmbannführerului Höss trecu un flașnetar. Auzind melodia răgușită și învechită, falsul Standartenführer se adresă colonelului Höss:

— Deși aș avea mare poftă să vă fac de petrecanie, deoarece prietenul meu v-a promis însă că viața vă va fi cruțată, nu am încotro și trebuie să-mi inhib această plăcere. Acum trebuie să vă părăsesc. Dar dacă nu mi-aș lua unele măsuri de precauție, sînt sigur că încă înainte de a ajunge în stradă voi fi arestat. De aceea, va trebui să vă șifonez puțin.

Și, fulgerător, îl izbi cu tocul revolverului în cap. Obersturmbannführerul se prăbuși. Îi legă apoi mîinile la spate, îi vîrî în gură un căluș, apoi plecă.

Cînd ajunse în stradă, o mașină, care staționa ceva mai departe, țîșni din loc, se apropie, încetini, ca să se poată urca din mers, apoi cu toată viteza o porni într-o direcție necunoscută.

*

Depănînd întîmplarea, Ulea părăsi fereastra și începu să se plimbe de la un capăt la altul al odăii. În încăperea alăturată, infirmierul Pandelescu sforăia înfricoșător. Vîntul și ploaia conteniseră. Numai coloana de căruțe continua să se scurgă pe șoseaua desfundată de ploi.

Noaptea amintirilor! . . .

Da, amintirile continuară să se depene . . .

După isprava aceea fusese trimis să lucreze în provincie. Era primejdios să mai rămînă la Paris. Gestapoul, furios că fusese atît de ușor tras pe sfoară, își mobilizase toți agenții și toți informatorii să-i dea de urmă.

În provincie nu stătu cu mîinile în sîn. Organiză un centru de informații, care în scurt timp începu să dea rezultate frumoase. Populația se oferea să-i ajute, ignorînd pericolele. Mai ales femeile se dovediră foarte utile, ingenioase și pricepute. Informațiile începură să curgă din toate părțile. Datorită lor, zeci de acte de sabotaj putură fi executate cu deplin succes.

Mai tîrziu, cînd dezastrul definitiv al armatei antonesciene era iminent, izbuti, după multe și grele peripeții, să părăsească Franța și să se reîntoarcă în țară. Luptase în Spania împotriva fascismului, luptase în Franța, și voia acum să lupte împotriva hitleriștilor acasă, pentru poporul său.

Cererea de a pleca pe frontul antihitlerist îi fu acceptată. Fu trimis să lucreze în cadrul Biroului 2 al diviziei „Bistrița". Experiența cîștigată în acțiunile contra Gestapoului în Franța îl ajută ca, în scurt timp, să depisteze și să aresteze niște periculoși agenți hitleriști.

Scurt timp după aceea, cînd se primi informația privind intențiile Abwehrului în legătură cu mașina de cifrat, fu trimis, cu misiune specială, la postul de comandă al diviziei „Moldova".

*

Vîntul și ploaia conteniseră. Numai coloana de căruțe continua să se scurgă pe șosea, alimentînd cu muniții frontul. În încăperea alăturată, infirmierul Pandelescu continua să sforăie.

Amintindu-și cele întîmplate de curînd, Ulea murmură: „Hotărît, afacerea aceasta e mult mai complicată decît mi-am închipuit".

Dîndu-și seama că dacă va începe să se gîndească la Katuska și la cei doi asasini zorile îl vor găsi tot treaz, se întoarse pe o parte și închise ochii, hotărît să doarmă.

Și, ca de obicei, adormi cu ușurință.

O PUNERE ÎN SCENĂ ÎN APARENȚĂ LIPSITĂ DE SENS

În dimineața zilei următoare, ploaia reîncepu. Mărunță, deasă, exasperantă.

Cifratorii, neavînd de lucru, se plictiseau. Erau cu toții posomorîți și nervoși. Unul singur făcea excepție, Barbu. Cu țigara în colțul gurii, fără să se grăbească, ca un om care nu are altceva mai bun de făcut, cosea niște hîrtii într-un dosar voluminos. Din cînd în cînd, se uita pe furiș la ceilalți și, văzîndu-i posomorîți, zîmbea ironic.

Burlacu își repara bricheta. Furios că nu izbutește s-o facă să funcționeze, înjura printre dinți. Pelinoiu își trăsese un scaun la fereastră și privea ploaia de afară, mereu inepuizabilă. Tomescu curăța mașina de scris. Cît privește pe Mardare, acesta pur și sim-

plu, nu făcea nimic. Fuma și, din cînd în cînd, căsca zgomotos.

Căpitanul Smeu lipsea. Fusese chemat la Biroul 2. De atunci trecuse mai bine de o oră.

Pelinoiu, care, între timp, începuse să bată darabana în pervazul ferestrei, vorbi, parcă mai mult pentru sine:

— Ploaia asta afurisită va aduce, fără îndoială, zăpadă. Mă gîndesc la bieții infanteriști. Să stai într-o groapă, cu apa pînă la genunchi, și de sus să curgă mereu, mereu . . .

— Decît să stai în apă, preferi să pornești la atac, interveni în discuție Burlacu. Cînd ploaia te murează nu-ți mai pasă dacă mori sau trăiești. Eu am trecut prin asta. Într-o noapte, ploua cu găleata. Un soldat din grupa mea . . .

Dar Pelinoiu îl întrerupse ironic:

— Dacă îmi aduc bine aminte, întîmplarea asta ne-ai mai povestit-o zilele trecute.

— Lasă-l, măi Pelinoiule, să povestească! Trece timpul mai repede. Nu înțeleg ce dracu' aveți cu toții de sînteți așa nervoși? întrebă cu prefăcută candoare Barbu, care știa foarte bine din ce cauză erau cu toții atît de nervoși.

— Haide, n-o face pe prostul, i-a tăie scurt Mardare. Apoi cu alt ton: Nu pricep de loc de ce se agită atît cei de la Biroul 2. Ce-or fi punînd la cale? Ce prostie!

Remarca aceasta fu ca un semnal. Primul care izbucni fu Burlacu:

— În definitiv, ce mare crimă am făcut? Ce dracu' doar nu avem bragă în vine. Tare aș fi curios să știu ce ar face domnul căpitan Gheorghiu într-o situație similară. Parcă am fi călugări, nu ostași — și, furios.

izbi de masă bricheta care se încăpăţîna să nu funcţioneze.

Mardare Ion, care tocmai începuse să ascută un ciot de creion, spuse îngrijorat:

— Ceea ce nu-mi place este că l-au chemat şi pe Smeu. Tare mi-e teamă să nu-i pună în cîrcă bietului Ulea cine ştie ce chestii de spionaj.

— Mai ştii? Ăştia de la Biroul 2 — se revoltă Pelinoiu — nu văd în jurul lor decît spioni şi suspecţi. Eu unul, fraţilor, nu-l prea văd bine pe Ulea.

— Mai ştii! replică Barbu cu obişnuita-i ironie.

Pelinoiu sări cu gura pe el:

— Eşti imposibil, Barbule. S-ar zice că te bucuri. Poate unde e vorba de Ulea, care ţie nu-ţi este de loc simpatic. Dar asta e o treabă care te priveşte personal. Pe mine — şi mie Ulea îmi este foarte drag — gravitatea pedepsei mă indignează. Se zvoneşte că generalul a dispus să fie degradat. Toată lumea găseşte pedeapsa exagerată.

Burlacu adăugă:

— Ceea ce mă surprinde este că generalul a putut lua o asemenea hotărîre. Totdeauna mi-a făcut impresia unui om drept, care . . .

Mardare îl întrerupse:

— Să nu te miri de loc, fiindcă nu generalul a dictat pedeapsa. Nu-ţi dai, măi, seama că e opera „Fachirului"?

— Despre asta poţi fi sigur, fu de aceeaşi părere şi Pelinoiu. Mă mir că nu-l trimite la Curtea Marţială.

— Aoleu — se căină Burlacu — atîta ar mai lipsi! Pe cinstea mea, toată porcăria asta are şi un aspect comic. Ia gîndiţi-vă . . . Ajungi într-un sat şi cantonezi la o casă. Şi iată, dai de o femeie frumoasă,

care se învîrte tot timpul în jurul tău, te privește pe sub gene, îți zîmbește, dîndu-ți a înțelege că nu-i displaci. Tu atunci ce faci? Te încrunți la ea și-i spui cu ton răstit: „Ia ascultă, femeie! Să știi că nu-ți merge cu mine. Eu sînt incoruptibil". Să mă ia dracu' dacă poate exista ceva mai caraghios.

Tomescu, care pînă acum nu se amestecase în discuție, obiectă:

— Totuși, bătrînule, ar trebui să te gîndești și la ordinele care au fost date...

— Care ordine?

— Ordinele generalului care interzic orice fel de legături cu localnicii.

— Că ordinele există, e una. Cum trebuie însă interpretate, e altceva. De acord că asemenea ordine sînt necesare. Ostașul nu trebuie lăsat să-și facă de cap. Ostașul trebuie împiedicat să se transforme într-un jefuitor, sau într-un siluitor al femeilor... Dar, dacă o femeie te place?...

— Dacă judeci lucrurile în mod abstract, s-ar părea că ai dreptate. Și totuși... Se știe ce rol important joacă în război un bun serviciu de informații. Și... gîndește-te puțin. O femeie te invită la masă. Accepți... Îți mărturisește că te place, pentru că ești așa și pe dincolo... Stă apoi cuibărită la pieptul tău și toarce mulțumită ca o pisică. E un fapt îndeobște cunoscut că femeile sînt, prin firea lor, tare curioase. Începe să te întrebe. Întrebări cu totul inofensive, în aparență... Cum te cheamă, dragă? E frumos la tine în țară? Cresc și la voi castraveți? Și la voi obișnuiesc gospodinele să pună varză la murat? Femeile voastre sînt frumoase? Nu ești însurat? Dar ai, desigur, o drăguță. Sărăcuța, cu cît dor te-o fi așteptînd! Nu e de mirare. După un bărbat ca tine,

o femeie duce totdeauna dorul. Ce îngrozitor lucru și războiul ăsta... Ești probabil la infanterie? Infanteria o duce cel mai greu...

Barbu îl întrerupse ironic.

— Nu te mai osteni, drăguțule! Cunoaștem! O spioană cu pestelcă de stambă și cu cioboțele în picioare, care miroase oleacă a grajd. Ce spui, bătrînule? Cum dracu' să recunoști sub un asemenea deghizament pe Mata Hari sau pe „Fräulein Doktor"?

Burlacu ridică din umeri, fără să răspundă. Tomescu replică însă calm:

— Nu în toate cazurile e nevoie de o Mata Hari. O informație adunată de aici, și luată în sine, pare lipsită de importanță. O alta de dincolo, de asemenea. Dar toate aceste informații parțiale, centralizate undeva, pot constitui indicații extrem de prețioase, care nu rareori pot decide soarta unei bătălii. Privită problema din acest punct de vedere, găsesc că Ulea al nostru merită să fie pedepsit. Și vă rog să mă credeți, nu-mi este mai puțin drag decît vouă.

Cîteva minute tăcură cu toții. Reflectau la cele spuse de Tomescu. Primul care vorbi fu Pelinoiu:

— Nu știu cum faci tu, măi Adriene, dar cînd începi să explici un lucru, cei care te ascultă trebuie să recunoască, măcar în sinea lor, că ai dreptate.

Sosirea sergentului Todincă, furierul Cartierului, puse capăt discuției.

— Noroc! ură el, pășind în birou.

— Ce vînt te aduce la noi, Ioane? întrebă Tomescu.

— Ordin de la domnul căpitan Medrea ca toată lumea să fie prezentă la Cartier, după orele de birou. Încinși, cu cartușierele pe burtă și cu arma în spate.

— Dar ce s-a întîmplat, frate? se interesă Burlacu.

— Nu știu. Domnul căpitan vrea să țină oră de raport.

— Pe o ploaie ca asta!... Altă zi mai bună nu și-a găsit?

Sergentul Todincă ridică din umeri:

— Ploaie, neploaie, ăsta-i ordinul. Dar poate că, pînă la prînz, se înseninează. Apropo, era să uit: toată lumea să fie bărbierită și cu bocancii făcuți.

— Ce vorbești, domnule! Te pomenești că avem inspecție? întrebă Pelinoiu.

— Nu cred!

— Atunci?

— V-am spus că nu știu nimic.

Mardare insistă:

— Ce dracu', măi Ioane! Se poate să nu știi tu? Hai, dă-i drumul! Nu-l mai lua în brațe pe „nu știu", că la mine nu se prinde. Zău, nu ne mai fierbe în zeama noastră.

Sergentul Todincă, care era un om tare de treabă, la insistențele lui Mardare cedă:

— Văd că de voi nu scap cu una, cu două. Precis, nu știu nimic. Bănuiesc însă că e groasă cu Ulea.

— Îl degradează?

— Tare mi-e teamă că da!...

— Va să zică se confirmă zvonul.

— Vă rog însă... întrucît nu e încă oficial!... Știți, n-aș vrea să se afle că mi-am permis să anticipez...

Burlacu se grăbi să-l liniștească.

— N-ai teamă, Ioane. Vom fi cu toții mormînt!

Sergentul Todincă se pregăti de plecare.

— Am plecat. Trebuie să anunț și celelalte bi-

rouri. Vă rog să nu lipsească nimeni, că domnul căpitan ia foc!

În clipa aceea intră pe ușă căpitanul Smeu.

— Să trăiți, domnule căpitan!

— Ce-i, Todincă?

— Am venit să-i anunț să nu lipsească nimeni de la ora raportului.

— Bine, vor fi cu toții prezenți, te poți duce.

— Să trăiți!

— Băieți, avem ceva de lucru.

Deschise lada de fier, scoase mașina de cifrat și o puse pe biroul său.

— Burlacule, pregătește mașina. Îți vor ajuta Pelinoiu și Mardare.

Observase încă din clipa cînd intrase pe ușă figurile posomorîte ale cifratorilor săi și înțelese că, între timp, aflaseră ce îl aștepta pe Ulea.

Burlacu pregăti mașina și începu să cifreze.

— Ion, Petru, Radu, Costică! dicta cu voce răstită Pelinoiu, privind furios ecranul care se lumina și so întuneca succesiv.

După ce radiograma fu cifrată, căpitanul Smeu luă blanchetele și, înainte de a ieși, le spuse:

— Ați fost anunțați să vă prezentați la Cartier, la ora raportului. Să nu lipsească nimeni dintre voi! Am să vin și eu.

Burlacu riscă întrebarea:

— Domnule căpitan, îmi pot permite să vă pun o întrebare?

— Poftim!

— Dumneavoastră sînteți convins că Ulea merită o pedeapsă atît de aspră?

— Da! și plecă, urmărit de privirile întristate ale cifratorilor.

Ploaia contenise. Vîntul în schimb, începuse să sufle din nou, rece și puternic. Cerul, vînăt, coborîse pînă aproape de vîrful turnului bisericii.

Cartierul trupei se instalase într-o casă din apropierea postului de comandă al diviziei. Pe poarta dată în lături, intrau în fugă ultimii întîrziați, sărind ca țapii, pentru a se feri de băltoace. În bătătura casei, largă și curată, se adunaseră furierii, ordonanțele, plantoanele, împărțiți în grupuri, după simpatii sau legături de prietenie.

Burlacu se arătă nemulțumit că erau lăsați să aștepte:

— Au trecut aproape douăzeci de minute și văd că n-au de gînd să înceapă. Dacă mai întîrzie mult, începe ploaia și are să ne mureze pe toți. Parșivă vreme, fir-ar a dracului să fie!

Grupul lor era cel mai izolat, înspre fundul curții, lîngă un hambar.

— Dar Ulea unde o fi? întrebă Mardare. Să sperăm că nu-l vor aduce între baionete.

— Atîta ar mai lipsi — replică Pelinoiu. Cred că e înăuntru, în cancelarie. Pe căpitanul Smeu l-a văzut careva?

— Poate că nu mai vine! își dădu cu părerea Mardare.

— Dacă a spus că vine, va veni, n-ai grijă! vorbi, convins, Tomescu.

— Tare mă mai ispitește gîndul să spăl putina — îi vesti Pelinoiu. Și așa, numai fiindcă ai insistat tu, Adriene, mi-am călcat pe inimă și am venit. Aș da orice numai să nu fiu de față la ceea ce va urma.

Barbu, care stătuse ceva mai departe, fără să ia parte la discuție, îi făcu atenți:

— Uite-l pe majur!

În ușa cancelariei tocmai își făcuse apariția plutonierul adjutant Dorobăț Nicolae, care se ocupa cu administrația Cartierului.

Plutonierul-adjutant Dorobăț era un om înalt, cu un corp atletic și cu un cap frumos de dolihocefal. Înzestrat de natură cu un fizic mai mult decît agreabil, asemenea unei femei cochete, ținea ca îmbrăcămintea să nu dezavantajeze însușirile naturale. De aceea, uniforma, confecționată din cel mai bun postav ofițeresc și lucrată impecabil, îi era strînsă pe corp. Purta cizme ofițerești, iar mănușile nu-i lipseau niciodată. De altfel, nu numai în îmbrăcăminte, dar, în general, prin întregul său fel de a fi, căuta să imite pe ofițeri, și în special pe stat-majoriști.

La postul de comandă, toți ofițerii aveau o părere excelentă despre el, inclusiv generalul. Un indiciu că părerile acestea nu erau cu nimic exagerate, îl constituia și faptul că obținuse gradul de plutonier-adjutant la o vîrstă cînd, în general, subofițerii dacă ajung pînă la gradul de plutonier-major.

Fusese repartizat Comandamentului tîrziu, abia cînd divizia, reorganizată, se pregătea să treacă în Ardeal. Deși ca plutonier cu administrația, prin însăși natura muncii, nu prea i se oferea prilejul să-și dovedească aptitudinile, era totuși apreciat ca unul din cei mai destoinici subofițeri ai postului de comandă. Se pare că părerea, destul de răspîndită de altfel, după care faima premerge omului, se verifica și în cazul plutonierului-adjutant Dorobăț Nicolae. Pentru că, deși nu era omul despre care s-ar fi putut spune că obișnuiește să vorbească despre sine, după cum, de asemenea, nu se putea spune că e o fire excesiv de comunicativă, totuși — nu se știe pe ce cale — datele cele mai interesante din biografia sa

erau cunoscute de toată lumea. Astfel, era un lucru îndeobște cunoscut că, dintre toți subofițerii postului de comandă, el era cel mai instruit — absolvise în particular șase clase de liceu — și că intenționa ca, după război, să termine liceul și să se facă ofițer.

Se mai știa despre el că, deși începuse prin a fi copil de trupă, moravurile cazone de atunci — sălbatice și degradante — nu-l influențaseră. La cazarmă, înainte de război, avînd față de ostași o comportare omenească, obținea de la ei mai mult decît ar fi putut obține dacă ar fi folosit bîta, pumnii și înjurăturile. O asemenea purtare, atît de deosebită, nu putea fi pe placul celorlalți subofițeri, care, dacă abia știau să scrie, în schimb erau neîntrecuți în arta complicată și plină de fantezie a înjurăturilor. Scandalizîndu-și camarazii prin comportamentul său, în flagrantă contradicție cu moravurile cazone, aceștia căutară în fel și chip să-l discrediteze în fața superiorilor, începînd cu comandantul companiei și sfîrșind cu comandantul regimentului. Acuzația cea mai gravă care i se adusese fusese aceea că, prin metodele pe care le folosește, bolșevizează „mîrlanii". În ciuda acestei campanii organizate de defăimare, datorită calităților sale excepționale de instructor, nu numai că se menținuse, dar izbutise să avanseze mai repede decît oricare dintre ei și să ajungă, la vîrsta de numai treizeci de ani, plutonier-adjutant.

Toate acestea se știau despre el, dar de la cine și pe ce cale, nimeni n-ar fi putut spune.

Cînd plutonierul-adjutant Dorobăț se ivi în prag, larma conteni. Îmbrăcat în uniforma cea mai bună, elegantă și strînsă pe corp, cu mănuși în mîini, încălțat cu cizme ofițerești care străluceau de parcă

ar fi fost de lac, coborî grav cele cîteva trepte ale cerdacului. Cînd ajunse în mijlocul curții, ordonă:

— Comandanții de grupă să vină la mine!

Le dădu ordin să-și adune oamenii și să se încoloneze.

După ce ordinul fu executat, examină cu un ochi expert ținuta oamenilor. Ceru unora să-și strîngă centurile, altora să-și îndrepte cutele vestonului, sau să-și lege mai bine moletierele. Cînd ordinele fură îndeplinite, mulțumit de ținuta oamenilor, comandă cîteva mînuiri de armă, care fură executate destul de bine de acești soldați mai mult cu numele, pentru că, în marea lor majoritate, din douăzeci și patru de ore, cel puțin douăsprezece nu făceau altceva decît să scrie, să deseneze diverse schițe de hărți, sau să bată la mașină cu o cadență de mitralieră Z.B.

Compania mai continua să execute mînuiri de armă, cînd ieși din cancelarie căpitanul Medrea Octavian, comandantul Cartierului, urmat de căpitanul Smeu și de Ulea.

După ce primi raportul, căpitanul Medrea veni în fața frontului și se adresă trupei, ducînd mîna la capelă:

— Bună ziua, ostași!

— Să trăiți!

— Pe umăr . . . arm'!

Trei răpăituri scurte, și întreaga companie încremeni cu arma pe umăr.

— Pe loc repaus!

Ulea Mihai, între timp, luase loc în front, al treilea din flancul drept. În viața civilă căpitanul Medrea era profesor de geografie. Înalt și ciolănos, cu umerii largi și puțin aduși, în ciuda uniformei rămăsese un civil. Deși nu avea mai mult de patruzeci

de ani, părea mult mai bătrîn, din cauza ficatului bolnav.

Oamenii îl porecliseră „popa Octavian", pentru că avea obiceiul să înlocuiască pedepsele prin lungi discursuri moralizatoare.

Căpitanul Medrea era mai pămîntiu ca de obicei, și cutele de pe fruntea-i frumoasă parcă se înmulțiseră. Cu toate că nu voia s-o arate, se cunoștea cît de colo că nu-i convenea de loc rolul pe care era obligat să-l joace. Ochii, de obicei triști, erau acum și mai triști.

Cunoscîndu-i firea blîndă și îngăduitoare, îl priviră cu toții cu simpatie.

Căpitanul Medrea, care, într-adevăr nu simțea nici un fel de tragere de inimă pentru treaba la care era pus, mai era, pe deasupra, și intimidat. Îl intimida prezența căpitanului Smeu. Știindu-l de față, era obligat să vorbească oamenilor nu ceea ce ar fi voit el să spună, ci ceea ce i se indicase. Oftînd, scoase din buzunar bucata de hîrtie, pe care însemnase problemele care i se ceruse să le dezvolte, și, străduindu-se să dea vocii sale un timbru cît mai aspru, începu:

— Ostași! Caporalul Ulea Mihai s-a făcut vinovat de o abatere gravă de la ordinele și regulamentele militare. Vă este cunoscut tuturora că domnul general comandant al Armatei ne-a interzis, printr-un ordin special, să avem legături de orice fel cu populația civilă. Care este rațiunea acestui ordin, nu e greu de priceput. Hitleriștii luptă nu numai pe front, ci și în spatele frontului. Pe front cu armele, în spatele frontului cu spioni, care, pe diferite căi, încearcă să culeagă cît mai multe informații militare. Agenții aceștia ai dușmanului nu poar-

tă pe piept o plăcuță pe care stă scris: „Atenție, sînt spion, ferește-te de mine!“ Dimpotrivă, ei caută să-și camufleze cît mai bine adevăratele lor intenții și se întîmplă, de obicei, ca tocmai persoana care îți inspiră cea mai mare încredere să fie, în realitate, un spion hitlerist sau o spioană hitleristă. Tocmai de aceea, pentru a vă feri să ajungeți în situația de a furniza, fără voia voastră, informații inamicului, comandantul Armatei a dat ordinul de care v-am amintit. Caporalul Ulea a călcat acest ordin nu odată, ci în nenumărate rînduri. Și numai datorită întîmplării a putut scăpa dintr-o capcană pe care i-a întins-o o spioană hitleristă, cu intenția de a-l sili să dezvăluie secretele de cifru...

Rechizitoriul căpitanului Medrea ținu aproape o jumătate de oră și nu luă sfîrșit decît atunci cînd ultimul cap de acuzare, însemnat pe hîrtie, fu dezvoltat.

Sfîrșind, căpitanul Medrea se uită la căpitanul Smeu, parcă spre a se convinge dacă acesta este mulțumit de felul cum debitase lecția învățată mai dinainte. Dar căpitanul Smeu privea în altă parte. Și, după cît își putea da seama, părea tare plictisit.

Scoase apoi din buzunar o altă hîrtie și citi cu voce gravă ordinul de zi prin care caporalul Ulea Mihai se pedepsea cu degradarea.

Deși pedeapsa era cunoscută dinainte, ascultînd sentința, simțiră cu toții furnicături în spate. Cei din imediata apropiere a lui Ulea întoarseră, mașinal, privirile spre el. Acesta, încremenit în poziție de drepți, privea drept înainte parcă un punct situat la o mare distanță. Părea tras la față și palid.

— Caporalul Ulea Mihai, cinci pași înainte, marș!

comandă căpitanul Medrea, cu voce care sună răguşită.

Ulea execută comanda. Încremeni în poziţie de drepţi, cîţiva paşi de căpitanul Medrea Octavian. Privirile lor se încrucişară. Şi dacă ochii lui Ulea nu trădau vreun zbucium lăuntric, în schimb, în ai căpitanului se putea citi o chinuitoare suferinţă.

„Un om tare Ulea ăsta!“ îşi spuse căpitanul Medrea, nu fără o oarecare satisfacţie.

Apoi, adresîndu-se plutonierului-adjutant Dorobăţ :

— Execută ordinul domnului general comandant!

Plutonierul-adjutant Dorobăţ se apropie de Ulea şi, smulgîndu-i galoanele de pe epoleţi, le aruncă jos. Galoanele nimeriră într-o băltoacă şi prinseseră să alunece pe luciul ei, ca două minuscule şi galbene corăbii.

După aceea, căpitanul Medrea comandă ruperea rîndurilor şi, urmat îndeaproape de plutonierul-adjutant Dorobăţ, porni grăbit spre cancelarie, adus şi mai mult de umeri şi parcă dintr-o dată mai îmbătrînit. Tot aşa de grăbit plecă şi căpitanul Smeu.

Ulea se trezi înconjurat de furieri, care ţineau să-şi exprime regretul pentru ceea ce i se întîmplase şi să-l asigure de simpatia lor.

Privindu-i distrat şi zîmbindu-le trist, întrebă:

— Care din voi are o ţigară?

Într-o clipă i se întinseră zeci de pachete cu ţigări. Luă una la întîmplare, o aprinse, mulţumi, apoi o porni spre poartă, cu arma în bandulieră, şi cu mîinile vîrîte adînc în buzunarele pantalonilor.

Nimeni nu îndrăzni să-l urmeze. Abia cînd ajunse în șosea, Burlacu se luă după el.

— Nu se face să-l lăsăm singur tocmai acum! explică celorlalți. Cînd îl ajunse, merse alături neîndrăznind să-i vorbească.

— Ce-i, bătrînule? întrebă Ulea. Vocea i se păru lui Burlacu tristă și obosită în același timp.

— Sînt tare necăjit de ceea ce ți s-a întîmplat, măi băiete. Să mă ia dracu' dacă te mint, dar mai adineauri, cînd Dorobăț ți-a smuls galoanele de pe umăr, mi-au dat lacrimile. Și, crede-mă, mi-ar ajunge și mi-ar prisosi degetele de la o mînă dacă mi-ar veni chef să număr de cîte ori am plîns în viața mea.

— Ce rost are să te necăjești? Mi-am făcut-o cu mîna mea. Zic, slavă Domnului! Putea să se întîmple și mai rău.

— Mai rău? Doar n-ai omorît pe nimeni!

— Nu spune asta, bătrînule! Desigur, bine nu-mi pare de ceea ce mi s-a întîmplat. Dar asta nu mă împiedică să recunosc, vrînd-nevrînd, că mi-am meritat pedeapsa. Ia gîndește-te ce s-ar fi întîmplat dacă în locul meu ar fi fost un altul, mai slab de înger. Pe mine puteau să mă taie bucățele și tot nu mi-ar fi putut smulge un singur cuvînt. Dar altcineva, în fața automatului, știu eu dacă ar fi putut rezista?

— Mda! Cam ai dreptate. Dar cum au aflat că lucrezi la Cifru?

— Nu știu! M-au luat la sigur! Și ce crezi că voiau de la mine? Nici mai mult, nici mai puțin decît să le spun ce sisteme de cifrare folosim!

— Nu mai spune! Auzi, nemernicii!... Drept să-ți spun, toate apelurile la vigilență mi s-au

părut exagerări ale Biroului 2, care, vorba lui Pelinoiu, peste tot vede numai spioni. Abia acum îmi dau seama că m-am înșelat.

— Știi, mi-e tare ciudă că m-am putut lăsa prostit de o femeiușcă. Fir-ar mama ei a dracului, că tare mai era nostimă! Dar, ce mai încolo și încoace! Am o fire păcătoasă. Îmi plac femeile și pace!

Burlacu întrebă cu ton de reproș:

— Și de ce ne-ai turnat, măi, povestea aia cu haidamacul care te-a prins la unguroaică?

— Te rog să mă crezi că numai din teamă. Aceeași versiune am debitat-o și Biroului 2. Mai tîrziu însă mi-am dat seama că, dacă le ascund adevărul, banditii ăia au mai multe șanse să scape. Cei de la Birorul 2 își fac iluzia că numai datorită abilității lor au izbutit să afle adevărul. În realitate...

Fraza rămase neterminată. Ulea simți dintr-o dată că-l gîtuie emoția. Din direcția opusă venea spre ei un soldat, care escorta un civil îmbrăcat cu o lungă pelerină. Civilul acela nu era altul decît sașiul.

„Va să zică, tot au izbutit să pună mîna pe unul din ei" — își spuse în gînd.

Pe buze îi înflori un zîmbet de ură, pe care Burlacu, observîndu-l, se miră foarte mult.

— Ce s-a întîmplat, Uleo? întrebă intrigat. Îl cunoști cumva pe individul ăla? Ce mai mutră de bandit!...

— Da de unde! Nu l-am văzut în viața mea! Mi-am adus aminte de ceva foarte neplăcut pentru mine. Am o prietenă care împlinește astăzi douăzeci și cinci de ani și, închipuiește-ți, am uitat s-o felicit. Partea proastă însă nu-i asta. Prie-

tena mea, neprimind urările mele de bine, va crede că m-am prăpădit prin aceste meleaguri și va fi îndurerată.

— Trimite-i azi o felicitare!

— Bineînțeles că am să-i trimit. Dar cînd o va primi? Cel mai devreme peste o săptămînă. Pînă atunci sînt sigur că va vărsa multe lacrimi. Zău așa sînt un mare măgar!

Între timp, escorta intrase în incinta postului de comandă.

Cînd ajunseră și ei în dreptul casei, Ulea îl întrebă cu ton indiferent:

— Tu ce faci? Te duci la cantonament?

— Da! Vreau să mă lungesc o țîră pînă la ora programului. Tu nu vii?

— De somn îmi arde mie? Mă duc în birou să scriu o scrisoare prietenei de care ți-am vorbit. Somn ușor, bătrînule!

Și, întorcîndu-i spatele, intră în curtea postului de comandă.

SAȘIUL SE HOTĂRĂȘTE SĂ VORBEASCĂ

Ulea sui scările în fugă, nerăbdător să ajungă mai curînd la Biroul 2.

Plantonul îl opri la ușă:

— Pe cine cauți?

— Pe domnul căpitan Gheorghiu.

— E la popotă.

— Dar domnul sublocotenent Paraschivescu?

— Este, dar e ocupat. Cercetează un civil. L-a adus mai adineauri jandarmul ista — și arătă spre soldatul care sforăia pe un scaun, într-o poziție de somn cu totul nefirească.

— Du-te și spune domnului sublocotenent că vreau să-i comunic ceva.

— Nu se poate! Mi-a ordonat să nu-l *diranjeze* nimeni.

— Te rog, anunță-mă. Spune-i că am să-i comunic ceva important.

Soldatul ezită, dar, în cele din urmă, se hotărî. Deschise ușa încetișor și se strecură înăuntru.

Peste cîteva clipe se întoarse:

— Poftim!

Ulea trecu pragul și închise ușa după el.

Sublocotenentul Paraschivescu Octavian ocupa biroul căpitanului Gheorghiu. Pe un scaun, în fața biroului, învelit strîns în pelerină, stătea sașiul. Presupusul frate al Katuskăi părea atît de deprimat, încît nici nu ridică ochii să vadă cine intră pe ușă.

— Treci în camera de alături, Ulea! i se adresă sublocotenentul. Vin și eu îndată.

Cîteva clipe mai tîrziu, sublocotenentul Paraschivescu veni să-l caute.

— Ce s-a întîmplat, Ulea?

— Domnule sublocotenent, îl interogați pe individul ăsta?

— Deocamdată, nu! El nu știe o boabă românește, eu nu știu o boabă ungurește. Am trimis după translatorul Deac.

— Știți cine-i?

— Deocamdată, nu. Din hîrtiile pe care mi le-a adus escorta, reiese că a fost prins de o patrulă azi

de dimineață, în zori, pe cînd încerca să treacă printre linii. Știi, poate, dumneata ceva în legătură cu individul ăsta?

— Domnule sublocotenent, trebuie să-l anunțați pe domnul căpitan Gheorghiu.

— Nu cred că e cazul! replică înțepat sublocotenentul Paraschivescu.

— Sînt convins că domnul căpitan Gheorghiu va voi să-l interogheze personal. Îmi permiteți să-l caut la telefon? Și fără a mai aștepta încuviințarea sublocotenentului, învîrti de manivela aparatului:

— Alo! Alo! Vorbește sublocotenentul Paraschivescu. Caută-l pe domnul căpitan Gheorghiu la popotă și dă-mi imediat legătura. Apoi, în așteptarea legăturii către sublocotenent: Vă rog să nu vă supărați că m-am folosit de numele dumneavoastră. Știți cum sînt telefoniștii. Apoi, după ce obținu legătura:

— Domnul căpitan Gheorghiu? Să trăiți! La telefon este soldatul Ulea Mihai. Vă raportez că unul din vrăbioii despre care v-am povestit a căzut în leasă. Doriți să-l interogați personal? Am înțeles. Îi voi transmite domnului sublocotenent ordinul dumneavoastră de a nu începe interogatoriul pînă nu veniți. Să trăiți!

Trînti receptorul în furcă.

Sublocotenentul Paraschivescu, aflînd cine era arestatul, întrebă cu neîncredere:

— De ce nu mi-ai spus, frate? Individul de dincolo e unul din bandiții care au încercat să te cureţe?

— Da! Și spuneți că a fost prins pe cînd încerca să treacă dincolo?

— Așa scrie în raportul pe care mi l-a trimis ofițerul cu informațiile de la „Trotuș". A fost prins

în sectorul ocupat de compania locotenentului Gornea.

— În acest caz, nu prea avem șanse să-i dibuim și pe ceilalți. Tare mi-e teamă că frumoasa Katuska și tînărul ei tată au izbutit să ajungă cu bine la hortiști.

— Mie nu prea îmi vine să cred că au fost atît de imprudenți, ca să riște toți trei, deodată, și în același loc.

— Poate că aveți dreptate! În orice caz, vom afla de la banditul ăsta.

Sublocotenentul Paraschivescu continua să rămînă indispus.

— Pe unde o fi umblînd Deac? izbucni ceva mai tîrziu, ca și cînd proasta sa dispoziție s-ar fi datorat întîrzierii translatorului.

— Nu trebuie să vă faceți griji din pricina aceasta. Cunosc, după cum știți, limba maghiară și mă puteți folosi ca translator. De altfel, dacă țineți seama că am fost eroul principal al aventurii, socot că v-aș putea fi mai de folos decît Deac.

În clipa aceea intră pe ușă soldatul t.r. Deac Gavril, translatorul de limbă maghiară al Biroului 2. Sublocotenentul Paraschivescu îl concedie:

— Deac, poți să te duci! Nu mai e nevoie de dumneata.

Deac Gavril, care, zorindu-se să nu întîrzie prea mult, se tăiase de cîteva ori cu briciul, privi nedumerit de la unul la altul, apoi, făcînd stînga-mprejur, ieși pipăindu-și falca cu crestături și scrijelituri.

Puțin timp după aceea sosi căpitanul Gheorghiu. Sublocotenentul Paraschivescu se grăbi să-i dea ra-

portul. Căpitanul Gheorghiu îl ascultă distrat, apoi îi spuse:

— Bine, Paraschivescule. Am să-i iau personal interogatoriul. Dumneata mi se pare că nu ai luat încă masa. Du-te de mănîncă. După aceea, dacă voi avea nevoie de dumneata, am să te chem.

După plecarea sublocotenentului Paraschivescu, căpitanul Gheorghiu și Ulea trecură dincolo. Sașiul stătea pe scaun, învăluit strîns în pelerina sa decolorată, de parcă i-ar fi fost frig. Privea tot în pămînt, cu gîndurile aiurea.

— Ce mai face Katuska, tinere asasin? întrebă Ulea, trăgîndu-și un scaun aproape.

Sașiul, auzind întrebarea, tresări fără voie. Se uită la cel care îi vorbise și îl recunoscu imediat. O clipă, ochii lui părură ochii unei fiare încolțite. În clipa următoare însă, spaima dispăru din ei și redeveniră indiferenți.

Răspunsul veni cu întîrziere și sună fără convingere:

— Nu știu la cine te referi. În sat la noi sînt multe fete cu numele ăsta.

— Așa! Probabil că nici pe mine nu mă cunoști.

— Cine ești? Nu te-am văzut în viața mea! ...

— Serios! Niciodată? ... Niciodată?

— Nu! ...

— Dacă îți închipui că ne poți duce de nas, te înșeli. În interesul tău te sfătuiesc să fii înțelegător.

— Încerci să mă sperii? Află că nu sînt sperios de felul meu! ...

— Ascultă! ... Nu-ți agrava situația. Dacă răspunzi cinstit la tot ceea ce te vom întreba, ai șansa să scapi mai ușor.

— Haide, nu-ţi mai răci gura de pomană, pentru că m-am hotărît să vorbesc. Întreabă-mă şi am să-ţi răspund.

Ulea traduse căpitanului Gheorghiu cele spuse de saşiu, apoi continuă interogatoriul, intercalînd propriile sale întrebări printre acelea puse de căpitanul Gheorghiu, şi traduse de el în maghiară.

— Ei, dacă te-ai hotărît să vorbeşti, atunci să ne spui unde îţi sînt acum complicii. Ştii la cine mă refer: la Katuska şi la roşcovanul ei tată.

Omul cu pelerină oftă:

— Katuska şi bărbatul ei au trecut dincolo. Au avut mai mult noroc decît mine!...

— Să admitem că spui adevărul. În cazul ăsta...

Omul cu pelerină îl întrerupse ursuz:

— Poţi să nu mă crezi, dar ţi-am spus adevărul!

— Bine... Bine... Spune-mi, atunci, cum se numeşte şi cine conduce grupul de spionaj din care faceţi parte?

Omul cu pelerină se îndreptă din umeri, privindu-l nedumerit:

— Nu înţeleg. Ce legătură avem noi cu spionajul? Asta de unde ai mai scos-o? Nu sînt spion şi nu am avut niciodată vreo legătură cu spionajul. Eu şi tovarăşii mei sîntem maghiari.

— Ce trebuie să înţelegem prin cuvîntul ăsta: „maghiari"? întrebă Ulea, convins că saşiul încearcă să-l ducă de nas.

— Ceea ce se înţelege!...

— Încearcă, totuşi, să fii mai explicit. Mi-e tare greu să pricep... Adică vrei să spui că sînt şi maghiari... care nu sînt „maghiari"?

— De bună seamă că sînt. Păi dacă ar fi toţi, credeţi că aţi mai dormi voi liniştiţi?

Vorbise cu patimă, aproape strigînd. Și poate tocmai de aceea tusea îl potopi.

Ulea așteptă să se liniștească, apoi întrebă:

— Va să zică, ești de-al lui Horthy!

— Sînt!

— Dar Katuska și bărbatul ei?

— Tot!

— Și, ca „maghiari", cu ce vă îndeletniceați?

— Se poate lupta și în spatele frontului, nu numai pe front!

— De exemplu?

— Făcînd acte de diversiune, spre pildă!

— Și ați făptuit multe acte de diversiune?

— Nu prea! N-am avut timp.

— Cu ceva tot vă puteți lăuda. Nu-i așa?

Sașiul tăcu și privi în pămînt.

— Bine! Cel puțin deocamdată, sînt de acord să nu mai insist. Spune-mi, mai sînt și alți „maghiari" ca tine și prietenii tăi?

— Probabil!

— În cazul ăsta, trebuie că există un șef care coordonează activitatea acestor grupe, să le zicem de „diversiune". Nu l-am putea cunoaște și noi? Dacă ne ajuți în privința asta, aproape te pot asigura că vei scăpa cu viață.

— Șeful de care trebuia să ascult era cumnatul meu. Alt șef nu cunosc.

— Vrei să mă faci să cred că bărbatul Katuskăi ți-e cumnat?

— Și de ce n-ai crede? Ce aș avea de cîștigat dacă te-aș minți?

— Spune-mi atunci unde îl putem găsi?

— Ți-am spus că a trecut dincolo.

— Va să zică, ești fratele **Katuskăi**...

— Da! De altfel, ţi-a spus-o şi ea.

— Evident! Numai că tot ea mi-a spus de bărbatu-său că-i e tată. De ce aş crede că şi în ceea ce te priveşte nu m-a minţit?

— Nu te-a minţit!

— Să mergem mai departe. În afară de tine şi de sora ta, mai sînt mulţi peste care cumnatul tău e şef?

— Nici unul!

— Gîndeşte-te bine!

— N-am ce să mă gîndesc. Noi lucrăm pe cont propriu.

— Aşa!... Şi cumnatul ăsta al tău ce este în viaţa particulară?

— Ce să fie? În orice caz, nu un sărăntoc. Are pămînt, vie, vite, acareturi, mă rog, ca omul gospodar...

— Cum s-ar spune, chiabur, nu glumă. Dar tu? Pari un om cu ştiinţă de carte. Nu mă înşel?

— Sînt student în politehnică. Mă numesc Tóth József.

— Şi pe cumnatul dumitale?

— Halics Mihály.

— Va să zică, tinere József, sînteţi o familie de „maghiari"!...

Tóth József sesiză ironia. Nu răspunse, mulţumindu-se doar să-l străfulgere cu o căutătură cumplită.

— Acuma, aş vrea să te întreb — reluă interogatoriul Ulea, ignorînd flăcările de ură din ochii lui Tóth — ce aţi urmărit atunci cînd m-aţi ademenit prin Katuska?

— Să te trimitem pe lumea cealaltă. Nu ai fi fost primul în ultimele două luni de cînd urmăm, îndeaproape, frontul.

— Bine, dar de ce m-aţi ales tocmai pe mine?

— Cine spune că te-am „ales"? A fost un capriciu al Katuskăi. De altfel, Katuska nu ademenea decît bărbaţii care îi plăceau. În ceea ce ne priveşte, atît eu cît şi cumnatul meu n-am fost de loc încîntaţi de alegere. Am fi preferat un ofiţer. Oricum, e mai important să cureţi un ofiţer duşman decît un simplu ostaş. Dar ne-ai scăpat de sub nas...

— Probabil, spre marea dezamăgire a Katuskăi.

— Nici acum nu înţeleg cum dracu ai putut să ne păcăleşti. De cum ai intrat pe uşă te-ai purtat ca şi cînd habar n-aveai de ceea ce te aşteaptă. Mie, cel puţin, mi-ai făcut impresia unui mare... prostănac.

— Cum v-am văzut mutrele, mi-am dat seama că am încăput pe mîna unor asasini. Dar uite ce aş vrea să mă mai lămureşti. Adineauri mi-ai spus că de vreo două luni urmaţi îndeaproape frontul. În timpul acesta nimeni nu v-a oprit să vă întrebe ce hram purtaţi?

— Ba da! Dar de cîte ori eram întrebaţi, spuneam că sîntem persoane strămutate. Pretextul aceasta îl foloseam şi atunci cînd ceream să fim găzduiţi în satele pe unde poposeam.

— Aici, în sat, cine v-a dat adăpost?

— Ştiu de ce mă întrebi. Dar oamenii care ne-au găzduit nu au nici o vină. De altfel, numai vreo două zile am stat la ei. Pe urmă, am descoperit, din întîmplare, casa pe care o cunoşti. Primarul ne-a dat voie să ne mutăm în ea, pînă cînd, mişcîndu-se frontul, vom putea pleca mai departe. Dar am avut ghinion cu tine...

Tusea îl înecă din nou. Tuşi îndelung, acoperindu-şi gura cu pulpana pelerinei.

—

— Nu s-ar putea să fumezi mai puțin? Îmi face teribil de rău fumul! ceru sașiul, cînd tusea i se potoli.

— Bine, n-am să mai fumez de loc. După ce ați avut, cum ai spus, ghinion cu mine, ce ați făcut?

— După ce ne-ai scăpat, la început am fost destul de liniștiți, crezînd că nu-ți va conveni să faci gălăgie. Cînd am văzut însă că v-ați pus să răscoliți întreg satul, ne-am dat seama că ne-am înșelat. Bineînțeles, în asemenea împrejurări, nu e prudent să te încrezi în oameni care nu te cunosc. Desigur, e vorba de cei care-s împotriva noastră... Așa că ne-am ascuns prin porumburi. A doua zi, datorită unei împrejurări fericite, am aflat că sîntem căutați și prin satele vecine. Situația devenise al naibii de grea. Atunci Mihály ne-a propus să trecem linia frontului. Eu m-am opus. Katuska a fost însă de părerea bărbatului ei. Pînă la urmă, am acceptat. Am studiat cîteva zile terenul și, în cele din urmă, am găsit locul de trecere cu cele mai puține riscuri. Dar din nou am avut ghinion. Cînd să spunem și noi slavă Domnului, ne-a descoperit o patrulă. Atunci am rămas eu în urmă și am deschis focul, ca să le acopăr lor fuga. Șiretlicul a prins. Am cel puțin această mîngîiere că le-am salvat lor viața.

Ulea, după ce se gîndi cîteva clipe, spuse căpitanului Gheorghiu:

— Domnule căpitan, cred că ne putem mulțumi cu ceea ce am aflat.

— Bine, dar mai sînt o mulțime de puncte neclare — obiectă acesta.

— În legătură cu ceea ce voiam să știu, îmi este suficient ceea ce am aflat.

— Bine! Pentru ziua de azi sînt de acord să suspendăm interogatoriul. Cheamă, te rog, escorta să-l ducă...

Cîteva clipe mai tîrziu erau numai ei doi în birou.

— Dacă ar fi să-i dăm crezare individului de adineauri, înseamnă că banditii aceștia nu au nici o legătură cu cazul care ne preocupă.

— Domnule căpitan, dacă vă mai amintiți, de la început am avut serioase îndoieli că ar putea exista vreo legătură între familia asta de asasini și agentul Abwehrului. Pe ce mă bizuiam? Dacă vă mai amintiți, pe faptul că spionul, chiar dacă a putut afla cine sînt și în ce scop mă găsesc aici, nu atragerea mea în cursă ar fi fost cea mai bună metodă să se scape de mine. De ce? Pur și simplu pentru că, procedînd astfel, ar fi însemnat să se desconspire.

— Și ești convins că șașiul a spus adevărul? Dacă totuși...

— Mă iertați! A crede că banda aceasta de diversioniști intenționa, de fapt, să descopere secretul mașinii noastre de cifrat înseamnă a presupune că există mai mulți agenți care urmăresc același scop, și care primesc ordine din surse diferite, fiecare din ele cu un alt stil de lucru. Vă rog să recapitulați tot ceea ce s-a întîmplat în ultimul timp, aici, și probabil că îmi veți da dreptate. În legătură cu acest bandit, fără îndoială că mai sînt multe puncte care ar trebui clarificate; dar ele vă privesc pe dumneavoastră exclusiv, în calitatea pe care o dețineți, ca șef al Biroului 2. Din punctul meu de vedere, însă, vă afirm că Tóth József nu mă mai interesează.

Căpitanul Gheorghiu, care cît timp vorbise Ulea se plimbase prin birou, se opri în dreptul ferestrei, privind ploaia care începuse din nou. Reflectînd la ar-

gumentația lui Ulea, o găsi perfect logică. De aceea se mulțumi doar să adauge:

— Mîine am să-i iau din nou interogatoriul și am să-mi dau seama mai bine dacă ne-a spus adevărul.

— Nu ne-a mințit și, vă repet, sînt convins că avem de-a face doar cu o bandă hortistă de diversioniști. Acum, cînd știu lucrul acesta precis, îmi pare tare bine că mi-a venit ideea să cer propria mea degradare.

— De ce? Crezi că ai avansat cu un pas?

— Dintr-un anumit punct de vedere, da! În primul rînd, pentru că astăzi știu ceea ce ieri numai bănuiam: că frumoasa Katuska, împreună cu onorabila sa familie, trebuie scoși din cauză. În al doilea rînd, pentru că am certitudinea că adevăratul agent al Abwehrului se simte astăzi mai în siguranță decît ieri. Pe ce mă bazez cînd fac această afirmație? Vă rog să-mi urmăriți puțin argumentația:

Agentul Abwehrului a aflat și el, ca toată lumea, de aventura mea. Probabil că s-a întrebat: cine or mai fi și idioții ăștia care îmi încurcă socotelile? Eu am nevoie de liniște, nu de tentative de asasinat, care să pună în picioare întreg Biroul 2. Cred, de asemenea, că și-a pus întrebarea pe care ne-am pus-o și noi: în ce scop am fost atras în cursă? Și nu este de loc exclus ca și de data asta să fi găsit răspunsul. Și atunci vă întreb: ce ar fi putut crede agentul, văzînd că împotriva mea nu se iau nici un fel de măsuri disciplinare? E de la sine înțeles că peste o asemenea vină nu poate trece ușor cu buretele un comandant, de oricît de multă clemență ar da dovadă. Nu și-ar fi pus întrebarea: în fond, cine este acest caporal Ulea Mihai, căruia i se trec cu vederea asemenea abateri? La toate acestea m-am gîndit atunci

cînd m-am hotărît să jucăm mica piesă a degradării. Recunosc, am riscat, și nu puțin, așa cum se întîmplă atunci cînd te bazezi numai pe raționament.

— Cîteodată mai trebuie să și riscăm.

— În privința riscurilor, domnule căpitan, știți care e pentru mine cel mai mare risc?

— Nu!

— Riscul de a nu juca bine rolul unui căprar degradat. Trebuie să mă arăt, cel puțin pentru cîtva timp, tare afectat de ceea ce mi s-a întîmplat.

UN AS DE CARO REVELATOR

— Măi, Uleo, de cînd te-ai așezat lîngă mine, am început să mă refac. Se vede treaba că-mi porți noroc. Dacă, pînă la urmă, izbutesc să-i curăț, să știi că împart cîștigul pe din două cu tine! îi făgădui Burlacu, strîngînd banii de pe masă.

— Bate în lemn, bătrînule! replică Barbu, calm ca totdeauna, deși era pentru a patra oară cînd Burlacu ridica de pe masă grămada de bani.

Jocul dura de două ore. În seara aceea, spre deosebire de alte dăți, terminaseră de lucru mai devreme. Acalmia, care dăinuia pe front, se resimțea, favorabil, și la ei. Pînă și desenatorii Biroului 3, care, de regulă, lucrau pînă după miezul nopții, se aflau la cantonamente.

În asemenea împrejurări — de altfel destul de rare — numai puțini dintre furieri consacrau orele cîștigate odihnei. Cei mai mulți stăteau la taclale sau

băteau cu înverșunare „foițele". Jucau cu pasiune de cartofori incorigibili, fără a fi și în realitate. Jocul de cărți constituia, de fapt, aproape singura posibilitate de a te distra. Pasiunea, înverșunarea cu care jucau erau, exclusiv, de ordin sportiv. Cîștigătorul, oricît de mare ar fi fost suma cu care se ridica de la masa de joc, nu avea decît o singură satisfacție: aceea morală. Pentru că, fiind în țară străină, banii românești nu aveau putere de cumpărare. Cu ei nu puteai să-ți procuri nici măcar un ou sau o cană de lapte.

În seara aceea, cei patru parteneri de joc erau: Burlacu, Barbu, Pelinoiu și Mardare. Jucau calm, filînd cărțile cu o încetineală exasperantă, suspectîndu-se reciproc, ca niște luptători înainte de a se încăiera.

Ulea urmărea distrat jocul. În alte dăți, cînd nu juca, îi plăcea să participe ca spectator, jocul fiind de obicei pasionant. De data asta, însă, nu simțea nici un fel de plăcere. Altceva îl preocupa. Cu o jumătate de oră mai înainte, în drum spre cantonament, Burlacu îi făcuse o destăinuire care îl pusese pe gînduri.

— Măi Uleo, aș vrea să stau cu tine o țîrucă de vorbă — i se adresase acesta, ajungîndu-l din urmă.

— Te ascult, bătrînule...

— Sînt tare frămîntat, măi frate!

Ulea îl privise cu coada ochiului. Într-adevăr, Burlacu nu părea de loc în apele lui.

— Și ce anume te frămîntă?

— Măi, mi se pare că am bolunzit!

Burlacu, deși ardelean, nu se cunoștea de loc după vorbă. Vorbea fără accentul specific ardelenilor și

nu folosea regionalisme decît atunci cînd voia cu tot dinadinsul să dea povestirii o anumită savoare.

— Bagă de seamă, bătrînule! Dacă îţi vîri în cap chestii de-astea, pînă la urmă să ştii că ai să bolunzeşti cu adevărat. Am avut la şcoală un coleg care şi-a vîrît în cap că e nebun şi care, pînă la urmă, a şi înnebunit. Odată am să-ţi povestesc...

— Ţi-am spus acum cîteva zile că mi-am pierdut fotografia de pe livret. Îţi aduci aminte?

— Desigur!

— Ei bine, măi băiete, azi dimineaţă, deschizînd livretul să pun în el nişte cărţi poştale, ce crezi că văd? Fotografia la locul ei. Mă holbez şi nu-mi vine a crede. Oare am pierdut fotografia, sau numai am visat? Şi poate că aş fi ajuns şi la această concluzie, dacă nu mi-aş fi amintit, precis, împrejurarea în care am constatat că n-o mai am. Mai mult, mi-am amintit că ţi-am vorbit şi ţie de fotografie. E adevărat, măi băiete?

— Mi-ai vorbit, bătrînule!

Şi în gînd: „În definitiv ce urmăreşte?"

— În cazul acesta, nu înseamnă că am început să mă scrîntesc?

— Adică?

— Păi dacă nu am visat că am pierdut-o, dacă ţi-am vorbit şi ţie de pierderea ei, înseamnă că, de fapt, nu am pierdut-o, ci numai mi s-a părut. Spune-mi, un om cu mintea întreagă poate avea asemenea năluciri?

— Nu vorbi prostii, bătrînule. Dacă îţi vîri asemenea gărgăuni în cap, să ştii că ai să ajungi ca Mehedinţeanu.

— Cine-i Mehedinţeanu ăsta?

— Colegul meu de școală care a înnebunit doar fiindcă și-a vîrît în cap că s-a scrîntit. Părerea mea este că ai pierdut fotografia. Cineva a găsit-o...

— De ce nu mi-a dat-o?

— Ascultă-mă și nu mă întrerupe. Cineva a găsit-o. Poate Mardare, căruia îi place să se țină de șotii. Nu ți-a dat-o pentru că a așteptat să vadă cum reacționezi. Văzînd însă că tu nu te sinchisești de pierderea fotografiei, ce și-o fi spus? Dacă i-o dau, n-are nici un haz. Ia mai bine s-o lipesc la locul ei și, cînd bătrînul va da de ea, are să intre la idei. Lucru care, de altfel, s-a și întîmplat.

Burlacu îl privi cu îndoială:

— Măi băiete, explicația ta e cusută cu ață albă. Mi se pare mai normal ca el, văzînd că nu mă agit pe chestia pierderii fotografiei, să creadă că nici nu am prins de veste că-mi lipsește.

— Mda! Poate că mai normal ar fi fost, așa cum spui tu, să ajungă la concluzia aceasta. Dar de vreme ce ai găsit fotografia lipită la locul ei, înseamnă că nu la această concluzie a ajuns, ci la aceea de care ți-am vorbit eu.

Burlacu mormăi ceva de neînțeles și scuipă chiștocul de țigară care îi fripsese buza. Ulea, instinctiv, grăbi pasul. Era nerăbdător să ajungă mai repede la cantonament. Cum ajunse, căută livretul, îl găsi și îl deschise la prima pagină. Și iată că ceea ce numai bănuise pe drum era de fapt o realitate de necontestat: fotografia, dispărută cîtva timp, reapăruse lipită la locul ei, pe livret. Fluieră încetișor, așa cum avea obiceiul, atunci cînd descoperea ceva care îl interesa în mod deosebit...

Jocul continua... Norocul era capricios și hîrtiile-monedă, mototolite și murdare, treceau de la unul la altul. Barbu, tocmai cînd era pe punctul de a pierde tot, cîștigă o sumă importantă într-o întîlnire înverșunată cu Mardare. În schimb, Burlacu din nou începuse să piardă. Teancul de bani așezat pe masă, în stînga sa, scăzuse simțitor. Era cel mai nervos dintre toți jucătorii și fuma țigară după țigară.

Singurul care izbutea să-și păstreze buna dispoziție și cînd cîștiga, și cînd pierdea, era Barbu. Acesta, în general era o fire închisă. Nu vorbea decît atunci cînd era absolut necesar, sau cînd i se ivea prilejul să plaseze o ironie, incisivitatea fiind cea de-a doua caracteristică a firii sale. Dar o adevărată metamorfoză se petrecea cu el atunci cînd se găsea cu „foițele" în mînă. Devenea extrem de comunicativ, fața i se lumina, ochii îi scînteiau. Își tachina tot timpul partenerii, plasa glume, povestea anecdote. Pe scurt, avalanșa de cuvinte părea că face parte din tactica sa de joc. De obicei, potopul acela de vorbe sfîrșea prin a enerva pe ceilalți jucători, dar mai ales pe aceia cărora norocul le întorcea spatele. Începeau să comită greșeli, să se trădeze atunci cînd „erau în carte" și astfel să nu poată fructifica, în măsura posibilă, șansele excepționale.

— Vedeți, măi? V-am spus eu că, pînă la urmă, vă lefteresc pe toți! Cel puțin pe tine, bătrînule, nu mă las pînă nu-ți iau și moletierele.

Burlacu îl privi cu niște ochi de ucigaș, zvîrlind pe masă două din cele cinci cărți care îi fuseseră servite de Mardare. Își aprinse o nouă țigară.

— Bătrînule, bătrînule, bagă de seamă. Cu intoxicația tabacică nu-i de glumit! îl ironiză Barbu.

— Mai tacă-ţi gura, scîrnăvie! M-ai ameţit cu pălăvrăgeala ta!

— Dar ce spun! Intoxicaţie tabacică? Ăsta-i un fleac! Mi-e teamă că te paşte anghina pectorală. Ai avut şansa să scapi de linia întîi şi te sinucizi, otrăvindu-te cu mahorca asta împuţită... Zău că e păcat!... Mă, află de la mine că banii sînt ca femeile. Cu cît îi dispreţuieşti mai mult, cu atît se ambiţionează să nu-ţi dea pace. Mie nu-mi pasă de loc de bani şi tocmai de aceea se adună la mine. Ţie în schimb îţi întorc spatele pentru că ţi se scurg ochii după ei. Aşa că degeaba l-ai luat pe Ulea lîngă tine, să-ţi poarte noroc.

— N-ai nici o grijă. Acuşi mă duc să mă culc — replică Ulea, care, într-adevăr, intenţiona să se culce mai devreme.

Dar nu se ridică imediat. Continuă să bombardeze cu bobîrnace o carte de joc — un as de caro — pe care o ţinea între degete. Şi tot jucîndu-se cu ea, deodată atenţia îi fu atrasă de desenul de pe spatele ei. La început nu-şi dădu seama ce anume îl intriga. La prima impresie, desenul era cel obişnuit, desen pe care îl putea găsi pe toate cărţile de joc. Da, era şi totuşi nu era acelaşi. Fără să acorde o importanţă deosebită acestui lucru, se străduí să priceapă în ce consta deosebirea, însă numai ca un exerciţiu de perspicacitate.

Dar mai înainte de a ajunge la vreun rezultat, brusc îşi aminti de o împrejurare cînd mai văzuse cărţi de joc asemănătoare...

Călătorea într-un tren de noapte, în acelaşi compartiment cu doi plutonieri hitlerişti. Erau amîndoi tineri, blonzi şi cu obrajii bucălaţi. Pe cît erau de tineri, pe atît erau de aroganţi. Vorbeau tare şi iz-

bucneau în hohote de rîs după fiecare frază, puţin păsîndu-le că, din pricina gălăgiei, ceilalţi călători nu puteau dormi.

Jucau cărţi, ţinînd pe genunchi o valiză pe care o luaseră din plasa de bagaje. După miezul nopţii, coborîră într-o gară neînsemnată, încărcaţi cu geamantane şi baloturi.

Dimineaţa, cînd se trezi, zări pe bancheta din faţa lui o carte de joc, întoarsă pe dos. Nemţii, în graba plecării — jucaseră pînă în clipa cînd trenul se oprise în staţie — o uitaseră.

Cartea aceea de joc, uitată de plutonierii hitlerişti, avea desenul aidoma cu acela de pe cărţile cu care jucau cifratorii.

— În definitiv, asta nu are nici o importanţă — îşi spuse, continuînd să bombardeze cu bobîrnace asul de caro.

Şi, într-adevăr, nu avea motive să acorde faptului vreo importanţă deosebită. Ţara fusese doar invadată cu mărfuri nemţeşti. Nu era de loc exclus ca, printre alte nimicuri exportate de nemţi în schimbul grîului şi petrolului jefuit din ţară, să figureze şi o asemenea marfă.

Aceste gînduri îi trecură prin minte urmărind distrat jocul celor patru parteneri.

— Ale cui sînt vechiturile astea de foiţe? întrebă cu ton indiferent.

— Ale lui Bărbu! îl lămuri Mardare. Îl cunosc, precum bine vezi. Altfel, de ce crezi că e mereu în cîştig? Tare mi-e teamă că le-a şi descîntat.

— Mai ştii? replică ironic cel vizat.

Burlacu izbucni cu năduf:

— Are dreptate Mardare. Înţeleg, noroc o dată, de două ori, de cinci ori, dar nu s-a întîmplat pînă acum

niciodată să se cureţe şi el. Asta cam miroase a altceva.

— Măi bătrînule, ai tu un şarm căruia nimeni nu-i poate rezista, zău aşa. Dacă altcineva în locul tău ar fi îndrăznit să insinueze că trişez, îţi jur că l-aş fi pocnit drept acolo unde i-a pus popa mirul. Ţie însă îţi trec cu vederea jignirea.

Burlacu nu răspunse. Se mulţumi să-i arunce din nou o privire de asasin.

Ulea interveni în discuţie, împăciuitor:

— În orice caz, ca să nu mai existe între voi suspiciuni, aruncaţi-le dracului şi procuraţi-vă altele.

— Fă-ne tu rost de altele şi-ţi ridicăm statuie! răspunse cu obişnuita-i ironie Barbu. Pînă atunci, însă, dă încoace asul de caro pe care, probabil, l-ai năucit cu bobîrnacele tale. E rîndul meu să fac cartea.

Ulea îi întinse maşinal cartea de joc, apoi se ridică de la masă.

— Bătrînule, îţi urez noroc! M-am plictisit să chibiţez.

Apoi, ceva mai tîrziu, în timp ce se pregătea să se dezbrace, începu din nou să-l preocupe desenul de pe cărţile de joc ale lui Barbu.

„În definitiv — îşi spuse — cred că nu ar strica să ştim cu precizie dacă asemenea cărţi de joc pot fi cumpărate la debitele din ţară".

În clipa aceea, Tomescu, care citea o scrisoare, întrebă, adresîndu-se lui Barbu:

— Apropo, Barbule! Ai salutări de la Alcibiade Stoian. De ce nu mi-ai spus, mă, că vă cunoaşteţi?

Ulea observă că întrebarea îl făcu pe Barbu să tresară. Dar atît de vag perceptibil, încît abia următorul dialog îi întări convingerea că nu se înşelase:

— Aud pentru prima dată numele ăsta. Cine-i cetăţeanul?

— Un prieten. Îmi scrie că te cunoaşte şi că a aflat, printr-o cumnată a lui, care e prietenă cu nevastă-ta, cu ce divizie te afli pe front.

— Îţi repet că nu-l cunosc. Probabil că mă confundă.

— Curios!... Zice că aţi locuit în aceeaşi casă, prin 1937, cînd ai plecat la Berlin... Ai fost tu în Germania? Nu ne-ai povestit niciodată. Ce-ai căutat acolo?

— Nici n-am fost. E nebun!

— În cazul acesta, probabil că te confundă cu cineva.

— Sigur că mă confundă.

Barbu dăduse replica cu vocea lui obişnuită. Totuşi, parcă timbrul vocii sunase puţin, puţin schimbat.

„Aş pune rămăşag pe orice că Barbu minte!" îşi spuse Ulea, care avea mare poftă să fluiere. Şi în loc să se culce, aşa cum avusese intenţia, îşi îmbrăcă mantaua.

— Fraţilor, mă duc să mă aerisesc puţin! anunţă din prag — şi ieşi, urmărit de privirile tuturora.

— Iar l-a apucat amocul! glumi Mardare, zvîrlind pe masă trei cărţi.

— E incorigibil! adăugă Pelinoiu. Nici degradarea nu l-a vindecat.

— Pînă la urmă, ori au să-l împuşte, ori ajunge în linia întîi — pronostică Barbu. Prea îşi face de cap!

— Ajungă-vă, bîrfitorilor! se răsti la ei Burlacu, căruia — fiindcă începuse din nou să cîştige — îi revenise buna dispoziţie. Omul ne-a spus că se duce să se aerisească. De ce să-l bănuim? Abia au trecut

cîteva ore de cînd a fost degradat. Dar așa sînteți voi: țațe de mahala! Apoi către Mardare, care dădea cartea: Numai o singură bucată, flăcăiașule. Una singură. Așa! ... Merge toată lumea? Bine! ...

Jocul absorbindu-i, uitară repede de Ulea.

Acesta plecase să-l caute pe căpitanul Gheorghiu. La postul de comandă nu-l găsi. Îl găsi, în schimb, la cantonament.

— Ce s-a întîmplat? se interesă căpitanul vădit neliniștit.

— Nimic grav, domnule căpitan. Vă rog să mă iertați că vă deranjez la o oră atît de nepotrivită. Am nevoie să-mi dați o mînă de ajutor.

— Cu plăcere!

— Domnule căpitan, dumneavoastră jucați cărți?

— Cînd am timp și am cu cine, n-aș spune că-mi displace. Dar de ce mă întrebi?

Ulea scoase din buzunar o carte de joc, pe care o șterpelise fără ca vreunul din jucători să observe. De altfel, era un trei de treflă, deci o carte care nu se folosește în jocul de pocher.

— În acest caz, ați putea să-mi spuneți dacă această carte de joc se deosebește prin ceva de cele obișnuite?

Căpitanul Gheorghiu luă cartea de joc, o examină atent, întorcînd-o pe o parte și pe alta, apoi i-o restitui:

— Nu observ nimic deosebit!

— Credeți că asemenea cărți de joc există de vînzare la debitele din țară?

— Probabil! ... Dar ce ți se pare neobișnuit?

— Observați dungile acestea în diagonală! ... Pornesc de la dreapta spre stînga. După cîte îmi amin-

tesc, pe vremuri, porneau de la stînga la dreapta. Cum am putea ști precis dacă modelul acesta se află în comerț?

— Are aceasta vreo importanță deosebită?

— În sine, poate că nu! Legat însă de un alt fapt, aproape sigur că da.

Și după ce povesti ceea ce aflase despre Barbu Vasile, conchise:

— Impresia mea este că Barbu a mințit afirmînd că nu-l cunoaște pe acel Alcibiade Stoian. De altfel, nici nu e de mirare dacă în 1937 a fost, într-adevăr, la Berlin. De aceea, e absolut necesar să știm precis dacă Alcibiade Stoian îl cunoaște pe Barbu sau îl confundă cu altcineva. Pînă vom afla, deocamdată nu strică să-l trecem pe lista celor suspecți.

Căpitanul Gheorghiu încuviință:

— Trece-l. S-ar putea să ai dreptate. Pentru Smeu va fi o mare satisfacție. El de mult îl bănuiește... Va să zică, va trebui să cerem urgent, prin Armată, o asemenea informație.

— Nu uitați cealaltă, aceea în legătură cu cărțile de joc.

— Ca să aflu dacă există de vînzare la debitele din țară modelul aceasta, dă-mi o mostră. Ai?

Ulea îi dădu cartea de joc sfeterisită.

— O trimit chiar în noaptea asta la Armată și cei de acolo se vor îngriji să ajungă unde trebuie.

— Asta nu-mi convine. Probabil că, deocamdată, Barbu nu a observat lipsa ei. Mîine însă, sau într-o zi-două, fără îndoială că da.

— Am înțeles! Ai s-o ai înapoi pînă în ziuă. Voi cere domnului colonel Paulopol s-o fotografieze și să mi-o restituie imediat. Așa îți convine?

— De minune! Vă mulțumesc.

— În ceea ce privește informația în legătură cu Alcibiade Stoian, o vom obține, sigur.

— Încă o dată vă mulțumesc.

— De ce să-mi mulțumești? Urmărim același scop și avem datoria să ne ajutăm și să ne sprijinim reciproc.

DE CE A FOST UCIS SUBLOCOTENENTUL VOINEAGU TEMISTOCLE?

Căpitanul Gheorghiu citea raportul pe care îl lăsase la plecare sublocotenentul Voineagu Temistocle, ofițerul cu informațiile de la regimentul „Siretul". Raportul sintetiza, pe o perioadă de o lună, activitatea regimentului și insista asupra moralului excelent atît al ofițerilor, cît, mai ales, al trupei.

Căpitanul Gheorghiu tocmai terminase de citit raportul, cînd sublocotenentul Paraschivescu dădu buzna în birou, anunțîndu-l cu o voce alterată de emoție:

— Domnule căpitan, sublocotenentul Voineagu a fost împușcat pe șosea.

— Ce vorbești! Cum a fost împușcat? De cine?

— Nu știu mai mult decît ceea ce v-am raportat. E dincolo ostașul care mi-a adus vestea.

— Cheamă-l încoace!

Soldatul făcea serviciul la aprovizionare.

— Raportează domnului căpitan ce știi! îl îndemnă sublocotenentul Paraschivescu.

— Să trăiți! Domnule căpitan, mă duceam la cartier să-i cer domnului major Dorobăț o situație cu

detașații, cînd, deodată, aud o împușcătură și văd cum un domn ofițer, care venea spre mine, se prăbușește, ca trăsnit, la vreo sută de metri depărtare. Am început să alerg, dar pînă să ajung, bietul de el începuse să se răcească.

— Un moment! îl întrerupse căpitanul Gheorghiu. Paraschivescule, ia doi oameni din corpul de gardă și aduceți-l încoace. Mai ia pe cineva, de aici de la noi, să-ți ajute. În drum, anunță-l și pe domnul colonel-medic.

Apoi, după ce sublocotenentul Paraschivescu plecă:

— Continuă acum!

— Păi, așa cum voiam să vă raportez, l-am lăsat în grija unui agent de legătură și am dat fuga încoace. Agentul cela l-a recunoscut. Zicea că-i un domn sublocotenent de la regimentul lor.

— Un agent de legătură, spui?

— Da, domn' căpitan. Era călare. Pesemne a fost trimis cu corespondență, ce știu eu?

— Altceva?

— Păi, nimic! Asta e tot...

— Cînd ai auzit împușcătura și l-ai văzut pe sublocotenent căzînd, n-ai observat cumva și pe cel care a tras?

— Nu, domn' căpitan! M-am uitat, dar de văzut n-am văzut pe nimeni. Pe șosea nu era țipenie de om. O fi tras vreun țivil din vreo curte... Poți să știi!

— Lume se strînsese?

— Cît am stat acolo, nu. Mai tîrziu da.

— Bine... Du-te la corpul de gardă și așteaptă acolo. Am să mai am nevoie de tine.

— Să trăiți, domn' căpitan!

După ce ieși soldatul, căpitanul Gheorghiu îl chemă la telefon pe generalul Popincariu.

— Am onoarea, domnule general. Vreau să vă raportez un caz grav. Sublocotenentul cu informațiile de la „Siretul" a fost împușcat mai adineauri pe șosea, la mai puțin de o sută de metri depărtare de postul de comandă. Deocamdată, domnule general, e tot ceea ce știu. Am ținut însă să vă raportez ce s-a întîmplat imediat ce crima mi-a fost adusă la cunoștință... Evident, cînd am să am amănunte, voi veni la dumneavoastră. Am onoarea, domnule general!

Trînti receptorul în furcă și ieși din birou. Cînd ajunse în curte, sublocotenentul Paraschivescu tocmai intra pe poartă, urmat de patru soldați din gardă, care purtau pe o pătură trupul neînsufletit al sublocotenentului Voineagu. Se buluciră apoi după ei alți cîțiva soldați, care păreau tare speriați, escortați de un gradat.

Sublocotenentul Voineagu fu dus în camera de gardă a ofițerului de serviciu. Locotenent-colonelul medic Stătescu îl examină în pripă. De altfel, nu trebuia să fii neapărat medic ca să-ți dai seama că ofițerul murise.

— E mort! Împușcat în ceafă... Glonțul i-a trecut prin gură.

— Mort! repetă căpitanul Gheorghiu mașinal. S-a tras din apropiere?

— Dimpotrivă, cred că de la mare distanță.

— Și cu ce fel de armă credeți că a fost împușcat?

— În orice caz, cu o armă militară.

— Vă rog, domnule colonel, să puneți pe hîrtie cele ce ați constatat.

Înapoindu-se în birou, îl găsi, așteptînd, pe locotenentul Tîmplaru.

— Tocmai am trimis pe Paraschivescu să te caute. Nimeni nu are voie să părăsească satul. Cine încearcă s-o facă, arestează-l și adu-l aici, sub escortă. Asta, în primul rînd. În al doilea rînd... Dar am uitat să te întreb dacă ești la curent cu cele întîmplate...

— Da, domnule căpitan, de aceea am și venit! Am presupus că veți avea nevoie de mine.

— În cazul acesta, uite ce măsuri trebuie să mai iei: Organizează paza tuturor ieșirilor din sat, iar dumneata, împreună cu plutonierul dumitale Cotîrță, luați cîte o motocicletă de la compania Auto, mergeți în direcții opuse, pînă la primul sat. Arestați și aduceți aici pe toți cei pe care îi veți găsi pe șosea. Ți-e clar?

— Clar, domnule căpitan! Alte ordine mai aveți să-mi dați?

— Nu! Poți pleca. Atrage atenția oamenilor dumitale să fie cu ochii în patru.

Un sfert de oră mai tîrziu, căpitanul Gheorghiu începu interogarea acelora care fuseseră găsiți pe locul crimei, începînd cu agentul de legătură al regimentului „Siretul".

Fură audiate treizeci de persoane, ostași și localnici. Doi furieri de la Biroul 2, care țineau locul grefierului și care se organizară în schimburi de o jumătate de oră, umplură multe pagini și, tîrziu, aproape de miezul nopții, cînd și ultima declarație fu consemnată pe hîrtie, toate la un loc formau un dosar voluminos.

Căpitanul Gheorghiu, deși era cel mai obosit dintre toți, își trimise oamenii să se odihnească. Același lucru făcu și cu sublocotenentul Paraschivescu.

— Dar dumneavoastră, domnule căpitan? întrebă acesta, neputîndu-se hotărî să plece.

— Eu mai rămîn puțin, Paraschivescule. Domnul general mă așteaptă cu rezultatul anchetei. Partea proastă este că încă nu mi-am făcut o părere definitivă. Dumneata ce crezi? Se află printre cei pe care i-am ascultat și ucigașul sublocotenentului Voineagu?

Sublocotenentul Paraschivescu ridică din umeri:

— Nu știu!... Nu cred!... Totul e atît de încîlcit...

— Într-un interval atît de scurt, două asasinate! Șoferul Pantelimon, primul, și acum sublocotenentul Voineagu!

— Credeți că există o legătură între ele? întrebă, cu neîncredere, sublocotenentul Paraschivescu.

— Deocamdată e numai o constatare. Ei, dar eu te țin de vorbă și dumneata ești frînt de oboseală. Hai, du-te și te culcă. Vom mai vorbi mîine. Acum, noapte bună!

Căpitanul Gheorghiu ținuse să rămînă singur, pentru că îl aștepta pe Ulea.

Curînd după plecarea sublocotenentului Paraschivescu, acesta vîrî capul pe ușă.

— În sfîrșit, bine că te pot vedea, domnule. Ei, ce spui de această nouă crimă? întreabă căpitanul Gheorghiu.

— Ca să vă pot răspunde, ar trebui să cunosc ceva mai mult decît ceea ce se zvonește.

— Ceea ce știi și dumneata și nu-i zvon este că sublocotenentul Voineagu Temistocle a fost împușcat, la mai puțin de o sută de metri depărtare de postul de comandă. A fost împușcat, de la distanță, în ceafă, cu o armă militară. Singurul martor ocular este un soldat de la aprovizionare, pe nume Stambuliu Petrache. A auzit zgomotul împușcăturii și l-a văzut căzînd. Un alt martor, agentul regimentului, capo-

ralul Suciu, a sosit pe locul crimei cinci minute mai tîrziu, după primul martor. Cînd încă nu cunoșteam toate amănuntele, bănuiala mea s-a oprit asupra acestuia din urmă. Bănuiala mi s-a spulberat însă atunci cînd am aflat că Voineagu a fost împușcat din spate. Or, acum știm precis că agentul a venit din direcția opusă, adică din față. E clar, deci, că nu agentul l-a împușcat.

Un amănunt foarte important, care la început m-a pus în mare încurcătură: Voineagu a fost împușcat trei sferturi de oră după ce a plecat de la mine, la o distanță nu mai mare de o sută de metri de postul de comandă. Ar trebui, într-adevăr, să mergi cu pași de melc ca să străbați o distanță de nici o sută de metri în trei sferturi de oră. Or, cum lucrul acesta nu e posibil pentru un om, m-am întrebat pe unde a întîrziat Voineagu de cînd a plecat de la mine și pînă în clipa cînd a fost împușcat. La început am presupus că a mai trecut și pe la alte servicii. Am cercetat și-ți pot spune cu precizie că nu s-a întîmplat acest lucru. Mai mult, santinela de la intrare l-a văzut ieșind pe poartă la orele trei, adică cinci minute după ce plecase de la mine. Și ce crezi că am mai aflat? Că atunci cînd a fost împușcat nu pleca, ci, dimpotrivă, revenea aici, la postul de comandă. M-am întrebat atunci: ce l-a determinat pe sublocotenentul Voineagu să se întoarcă din drum? Nu cumva există o legătură între asasinarea lui și hotărîrea de a reveni la postul de comandă? Trebuie să știi că, ascultînd pe pe cei care i-am interogat, am putut răspunde afirmativ la cea de-a doua întrebare. Dar ai să te convingi și singur.

Dumneata ai să citești declarațiile și poate că ai să ajungi la o altă concluzie. Mai înainte, însă, aș vrea ca să le citim împreună pe cele mai importante.

Încep cu depoziția santinelei de la poartă. Îl cheamă... să vedem cum îl cheamă... Da Bîrzu Dumitru. Ascultă ce declară:

...Să fi fost ora trei i cîteva minute cînd a ieșit pe poartă domnu' sublocotenent cela de-a fost împușcat... Pesemne că era tare grăbit dumnealui, pentru că nu mi-a răspuns cînd l-am salutat. A pornit pe șosea în jos, în direcția cantelariei...

Întrebare: *De unde știi că era ora trei și cîteva minute?*

Răspuns: *Păi să vedeți, domn' căpitan, abia luasem postul în primire. Eram schimbul doi. De aceea știu... Și cum vă raportam, a pornit-o în jos, pe șosea. Am privit în urma dumnealui o țirucă, pe urmă mi-am văzut de treabă. Mai tîrziu, cînd mă uit din nou, de vale, pe șosea, îl văd pe domn' sublocotenent că stă de vorbă în drum, cu cineva.*

Întrebare: *Cu cine stătea de vorbă? L-ai recunoscut?*

Răspuns: *Nu, domn' căpitan. Era cam departe ostașul cela și stătea cu spatele. Cu toate că l-am văzut numai din spate, n-aș putea spune că nu l-am mai văzut vreodată. Dar nici nu v-aș putea spune cine anume a fost. Dacă l-aș mai vedea însă o dată... Dar n-aveți grijă, domn' căpitan! De azi înainte, de cîte ori voi face de gardă la poartă, am să casc ochii bine. Și dacă ostașul cela e de aici, de la comandament, am să-l recunosc fără doar și poate.*

Întrebare: *Spui că era un ostaș? Nu era cumva ofițer?*

Răspuns: *Nu era un domn ofițer, domn' căpitan! ... Era ostaș. Poate un domn elev. Nu vă necăjiți, domn' căpitan! Îmi pun capul că am să-l dibuiesc eu zilele astea. Îl iau de gît și-l aduc la dumneavoastră.*

Întrebare: *Altceva ce mai știi? Au stat mult de vorbă? N-ai observat cînd s-au despărțit?*

Răspuns: *Păi nu s-au despărțit, domn' căpitan! Au vorbit ei ce-au vorbit, apoi au pornit-o de vale, împreună ... Iaca, asta-i tot ce știu. Adică, să nu mint: am auzit și eu împușcătura. Mi-am zis atunci: care o fi zăbăucul ăla de trage cu arma ziua-n amiaza mare, călcînd ordinul lu domn' general?*

Întrebare: *Ești sigur că a fost o împușcătură de armă? N-a fost cumva de revolver?*

Răspuns: *Da de unde, domn' căpitan! Doar nu sînt de ieri, de alaltăieri pe front. Atîta lucru mă pricep și eu, să deosebesc o împușcătură de armă de o fîsîitură de* **revorver.**

Asta e declarația santinelei. După cum vezi, furierii mei au reprodus, cuvînt cu cuvînt, spusele ostașului. Deși nu sînt stenografi, cred că nu le-a scăpat nici un cuvînt.

Dar să revenim la subiect. E de la sine înțeles că, interogîndu-i pe ceilalți, în primul rînd am căutat să aflu cu cine s-a întîlnit Voineagu. Nu a fost însă de loc ușor. Nimeni nu-l văzuse stînd de vorbă. Aproape îmi pierdusem orice nădejde, cînd iată ce mi-a declarat un ostaș de la popota subofițerilor. Cele ce urmează au să te intereseze în mod deosebit:

„Domn' major Postolache m-a trimis să cer de la aprovizionare rația de ulei, pentru că deseară le dăm la masă domnilor subofițeri salată orientală și nu mai aveam un pic. L-am găsit pe domn' subloco-

ținent Bălănuță de la aprovizionare, care mi-a spus să mă întorc la popotă, fiindcă va trimite cu căruța ulei și alimente pentru trei zile.

Am făcut atunci calea întoarsă. Pe drum l-am văzut pe domn' elev Mardare Ion de la Cifru că stă de vorbă cu un domn sublocotenent străin. I-am salutat, dar nu mi-au răspuns. Nu știu ce discutau, că tot dădeau din mîini amîndoi. Mai ales domn' elev Mardare părea tare necăjit. Era cam roșu la față, de parcă ar fi ieșit atunci de la baie. Eu, dacă l-am văzut așa roșu în obraji, mi-am zis: te pomenești că domn' sublocotenent ăsta o fi unul din ceia cu firea mai iute, și cine știe din ce pricină i-o fi cîrpit cîteva palme, fără să se mai uite că are de-a face cu un om cu școală. Știu că acum nu mai e voie să se bată, dar ... ce să vă mai spun eu, parcă dumneavoastră nu știți? Cei mai aprigi dintre domnii ofițeri mai scapă cîte o palmă, două atunci cînd le sare mustarul. Parcă năravul vechi se poate lecui de pe o zi pe alta?

Am trecut mai departe și mi-am văzut de treabă. Ce s-a mai întîmplat pe urmă nu știu. M-am întors la popotă, i-am raportat lui domn' major ce mi-a spus domn' sublocotenent Bălănuță, apoi m-am dus la bucătărie să curăț cartofii".

— Domnule căpitan, mergem din surpriză în surpriză. Nu mă așteptam — vă spun sincer — ca și în afacerea asta încurcată să fie amestecat din nou cineva de la Cifru. Foarte interesant și, în același timp, foarte ciudat! conchise Ulea, parcă mai mult pentru sine.

— Ei bine, află că declarația lui Mardare este, într-adevăr, foarte ciudată:

„Îl cunosc pe sublocotenentul Voineagu Temistocle de foarte mulți ani. Sîntem din același oraș: Brăila. Am locuit pe aceeași stradă. Cît timp am fost copii, în clasele primare, n-au existat între noi relații de nici un fel.

Era foarte strîns ținut de ai săi. Nu i se permitea să se joace cu alți copii de pe stradă. Cînd noi, ăștia mai nevoiașii, umpleam strada cu larma jocurilor noastre, el se mulțumea să privească printre zăbrelele porții de fier. Abia catadicsea să răspundă, dacă îi adresa careva dintre noi vreun cuvînt.

Mai tîrziu, mi-am dat seama că, în fond, nu era un băiat rău. Asta cînd am ajuns la liceu. Acolo, ne-am împrietenit întrucîtva.

Față de mine nutrea o admirație sinceră și, într-o mare măsură, îmi era atașat. Dar adesea avea izbucniri de invidie și atunci devenea răutăcios, încerca să mă umilească. Îi trecea însă repede și, în ciuda aparențelor, avînd un fond bun, regreta sincer și nu știa cum să-mi intre în voie.

Țin minte una din împrejurările cînd, din invidie, m-a jignit profund.

Încă din primele clase de liceu, Temistocle a început să ia lecții de vioară. De multe ori se întîmpla să asist și eu la ele. Mi-ar fi plăcut mult să pot învăța și eu. Dar de unde bani? Taică-meu, cu ceea ce cîștiga, abia izbutea să ne astîmpere foamea și să ne întrețină la școală, ca să nu rămînem «proști», cum spunea el. Atît de mult îmi doream o vioară, încît adesea visam că tata, nu știu prin ce minune, a izbutit să-mi facă rost de una.

Într-o zi, s-a întîmplat și minunea asta. Am căpătat o vioară. O vioară ordinară, care costa mai

nimica toată, dar care pentru tata echivala cu banii de coşniţă pe cîteva zile.

Nu e nevoie să mai spun că primul lucru pe care l-am făcut, cînd am avut vioara, a fost să dau fuga la Temistocle. Era, aşa cum v-am spus, o biată vioară din lemn ordinar, cu o rezonanţă mizerabilă. Mie mi se părea însă că nu există o alta mai frumoasă. Cînd am ajuns la el, tocmai sfîrşise lecţia. Profesorul mi-a luat vioara din mînă, a acordat-o, i-a ciupit strunele, strîmbînd puţin din nas, a mai trecut de cîteva ori cu arcuşul peste strune, apoi mi-a restituit-o. Nu ştiu, poate că i s-a făcut milă de mine, văzînd cu cîtă dragoste strîng la piept biata mea vioară, pentru că numai ce-l aud:

— Tu cunoşti notele, băieţaş?

— Da, domnule! Am învăţat la şcoală.

— Şi cu cine ai să înveţi?

— Încă nu ştiu. Să vedem ce spune tata. Costă mulţi bani un profesor şi tata nu prea are.

— Haide să-ţi dau eu prima lecţie.

Mi-a explicat cum să ţin vioara şi cum arcuşul, ce note exprimă fiecare din cele patru corzi. Apoi, satisfăcut, m-a pus să repet după el prima gamă. M-a întrebat apoi:

— Ţi-a mai arătat cineva înaintea mea, băieţaş?

— Nu mi-a arătat nimeni, domnule!

— Va să zică e pentru prima dată cînd ţii arcuşul în mînă?

— Da!

— În cazul acesta, pot să-ţi spun: bravo!

După plecarea profesorului, fericit de lauda pe care mi-o adusese, am dus vioara la bărbie şi am început să repet gama pe care mi-o arătase. O dată,

de două ori, de mai multe ori. Simțeam, așa, de parcă aș fi trăit, treaz, un vis nespus de frumos.

Din acest vis m-au smuls cuvintele lui Temistocle, aspre, cu vădită intenție de a mă umili:

— Dar sfîrșește odată, Ioane! Nu-ți dai seama că rabla ta de vioară scîrțîie îngrozitor? Nu-i bună nici de buhai, zău așa! ... Ia ascultă puțin la a mea!

Și începu să plimbe arcușul pe strune. Mi-am dat seama că are, într-adevăr, dreptate. Vioara lui scotea sunete atît de clare, atît de frumoase! ... Pe cînd a mea ... Era aceeași deosebire ca între trilurile unei privighetori și croncănitul unei ciori.

Greu mi-am putut stăpîni lacrimile. Am plecat fără un cuvînt. Cînd am ajuns acasă, am trîntit vioara de pămînt și am călcat-o în picioare. Tata mi-a tras o bătaie soră cu moartea, dar fapta era consumată.

Lui Temistocle i-a părut apoi tare rău, mi-a cerut iertare, a plîns chiar. De împăcat m-am împăcat cu el, dar de atunci n-am mai pus în viața mea mîna pe o vioară.

Asta era firea lui Temistocle. În toți anii de liceu am fost, mai mult sau mai puțin, prieteni. După bacalaureat, drumurile noastre s-au despărțit. El a plecat la București, eu la Iași, unde taică-meu îmi făcuse rost de o slujbă, ca să pot urma facultatea, fără ca el să mai aibă grija mea. În anii care au urmat, ne-am revăzut de cîteva ori în timpul vacanțelor, dar fără să mai reluăm vechile legături. În anii războiului, nu l-am mai văzut și nici nu am mai auzit de el. Întîmplător am aflat, nu demult, că la „Siretul" se află un ofițer cu același nume.

M-am gîndit că ar putea fi el, dar nu m-am interesat mai îndeaproape.

Astăzi l-am întîlnit. Mă duceam la cizmărie să-mi cos un bocanc. M-a ajuns din urmă. S-a arătat bucuros că mă vede. Întîlnirea mi-a făcut și mie plăcere. Aici, pe front, te bucuri să întîlnești un om din orașul tău. Fiindcă aveam același drum, am mers împreună, tăifăsuind de una, de alta, pînă în dreptul cizmăriei. Acolo ne-am despărțit. Mi-a propus să-l conduc pînă unde lăsase căruța cu care venise, dar l-am refuzat. Se făcuse destul de tîrziu și, pînă la ora programului, trebuia să-mi repar bocancul.

Asta e tot ceea ce vă pot spune în legătură cu sublocotenentul Voineagu Temistocle.

Întrebare: *Cînd v-ați întîlnit, ați mers împreună fără să vă opriți de loc?*

Răspuns: *Are aceasta vreo importanță?*

Întrebare: *Ți-am pus o întrebare și te rog să răspunzi. Dacă are, sau nu importanță, asta nu te privește pe dumneata. Repet: v-ați oprit, sau nu în drum?*

Răspuns: *Da! Cîteva clipe. Atît cît a fost nevoie ca să ne strîngem mîna și să schimbăm banalitățile obișnuite atunci cînd se întîlnesc doi oameni care nu s-au văzut de mult timp.*

Întrebare: *Dumneata ai afirmat că revederea ți-a făcut plăcere, nu-i așa?*

Răspuns: *Da. Mi se pare un lucru foarte firesc. Cîndva am fost, oarecum, prieteni.*

Întrebare: *Și ai mai afirmat că nu v-ați oprit decît atît cît a fost necesar ca să vă strîngeți mîinile și să schimbați obișnuitele amabilități.*

Răspuns: *Exact.*

Întrebare: *Atunci cum se face că în aceste cîteva minute de reciproce grațiozități ați ajuns să vă certați?*

Răspuns: *Să ne certăm? Nu ne-am certat de loc! Nu știu cum de ați ajuns la o asemenea părere, care nu corespunde de loc realității.*

Întrebare: *Cineva a afirmat că v-ați certat. Ce rost mai are să negi?*

Răspuns: *Nu știu cine a putut face o asemenea afirmație, de vreme ce nu ne-am certat.*

Întrebare: *Totuși, cineva a declarat că v-ați certat. N-a trecut nimeni pe lîngă voi, în timp ce... schimbați amabilități?*

Răspuns: *Nu-mi amintesc să fi trecut careva.*

Întrebare: *Încearcă să-ți amintești!*

Răspuns: *E posibil să fi trecut, fără să fi observat. Dar asta ce dovedește? Vă afirm că nu ne-am certat. Cel care v-a informat a mințit pur și simplu. Dacă ne-a auzit certîndu-ne, înseamnă că a putut să-și dea seama și de motivul pentru care ne certam. Deținеți o asemenea informație?*

Întrebare: *Nu, pentru că atunci cînd a trecut pe lîngă voi, ați avut grijă să conteniți cearta la timp. În concluzie: de ce v-ați certat?*

Răspuns: *Vă rog să mă iertați, dar nu mai înțeleg nimic. Spuneți că cineva afirmă că ne-am certat. Dar dacă nu ne-a auzit, atunci vă întreb: cum a putut trage concluzia că ne certam? Nu vă supărați, dar un asemenea raționament mi se pare absurd.*

Întrebare: *Ascultă, Mardare! Țin să-ți atrag atenția că, situîndu-te pe o astfel de poziție, nu procedezi bine. Ar trebui să-ți dai seama la ce te expui ascunzîndu-te înapoia unei argumentări numai aparent logice. Oamenii mai pot fi înțeleși și după*

comportamentul lor, după atitudine, după gesturi... Așa, bunăoară, dacă privești pe fereastră în casa vecină, unde doi oameni se ceartă, după dumneata, nu ți-ai putea da seama de acest lucru, tocmai pentru că nu ai posibilitatea să auzi ce-și spun? După părerea mea, nu-i absolut necesar să-i și auzi. Oamenii cînd se ceartă gesticulează, se congestionează la față se privesc cu ură. Din mimica feței, din felul cum își mișcă buzele îți poți da seama că nu schimbă amabilități între ei. Aceasta este valabil și în cazul dumitale. Acela care ne-a informat a ajuns la concluzia că vă certați după felul cum gesticulați amîndoi. Mai ales despre dumneata afirmă că erai congestionat la față, de parcă ai fi primit, pe ambii obraji, cîteva perechi de palme. Vezi, dar, că nu mai are rost să negi. Te întreb pentru ultima oară: din ce cauză v-ați certat?

Răspuns: *V-am afirmat că nu ne-am certat. Îmi mențin afirmația.*

Întrebare: *Bine. Să mergem mai departe. Va să zică, ați mers împreună pînă în dreptul cizmăriei. Adică pînă în dreptul Cartierului. Exact?*

Răspuns: *Nu chiar pînă acolo, deoarece atelierele sînt mai încoace.*

Întrebare: *Atunci, aproximativ, pînă în dreptul Cartierului, deoarece casele sînt alăturate. Ai putea să-mi spui la ce oră v-ați despărțit?*

Răspuns: *Nu am ceas, așa că nu v-aș putea spune cu precizie. Cred că era trei și un sfert. Poate cîteva minute mai mult... sau poate mai puțin.*

Întrebare: *Atunci cînd v-ați despărțit, nu se afla nimeni prin apropiere — pe șosea sau în curtea Atelierelor?*

Răspuns: *N-am observat. Nu era un lucru care să-mi reţină atenţia. Poate să fi fost, totuşi, cineva. Interesaţi-vă!*

Întrebare: *Dumneata ai auzit zgomotul împuşcăturii?*

Răspuns: *L-am auzit.*

Întrebare: *Unde te găseai atunci? Îţi repara cizmarul bocancul?*

Răspuns: *Nu! Terminase de cîteva minute.*

Întrebare: *Plecaseşi, va să zică? Te aflai în drum spre cantonament?*

Răspuns: *Nu! Eram încă în curtea atelierelor.*

Întrebare: *Ce făceai? Stăteai cu cineva de vorbă? Şi cînd ai auzit împuşcătura n-ai alergat pe şosea?*

Răspuns: *N-am putut!*

Întrebare: *De ce?*

Răspuns: *Pentru că... pentru că în clipa aceea eram la closet. Dacă intenţionaţi să mă arestaţi ca presupus asasin al lui Temistocle, o puteţi face. După cum vedeţi, nu am un alibi. Ghinionul meu să mă găsesc în clipa aceea într-un loc unde bunacuviinţă te împiedică să-ţi aduci martori.*

Întrebare: *Ţin să-ţi atrag atenţia că ironia dumitale, în afară că este de prost gust, pe deasupra îţi mai şi dăunează. Asta în treacăt spus. Altceva: cînd ai părăsit curtea atelierelor, cadavrul sublocotenentului Voineagu fusese ridicat?*

Răspuns: *Da!*

Întrebare: *Probabil cunoşti locul unde a căzut...*

Răspuns: *Da, pentru că am văzut cîţiva ostaşi adunaţi acolo. M-am oprit să întreb ce s-a întîmplat. Pe jos erau pete de sînge.*

Întrebare: *Poţi să-mi dai cîteva nume?*

Răspuns: *Desigur. Erau acolo: ordonanța domnului maior Bratoloveanu, fruntașul Pandelescu de la serviciul sanitar... Mai era...*

Întrebare: *Suficient! După părerea dumitale, ce distanță este între ateliere și locul unde a căzut sublocotenentul Voineagu?*

Răspuns: *Patruzeci pînă la cincizeci de metri. Țin să precizez că eram neînarmat. Arma mi-o lăsasem la cantonament. De altfel, sînt un prost ochitor.*

Întrebare: *Deocamdată nu te acuză nimeni. Aș vrea să te mai întreb ceva: sublocotenentul Voineagu ți-a făcut impresia că este grăbit?*

Răspuns: *Nu știu ce să vă răspund la această întrebare. Mergea destul de repede. Dar, așa cum îl cunosc eu, de obicei are un mers iute.*

Întrebare: *În afară de cele declarate, mai ai ceva de adăugat?*

Răspuns: *Absolut nimic!*"

Căpitanul Gheorghiu vîrî foile în dosar, apoi se adresă lui Ulea:

— După părerea mea, Mardare minte. Minte atunci cînd afirmă că între el și sublocotenentul Voineagu nu a avut loc nici o ceartă și minte, de asemenea, cînd spune că l-a condus numai pînă în dreptul cizmăriei. Dar despre acest lucru m-am convins abia după ce i-am luat interogatoriul. Nu vreau să înțelegi cumva că sînt pe deplin încredințat de vinovăția lui, deși declarația lui Dorobăț îi e cu totul nefavorabilă. Dar mai înainte de a-i cunoaște conținutul, vreau să-ți spun încotro mi-am îndreptat cercetările... În primul rînd am anchetat pe cei de la ateliere. Mă interesa să știu la ce oră s-a prezentat Mardare la cizmărie. Cizmarul indică o oră care nu spune nimic: „În jurul orei trei". I-am ce-

rut apoi să-mi precizeze cît i-a trebuit ca să-i coasă bocancul. Mi-a răspuns că vreo cincisprezece minute. Deci, nimic interesant. Nici interogarea celorlalți ostași de la ateliere nu a fost mai fructuoasă. Nimeni nu l-a văzut stînd de vorbă cu Voineagu, nu l-a văzut nimeni nici la venire și nici la plecare, și notează că, în tot acest timp, doi soldați au tăiat lemne cu joagărul în curtea atelierelor. Dar oricît i-am sucit și i-am învîrtit, n-am putut scoate de la ei altceva decît: „nu știm", „n-am văzut", „nu-l cunoaștem".

Văzînd că de la cei de la ateliere nu izbutesc să scot nimic, i-am anchetat pe cei de la Cartier. Mă interesa să aflu dacă nu l-a văzut careva pe Mardare conducîndu-l pe Voineagu mai departe de Cartier. Nu știu cum, dar aveam presentimentul că, totuși, Mardare l-a condus nu numai pînă în dreptul atelierelor. Furierul Cartierului, sergentul Todincă, lipsise la ora aceea, fiind plecat, împreună cu bucătarul, după alimente. Trei plantoane puse să curețe cartofi, profitînd de lipsa bucătarului, s-au culcat și au adormit duși. N-au auzit măcar zgomotul împușcăturii. Singurul care mi-a putut furniza date interesante este Dorobăț. Să-ți citesc declarația acestuia:

„L-am văzut pe elevul Mardare Ion trecînd prin fața cancelariei, împreună cu un domn sublocotenent străin. Asta s-a întîmplat la orele 15 și 27 minute. Vă pot spune ora cu precizie deoarece numai cu cîteva clipe mai înainte mă uitasem la ceas.

Mă aflam la fereastră. Știți, probabil, că domnul căpitan Medrea fumează țigări de foi. Dînsul a lucrat toată dimineața cu sergentul Todincă și camera era plină de fum. Eu nu fumez și, fiindcă, la rîn-

dul meu, aveam de lucru, am deschis fereastra. În clipa aceea, i-am văzut trecînd pe domnul sublocotenent și pe elevul caporal Mardare Ion. După vreo zece minute, cînd m-am dus să închid fereastra, din nou l-am văzut pe elevul Mardare. Se întorcea. De data asta — singur. Mergea foarte repede. N-am dat importanță faptului. Mi-am închipuit că se grăbește ca să nu întîrzie de la program.

Am închis fereastra și am început să lucrez. Trebuia să fac niște situații pe care mi le ceruse Biroul 1. Ceva mai tîrziu, n-aș putea preciza ora, am auzit o împușcătură. Vă mărturisesc sincer, nu i-am dat importanță. Cu toate ordinele categorice, din cînd în cînd ostașii se mai distrează, trăgînd cu arma. De altfel, ce aș fi putut face? Să mă duc să aflu cine a tras? Ar fi însemnat să-mi fac iluzii zadarnice închipuindu-mi că voi putea descoperi pe vinovat. Așa că mi-am văzut mai departe de treabă.

Am aflat de cele întîmplate mult mai tîrziu, de la sergentul Todincă, fără să-mi treacă o clipă prin minte că ofițerul împușcat este una și aceeași persoană cu sublocotenentul pe care îl văzusem trecînd împreună cu elevul Mardare.

Tot de la sergentul Todincă am mai aflat că pe șosea se strînseseră ostași, care comentau evenimentul în văzul localnicilor. Abia cînd am aflat aceasta, mi-am lăsat lucrul și am plecat să-i risipesc, trimițîndu-i pe la cantonamente. Și am făcut bine, pentru că patrula trimisă de domnul locotenent Tîmplaru să patruleze pe șosea, în loc să-i împrăștie, se alăturase grupului, curioasă să afle amănunte.

Treaba nu a fost de loc ușoară, pentru că abia izbuteam să împrăștii grupul dintr-un loc, că se și refăcea ceva mai încolo. Pînă la urmă, am izbutit

să-i vîr pe toţi în cantonamente. Cînd m-am întors la cancelarie, trecuse mai bine de o oră. În birou mă aştepta bucătarul să-mi spună că i-a dispărut arma. Mi-a explicat că, plecînd după alimente, o lăsase în bucătărie, agăţată de un cui. El bănuia pe unul din cei trei soldaţi rămaşi să cureţe cartofi. Oamenii mai erau acolo. I-am chemat şi i-am anchetat pe rînd. Cu toţii s-au jurat că nu ştiu nimic. După părerea mea, nu cred că arma i-a fost luată de vreunul dintre ei. Cred, mai curînd, că altcineva i-a făcut-o, ca să-l pună puţin pe jeratic. Ştiţi, un bucătar are totdeauna şi cîţiva duşmani, mai ales printre gămani. E şi normal, pentru că bucătarul, ca orice om, are simpatii şi antipatii. Un polonic în plus, o bucată mai mare de carne, fără os, o ceapă sau o bucată de slănină sînt atenţiile prin care un bucătar ţine să-şi dovedească simpatiile. Dimpotrivă, cei care nu-i sînt agreabili de asemenea o află repede: se pomenesc în gamelă cu un polonic de cafea tocmai de la fundul cazanului, unde se depune drojdia, la prînz cu ciorbă cea mai subţire, fără pic de grăsime, cu o bucată de zgîrci, sau cu un os fără pic de carne. Protestele nu folosesc la nimic, pentru că nu există oameni mai neînduplecaţi ca bucătarii.

Tocmai de aceea înclin să cred că arma i-a fost luată de către unul din cei pe care bucătarul îi persecută. Cine ştie cu ce treabă o fi venit vreunul din ei, pe la bucătărie — aşa fac, de obicei, cu toţii — şi văzînd arma în cui iar plantoanele dormind, a luat-o, cu gîndul să se răzbune. Sînt convins că, pînă la urmă, au să i-o restituie.

Asta e tot ceea ce vă pot declara.

Întrebare: *Spune-mi, Dorobăț, cînd au trecut prin fața dumitale Mardare și sublocotenentul Voineagu, n-ai observat dacă discutau prietenește? Nu te-a frapat nimic în atitudinea vreunuia dintre ei?*

Răspuns: *Acuma, cînd mă întrebați... parcă... N-aș putea afirma însă cu certitudine. Elevul Mardare părea parcă necăjit. Explica ceva, dînd mereu din mînă. Dacă nu mi-ați fi atras atenția, amănuntul acesta mi-ar fi scăpat cu desăvîrșire.*

Întrebare: *Acum, altceva: cînd l-ai văzut pe Mardare revenind, n-ai observat dacă a intrat la ateliere?*

Răspuns: *Nu! Așa cum v-am mai spus, mi s-a părut totul foarte normal. De aceea, nu l-am urmărit cu privirea.*

Întrebare: *Spune-mi, poți ajunge de la Cartier la ateliere, sau invers, pe altă cale decît pe șosea?*

Răspuns: *Desigur. Cele două curți sînt despărțite printr-un gard. Nu știu care dintre ostași a rupt vreo trei scînduri din el, așa că se poate trece dintr-o curte în alta fără să mai fii nevoit să ieși pe șosea*".

— Și cu aceasta, ți-am citit declarațiile cele mai interesante din dosar. Celelalte rămîne să le citești singur. E clar, deci, că Mardare a mințit atunci cînd mi-a spus că l-a condus pe Voineagu numai pînă în dreptul atelierelor. De ce? Deocamdată, nu știm. Mîine am să-i confrunt. Să vedem ce va mai spune cînd va afla că există un martor care l-a văzut trecînd prin fața Cartierului.

— Dacă nu-i convine, nu va recunoaște, așa cum nu a recunoscut că s-au certat, deși i-ați spus că au fost văzuți de cineva. De altfel, după părerea

mea, nici nu are importanţă dacă Mardare l-a condus pe Voineagu mai departe de ateliere.

Căpitanul Gheorghiu îl privi surprins că Ulea nu acordă importanţă unui fapt care, după el, constituie miezul problemei.

— Nu înţeleg! Dacă nu are importanţă, atunci de ce neagă?

— Domnule căpitan, dumneavoastră v-aţi format o părere? Ştiţi cine l-a ucis pe sublocotenentul Voineagu?

— Nu ştiu! ... Mai bine-zis, încă nu ştiu. După materialul pe care îl am aici, în dosar, aş avea destule motive să-l arestez pe Mardare ca asasin probabil al sublocotenentului Voineagu.

Ulea clătină din cap a neîncredere:

— Sînt de acord cu dumneavoastră că există motive care să determine arestarea lui Mardare. Un lucru însă nu-mi este de loc clar: de ce l-a ucis? Evident, se pot face cîteva ipoteze. Aşa, spre pildă din cele declarate reiese destul de limpede că sublocotenentul Voineagu nu-i era simpatic, deşi afirmă că se împrieteniseră întrucîtva. Poate că îl urăşte, să zicem. Episodul cu vioara, sincer vă spun, m-a mişcat. Iată, dar, un motiv care ar putea explica crima. Un om care urăşte, cu o ură care îşi are rădăcinile tocmai în anii copilăriei, poate uşor ajunge la crimă.

Să vedem ce alte ipoteze se mai pot face. Hai să nu acordăm nici un fel de credit lui Mardare şi să considerăm că toate cele povestite de el în legătură cu umilinţele şi jignirile pe care le-a avut de îndurat din partea lui Voineagu în anii copilăriei nu sînt altceva decît scornituri. Un fapt, însă, e cert: s-au cunoscut mai de mult. Din copilărie, din facultate,

sau din altă parte, nu are importanță. Și iată că se întîlnesc, din întîmplare, aici. Să presupunem că Voineagu cunoaște unele fapte compromițătoare din trecutul lui Mardare, fapte care ar putea — să zicem — interesa în mod deosebit Biroul 2. Putem presupune că Mardare a căutat să-l convingă pe Voineagu să nu-l trădeze. Explică, se roagă, se enervează. Soldatul de la aprovizionare afirmă că era roșu în obraji, de parcă l-ar fi pălmuit cineva. Adjutantul Dorobăț, la rîndul său, confirmă că Mardare părea tare necăjit. Vorbea și gesticula în timp ce Voineagu îl asculta posomorît. Dar, oricît de mult pledează, Voineagu nu se lasă convins. Și atunci, în disperare de cauză, Mardare se hotărăște să se scape de el. Îl pîndește, și cînd sublocotenentul se întoarce, îl împușcă. Iată, deci, o a doua explicație. Se naște însă întrebarea, de altfel valabilă și în ceea ce privește prima ipoteză: de unde a știut Mardare — și e clar aceasta — că Voineagu va reveni la postul de comandă? Mai mult, de unde a știut, exact, ora și minutul? Fiindcă e lucru cert că Mardare a trecut, în prealabil, pe la cizmărie. Apoi, de ce Mardare, după ce l-a ucis pe sublocotenentul Voineagu, nu a căutat să se depărteze cît mai repede de locul crimei, mai ales că nu avea nici un fel de alibi?

În fine, o ultimă întrebare care, de fapt, mă conduce la cea de-a treia ipoteză și care e în totală contradicție cu primele două: de ce s-a reîntors din drum Voineagu?... Se pot presupune următoarele:

Sublocotenentul Voineagu pleacă de la dumneavoastră grăbit să ajungă cît mai repede la unitate. Pe drum se întîlnește cu Mardare. Nu s-au văzut de mult. Probabil că Mardare profită de acest prilej,

ca să-i reproșeze ceva din trecut. Stau în drum și discută. Sublocotenentul Voineagu e, însă, grăbit. Dar nici nu-l poate lăsa așa, în drum. Și atunci, ca să cîștige timp, îi cere să-l însoțească o bucată de drum. Pleacă împreună. Și cum merg ei așa, deodată, sublocotenentul Voineagu descoperă în vreo curte, sau poate vede trecînd pe lîngă ei, pe cineva despre care știe anumite lucruri de o deosebită gravitate, pe care trebuie să vi le aducă imediat la cunoștință. Ar vrea să se scape de Mardare și nu știe cum. Să-l lase în drum, ar însemna să-l jignească. În cele din urmă se despart. Sublocotenentul Voineagu așteaptă să se îndepărteze Mardare, apoi face și el calea întoarsă. Dar nu apucă să ajungă pînă la dumneavoastră, pentru că pe drum este împușcat. Asta ce înseamnă? Înseamnă că ucigașul și-a dat seama că sublocotenentul Voineagu l-a recunoscut și, în consecință, s-a hotărît să se scape de el. Presupun că l-a urmărit tot timpul, de departe, pîndind momentul favorabil. Cu o îndrăzneală care putea să-i fie fatală — de altfel și situația lui era disperată — ascuns pe undeva — la Cartier, la ateliere, sau în podul vreunei case — a tras. Acum ucigașul sublocotenentului Voineagu — poate chiar spionul pe care îl căutăm — se află la adăpost. Singurul om care l-ar fi putut trăda nu mai poate vorbi... Iată care sînt cele trei ipoteze. S-ar putea ca una din ele să fie cea adevărată.

Căpitanul Gheorghiu închise și deschise de mai multe ori dosarul voluminos pe care îl avea în față, apoi rămase cîteva clipe gînditor, privind, fără să clipească, o frumoasă călimară de alabastru, care se afla în fața sa, pe birou. Spuse:

— Trebuie să recunosc că părerea pe care mi-am putut-o face pînă în prezent coincide, oarecum, cu prima dumitale ipoteză. Vinovatul este Mardare. Acesta îl urăşte pe Voineagu. Dar Mardare nu ajunge la crimă datorită, exclusiv, urii. Trebuie că a intervenit ceva mai grav, care l-a hotărît. Dacă, dintre amîndoi, cel mai tare era Voineagu, să zicem, pentru că el cunoştea ceva din trecutul lui Mardare, care, spus acolo unde trebuie, l-ar fi putut duce în faţa plutonului de execuţie? În cazul acesta, urii cu antene tocmai în anii copilăriei i s-a adăugat teama. Şi atunci Mardare a ucis.

Dumneata ai ridicat următoarea obiecţie, pe care o consider valabilă pentru toate cele trei ipoteze: cum de a ştiut Mardare că Voineagu avea să revină aici, la noi? Într-adevăr, e o întrebare, ca să zic aşa, cheie. Mi-am pus-o şi eu. Ea a născut, la rîndul ei, o alta: cînd s-a hotărît să-l ucidă pe sublocotenentul Voineagu? Înainte, sau abia atunci cînd a văzut că revine la postul de comandă? Părerea mea este că în nici un caz înainte. Cred că, atunci cînd s-a despărţit de Voineagu, era convins că l-a înduplecat să nu-l trădeze. Probabil că o fi izbutit să-i smulgă o promisiune în acest sens. A plecat deci liniştit, cel mult cu o umbră de îndoială în suflet. În orice caz, nu cu teama unei primejdii iminente. În drum s-a oprit la cizmărie. După ce şi-a reparat bocancul, a plecat. A ieşit în stradă şi, deodată, l-a văzut pe Voineagu revenind. Atunci l-a cuprins panica. De ce s-a întors? Fără îndoială, ca să-l trădeze. Şi atunci, înnebunit de frică, s-a hotărît, fără să mai stea mult pe gînduri. Şi-a procurat, nu ştiu pe ce cale, o armă — poate chiar arma bucătarului, despre care Dorobăţ ne-a spus că a dis-

părut — și, ascuns într-un loc potrivit, l-a așteptat. Iar cînd Voineagu a trecut, a tras.

În concluzie, iată ipoteza mea. În schimb, dumneata, dacă am înțeles bine, nu-l crezi vinovat pe Mardare.

— Nu!

— În cazul acesta, îți pun și eu o întrebare: dacă Mardare nu a putut să știe, atunci cum de a știut ucigașul că Voineagu va reveni la postul de comandă?

— L-a urmărit.

— Fie, l-a urmărit! ... Dar de ce să nu acceptăm ipoteza că asasinul a putut, tot așa de bine, să presupună că Voineagu l-a însărcinat pe Mardare să comunice Biroului 2 ceea ce descoperise? Or în acest caz, prima victimă ar fi trebuit să fie Mardare, și nu Voineagu. Mă împiedică ceva să privesc lucrurile și din acest punct de vedere?

— De ce?

— Pur și simplu pentru că știa că Voineagu n-o putea face. Dacă nu ar fi fost sigur, l-ar fi ucis mai întîi pe Mardare.

— Ce înseamnă „n-o putea face"? Nu-mi este de loc clar.

— Înseamnă că ceea ce știa Voineagu despre asasin constituia un secret atît de mare, încît nu putea fi încredințat unei terțe persoane. Asasinul a fost atît de convins că Mardare nu putea fi mesagerul lui Voineagu către dumneavoastră, încît s-a decis să se scape de Voineagu, singura, reala și imediata primejdie pentru el.

Căpitanul Gheorghiu ridică din umeri:

— Fii, te rog, mai explicit.

— Păi cel mai bun argument este tocmai faptul că a fost ucis Voineagu și nu Mardare. Dar...

— Nu mi se pare suficient — îl întrerupse căpitanul Gheorghiu.

Ulea continuă:

— Aveți dreptate. Dar înainte de a veni cu alte argumente, țin să mai adaug că, deși a fost ucis sublocotenentul Voineagu, viața lui Mardare este și ea în primejdie.

— Ce-ai spus? întrebă căpitanul stupefiat, scăpînd din mînă creionul.

— Că și viața lui Mardare este în primejdie! Criminalului îi este acum frică de anchetă. Mai precis spus, îi este teamă că ancheta, mergînd pe o pistă greșită, ar putea duce la arestarea lui Mardare ca presupus asasin al sublocotenentului Voineagu.

— Dar e absurd ceea ce susții dumneata. Dimpotrivă, cred că arestarea lui Mardare ar trebui să-l bucure pe asasin.

— Nu, și să vă explic de ce... Mi-ați spus că, atunci cînd i-ați atras atenția că au fost văzuți certîndu-se, uimirea lui vi s-a părut sinceră. Asta înseamnă că, în timp ce discuta cu Voineagu, n-a dat atenție la cele ce se petreceau în jurul său. Ei bine, noi îl arestăm pe Mardare. La închisoare, reflectînd la cele întîmplate, începe să-și amintească fapte despre care pînă atunci habar nu avea. Se poate întîmpla ca unele dintre ele — poate chiar toate — să i se pară fără importanță. Dar la interogatoriile pe care i le vom lua, este imposibil să nu vorbească despre ele. Și ceea ce pentru el pare lipsit de semnificație nu este exclus ca pe noi să ne pună pe urmele asasinului sublocotenentului Voineagu.

N-aș vrea să trageți concluzia că sînt atît de naiv încît să cred că și asasinul va porni de la aceleași premise de la care am pornit eu. Dimpotrivă, sînt convins că acest lucru nu este posibil, tocmai pentru că asasinul nu are de unde să știe cît de absent a fost Mardare la cele ce se întîmplau în jurul său. Și tocmai pentru că nu știe, îi este teamă ca nu cumva, în timpul anchetei, să dea unele informații care ne-ar pune pe urmele lui. La acestea m-am gîndit atunci cînd am presupus că viața lui Mardare ar putea fi în primejdie. Cred că n-am proceda greșit dacă l-am aresta. În felul acesta, pe de o parte îl ferim pe Mardare, iar pe de alta, poate că asasinul, intrînd în panică, face vreo prostie care să-i fie fatală.

Dar căpitanul Gheorghiu care, la început, aproape fusese convins de vinovăția lui Mardare, acum, cînd Ulea îi propunea să-l aresteze, ezita. Și ezita pentru că acum argumentele lui Ulea îi zdruncinaseră convingerea. Dar ca să-l aresteze pe Mardare numai fiindcă Ulea credea că acela care îl omorîse pe sublocotenentul Voineagu ar putea și pe el să-l ucidă, i se părea cam hazardat.

— Eu aș zice să amînăm pînă mîine dimineață, căută să mai tergiverseze căpitanul.

— Bine! Pînă mîine mă însărcinez să am grijă de Mardare, să nu i se întîmple nimic.

Se despărțiră apoi, strîngîndu-și mîinile.

Intrînd în curtea casei unde fuseseră cantonați, cîinele dădu să latre, dar, recunoscîndu-l, veni să scheaune la picioarele lui. Scheuna dureros, lătra scurt, trăgîndu-l de poalele mantalei.

Îl mîngîie din fugă și intră în casă. Îi găsi pe toți treji. Burlacu povestea și ceilalți ascultau.

Încă din prima clipă, Ulea observă absența lui Mardare.

— Unde-i Mardare? întrebă, și vocea îi sună puțin răgușită din cauza neliniștei.

— Unde vrei să fie? După muieri. A început să calce pe urmele tale — răspunse Barbu.

Făcînd eforturi să nu-și trădeze neliniștea, Ulea continuă să întrebe:

— Să lăsăm gluma! Nu știți unde-i Mardare?

— Nu știm, frate! Ți-a spus-o și Barbu — confirmă Pelinoiu.

— De cînd lipsește?

— Scurt timp după ce ai șters-o tu, s-a făcut și el căruță. Cam pe la zece și jumătate. Trebuie să știi, că în timp ce noi eram de mult sub pături, el, fără să se dezbrace, își făcea de lucru cu raniță. Tomescu spune că se uita mereu, nerăbdător, la ceas. Dreptu-i, Tomescule? îi ceru Burlacu să confirme.

— Desigur! Probabil îi era teamă să nu întîrzie la întîlnire.

— Dar tu pe unde mi-ai umblat, măi craidonule? se interesă cu ton de glumă Burlacu.

Ulea nu-i răspunse. Îi privi, pe rînd, cu tristețe.

„Bine-i de ei! își spuse în gînd. Stau și glumesc și nici prin minte nu le trece că s-ar putea ca, la ora asta, Mardare . . .“

Se mustră însă imediat pentru asemenea gînduri.

Un urlet jalnic, tînguitor, se auzi afară, în noapte.

— Iarăși urlă cîinele, dar-ar turbarea în el! blestemă Burlacu.

— Cîinii, se spune, latră numai la lună. Dar în

noaptea asta nu e lună și totuși afurisita asta de potaie nu mai contenește.

Cuprins brusc de o presimțire sumbră, Ulea o zbughi pe ușă afară. Cei rămași în casă se priviră o clipă nedumeriți.

— Unde se mai duce zăbăucul? întrebă nedumerit Burlacu.

— Dracu' să-l pieptene! răspunse Barbu, întorcîndu-se cu fața la perete.

Ulea ieși în curte. Cîinele îi sări înainte și începu iarăși să scheaune și să-l apuce cu dinții de poalele vestonului.

— Da, măi cuțule, vin. Mi se pare că înțeleg acum ce voiai adineauri de la mine. Hai, du-mă acolo.

Cîinele o porni înainte, scheunînd. Ulea aprinse lanterna și se luă după dulău, care, după ce ocoli casa, dispăru în grădină. Îl auzi, de acolo, urlînd. În tăcerea fără sfîrșit și-n bezna neagră, urletul lugubru răzbea pînă departe, ca o chemare prevestitoare de moarte.

Cînd Ulea ajunse și el în grădină, la rădăcina unui cireș tînăr, îl descoperi pe Mardare. Zăcea, culcat pe spate, cu brațele și picioarele rășchirate.

— Mort! murmură, însoțind cuvîntul de un scrîșnet de ură.

Mai mult instinctiv, îi pipăi fruntea. Era rece, dar în nici un caz nu era caracteristica și cutremurătoarea răceală a morții. Flacăra vieții, într-o pîlpîire abia, abia simțită, refuza să se stingă. Cu gesturi înfrigurate îi descheie vestonul, lipindu-și urechea în dreptul inimii. Cu bătăi mici, abia perceptibile, inima continua totuși să zvîcnească.

Mardare trăia!

Nebun de bucurie, Ulea săltă trupul greu, greu ca trupul unui cadavru, și cu el în brațe începu să alerge spre casă. Cîinele, care fugea înaintea lui, schelălăia, scîncea și parcă se bucura și el.

Ulea împinse ușa cu piciorul și intră în casă. Cînd îl văzură intrînd cu Mardare în brațe, cifratorii încremeniră.

Ulea se apropie de masa pe care Burlacu stătea turcește și pe care, din cauza emoției, încă n-o părăsise.

— Dă-te jos! se răsti la el.

Cuvintele avură darul să-l dezmeticească. Burlacu sări de pe masă și-i ajută lui Ulea să-l culce pe rănit. După ce Mardare fu culcat pe masă, Ulea, biruit de efortul făcut, se prăbuși pe un scaun.

Ceilalți, prostiți de spaimă și emoție, priveau de departe, neîndrăznind să se apropie.

— Trebuie neapărat să-l salvăm! li se adresă, vorbind hotărît. Fiecare clipă de întîrziere îi poate fi fatală... Tu, Burlacule, te duci și-l scoli pe colonelul Stătescu. Îi spui că e un caz grav. Să aducă tot ce trebuie. Dar imediat!...

— Și dacă nu vrea să vină?

— Are să vină! Te pricepi cum să-l iei. Dacă vezi că face nazuri, spune-i că-i ordin de la domnul general. Adică poți să-i spui asta de la început. Să nu-ți fie teamă! Vezi doar că orice clipă de întîrziere poate să fie fatală bietului Mardare. Haide, nu mai sta. Pleacă imediat!

— Ce, ești nebun? Așa, în cămașă și izmene?

— Așa! Pune-ți mantaua și nu mai pierde timpul... Ia-ți neapărat și arma.

Tonul era atît de hotărît, ca al unui comandant, și Burlacu se supuse.

— Tu, Tomescule, dă fuga pînă la domnul căpitan Gheorghiu. Îi spui ce s-a întîmplat și-l rogi să vină imediat aici. În drum, treci pe la comandament și telefonează la compania Auto, ca mașina de serviciu să se ducă după domnul colonel Stătescu. Tu, Pelinoiule, du-te și anunță-l pe domnul căpitan Smeu. De altfel, stă cel mai aproape.

— Și eu? întrebă Barbu.

Ulea îl privi o clipă cu răceală, apoi îi răspunse cu ton neutral:

— Tu vei rămîne aici, cu mine!

După ce toți aceia care aveau de îndeplinit cîte o însărcinare plecară, Ulea se apropie de rănit. Își lipi urechea de pieptul acestuia, în dreptul inimii, și ascultă. Mai bătea încă . . .

Cînd se ridică, fruntea îi era îmbrobonată de sudoare. Și-o șterse cu podul palmei. Privind apoi chipul livid, cu trăsăturile crispate și schimonosite, parcă de o suferință cumplită, oftă.

— Ajută-mi să-l întorc! îi ceru lui Barbu. A fost rănit în spate.

Ulea observă că, în timp ce îl ajuta, mîinile lui Barbu tremurau, iar chipul îi devenise aproape tot atît de livid ca și al rănitului.

— Du-te și scoală gazda. Să facă focul imediat și să pună apă la fiert într-o oală curată.

Rămas singur, Ulea scotoci în raniță după foarfece. Tăie vestonul, cămașa, dezgolind spatele rănitului. O rană oribilă rînjea între omoplați. Sîngele mustea.

Cîteva minute mai tîrziu, o mașină se opri în stradă. Cîinele începu să latre. Deslușì vocea locotenent-colonelului Stătescu.

— În sfîrșit — își spuse, simțindu-și inima scăldată de o undă de bucurie.

Locotenent-colonelul medic Stătescu intră însoțit de infirmierul Pandelescu, care venea cu trusa. Privi rana și exclamă, parcă admirativ:

— Strașnică împunsătură! . . .

— Cu ce credeți că a fost înjunghiat?

— Cu ce! . . . Cu o baionetă, bineînțeles . . .

Un sfert de oră mai tîrziu, ambulanța îl ducea pe Mardare la cel mai apropiat spital de campanie.

Pregătindu-se de plecare, locotenent-colonelul Stătescu ținu să-l liniștească pe căpitanul Smeu, care părea cel mai afectat de cele întîmplate.

— Dragă Smeule, dacă n-au fost atinse grav anumite organe, există șanse să scape. Trec acuma pe la postul de comandă, să telefonez maiorului Cociu, șeful spitalului. Am să-l rog să-i acorde o îngrijire deosebită. Mîine am să mă reped și eu pînă acolo. Noapte bună!

După plecarea medicului, căpitanul Gheorghiu se adresă lui Ulea:

— Cum s-a întîmplat?

Acesta îi povesti ceea ce aflase de la ceilalți cifratori și cum ajunsese să-l descopere pe rănit, datorită cîinelui.

— Hai și ne arată și nouă locul unde l-ai găsit.

Dintre cifratori, numai Tomescu se luă după ei.

Afară, pe prispă, căpitanul Gheorghiu îi spuse cu bunăvoință:

— Mai bine te-ai duce și dumneata să te culci!

Tomescu, înțelegînd că șeful Biroului 2 ținea să ancheteze fără martori, răspunse:

— Am ieşit doar să fumez o ţigară — şi aşezîndu-se pe trepte, îşi aprinse, într-adevăr, o ţigară.

Îi conduse pe ofiţeri în grădină.

— Uitaţi-vă! le spuse, luminînd cu lanterna. În locul ăsta l-am găsit. Măi, măi ce baltă de sînge. Ei, dar asta ce-o mai fi însemnînd? se întrebă, îndreptînd fasciculul de lumină puţin mai departe.

Era o mică dîră de sînge, care părea că se întrerupe brusc. Cercetînd mai cu atenţie, observă că dîra nu se întrerupea, ci numai şerpuia. Porni pe urmele ei. Dîra se termina într-o altă băltoacă de sînge, la cîţiva paşi de privată. O privată rudimentară, din scînduri negeluite.

— Vedeţi? În locul acesta a fost înjunghiat. Asasinul l-a pîndit după privată. După ce l-a doborît, l-a tîrît în grădină. Probabil ca să-i rămînă timp să se pună la adăpost... Bietul Mardare! Dacă aş fi ştiut că asasinul va acţiona atît de prompt, aş fi insistat să-l arestaţi imediat, domnule căpitan.

— Tot ar fi fost tîrziu. Atunci cînd mi-ai propus să-l arestez, era înjunghiat de cel puţin o oră.

— Un lucru nu înţeleg! vorbi Ulea, privind gînditor băltoaca de sînge. De ce asasinul, înainte de a şterge putina, n-a căutat să se convingă dacă Mardare a murit? A fost atît de sigur că a lovit fără greş? Sau, din anumite motive, n-a mai avut timp? În orice caz, dacă Mardare scapă, graba sau imprudenţa îl va costa scump pe criminal.

— Vrei să spui că Mardare l-a recunoscut? întrebă cu îndoială căpitanul Gheorghiu.

— Nu la asta m-am gîndit. Sigur că pe o noapte ca asta nu a putut să-l recunoască. Nu-ţi vezi degetele înaintea ochilor. Şi apoi a fost doar atacat pe la spate. Dar dacă asasinul a acţionat atît de

prompt, înseamnă că a avut serioase motive să se teamă de ceea ce ne-ar putea spune Mardare.

— Două crime în mai puțin de douăzeci și patru de ore! murmură căpitanul Gheorghiu.

Ulea oftă:

— Asta înseamnă că e extrem de primejdios. Acționează prompt și fără scrupule.

— Agentul Abwehrului? întrebă căpitanul Smeu.

— Agentul Abwehrului! răspunse Ulea aproape în șoaptă. Deși era greu de presupus că asasinul se mai afla ascuns pe undeva aproape, discuția o continuară vorbind încet:

— Crezi că atît împușcarea sublocotenentului Voineagu, cît și înjunghierea lui Mardare sînt opera lui?

— Teamă mi-e că da!

— Și tu, Gheorghiule, ești de aceeași părere?

— Ca ucigaș al lui Voineagu, la început l-am bănuit pe Mardare. Acum, cînd și acesta a picat victimă aceluiași asasin, ipoteza domnului Ulea mi se pare cea mai probabilă. Gîndește-te: nici măcar un asasin de profesie nu comite două crime în mai puțin de douăzeci și patru de ore, decît numai dacă se află într-o mare primejdie. Amintește-ți în ce împrejurare a fost ucis Voineagu. Doar un nebun sau un desperat s-ar fi încumetat să ucidă un ofițer, ziua în amiaza mare, la cîțiva pași de postul de comandă al unei divizii. Că asasinul ar fi nebun, e greu de presupus. Mai curînd e de crezut că a ucis în disperare de cauză.

— E o simplă presupunere — se încăpățînă căpitanul Smeu.

— Eu o numesc ipoteză — ținu să precizeze căpitanul Gheorghiu. Aparține domnului Ulea, dar mi-o însușesc și o susțin.

Ulea se grăbi să-l susțină:

— O ipoteză care, la ora actuală, cu datele pe care le posedăm, e singura probabilă. Se pune întrebarea: ce descoperire a făcut pe drum sublocotenentul Voineagu, atît de importantă, ca să se hotărască să revină la comandament? După toate probabilitățile, a recunoscut în persoana vreunui ostaș sau ofițer poate chiar pe agentul hitlerist. Desigur, acesta nu se aștepta ca cineva să-l recunoască. Și atunci, văzîndu-se descoperit, ca să nu-și rateze misiunea și ca să-și salveze pielea, recurge la crimă.

— Mie ceva nu mi-e clar de loc! insistă căpitanul Smeu. Ai spus că blestematul de agent asasin nu se aștepta ca cineva să-l recunoască, respectiv sublocotenentul Voineagu.

— Exact!

— Dar cum putea să știe Voineagu că banditul pe care l-a întîlnit pe drum este, nici mai mult, nici mai puțin, decît agentul hitlerist?

— Dar eu n-am înțeles prin ceea ce am spus că sublocotenentul Voineagu a știut neapărat că individul acela este un agent hitlerist. Sublocotenentul Voineagu s-a întîlnit pe drum cu cineva a cărui identitate este incompatibilă cu funcția pe care o îndeplinește aici, la postul de comandă. Eu presupun că banditul care se ascunde sub o falsă identitate este una și aceeași persoană cu agentul hitlerist pe care vrem să-l depistăm.

— Și acum ce măsuri înțelegeți să luați? se interesă mai departe căpitanul Smeu.

— În orice caz, nu spectaculoase, domnule căpitan. Nu putem pune în front pe toți care lucrează, aici, la postul de comandă, de la șeful de stat-major și pînă la ultimul planton, și să-i arestăm din doi

în doi. Nici chiar atunci n-am avea siguranța deplină că șansa nu l-a favorizat tocmai pe vinovat.

— Bine, dar unele bănuieli aveți. De ce nu-i arestați pe aceia pe care îi bănuiți? insistă căpitanul Smeu.

— La cine anume vă referiți?

— La Burlacu, Barbu...

— Vrei să-ți desființăm echipa de cifratori? glumi căpitanul Gheorghiu.

— Dacă e nevoie, desființați-o. Îmi veți da alți oameni în loc.

Ca și cînd cuvintele căpitanului Smeu i-ar fi reamintit, Ulea îl întrebă pe căpitanul Gheorghiu:

— Nu credeți că întîrzie prea mult informațiile pe care le-ați cerut în legătură cu Barbu?

— Am să-l chem mîine la telefon pe colonelul Paulopol și am să-l rog să urgenteze.

— Și nu credeți că agentul hitlerist, aflînd de transportarea lui Mardare la spital — temîndu-se că acesta ar putea vorbi — va căuta să spele putina? întrebă căpitanul Smeu.

— N-ar fi exclus! fu de acord Ulea, conducîndu-i pe cei doi ofițeri spre poartă. Din păcate, neștiind cine este, nu-l putem împiedica.

În clipa aceea, cîinele, care tot timpul se gudurase la picioarele lui Ulea, se repezi spre poartă, lătrînd furios:

— Alo! Măi, voi, ieși careva afară!

— Cine-i? întrebă Ulea.

— Eu! Adjutantul Dorobăț! Dumneata ești, Ulea?

— Eu, domnule adjutant.

— Spune-mi, domnul căpitan Gheorghiu nu-i cumva pe la voi?

— Ce s-a întîmplat, Dorobăț? se interesă căpitanul Gheorghiu, pășind înainte.

— Să trăiți! Vă cheamă domnul șef de stat-major.

— Spune-i că vin îndată. Haidem, Smeule.

Ulea privi cîteva clipe în urma ofițerilor, apoi plecă și el să se culce.

ALO, ALO, LUNGIȚI TRAGEREA!

Trecuseră trei zile... Speranța pe care și-o puseseră căpitanul Gheorghiu și Ulea că Mardare va putea fi salvat se dovedise iluzorie. Murise, cîteva ore mai tîrziu, fără să-și mai recapete cunoștința.

Căpitanul Smeu, furios, insista pentru arestarea lui Barbu Vasile, iar căpitanul Gheorghiu, văzînd că întîrzie informația cerută prin Biroul 2 al Armatei, începu să încline și el către această soluție. Singurul care se opunea era Ulea.

În cele din urmă, lucrurile ajunseră pînă la general, care îi convocă pe toți la el.

După ce ascultă punctul de vedere al fiecăruia, în concluzie le spuse:

— Domnilor, dovezile pe care le-ați adus nu mi se par suficient de puternice pentru a justifica arestarea lui Barbu. Avem motive să-l bănuim. Cu asta sînt de acord. Dar avem, de asemenea, motive să-l bănuim și pe Burlacu. Ce facem atunci? Îi arestăm pe amîndoi? Dar să presupunem că Barbu este agentul hitlerist sau complicele acestuia. Credeți că vom izbuti să-l facem să vorbească? Domnul Ulea are dreptate. Barbu, știind că nu avem dovezi împotriva

lui, nu va mărturisi oricît l-am suci și l-am învîrti. Sînt de părere că nu trebuie să ne pripim. Cu o greșeală putem să stricăm totul. Mult nu cred să mai dureze pînă să ne parvină din țară informațiile pe care le-am cerut în legătură cu Barbu. Și atunci, în funcție de natura acestor informații, vom putea hotărî dacă este, sau nu, cazul să-l arestăm.

Așa cum prevăzuse Tomescu, asasinarea lui Mardare avu un efect negativ numai asupra moralului lui Barbu. Obsedat parcă de întîmplare, nu pierdea prilejul să se căineze:

— Să vedem acum cine va urma la rînd?

— Dacă e cineva care ne-a pus gînd rău — îl ironiza Ulea — de ce n-ar începe cu mine? Mai ales în nopțile astea fără lună, cînd nu-ți vezi degetele înaintea ochilor, i-ar fi foarte ușor să mă cureţe.

Burlacu îl susținea:

— În materie de curaj, măi Barbule, zău că îți ia înainte un iepure. Și, în definitiv, ce, aicea nu-i război, ci numai în linia întîi? Să presupunem, așa cum crezi tu, că hitleriștii ne-au pus gînd rău. Crezi că am să fac pe mine de frică? Nu, mă! Îl înfrunt pe dușman și sînt pregătit în orice clipă să-l pocnesc la mir. Tu, în schimb, ai fi tare bucuros dacă generalul ar aproba o gardă din compania de poliție să ne apere ziua și noaptea.

— Tu, curajosule! Am mai văzut noi de-ăștia! se îndîrjea Barbu.

— Mă, pe front am dovedit, în nenumărate împrejurări, că nu sînt laș. Dar aș vrea să văd ce-ai face tu la un atac sau la un bombardament de artilerie. Ai face pe tine, sînt convins. Eu am trecut

prin toate astea, și, te asigur, mi-au rămas nădragii curați.

— Voinicosule! îl persiflă Barbu. Atunci a fost altceva. Atunci știai de unde poate să vină moartea și te apărai cum puteai mai bine. Acum e cu totul altceva. Aici, moartea te poate ajunge din toate părțile, și fără s-o vezi. Te poți trezi cu o baionetă înfiptă în spate, fără să mai ai timp să zici nici pîs, așa cum a pățit-o bietul Mardare. Sau poți să te aștepți ca, într-o noapte, să-ți trimită careva o grenadă pe fereastră și, fără să te mai trezești, să treci direct în lumea drepților... Eu unul m-am săturat. Prefer linia întîi. Am să-i cer lui Smeu să mă trimită la un regiment. Dacă trebuie să mor, atunci „cu fața la inamic", cum spunea un poet. Să mor, însă, înjunghiat ca o vită, fără ca cel puțin să-l văd pe acela care îmi aduce moartea și fără ca să am posibilitatea să mă apăr, nu-mi convine, și nici nu vreau.

Tomescu îl înfieră cu voce calmă, și tocmai pentru aceasta cu mai multă eficacitate.

— Dacă și sufletul ți-e ca și vorbele ce-ți ies din gură, Barbule, nu prea ai cu ce te lăuda.

Să zicem că lucrurile stau așa cum presupui tu: un dușman ne pîndește din umbră, decis să ne cureție pe noi, pe toți ăștia care lucrăm la Cifru. Dacă am gîndi cu toții la fel ca tine, ar trebui să ieșim la raport și să cerem să fim trimiși în linia întîi... Ei bine, știi ce am merita? Să ne pună la zid și să ne împuște.

— Vrei să spui că asta aș merita — precizează Barbu, cu o voce care suna puțin alterată.

— Ai merita pentru că în fața primei primejdii imcdiate — imediate din punctul tău de vedere — ești gata să dai bir cu fugiții.

În seara aceea, cifratorii ar fi trebuit să fie de mult la cantonament. Așteptau însă pe căpitanul Smeu, care fusese chemat la general.

Tocmai cînd își pierduseră răbdarea, acesta intră pe ușă. Căpitanul Smeu era grav, așa cum știa el să devină atunci cînd avea să le comunice o veste importantă.

— Băieți — începu căpitanul — o echipă trebuie să plece mîine-dimineață, împreună cu domnul general, într-un sat din imediata apropiere a frontului. Mi se pare că a sosit timpul ca frontul să se miște din nou, și domnul general vrea să-și dea seama de situația exactă. Vor pleca Burlacu, Barbu și Tomescu. Mîine-dimineață, la orele patru veți fi în fața postului de comandă. Voi merge și eu cu voi. Nu vom lua decît mașina de cifrat. O voi pregăti din seara asta. Dumneata, Ulea, mai rămîi să-mi ajuți. Ceilalți puteți pleca. Noapte bună!

Barbu se apropie de biroul căpitanului Smeu:

— Domnule căpitan, vă rog să mă înlocuiți cu altcineva.

Căpitanul Smeu îl privi surprins, ascunzîndu-și cu greu antipatia pe care acesta i-o inspira. Întrebă cu ton rece:

— De ce?

— Domnule căpitan, sînt bolnav. Am temperatură. Azi am dus-o cum am dus-o, dar mîine mi-e teamă că n-am să mă pot da jos din pat. Decît să mă luați și să nu fiu bun de nimic, mai bine înlo-

cuiți-mă. Pînă acum nu v-am făcut niciodată de rușine, și n-aș vrea nici de acum încolo.

— E bolnav, domnule căpitan! îl sprijini și Burlacu. Toată ziua a tremurat ca un cățel. I-am spus să se ducă la infirmerie, dar n-a vrut să mă asculte.

Căpitanul Smeu îl scrută cu privirea. Omul părea, într-adevăr, bolnav. Ochii afundați în orbite luceau ca în friguri, era alb la față, cu pometii obrajilor înroșiți de febră. Umerii îi erau gîrboviți și tremura ușor.

— Bine! Sînt de acord să meargă altcineva în locul dumitale.

— Merg eu! se oferi Ulea.

— Te va înlocui Ulea. Acum plecați la culcare.

A doua zi dimineața, la ora indicată, cei trei cifratori așteptau în fața postului de comandă. Curînd, apăru și căpitanul Smeu, purtînd mașina de cifrat sub braț, iar ceva mai tîrziu, generalul — însoțit de șeful de stat-major și de căpitanul Măgureanu, șeful Biroului 3 Operații.

Pe șosea așteptau două mașini militare deschise. Într-una se urcă generalul și cei doi ofițeri, în cealaltă căpitanul Smeu cu cei trei cifratori și radistul cu stația de radio portativă.

Mașinile porniră în direcția frontului, pe șoseaua stricată de proiectile.

Dimineața era friguroasă. Bătea un vînt rece, care te pătrundea pînă la piele. Pe cer, stelele începeau să pălească una cîte una. Dinspre miazănoapte norii, ca niște caracatițe, începeau să se întindă și să se lățească.

Mașinile goneau, una după alta, pe șoseaua pustie și, în întunericul care începuse să se destrame,

copacii de pe marginea șoselei păreau monștri zburători.

Ajunseră la destinație încă înainte de a se lumina. Mașinile opriră în fața unei căsuțe pitite într-o livadă mare de meri și piersici. Generalul coborî primul și, însoțit de șeful de stat-major și de căpitanul Măgureanu, plecă pe jos la observatorul artileriei.

Căpitanul Smeu și cifratorii săi intrară în căsuță, care nu avea decît o singură încăpere cu o masă în mijloc, pe care se afla o călimară cu cerneală violetă, un toc și un dosar cu hîrtie de scris. În jurul mesei erau cîteva scaune și, în fund, de-a lungul singurului perete fără ferestre, o laviță. Într-un colț, în fața aparatului de campanie, moțăia pe un scaun telefonistul, care, de trudit ce era, nu se trezi nici atunci cînd noii-veniți intrară bocănind și vorbind tare.

— Scoală, nenicule! îi țipă în urechi Burlacu. A venit lăptăreasa!

Telefonistul sări în picioare. Îl privi cu ochii roșii și bulbucați și, zărind un ofițer, pocni din călcîie, răcnind ca un recrut:

— Să trăiți!

Se lăsă apoi să cadă pe scaun și, încă numai pe jumătate treaz, începu să învîrtească furios manivela aparatului.

Abia cînd cineva îi răspunse de la capătul celălalt al firului se dezmetici complet.

— Nimic! ... Nimic! ... răspunse, trîntind receptorul.

Se frecă la ochi, se scotoci prin buzunare, fără să găsească ce căuta, apoi, întorcîndu-se către To-

mescu, care era cel mai aproape, întrebă cu voce sfioasă:

— Oare cît să fie ceasul?

— Cinci!

— Cinci! se miră. Da o țigară are careva din dumneavoastră?

Burlacu îi întinse tabachera:

— Ia de la mine.

— Telefonistul deschise tacticos tabachera, luă o foiță, o umplu bine cu tutun și, tot atît de tacticos, se puse să răsucească o țigară groasă, groasă, încît abia o încăpea foița. După ce și-o aprinse, restitui tabachera.

— Să trăiești, domn' elev!

— Să trăiești și dumneata. Dar de prin ce părți ești, bădiță? întrebă Burlacu, întotdeauna cu chef de vorbă.

— Din Putna, de la Străoani. Poate că ați fost cumva pe la noi?

— N-am fost, dar am auzit că pe acolo e mult vin.

— E, e, mult și bun! și prinse a zîmbi, privindu-i prietenos.

— Da' matale de unde ești, domn' elev?

— Eu mi-s moț, bade. De pe lîngă Cîmpeni. Dar nu cred că ai auzit de Cîmpeni.

— N-am auzit, n-am auzit. Va să zică matale ești moț de-ai lui Horia?

— De-ai lui!

— Ei, bun! Ești moț, va să zică! Am auzit că moții sînt niște cruci de rumâni tot unul și unul, în stare să ia muntele în spate și să fugă cu el la vale. Se vede treaba că nu toți moții sînt la fel.

— Dar de ce spui asta? întrebă Burlacu, care ghicise cam unde bătea moldoveanul.

— Să nu-ţi fie cu supărare, domn' elev! ... De voinic, eşti voinic, n-am ce spune. Dar la înălţime nu prea semeni a moţ.

— Apăi, eu nu-s chiar ca ceilalţi moţi, fiindcă sînt şeptilici. Mumă-mea spunea că, pe cînd mă purta în pîntece, s-a speriat de mustaţa unui jîndar şi m-a născut înainte de soroc.

— Bată-te norocul, domn' elev! Păi şi eu îs tot şeptilici. Iaca, domnule, ce înseamnă întîmplarea!... Cînd s-o pune pace, şi dacă ai să ai drum pe la noi prin Moldova, abate-te şi pe la Străoani. Să întrebi de Ştefanache Burghelea. Mă ştiu pînă şi copiii. Am să te cinstesc cu un pahar de vin cum n-ai mai băut în viaţa matale.

— Am să trec. Musai am să trec!

Discuţia ar mai fi continuat dacă n-ar fi intrat pe uşă generalul, urmat de locotenent-colonelul Barbat, de căpitanul Măgureanu şi de un locotenent artilerist.

Generalul era bine dispus. Se trînti obosit pe un scaun, tamponîndu-şi fruntea cu batista.

— Cheamă „Siretul". Pe domnul colonel, băiete!

— Îndată, domn' general!

Obţinu repede legătura.

— Aveţi legătura, domn' general!

— Hrubarule, ai făcut ce ţi-am ordonat? se interesă generalul, mereu bine dispus. Perfect! Totul e în ordine zici? Bine... bine. Fiţi cu mare grijă. La ora la care am convenit...

Nu-şi sfîrşi însă fraza. Undeva, în livadă, explodă un proiectil de artilerie. Casa se cutremură pînă în temelii.

— Ce, au înnebunit? Nu cumva ne-au luat-o înainte?

Un alt proiectil explodă și mai aproape. Apoi alte două, unul după altul. Sticla ferestrelor se sparse. O bucată de bagdadie căzu drept pe masă, acoperind harta.

Mai puțin calm ca de obicei, locotenent-colonelul Barbat se adresă generalului:

— Domnule general, ne-au reperat. Reglează tragerea și vor trage direct asupra casei.

Artileria română replică prompt. Văzduhul începu să clocotească. Dar necunoscînd exact situația și crezînd că inamicul a pornit la atac, artileriștii executau trageri de baraj. Mitralierele începură și ele să melițe. Treptat, focul se întinse pe întreg sectorul.

Obuzierele inamice căutau cu încăpățînare casa. Un proiectil căzu în șosea, ceva mai departe. Un altul, drept în mijlocul ogrăzii. Schijele muşcară pereții și zburătăciră o parte din acoperiș. Cădeau proictilele unul după altul, în dreapta, în stînga, în față, înapoi. Situația devenea gravă. Era însă tot atît de primejdios să cauți să te salvezi părăsind casa, pe cît era de a rămîne pe loc. Ba era chiar mai primejdios. Dacă în casă, atîta vreme cît proiectilele nu cădeau direct pe obiectiv, zidurile și acoperișul constituiau oricum un adăpost, în schimb afară era o adevărată ploaie de schije.

Generalul își păstră calmul.

— Fă-mi legătura cu comandamentul artileriei. Repede! țipă la telefonist ca să se facă auzit, întrucît zgomotul devenise infernal.

— Alo, Ozana! Alo, Ozana! Ozana! Domn' general, aveți Ozana! anunță telefonistul.

— Alo, Moldoveanu? Lungiți tragerea! Căutați bateria de obuziere. Trage asupra casei în care mă aflu. Repede! Trînti receptorul și se rezemă de perete.

În clipa aceea Ulea reveni. Nimeni nu-l văzuse ieșind.

— Domnule general — anunță calm — casa are pivniță. Nu e cine știe ce de capul ei, dar, oricum, constituie un adăpost ceva mai sigur decît acești patru pereți. Îmi permit să vă sugerez că ar fi mai bine dacă am coborî în pivniță.

Generalul nu se grăbi cu răspunsul, deși îl avea pe buze. Îi era teamă să nu fie crezut laș. Dar un alt proiectil, care explodă chiar în dreptul ferestrei, cutremurînd casa și dărîmînd și ceea ce mai rămăsese din bagdadie, îl hotărî.

— Bine, să coborîm în pivniță! Arată-ne drumul, ostaș!

Gura pivniței era în tindă. Ultimul care coborî fu Ulea.

Tunurile românești își lungiseră acum tragerea, căutînd obuzierele dușmane. Bateriile trăgeau în rafală. În liniile infanteriei era liniște. Infanteriștii se dumeriseră între timp că era doar o răfuială între artilerii.

Obuzierele mai traseră cîteva proiectile, apoi încetară. Scurt timp după aceea, amuți și artileria românească. Și din nou fu liniște, liniștea aceea atît de cutremurător de frumoasă care urmează după un bombardament de artilerie. Numai acolo, sub pămînt, pereții pivniței continuară să vibreze și să cearnă peste capetele oamenilor pulbere de humă și fire de nisip.

— Cred că acum putem ieși!

Și generalul, din ungherul unde stătuse, se îndreptă spre gura pivniței.

Cînd fură afară, în aerul curat și în lumina mohorîtă a zilei, observară că din cei patru pereți ai casei nu mai rămăseseră în picioare decît trei. Se prăbușise și cea mai mare parte din acoperiș. Erau cu toții, din cap pînă în picioare, albi de moloz.

— Parcă am fi niște salahori! glumi generalul, căruia îi revenise buna dispoziție.

Ulea, înainte de a părăsi casa, se duse să scoată de sub molozul căzut harta uitată pe masă. O restitui șefului de stat-major, care mormăi ceva de neînțeles probabil o mulțumire.

Generalul îl chemă pe Ulea și-i vorbi cu ton solemn:

— Te-ai purtat cu vrednicie, ostaș. Datorăm inițiativei dumitale salvarea noastră. Domnule colonel, te rog să-ți însemnezi și să dai un ordin de zi: soldatul Ulea Mihai își recapătă gradul de caporal... Acum, domnilor, să ne căutăm un alt acoperiș și să ne apucăm de lucru!

Și porni grăbit, urmat de ceilalți ofițeri.

Burlacu, apropiindu-se de Ulea, îi trase, pe furiș, un ghiont în coastă:

— Măi băiete, am spus eu totdeauna că ești un om și jumătate. Cum naiba, mă, de ai izbutit să-ți păstrezi capul, cînd noi toți ni-l pierdusem? Ești dracu' gol. Tu nu știi ce-i aia frică?

— Ba cum să nu! Pot să-ți spun că niciodată în viața mea nu mi-a fost atîta frică!...

— Ei, ce zici de general? Pe cinste om, nu? N-a vrut să-ți rămînă o clipă dator. Iacă, ești din nou „domn' căprar".

Telefonistul, care se luase după grup, veni pînă

în spatele locotenentului de artilerie și îl trase de mînecă.

— Domn' locotenent, eu ce fac? Rămîn la post?

Cu boneta pe ceafă și cu fața parcă tatuată din cauza transpirației, care cursese abundent și în pîrîiașe sinuoase peste obrajii pudrați cu colb de var, ostașul arăta tare caraghios.

Locotenentul îi răspunse zîmbind:

— Ce post, măi Ștefanache! N-ai văzut ce a mai rămas din casă? Întoarce-te, ia aparatul, și fuga la companie!

Grupul ofițerilor intră într-o casă arătoasă de pe ulița principală. Cifratorii rămaseră în curte. Peste cîteva clipe, căpitanul Smeu veni să-i cheme înăuntru.

— Trebuie să așteptăm. Domnul colonel Barbat pregătește raportul pentru Armată.

— Atunci, pînă una, alta, putem fuma cîte o țigară — se bucură Burlacu, care era mare fumător.

— Eu mă duc un pic în curte — anunță Ulea. Am zărit o fîntînă și aș vrea să mă spăl puțin.

Intrînd la general, căpitanul Smeu fu martor la următoarea discuție:

— Nu pot să-mi explic, domnule general, cum de au putut afla hitleriștii. Au încadrat casa perfect, și dacă artileria noastră nu le-ar fi încurcat socotelile...

Colonelul Panaitescu se opri vădit stînjenit. Se simțea direct răspunzător de cele întîmplate.

— În afară de dumneata, cine a mai știut că mă voi deplasa încoace? întrebă generalul.

— Filipescu și ofițerul cu informațiile, locotenentul Săndulescu.

— Telefonul voi l-ați instalat? îl întrebă pe artilerist.

— Noi, domnule general! lămuri locotenentul de artilerie. Chiar eu am dat ordinul. Dar n-am știut că veți instala acolo postul de comandă. La rîndul meu, ordinul l-am primit de la domnul căpitan Săveanu. Cred că nici el n-a știut nimic.

— Totuși, cineva a pălăvrăgit. Și a pălăvrăgit așa de tare, încît s-a auzit pînă la hitleriști. Eu nu știu ce păzesc ofițerii ăștia cu informațiile. Vă închipuiți ce supărați vor fi cei de la „Pajura" cînd vor afla.

Căpitanul Smeu rupse dintr-un carnet o foaie de hîrtie, pe care scrise următoarele rînduri:

„Domnule general, cînd ajungem înapoi la comandament, vă rog să ne convocați: pe mine, pe Gheorghiu și pe Ulea. Sînt în măsură să vă comunic numele aceluia care a transmis hitleriștilor informația".

Împături bilețelul și îl dădu generalului.

Generalul îl citi, apoi îl rupse în bucățele. Pe față i se putea citi o umbră de îngrijorare.

— Despre asta vom discuta mai tîrziu, Panaitescule. Acum să trecem la treabă. Ai la dumneata, locotenente, crochiul cu obiectivele identificate?

— Desigur, domnule general! și locotenentul de artilerie se grăbi să scoată din porthart crochiul cerut.

Generalul discută cu ofițerii săi pînă aproape de prînz. Raportul care trebuia transmis la Armată fu lung, și cifrarea dură mai bine de o oră. Aproape se întunecase cînd se înapoiară la postul de comandă al diviziei.

O oră mai tîrziu, căpitanul Gheorghiu, căpitanul Smeu și Ulea se aflau în biroul generalului. Mai era de față locotenent-colonelul Barbat.

— V-am convocat — începu generalul — la cererea căpitanului Smeu. Dumneata, Gheorghiule, ai aflat, sper, între timp, ce ni s-a întîmplat azi de dimineață. Fără îndoială, inamicul a fost informat că mă voi deplasa acolo. Mai mult, a știut și unde îmi voi stabili postul de comandă. Se pare că Smeu este în măsură să ne spună cine i-a informat pe hitleriști. Adevărat, Smeule?

— Da, domnule general!

— Poftim, ai cuvîntul! Te ascultăm.

— Aseară, după ce am primit ordinul de la dumneavoastră, mi-am adunat oamenii și am numit echipa care trebuia să mă însoțească. Din echipă trebuia să facă parte și Barbu. Am ținut ca el să mă însoțească nu pentru că ar fi printre cei mai buni, ci pentru că prefer să-l știu cît mai aproape de mine, evident pentru a-l putea supraveghea mai ușor. Spre surprinderea mea, Barbu mi-a cerut să-l înlocuiesc, motivînd că se simte tare bolnav. Bineînțeles, am acceptat, fiindcă, după aparențe, părea a fi bolnav, înlocuindu-l cu domnul Ulea, de față prezent.

Acum, după cele ce ni s-au întîmplat, îmi pun, și vă pun, următoarea întrebare: de ce a refuzat Barbu să facă parte din echipă? Oare pentru că nu se simțea bine? Ce dovezi avem că nu a simulat boala? Nu cumva — și părerea mea aceasta este — că, știind ce ni se pregătește, a vrut să-și pună pielea la adăpost? Convingerea mea este că a sosit timpul să terminăm cu acest Barbu. Aceasta e tot ceea ce am avut de spus, domnule general.

— Domnule general, dacă îmi permiteți — ceru cuvîntul căpitanul Gheorghiu, scoțînd din buzunar o bucată de hîrtie — aș vrea să vă raportez că în

lipsa dumneavoastră au sosit informațiile pe care le așteptam în legătură cu Barbu.

— Da? Cu atît mai bine. Acum ne va fi mai ușor să luăm o hotărîre. Informațiile îi sînt favorabile?

— Cu totul defavorabile, domnule general.

Ulea strivi în scrumieră țigara pe care abia o aprinsese, evitînd privirea triumfătoare a căpitanului Smeu.

— După cum știți — continuă căpitanul Gheorghiu — pe domnul Ulea îl interesa să știe dacă există pe piață un model de cărți de joc asemănător cu acela al lui Barbu. Răspunsul este negativ. Nu există un asemenea model.

— Interesant! observă căpitanul Smeu, căutînd privirea lui Ulea. Acesta însă descoperise o pată pe biroul generalului și se căznea s-o facă să dispară, frecînd-o de zor cu mîneca vestonului.

— Informația aceasta nu este totuși cea mai importantă. Ascultați mai departe: Marele Stat-Major ne aduce la cunoștință că într-adevăr Barbu a fost în Germania. Cînd s-a întîmplat aceasta și cît timp a stat acolo nu s-a putut afla, cel puțin pînă în prezent. Noi însă știm de la acel Alcibiade Stoian, prietenul lui Tomescu, că în 1937 Barbu se afla în Germania. Mai departe: Pînă în 1938, Barbu a fost cunoscut ca legionar. După această dată, s-a dat la fund. Ni se atrage atenția că, întrucît, din referințe, Barbu apare ca un individ dubios, să fie ținut sub supraveghere și să nu i se încredințeze nici o misiune importantă. Iar dacă s-a făcut culpabil de anumite vini, sau dacă trezește o cît de vagă suspiciune, să fie arestat și supus unei anchete minuțioase. În rezumat, acesta este conținutul comunicării primite de la Marele Stat-Major. Mi se pare aproape

de prisos să adaug că, în fața acestei situații, arestarea lui Barbu se impune cu necesitate.

— De data asta — adăugă căpitanul Smeu — cred că și domnul Ulea va fi de acord cu arestarea lui Barbu.

— Pe mine mă frămîntă trei întrebări — vorbi Ulea tărăgănat, continuînd să frece, de zor, colțul biroului. Prima: prin ce miracol a putut afla Barbu în ce casă aveați să vă stabiliți postul de comandă? A doua: pe ce cale a transmis dincolo informația? A treia: dacă transmiterea informației i se datorește lui, cum de nu s-a gîndit că refuzul de a face parte din echipă, sub pretextul că e bolnav, va trezi bănuieli?

Căpitanul Smeu interveni cu hotărîre:

— Dacă fiecare din noi ne-am vîrî în cap să-l scoatem pe Barbu, cu orice preț, basma curată, am găsi nu trei, ci treizeci de întrebări de genul acestora, dragă domnule Ulea. Și dacă mai așteptăm pînă cînd vei găsi răspuns la toate aceste întrebări, nu este exclus să ne mai coste încă o viață de om. Însuși Marele Stat-Major ordonă arestarea și dumneata te opui.

— De unde deduceți că mă opun?

— Din cele ce ai spus mai adineauri.

— M-ați înțeles greșit. Vreți să-l arestați? Arestați-l.

— O spui cu un asemenea ton, încît mă așteptam să adaugi: Eu, unul, mă spăl pe mîini!...

Generalul, care, între timp, își însemnase ceva pe o foaie de hîrtie, îl întrebă pe Ulea:

— Într-adevăr, nici acum nu ești de acord cu arestarea lui Barbu? Datele furnizate de Marele Stat-Major nu ți se par suficient de concludente?

— Domnule general, concludente pentru a-l înscrie pe Barbu, tocmai în frunte, pe lista suspecților.

— Extraordinar! se miră căpitanul Gheorghiu. Dar ce vei fi vrînd, omule? Să-ți spună Marele Stat-Major că Barbu este agentul Abwehrului? Doar pentru asta sîntem noi aci, pentru asta ai fost trimis și dumneata. Îl vom aresta, și, oricît de vulpoi ar fi el, tot îl vom face să recunoască.

În clipa aceea, ușa se deschise și locotenentul Smărăndoiu, aghiotantul generalului, vîrî capul pe ușă.

— Mă iertați, domnule general, ofițerul de serviciu, sublocotenentul Paraschivescu, ține neapărat să-l vadă pe domnul căpitan Gheorghiu. Spune că are să-i facă o comunicare extrem de importantă.

— Du-te, Gheorghiule! Ce s-o fi întîmplat iarăși?

Căpitanul Gheorghiu ieși grăbit pe ușă. Cei rămași se frămîntară pe scaune, presimțind că aveau să afle o veste neplăcută.

Căpitanul Gheorghiu reveni curînd. Îl priviră cu toții întrebător.

— Barbu Vasile a dispărut! anunță el cu voce gravă.

— Prea tîrziu! murmură căpitanul Smeu, reținîndu-și cu greu o înjurătură.

— Ce înseamnă asta: a dispărut? întrebă generalul, mînios. Te rog, explică-te!

— Paraschivescu mi-a spus că acum un sfert de oră a venit la el Tomescu să-l anunțe că Barbu a dispărut. Azi-dimineață, așa cum ne-a informat căpitanul Smeu, Barbu a rămas la cantonament, fiind bolnav. La prînz, unul din cifratori, îmi scapă numele...

— Probabil Pelinoiu, lămuri căpitanul Smeu, fiindcă toți ceilalți erau cu mine.

— Mă rog, Pelinoiu i-a adus să mănînce la cantonament. Barbu se simțea mai bine. A mîncat, apoi s-a culcat din nou. Seara, cînd a revenit cu cina, nu l-a mai găsit. Atunci Tomescu, neștiind de unde să te ia pe tine, Smeule, s-a dus să-l anunțe pe Paraschivescu, întrucît el este astăzi ofițer de serviciu. Paraschivescu, care, la rîndul său, nu știa că te afli aici, a venit să mă anunțe pe mine. Încă ceva: Paraschivescu mi-a mai spus că băieții de la Cifru sînt încredințați că Barbu a avut și el soarta lui Mardare.

— De data asta băieții se înșală — vorbi mînios căpitanul Smeu. Barbu a mirosit ce-l așteaptă și a șters-o. Așa ne trebuie dacă sîntem atît de scrupuloși! ținu să mai adauge, privindu-l cu ciudă pe Ulea.

Acesta stătea cu brațele încrucișate și privea în jos, ca un vinovat.

„E, oare, posibil să mă fi înșelat în așa măsură? se întreba el. Totuși, Barbu a dispărut! ... Îmi place, nu-mi place, nu pot însă ignora realitatea!"

Generalul, vrînd să-l scutească de alte eventuale reproșuri, puse capăt conferinței:

— Domnilor, sînteți liberi! Dumneata, Gheorghiule, ia de urgență măsurile pe care le vei crede de cuviință. Ține-mă și pe mine la curent. Bună seara, domnilor.

Ieșind de la general, Ulea o porni spre cantonament. Mergea încet, cu mîinile în buzunare, străduindu-se să-și adune gîndurile. Ele însă nu se lăsau de loc strunite. Se învălmășeau, tot gînduri răzlețe, fără nici o legătură cu ceea ce îl preocupa.

Generalul avea un neg deasupra sprîncenei stîngi... Pivnița în care se adăpostiseră mirosea a varză murată... Mîine va trebui să se tundă... Cînd se va face pace, îi va scrie unui prieten să-i trimită cărțile pe care i le lăsase în păstrare...

Trecu de cantonament fără să bage de seamă. Din urmă, îl ajunse o motocicletă cu ataș. Motocicleta opri lîngă el.

— Care ești ăla, mă?

Ulea recunoscu vocea adjutantului Dorobăț.

— Eu, domn' majur! Ulea Mihai.

— Dumneata ești! Nu mai umbla creanga pe uliță. Nu e voie. Du-te imediat la cantonament.

— Mă duc... Dumneavoastră ce mai faceți... de unde veniți?

— Am fost în patrulare de la un capăt la altul al satului. Că de la o vreme numai surprize avem.

Tot privind după motocicleta care se depărta, Ulea nu-și dădu seama că trecuse mai departe de cantonament decît numai după ce nu o mai văzu. Făcu cale întoarsă. Îi găsi pe toți cu chipuri de înmormîntare.

— Ai aflat? A dispărut și Barbu! îl întîmpină din prag Pelinoiu.

— Am aflat. Mi-a spus Smeu.

— Ce spui, mă, de nenorocirea asta?

— Ce să spun? Nimic!

— Mardare... Barbu... Săracu! Parcă presimțea el. Și tu, Adriene, care mereu îl boscorodeai... Am mai rămas patru. E revoltător.

Ulea se trînti pe laviță de sub fereastră, loc pe care de mult timp nimeni nu-l mai revendica, acoperindu-se peste cap cu mantaua. Nu trecură nici cinci minute și se auziră bătăi în fereastră.

— Dormiți, mă? întrebă o voce de afară.

— Cine-i?

— Secretarul de serviciu! Ordin de la domnul căpitan Smeu să veniți imediat la postul de comandă. Dar repede, fraților!

— Bine... Bine. Du-te că venim și noi îndată!

— Ce-o fi vrînd cu noi? se întrebă Pelinoiu.

— Ce poate să fie! răspunse Burlacu, sărind de pe masă direct în bocanci. Vor să ne întrebe în legătură cu Barbu. Ține-te, Pîrleo! În noaptea asta iarăși vom avea bal.

O AMBUSCADĂ CU ALT FEL DE VÎNAT DECÎT CEL SCONTAT

Începuse să burnițeze... Cerul, ca o mare de cărbune, deși foarte jos, nu se vedea... Pe toată întinderea frontului stăpînea liniștea... În gropi, oamenii cu foile de cort peste cap se străduiau să aștipească... Picăturile de ploaie cădeau pe ele într-un tact monoton și deprimant... Pe fundul gropilor începeau să se formeze băltoace... De aceea oamenii dormeau de-a-n-picioarelea.

În groapa sa, sergentul Pîrcălabu Marin stătea și asculta cum picură ploaia pe foaia de cort. Părea o tînguire dureroasă de jivină mică și bolnavă. Asculta, și nici gînd să adoarmă. De altfel, nici nu mai avea cînd. Peste puțin timp, trebuia să plece cu grupa în misiune. Alături de el, soldatul Runcanu Ion dormea și sforăia.

Ca un cal care se poticnește, soldatul Runcanu căzu în genunchi, în băltoaca din fundul gropii. Se

ridică, căscă, gemu, iarăși căscă și, în fine, întrebă încet:

— Dormi, domn' sergent?

— Nu!

— Iaca, eu am adormit. Și am visat atît de frumos!

— Ce-ai visat, Ioane?

— Se făcea că zbor... Zburam ca o pasăre. Da' n-aveam aripi. Nu! Zburam lin, parcă mai mult pluteam, și numai din cînd în cînd dădeam din mîini, așa... ca atunci cînd înoți. Pe urmă, nu știu cum s-a făcut că deodată m-am prăbușit. Oare ce-o fi însemnînd visul ăsta?

— Ce să însemne? Nimic. Cîte nu visează omul! Și parcă înseamnă ceva?

Ion tăcu și oftă din nou. Într-un tîrziu întrebă:

— Oare nu e timpul să pornim, domn' sergent?

— Încă nu... Încearcă să mai dormi puțin!

— Parcă mai pot?... Mi-a fugit somnul!... Urîtă vreme!...

— Urîtă!

— De-acum nu mai e mult pînă o da înghețul. Apoi, după o pauză:

— Thii! Da frumos mai era!

— Ce?

— În vis!... Dumneata ai visat vreodată că zbori?

— Am visat... Mai des, cînd eram mic!

— Știi, matale, la noi în sat era un rumân... Îi spunea Matei al Lupului. Avea ceva pămînt, avea și o pereche de boi. Și mai avea o nevastă, o mîndrețe! Frumoasă și înaltă. Ehei, ar fi trebuit să umbli mult pînă să-i găsești pereche. Matei o cam temea. De, ca orice rumân cu femeie frumoasă în

casă. Femeia, însă, cuminte. Îi dau ei tîrcoale mulţi, dar de lipit nici că s-a putut lipi careva. Într-o zi pică femeia la pat şi pînă seara se şi sfîrşeşte. Ce să facă bietul om? Că o avea tare dragă! De durere, s-a pus pe băutură. De dimineaţa pînă noaptea şi de noaptea pînă dimineaţa numai în băutură o ducea. Averea, cîtă avea, s-a risipit repede, de parcă nici n-ar fi fost. A băut bietul om pînă i s-au aprins creierii de atîta spirt. Şi numai ce-l vedem noi într-o zi mergînd pe uliţă, în vîrful picioarelor, dînd din mîini şi strigînd că el e craiul vulturilor. Se sălta în vîrful picioarelor, da din mîini ca din nişte aripi şi striga: „Iaca, acuma zbor, mă înalţ la mine în cuibul din vîrful muntelui". Primarele, dacă a văzut că Matei al nostru s-a zăltat, l-a trimis la spital... Ce s-o mai fi întîmplat cu el, nu ştiu. Au trecut mulţi ani de atunci, dar în sat nu s-a mai întors.

Omul tăcu... Ploaia continua să cadă, la fel de mărunţă, la fel de monotonă.

— Pe o vreme ca asta, nu cred să facem mare scofală. Ce zici, domn' sergent?

— Om vedea, Ioane. Poate tocmai că-i vremea aşa vom avea noroc de niscai vînat.

— Mai ştii! Apoi oftînd: Acum, cînd mai avem numai puţin pînă să terminăm cu blestemaţii ăştia, e mai greu. Mult aş vrea să apuc ziua cînd ne-om întoarce acasă. Că femeia mi-e beteagă, şi ce are să se facă ea, sărmana, cu trei plozi după ea? Astăzi o mai ajută bătrînii mei. Dar mîine, poimîine se duc şi ei. Şi apoi, după cîte se aude, în ţară a început să fie bine şi pentru noi, sărăcimea cu sacul de nevoi în spate. Comuniştii cică sînt cu poporul. O fi adevărat, domn' sergent?

— Adevărat, Ioane...

— Cică vor să dea pămîntul boierilor la cei ce n-au. Păi n-ar fi drept?

— Păi cum să nu fie?

— Da' mie, dacă am două pogoane, au să-mi mai dea?

— De ce să nu-ţi dea? Pămînt numai să fie.

— Are conu Costache pămînt să ajungă pentru toţi. Ba încă să mai şi prisosească... Scrie, cică, în ziar — eu nu ştiu ceti — că oamenii s-au pornit să intre cu plugurile în pămînturile boierilor. Ai noştri, din sat, oare ce-or fi făcut? Teamă mi-e că încă se mai codesc.

— Nu-ţi făcea tu grijă. S-o fi găsit şi la voi în sat vreunul mai aprig care să facă treaba asta. Acuma du-te de scoală-i şi pe ceilalţi! E vremea s-o pornim.

— Iacă mă duc, domn' sergent.

După ce trecură de pîndari, începură să înainteze tîrîndu-se. Ploaia contenise şi trebuiau să meargă cu mare băgare de seamă.

Soldatul Ion Runcanu deschidea drumul. Ceilalţi veneau în urmă. Deşi era întuneric beznă, nu greşeau de loc direcţia. Studiaseră bine terenul în timpul zilei, şi fiecare din ei ştia ce are de făcut.

Ţinta lor era o viroagă, sub nasul pîndarilor nemţi. Viroaga aceea o foloseau cîteodată nemţii, ca să se strecoare în sat. Pîrcălabu primise misiunea să pregătească o ambuscadă chiar în viroagă, cît mai aproape de linia inamică. Mai încercaseră ei şi altă dată, dar fuseseră simţiţi.

Undeva, în stînga, se înălţă o rachetă, luminînd pentru cîteva clipe cîmpia scurmată de proiectile. Oamenii se făcură una cu pămîntul, abia îndrăznind să răsufle. Apoi lumina galbenă se stinse şi întune-

ricul puse stăpînire din nou peste întinderea parcă fără de margini.

Grupa porni din nou. Aproape o oră dură drumul pînă la viroagă. Pîrcălabu se tîrî de la om la om, dînd ultimele instrucțiuni. Soldatul Runcanu și fruntașul Pintilie formau gura sacului. Ceilalți veneau în spate, la distanță de un metru fiecare. Pîrcălabu închipuia fundul sacului.

Cînd ultimele pregătiri fură terminate, se puseră pe așteptat.

Între timp, începuse din nou să plouă. Oamenii, care erau dinainte uzi, începură să dîrdîie de frig. Parcă ar fi fost culcați nu pe un pămînt muiat de ploaie, ci pe niște blocuri de gheață.

Cu fiecare clipă care trecea, așteptarea devenea mai chinuitoare, părea că niciodată nu avea să se sfîrșească.

Pîrcălabu, culcat pe pîntece, își sufla în pumni ca să-și încălzească degetele. Deodată tresări. De undeva, nu-și putuse da seama din ce parte, auzi un zgomot. Își încordă auzul. Nu, nu se înșelase. Zgomotul se repetă. Niște pași clefăiau prin noroi.

Se tîrî pînă la cel mai apropiat om.

— Ai auzit?

— Da!

— Fiți gata. Nici o mișcare!

De fapt, recomandarea nu-și avea rostul. Oamenii își pregătiră armele și încremeniră locului, cu răsuflarea oprită.

Cîteva minute, liniștea birui din nou. Nu se auzea decît curgerea monotonă a ploii. Pe urmă, din nou se auziră pași. Ciudat însă! ... Se auzeau nu dinspre linia inamică, ci din spate. Pîrcălabu ascultă atent. Oare să se fi înșelat? Să-l fi mințit vîntul,

care începuse să sufle? Nu, nu era o părere! ... Pașii se auzeau în spate. Poate o patrulă inamică se strecurase pînă în linia românilor, înhățase vreun pîndar adormit în post și acum se întorcea cu prada? Greu de crezut. De altfel, în cazul acesta ar fi trebuit să audă zgomotul mai multor pași. Or, după cît își putea da seama, ceea ce auzea erau pașii unui singur om.

„Ei, drăcia dracului! își spuse — te pomenești că vreun nemernic încearcă să treacă la nemți".

Se tîrî de la om la om, cerîndu-le să-și schimbe locul. Acum, gura sacului era deschisă spre linia frontului ocupat de ei. Și din nou începu așteptarea. Fiecare clipă părea o veșnicie.

Pașii se auzeau din ce în ce mai aproape. Nu mai încăpea îndoială, aveau de-a face doar cu un singur om.

Cînd nu mai trebuia să facă decît vreo cîțiva pași ca să intre în sac, fugarul se opri, de parcă ar fi presimțit primejdia. Dar ezitarea nu dură mai mult de o clipă. Porni mai departe, hotărît. Cum intră în sac, soldatul Runcanu și încă un soldat îi săriră în spate, prăbușindu-l la pămînt. Silindu-se să-i astupe gura cu palma, Runcanu îi șopti:

— Nici o vorbă, că te înjunghii ca pe un porc.

Prinsul se săltă însă în coate, apucă revolverul pe care îl ținea ascuns sub veston și, îndreptîndu-i țeava spre propriul său piept, trase. Glonțul îi trecu prin spate, întîlni umărul lui Runcanu, îi zdrobi clavicula și se opri sub omoplat.

Zgomotul împușcăturii deșteptă din somn pe cel mai apropiat pîndar hitlerist care, cuprins de panică, își descărcă arma la întîmplare.

Pîrcălabu se tîrî lîngă Runcanu.

— Ești rănit, Ioane?

— Sînt, domn' sergent... M-a pălit în umăr.

— Bratosine, ia-l în spate pe Ion! Eu am să duc vînatul. Poate că nu-i mort. Înapoi, fiecare pe socoteala lui!

Mai tîrîndu-se, mai în salturi, pînă să se dezmeticească bine hitleriștii, se depărtaseră cu toții binișor.

Rachetele începură să brăzdeze cerul și hitleriștii se porniră să tragă furioși cu toate armele. Dar din cauza ploii și întunericului trăgeau la întîmplare, mult prea scurt.

Compania din care făcea parte grupa lui Pîrcălabu, ca să le susțină retragerea, deschise, la rîndul ei, focul cu mitraliere și puști mitraliere.

După un schimb de focuri, care nu dură mai mult de zece minute, armele automate conteniră și din nou nu se mai auzi decît ploaia care cădea, cădea inepuizabilă.

Unul cîte unul, oamenii din grupa lui Pîrcălabu începură să se adune. Cel din urmă sosi Pîrcălabu, tîrînd după sine pe cel pe care îl prinseseră.

— Cine lipsește? întrebă el, abia trăgîndu-și sufletul.

— Nici unul. Intrasem în grijă pentru matale, domn' sergent!

— E careva rănit?

— Numai Ion.

— Unde ești, Ioane?

— Aici, domn' sergent.

— Bratosine, dacă l-ai adus pînă aici, du-l și pînă la postul de prim-ajutor.

— Dar nu-i nevoie, domn' sergent, că pot și singur.

— Atunci du-te, ce mai stai? Doi oameni să-l ia pe ăsta și să vină după mine la domnul sublocotenent. Mi se pare că a murit, dar trebuie să vedem ce fel de vînat ne-a picat în leasă.

Doi soldați din grupă se grăbiră să execute ordinul.

Sublocotenentul Dumbravă, comandantul plutonului, le ieși în întîmpinare.

— Tu ești, Pîrcălabule?

— Eu, domnule sublocotenent.

— Te-ai întors cu ceva vînat?

— M-am întors. Numai că nu știu ce am vînat. Tare mi-e teamă că vînatul meu e pasăre românească.

— Tot ce se poate. Mai sînt păsări d-astea ticăloase, cărora le place să clocească în cuibar hitlerist. Lasă că vedem noi acuși, la lumină.

Intrară cu toții în bordei. Soldații întinseră cadavrul jos, apoi plecară. Sublocotenentul Dumbravă luă opaițul de pe buturugă, apropiind lumina de obrazul prinsului.

— E de-ai noștri! ... Ei, drăcie, Pîrcălabule, uite ce grad are: sergent t.r. De la ce unitate o fi secătura asta, că de la noi nu-i!

Privindu-l, la rîndul său, Pîrcălabu exclamă:

— Domnule sublocotenent, mutra asta mi-e cunoscută, dar să mă bată Dumnezeu dacă îmi amintesc unde am mai văzut-o.

— N-ați putut să-l prindeți viu? Cine l-a împușcat?

— Nu noi. S-a împușcat singur, cînd l-am prins.

— Mizerabilul a scăpat de plutonul de execuție ... Păcat!

Pîrcălabu, care nu-și dezlipise ochii de pe fața mortului, se plesni deodată cu palma peste frunte:

— Domnule sublocotenent, mi se pare că știu unde l-am mai văzut.

— Ei?

— La postul de comandă al diviziei. Știți că o vreme am fost agent de legătură.

— Ce spui, Pîrcălabule? Ești sigur?

— N-aș putea jura, dar cred că așa e...

— Atunci chestiunea e gravă de tot! Îți dai seama ce ar fi însemnat dacă banditul ăsta izbutea să ajungă la hitleriști?

— Ba bine că nu!

— Ia vezi, Pîrcălabule. Poate că, totuși, nu-i mort. Eu, între timp, anunț regimentul — și se repezi la aparat, învîrtind furios de manivelă: — Alo „Jijia"! Dă-mi repede „Putna"! Dar repede! Pe domnul colonel. Domnul colonel? Am onoarea! Sublocotenentul Dumbravă. Da, s-au întors oamenii. Tocmai aceasta voiam să vă raportez. N-au adus nici un prizonier. Au prins, în schimb, un sergent t.r. care voia să treacă la hitleriști. Ce declară? Nimic... pentru că, din păcate, e mort, domnule colonel! S-a împușcat atunci cînd a fost prins. Nu, nu l-am percheziționat încă. Abia l-au adus. Sergentul Pîrcălabu afirmă că l-a văzut la „Moldova", unde, crede, a fost furier. Da, domnule colonel. Îmi dau seama. Desigur. Îl trimit imediat. Am onoarea să vă salut!

Sublocotenentul Dumbravă trînti receptorul în furcă.

— Ce ți-am spus eu, Pîrcălabule? Chestiunea e gravă. Colonelului nici nu-i venea să creadă. Trebuie să-l ducem imediat la regiment. Trimite-mi

doi oameni cu o foaie de cort. Dar să nu uit: mi-a recomandat discreţie absolută. Secret militar.

Pîrcălabu ieşi să îndeplinească ordinul.

De mai bine de o oră, căpitanul Gheorghiu audia cifratorii. Căpitanul Smeu era şi el de faţă. El însă nu întreba, ci se mulţumea să asculte.

Şeful Biroului 2 nu găsise de cuviinţă să-i audieze pe fiecare separat, scontînd că, procedînd astfel, le dă posibilitatea să se completeze reciproc.

Deşi puţine, totuşi informaţiile pe care le căpătă întăriră convingerea căpitanului Gheorghiu că Barbu fusese, de fapt, agentul Abwehrului şi, în sinea sa, regreta că se lăsase influenţat de Ulea şi nu-l arestase din timp.

Ceva mai tîrziu, cînd îşi dădu seama că nu mai are ce să afle de la cifratori, se pregăti să-i concedieze:

— Smeule, dumneata ai de pus vreo întrebare?

— Nici una!

— Atunci, cred că băieţii se pot duce la culcare.

În clipa aceea sună telefonul. Căpitanul Gheorghiu ridică plictisit receptorul, dar, după primele cuvinte, sări ca ars de pe scaun.

— Eşti sigur? Extraordinar! Trimiteţi-l aici imediat pentru a fi identificat. Adică, nu. Aşteptaţi să vă trimit o maşină. Cine a comandat grupa? Sergentul Pîrcălabu? Voi propune domnului general să fie decorat. Da!... Da!... Am onoarea, domnule colonel.

Agăţă receptorul în furcă, apoi se adresă cifratorilor cu voce gravă:

— Domnilor, *acum* vă pot spune precis că temerea voastră în ceea ce priveşte soarta lui Barbu

este cu desăvîrșire nejustificată. Dispariția lui nu trebuie să vă neliniștească, ci să vă revolte. Aflați că Barbu, pe care voi îl plîngeați, este un trădător. Acum o oră s-a împușcat fiind prins pe cînd încerca să treacă în liniile hitleriste. Puteți pleca!

Vestea se răspîndi ca fulgerul. A doua zi vuia întreg comandamentul.

Generalul îi arătă de la început multă bunăvoință. Îl pofti să ia loc și îi vorbi cu ton prietenos:

— Ei, domnule Ulea, ai venit să-ți iei rămas bun de la mine?

— Domnule general, nu am venit să-mi iau rămas bun de la dumneavoastră, pentru că am de gînd să mai rămîn...

Generalul nu se aștepta la un asemenea răspuns, dar nu-și trădă surprinderea.

— Poți să rămîi. Mie, cel puțin, îmi face plăcere să te știu printre noi. De altfel, nu trebuie să fii necăjit. Fiecăruia i se întîmplă să dea cîteodată greș. Desigur, ar fi fost mai bine dacă am fi izbutit să-l capturăm viu pe nemernicul acela de Barbu. Sînt mulțumit că s-a terminat și așa. Sincer îți spun, acum răsuflu parcă mai liniștit.

— Vă mulțumesc, domnule general, pentru bunăvoința pe care mi-o arătați. V-aș ruga să uitați în ce împrejurări am venit aici și să mă considerați, pe viitor, ceea ce toată lumea crede despre mine că sînt: un simplu cifrator. Sper că domnul căpitan Smeu nu se va opune, pentru că, după cît îmi pot da seama, ca cifrator nu i-am dat niciodată motive să se plîngă de mine. De altfel, prin plecarea

mea, echipa de cifru ar rămîne numai în trei oameni, ceea ce este prea puțin. Bineînțeles, nu pretind nici un fel de favoare, înțelegînd să mă supun tuturor ordinelor și regulamentelor, la fel, ca orice ostaș.

— Ți-am spus că nu am nimic împotrivă. Dar, fără îndoială, nu ești de capul dumitale. De vreme ce ți-ai terminat aici misiunea pentru care ai fost trimis, crezi că ți se va da dezlegare să rămîi mai departe?

— Evident, va trebui să mă prezint pentru raport domnului comandant al Armatei. De aceea v-aș ruga să-mi acordați o permisie de cîteva zile.

— După cît se pare, ești sigur că vei căpăta aprobarea să rămîi.

— Foarte, foarte sigur nu sînt. Totuși...

— Atunci, dacă ții atît de mult să rămîi printre noi, îți urez să ai noroc!

— Și acum încă o rugăminte, domnule general. Ca permisia aceasta să nu dea de bănuit celor care nu știu în ce calitate am venit aici, vă rog să mă trimiteți în delegație la Armată.

— De acord! Voi ordona celor de la Biroul 1 să-ți facă formele.

— Vă mulțumesc, domnule general...

După plecarea lui Ulea, generalul își vorbi sieși, privind gînditor pe fereastră:

„De ce rămîne, nu știu... În orice caz, nu pentru că îl pasionează meseria de cifrator. Dar, indiferent de motivul adevărat, de un lucru sînt sigur: că mă simt mai liniștit de cînd știu că nu pleacă definitiv."

O SCRISOARE CARE SCHIMBĂ DATELE PROBLEMEI

Frontul se mișcase din nou. Trupele fasciste germane și maghiare fuseseră împinse mult înapoi, pe un front larg. În sectorul ocupat de trupele române, efortul principal fusese suportat de unitățile diviziei „Moldova". Acestea, susținute de aviație și artilerie străpunseseră dispozitivul de apărare al inamicului, instalat pe niște dealuri cu amplasamente fortificate.

Pentru eroismul, combativitatea și priceperea cu care știuse să fructifice succesul obținut încă în primele ore ale ofensivei, divizia „Moldova" fusese citată prin ordin de zi de către Comandamentul Frontului II Ucrainean și decorată.

O comportare cu totul excepțională dovediseră două batalioane ale regimentului „Putna". Acestea atacaseră cu furie, dăduseră peste cap un inamic mult superior numericește și, printr-o manevră abilă, izbutiseră să încercuiască două regimente hortiste, care se predaseră cu întregul lor stat-major.

Divizioanele de artilerie române se acoperiseră și ele de glorie, susținînd cu foc bine plasat înaintarea infanteriei și oprind, prin puternice baraje, contraatacurile desperate ale fasciștilor.

Generalul Popincariu, mîndru de înalta apreciere, convocă la postul său de comandă pe comandanții de unități să le comunice vestea, să-i felicite și să le ceară propuneri de decorare.

Întors din „permisie", Ulea găsi postul de comandă al diviziei cantonat într-un orășel, care suferise mult de pe urma bombardamentului artileriei.

Orășelul era plin de trupe: infanterie, artilerie, cavalerie, geniu. Tunurile și chesoanele, camioanele și căruțele, escadroanele de cavalerie și coloanele de infanteriști, venind sau ducîndu-se spre front, umpleau străzile, făcînd circulația aproape imposibilă. În toate casele erau cantonate trupe, și cei care soseau mai tîrziu cu greu puteau găsi un locușor unde să se poată odihni în popasul care nu dura mai mult de o zi sau o noapte.

Postul de comandă al diviziei se instalase într-o școală, o clădire cu etaj în care se înghesuiseră toate birourile și serviciile.

Cînd Ulea se înapoie din presupusa delegație, cifratorii îl primiră cu exclamații de bucurie.

— Haide, frate, bine că te-ai întors. În lipsa ta am avut de lucru, nu glumă. De trei nopți nu mai izbutim să dormim decît o oră, două, și acelea pe apucate.

De altfel, se cunoștea pe fețele lor că, în zilele cît el lipsise, nu huzuriseră de loc. Erau cu toții nerași, gălbejiți, cu ochii în fundul capului, roșii de oboseală și nesomn.

Căpitanul Smeu îl primi, de asemenea, cu prietenie, pentru a-i da să înțeleagă că cele întîmplate recent nu erau de natură să afecteze raporturile dintre ei.

— De bine ce-ai venit, treci la mașină și înlocuiește-l pe Pelinoiu — îi ceru căpitanul Smeu. Uite aici ce ne mai așteaptă. Băieții au muncit bine, dar n-am avut cu cine să-i schimb, așa că sînt oleacă obosiți.

Căpitanul Smeu fu chemat de general, și cifratorii rămaseră singuri.

— Ei, ce s-a mai întîmplat pe aici în lipsa mea? se interesă Ulea.

— Mai nimica! îi răspunse Pelinoiu. De altfel cine a mai avut timp să se intereseze de ce se mai întîmplă!... Am lucrat pe brînci! De aceea, noutăți doar în legătură cu Barbu ți-am putea da. Știi că s-au găsit asupra lui, ascunse în moletiere, o mie de mărci?

— S-au găsit la el o mie de mărci! repetă Ulea, privind gînditor pe fereastră.

— Da, măi, o mie de mărci!

Pelinoiu adăugă indignat:

— Dacă ajungea porcul la nemți, ar fi trebuit să punem pe foc toate codurile.

— Inclusiv mașina! completă Burlacu. Asta înseamnă că Pîrcălabu merită cu prisosință decorația!

— Cine-i Pîrcălabu? întrebă Ulea.

— Sergentul care l-a prins pe Barbu. Se pare că sergentul ăsta e dat dracului. Se aude că s-a mai învîrtit de o decorație cu ocazia ultimului atac. La un moment dat, compania lui a rămas fără ofițeri. Atunci a luat el comanda și a condus oamenii așa de bine, de parcă toată viața lui n-ar fi făcut altceva decît să comande companii.

Și Burlacu nu ar mai fi sfîrșit cu laudele la adresa lui Pîrcălabu, dacă nu și-ar fi dat seama că Ulea nu-l mai ascultă.

— Mi se pare că nu te prea interesează cele ce îți povestesc...

— Ba da! Mă gîndeam însă ce bine ar fi fost dacă Pîrcălabu ăsta al tău l-ar fi putut prinde pe Barbu viu.

A doua zi dimineaţă, Ulea fu oprit în poarta postului de comandă de un sergent artilerist.

— Domn' caporal, aicea e postul de comandă al diviziei?

— Aici!

— Thii, domnule, de cînd îl caut. Şi doar am trecut de cîteva ori prin faţa casei. În sfîrşit, bine că am nimerit. Matale lucrezi cumva aici?

— Da!

— Dar pe domn' elev Barbu îl ştii? Unde l-aş putea găsi?

Ulea răspunse cu aparentă indiferenţă:

— Îl cunosc! Dar ce treabă ai cu el?

— Păi să vezi... Eu abia am picat dintr-o permisie, din ţară. Cînd am plecat, domn' elev Barbu mi-a dat o scrisoare s-o duc la o adresă...

Ulea îl apucă de braţ, trăgîndu-l după sine:

— Hai cu mine la domnul elev Barbu.

Urcă scările la etaj, unde se afla Biroul 2, şi ceru să fie introdus la căpitanul Gheorghiu.

Acesta îl primi imediat:

— Te-ai întors? Îmi pare bine! De fapt, căpitanul Gheorghiu, bănuind că Ulea nu rămăsese doar de dragul meseriei de cifrator, era intrigat că se încăpăţîna să caute soluţia într-o problemă pe care el, prin sinuciderea lui Barbu, o considera definitiv rezolvată.

— Domnule căpitan, aşteaptă dincolo un sergent de la artilerie care s-a întors acum din ţară. A fost într-o permisie. Înainte de a pleca, Barbu l-a însărcinat să-i ducă o scrisoare. Deşi „cazul Barbu" e un fapt consumat, totuşi m-am gîndit că poate v-ar interesa să staţi de vorbă cu el.

Căpitanul Gheorghiu întrebă distrat:

— Crezi că ai putea afla de la el ceva care ne-ar interesa în mod deosebit?

— Eu așa nădăjduiesc, domnule căpitan.

— Atunci, adu-l aici!

— Îmi îngăduiți să asist și eu?

— De ce această întrebare? Bineînțeles că sînt de acord. Cheamă-l, te rog, pe artilerist.

Artileristul se așeză cu timiditate pe scaunul care i-l oferi Ulea. Îi era puțin frică. Se întreba, de ce îl adusese căprarul în fața unui căpitan, cînd el ceruse să-l vadă pe elevul Barbu Vasile? Lucru curat nu putea să fie... Își făgădui să fie prudent, deși nu se simțea vinovat cu nimic. Plecase în țară cu țidulă în regulă și se înapoiase la termen. Instinctiv își pipăi buzunarul în care păstra biletul de voie semnat de comandamentul regimentului.

— Vii din țară, sergent?

— Da, domnule căpitan! Am avut o permisie dată de domnul colonel. Să vă arăt biletul de voie semnat, în regulă, chiar de domnul colonel.

— Nu e nevoie. Cîte zile ți-a dat?

— Paisprezece zile, domnule căpitan, din care șase am făcut pe drum.

— Pe sergentul Barbu Vasile de unde îl cunoști?

— De aici, de la dumneavoastră. Să vedeți, pînă a nu pleca în permisie, am fost agent de legătură. Aduceam și luam corespondența. Așa că, tot venind în fiecare zi, am început să-i cunosc din vedere pe toți care lucrează aici, la dumneavoastră. Numai pe dumnealui nu l-am mai văzut pînă acum — arătă către Ulea. O fi, poate, mai nou. Și pe domnul elev Barbu mult timp l-am cunoscut numai din vedere. O dată era secretar de serviciu și m-a chemat la el să-mi dea un plic pentru domnul colonel. M-a

tratat cu o ţigară, fiindcă se întîmplase să nu am, şi m-a întrebat de unde sînt şi ce meserie am. Cînd a aflat că sînt din Bucureşti, i-a părut bine şi am stat mai mult de vorbă.

Cu vreo două zile înainte de a pleca în permisie, întîlnindu-l în curtea comandamentului, i-am spus că plec în ţară şi l-am întrebat dacă nu are de trimis vreo scrisoare la familie. Mi-a răspuns că ar vrea să trimită una soţiei, dar că nu are timp s-o scrie pe loc. I-am spus să nu-şi facă griji, pentru că şi a doua zi aveam să mai vin cu corespondenţa. Cînd a auzit, tare s-a mai bucurat. A doua zi, l-am găsit aşteptîndu-mă în camera curierilor, cu scrisoarea pregătită. Parcă îl aud şi acum: „Frate dragă, te rog mult, dacă n-o găseşti acasă pe nevastă-mea, fă-ţi timp să treci pe acolo în altă zi. Să nu laşi, în nici un caz, scrisoarea proprietăresei. Nu sîntem în relaţii bune şi mi-e teamă că n-are să i-o dea". „Lasă, domn' elev — i-am răspuns — nu e nevoie să mă rogi atîta. Poţi să fi sigur că scrisoarea va ajunge în mîna soţiei dumitale". El din nou a început să-mi mulţumească, să-mi spună că-i fac un mare serviciu. Vă spun drept, domnule căpitan, rar mi-a fost dat să întîlnesc un om mai simpatic decît domn' elev Barbu...

— Caută, te rog, să fii mai scurt — i-o reteză căpitanul Gheorghiu, privindu-l semnificativ pe Ulea. Ce-ai făcut cu scrisoarea? Ai dus-o?

— Bineînţeles, chiar în ziua cînd am ajuns. Am sunat şi a venit să-mi deschidă o doamnă cam trecută, care m-a luat cam de sus. I-am spus că viu de pe front cu o scrisoare. Cînd a auzit asta, doamna s-a îmblînzit ca prin minune. „Dragă domnule — mi-a zis ea — nu vei putea să-ţi îndeplineşti co-

misionul. Persoana pe care o cauți nu mai stă la mine". „Nu știți noua adresă?" am întrebat. „Îmi pare rău, dar nu-i cunosc noua adresă. Nu mi-a spus, și nici eu n-am întrebat-o".

Ce era să fac? Am plecat. Doamna m-a condus pînă la poartă. Acolo, numai ce-o văd că oftează și-mi spune: „Domnule soldat — se vede că habar nu avea de grade — vreau să-ți spun un secret. Dar să nu care cumva să-i spui domnului Barbu. Are el, acolo, și așa destule necazuri, ce să-l mai amărăști și dumneata cu asemenea vești... Află, domnule soldat, că nevastă-sa e o stricată. Ultimul cu care s-a încurcat e unul care învîrte nu știu ce afaceri pe picior. Cu ăsta probabil că e ceva mai serios. Mai zilele trecute a venit cu un camion, și-a încărcat lucrurile și a plecat. S-a mutat la el. Mi-a spus că va cere divorț. Nici chiria nu mi-a plătit-o. Dacă, ferească Dumnezeu, domnul Barbu nu se mai întoarce, rămîn cu chiria neplătită... Iaca, domnule soldat, cum sînt unele femei. Bărbații pe front și ele își fac aici de cap, fără rușine și fără frică de Dumnezeu. Mie îmi pare rău de el, fiindcă e un om tare de treabă".

— Da, da, tare de treabă! confirmă cu ironie căpitanul Gheorghiu.

— Nu-i așa, domn' căpitan? Asta zic și eu!

— Scrisoarea o ai la tine?

— O am. Unde îl pot găsi ca să i-o înapoiez?

— Dă-o încoace!

Privind înfricoșat, la căpitan, îngăimă:

— Domnule căpitan, eu am vrut să-l servesc... așa, ca între ostași. Dacă țineți să vă dau scrisoarea, eu v-o dau. N-aș vrea să credeți că eu...

— Nu cred nimic. Îţi cer să-mi predai scrisoarea pentru că sergentul Barbu a murit.

Sergentul întinse scrisoarea.

— A murit? Săracu' domn' elev! ... Cum asta? ...

Dar căpitanul i-o reteză:

— Poţi pleca, sergent! ...

Artileristul salută moale şi ieşi nedumerit şi îngrijorat.

— După cum vezi, am pierdut timpul zadarnic! conchise căpitanul Gheorghiu, cînd rămaseră numai ei doi. Dacă aş fi ştiut că e vorba doar de o banală dramă familială, te-aş fi lăsat pe dumneata să stai de vorbă cu el. Ia să vedem ce spune în scrisoare.

Deschise plicul, scoţînd dinăuntru mai multe foi de hîrtie scrise mărunt, pe ambele feţe.

— Vai de mine! ... Un întreg roman. Imposibil să pot rezista. Citeşte-o dumneata şi, dacă eventual găseşti ceva interesant, îmi spui şi mie.

— S-o citesc aici, sau pot s-o iau cu mine?

— Poţi s-o iei cu dumneata şi, dacă îţi va face plăcere, o vei putea păstra.

— Aş prefera s-o citesc aici. Ştiţi, noi, la Cifru, sîntem tare înghesuiţi. Dar numai dacă nu vă stingheresc.

— Nu mă stinghereşti de loc, fiindcă şi aşa eu tot trebuie să mă duc la şeful de stat-major.

Căpitanul Gheorghiu controlă mapa cu hîrtiile ce trebuiau semnate, apoi, înainte de a ieşi pe uşă, îi spuse:

— Dacă, din întîmplare, sună telefonul, să nu răspunzi. Am lăsat vorbă la centrală unde pot fi găsit.

Rămînînd singur, Ulea îşi aprinse o ţigară, apoi începu să citească scrisoarea.

„Dragă Raluca,

O întîmplare fericită face să-ți pot scrie pe altă cale decît prin poșta militară. Spun «împrejurare fericită» pentru că cele ce intenționez să-ți scriu în nici un caz nu ar putea ajunge sub ochii cenzorilor.

Veștile pe care le-am aflat în ultimul timp mă îngrijorează la culme. Nu e greu de bănuit la ce ne putem aștepta, și mai ales la ce mă pot aștepta. Știi că am motive temeinice să mă tem în legătură cu cele întîmplate la Iași.

M-am gîndit mult. Ce să fac? Să aștept cu mîinile încrucișate pînă voi fi prins? Singura mea scăpare este să trec dincolo, la nemți. Cînd lucrezi însă la postul de comandă al unei divizii, care se află, de obicei, la cel puțin zece kilometri înapoia frontului, și cînd nu știi, decît foarte aproximativ, cam ce linie urmează acesta — de cele mai multe ori nu știi nici atît — ar trebui să fii un mare naiv ca să nutrești speranța că vei putea ajunge dincolo fără să fii prins. Dar ce vrei! N-am de ales!

Evident, alta ar fi fost situația dacă nemții ne-ar fi obligat, măcar o singură dată, să ne retragem. M-aș fi ascuns și m-aș fi predat celei dintîi patrule trimisă în recunoaștere. Dar trupele germane se retrag continuu — constat cu durere lucrul acesta, dar și cu furie — și noi înaintăm mereu, mereu, fir-ar al dracului! În asemenea condiții, nu-mi rămîne decît o singură șansă: să ajung în linia întîi. De acolo, într-o noapte întunecoasă — pe aici nopțile sînt acum tare întunecoase — cu un pic de noroc, se poate ajunge pînă la liniile nemțești.

Acesta a fost motivul care m-a determinat să cer

căpitanului meu să mă trimită în linia întîi. A refuzat însă.

Refuzul căpitanului îmi pare de neînțeles. Simt că nu-i sînt de loc simpatic. O antipatie profundă. Nu și-o manifestă — are o atitudine neutrală față de mine — dar o simt. Eu tocmai pe această antipatie scontam, crezînd că va fi bucuros să se scape de mine. Curios! Deși nu-i sînt simpatic, totuși nu m-a lăsat să plec. De ce? Normal ar fi să cred că nu și-a dat asentimentul pur și simplu ca să nu-și descompleteze echipa de cifratori, abia de curînd completată. Simt, însă, că nu acesta este adevăratul motiv. E altceva, dar, ce anume, nu-mi pot da seama. Adesea, mi se pare că citesc în ochii săi o amenințare mută ... Atunci i-aș înfige mîna-n gît. Dar n-am încotro, trebuie să mă stăpînesc ... De unde înainte îmi era numai profund antipatic, astăzi îl urăsc. Dacă mi-ar sta în putință, l-aș ucide fără nici o remușcare, ca pe mulți alții de aici — în special pe ăștia de la «Cifru», care se bucură de prăbușirea Germaniei lui Hitler.

Draga mea, scrisoarea aceasta e ultima pe care o vei primi de la mine. De ce? Pentru că mi s-a ivit o șansă unică, într-un moment cînd mă aflam pradă celei mai cumplite deznădejdi. De data aceasta, cu puțin noroc, mă pot salva. Dacă aș crede în demoni, aș fi convins că însuși tartorul lor a intervenit să mă ajute.

Dar să-ți povestesc ce mi s-a întîmplat. Nu sînt mai mult de două zile de cînd cineva care lucrează tot aici, la postul de comandă al diviziei, s-a angajat cu mine într-o conversație destul de plictisitoare, pe probleme — închipuie-ți — de astronomie. Din vorbă în vorbă, ajungem să discutăm și

despre alte lucruri: despre război, despre perspectivele păcii, despre situaţia din ţară (am crezut că e comunist — şi atunci, bineînţeles, m-am pus în gardă), pentru ca, în cele din urmă, spre uluirea mea, interlocutorul meu să-mi relateze, cu lux de amănunte, cele petrecute la Iaşi. Apoi mi-a spus, cu un ton care nu suferea nici un fel de contrazicere, că, dacă vreau ca povestea să nu ajungă la urechile Biroului 2, trebuie să accept propunerea pe care urma să mi-o facă.

...Şi ce propunere crezi că mi-a făcut? Ca în ziua şi la ora pe care el o va hotărî, să trec la nemţi. Îţi dai seama cît de mult m-a bucurat. El îmi propunea ceea ce, de fapt, doream şi eu. Bineînţeles, m-am ferit să-mi manifest în vreum fel satisfacţia. I-am răspuns că, în principiu, sînt de acord, dar că şansele mi se par îndoielnice. M-a asigurat că reuşita e deplină, întrucît el cunoaşte un loc pe unde se poate trece absolut fără riscuri. Personal mă va conduce pînă în apropierea punctului de trecere şi, la timpul potrivit, îmi va da şi alte indicaţii, care îmi vor asigura succesul deplin.

L-am întrebat cînd va trebui să trec şi mi-a răspuns că peste cel mult patruzeci şi opt de ore, dar că s-ar putea şi mai devreme. Despărţindu-se apoi de mine, a ţinut să-mi atragă atenţia asupra consecinţelor neplăcute care mă aşteaptă în cazul cînd aş încerca să divulg cuiva înţelegerea stabilită între noi.

Fără îndoială, am căutat, pe cît mi-a stat în putinţă, să-l liniştesc. De altfel, cred că străduaniile mele au fost zadarnice, deoarece, cu toată recomandarea pe care mi-o făcuse, era convins că nu voi vorbi.

Așa că, draga mea, acuma sînt în așteptare. Cu toate asigurările liniștitoare pe care mi le-a făcut, știu că nu-i o încercare fără riscuri. Dar sînt hotărît. Am motive să cred că și el are tot interesul să ajung dincolo teafăr. De aceea, mă pot încrede că și în ceea ce îl privește va face tot posibilul ca tentativa să izbutească. E doar și pielea lui în joc!

Spune și tu: nu-i așa că această întîmplare înseamnă norocul meu? Unde mai pui satisfacția pe care o simt acum cînd știu că aici, sub nasul celor de la Biroul 2, un spion german își face mendrele! El se simte în deplină siguranță, pentru că nici dracu' nu l-ar putea bănui. De cîte ori îmi aduc aminte de acest lucru, îmi vine să izbucnesc în hohote de rîs. E amuzant — trebuie să recunoști și tu — să vezi cum un spion îi duce pe toți de nas, dîndu-se drept ceea ce nu este.

Acum, după ce cunoști toate amănuntele, înțelegi de ce ți-am scris mai sus că aceasta e ultima scrisoare pe care o vei primi de la mine. Dacă am șansa să ajung în Germania, sper că voi găsi un prilej ca să te vestesc unde mă aflu și unde mă poți găsi cînd te vei hotărî să fugi și tu din țară. Sînt convins că asemenea prilejuri există și, pentru cîtva timp, încă vor mai exista. De mai multe ori ni s-a întîmplat să întîlnim grupuri de refugiați, sau deportați, întorcîndu-se acasă.

Draga mea Raluca, sper să ne revedem, și cît de curînd. Sile".

Ulea sfîrșise de citit scrisoarea și acum se plimba prin biroul căpitanului Gheorghiu, de la un capăt la altul. Chipul său nu trăda nimic din simțămin-

tele care îl stăpîneau. Atît doar: trăsăturile îi erau parcă mai rigide, iar ochii îi luceau ceva mai tare decît de obicei. În el însă se zbuciumau sentimente contradictorii. Pe de o parte satisfacție, pe de alta — o sporită îngrijorare. Satisfacția că, totuși, nu se lăsase mistificat de aparențe, pe de alta, îngrijorare sporită pentru că își dădea seama, acum mai mult ca oricînd, că avea de luptat cu un dușman extrem de periculos.

Totuși, spre deosebire de căpitanul Gheorghiu, el nu căzuse în greșeala de a vedea în Barbu pe adevăratul agent al Abwehrului și nici nu crezuse că, o dată cu moartea acestuia, misiunea sa luase sfîrșit. Dimpotrivă, convins de contrariu, rămăsese să-l descopere și să-l aresteze. Dar ca să-i fi putut convinge și pe ceilalți, ar fi trebuit să aibă dovezi. Or, aceste dovezi îi lipsiseră.

Iată însă că acum exista una: scrisoarea lui Barbu. O dovadă pe care n-o putea contesta nici căpitanul Gheorghiu și nici căpitanul Smeu. Mai ales acesta din urmă, care se arătase atît de înverșunat atunci cînd se pusese problema arestării lui Barbu.

Din gîndurile acestea îl smulse căpitanul Gheorghiu, care intră pe ușă bine dispus:

— Ești încă aici? Uitasem de dumneata. Ai citit scrisoarea? Nimic interesant, nu-i așa?

— Am citit-o, domnule căpitan, și vă așteptam. Dimpotrivă, scrisoarea e foarte interesantă.

— Ce vorbești? Ei, povestește-mi!

— Aș prefera s-o citiți singur!

— Fugi de aici, frate! Imposibil! N-am timp pentru asta.

— Atunci citiți cel puțin pasajele subliniate. Le-am subliniat dinadins... Nu va dura mult. Cîteva minute de lectură... palpitantă.

— Ce vorbești? Lectură palpitantă? Încep să devin curios. Dă-mi, te rog, foile!

Ulea îi întinse scrisoarea și căpitanul Gheorghiu începu să caute pasajele subliniate. Pe măsură ce lectura îl absorbea pe căpitan, Ulea, care nu-l slăbea din ochi, putu urmări pe chipul lui stările sufletești prin care acesta trecea: atenție concentrată, uimire, indignare, neliniște... Cînd sfîrși de citit și ultimul cuvînt, fruntea încrețită de cute îl făcea să pară ceva mai bătrîn. Reluă lectura, de data asta nu numai a pasajelor subliniate, ci a scrisorii în întregime.

Ulea, mulțumit cu ceea ce descifrase pînă atunci pe chipul căpitanului Gheorghiu, se duse să privească pe fereastră. Pe stradă, îmbulzeala aproape dispăruse. Trupele se scurseseră spre front, chesoanele și tunurile, de asemenea. Mai treceau doar puține camioane și lungi coloane de căruțe încărcate cu muniție de artilerie. Conductorii îndemnau caii obosiți, suduindu-i de mama focului. Mergeau pe de lături, cu mîinile vîrîte în buzunarele mantalelor, cu codiriștea biciului subsuoară, cu bonetele trase pe frunte și cu cîte un chiștoc de țigară stins în colțul gurii. Mergeau domol, ca și caii, poate la fel de obosiți ca ei.

— Dii, bălane! Parascovenia ta, îl lași numai pe Roibu să tragă! Crezi că nu te-am simțit, mînca-te-ar lupii! Trage, mă, că acuși îți ard una cu codiriștea!

Cuvintele căpitanului Gheorghiu îl făcură să se întoarcă.

— Domnule Ulea, mă stăpînește un sentiment penibil, greu de explicat. Îmi pare sincer rău că, furat de aparențe, m-am înșelat asupra dumitale, subapreciindu-ți posibilitățile. Mă simt însă mai puțin prost știind că hotărîrea de a-l aresta pe Barbu nu a mai putut influența desfășurarea evenimentelor. La ora cînd noi încă discutam dacă trebuie, sau nu, să-l arestăm, mizerabilul de mult spălase putina. Îmi pun totuși întrebarea: de ce dumneata, dacă erai atît de sigur că Barbu nu este agentul Abwehrului nu te-ai opus categoric? Deși cu jumătate de gură, totuși ai consimțit și dumneata să fie arestat.

— Am consimțit! recunoscu Ulea, oftînd.

— Din felul cum ai oftat am înțeles: ai acceptat fiindcă noi ți-am forțat mîna.

— N-ați ghicit. Am fost de acord pentru că am socotit că, arestîndu-l pe Barbu, faceți jocul adevăratului vinovat. Cu alte cuvinte că, arestîndu-l, judecîndu-l și condamnîndu-l, adevăratul asasin al sublocotenentului Voineagu și al lui Mardare se va simți la adăpost și va acționa.

— Și la ce ți-ar fi folosit aceasta?

— Am nădăjduit că, simțindu-se în deplină siguranță, va acționa cu mai puțină prudență, dîndu-ne astfel posibilitatea să punem mîna pe el.

— Cu alte cuvinte — se grăbi căpitanul Gheorghiu să anticipeze concluziile — procedînd astfel, spionul intenționa să omoare două muște dintr-o singură lovitură: în primul rînd, își îndeplinea misiunea, trimițînd plocon spionajului german pe cineva familiarizat cu sistemele noastre de cifrare, iar în al doilea rînd, îndreptînd bănuielile asupra lui Barbu, își asigura libertatea de acțiune.

— Știu eu dacă agentul Abwehrului a dorit, într-adevăr, ca Barbu să ajungă dincolo viu și nevătămat!

Căpitanul Gheorghiu îl privi nedumerit.

— Crezi, într-adevăr, că...

— Gîndiți-vă puțin, domnule căpitan. Ce l-ar fi putut face pe agent să creadă că dispariția lui Barbu avea să fie interpretată de Biroul 2 ca o trecere la nemți? Știa, sau măcar bănuia că noi îl suspectăm pe Barbu? În nici un caz! Atunci, făcînd să dispară Barbu, putea el spera că noi vom da acestei dispariții o altă interpretare decît aceea că și el a avut soarta lui Voineagu și Mardare, cu singura deosebire că, de data asta, asasinul, din motive necunoscute, a făcut să dispară și cadavrul? Încercați să faceți abstracție de bănuiala noastră, în ceea ce-l privește pe Barbu. Într-o zi, constatăm că el a dispărut. Deci, încă un om de la Cifru care dispare, un om pe care îl considerăm absolut cinstit, asupra căruia nu planează nici un fel de bănuială. Aceasta, după împușcarea lui Voineagu, după înjunghierea lui Mardare. Am crede, oare, altceva decît că a avut și el soarta celorlalți doi? Am avea vreun motiv să-l bănuim că a fugit la nemți? Desigur că nu!

— Mda! Cam ai dreptate!...

— Nu știu — continuă Ulea — dacă dumneavoastră ați avut curiozitatea să studiați harta sectorului. Eu am avut-o și am constatat un lucru foarte interesant. Anume că sectorul ocupat de regimentul „Putna" era, la ora aceea, cel mai ușor de supravegheat. A te încumeta să treci pe acolo însemna să te hazardezi într-o aventură extrem de primejdioasă și cu șanse minime de reușită. De ce, dar, Barbu a încercat să treacă tocmai pe acolo pe

unde era cel mai greu de trecut? Dacă nu am ști precis că el a acționat după indicațiile date de agent, am putea presupune că, necunoscînd situația reală, a nimerit, din întîmplare, tocmai în sectorul cel mai dificil. Or, din scrisoare reiese clar că agentul i-a dat asigurări că îi va facilita fuga, indicîndu-i punctul de trecere cu cele mai puține riscuri. În realitate, lucrurile s-au întîmplat tocmai invers. Să credem oare că nici agentul hitlerist nu a cunoscut care-i situația în sector? Greu de presupus, dacă nu imposibil.

— De acord cu dumneata. Îmi pun, însă, întrebarea: nu s-a gîndit agentul că, în cazul cînd Barbu va fi prins, va vorbi?

— Domnule căpitan, nu mi-e de loc ușor să dau un răspuns. Se vede treaba că agentul și-a studiat bine omul. El a știut mai dinainte că tocmai lașitatea îl va împiedica pe Barbu să se lase prins viu. Dar să privim lucrurile și sub alt aspect. Dacă agentul ținea neapărat ca Barbu să ajungă dincolo viu și nevătămat, o altă cale oare nu avea? De ce Barbu a fost împins înainte și nu înapoi, într-un loc de unde un avion îl putea lua într-o noapte și trece dincolo? Sau, în definitiv, de ce era neapărat nevoie să fie trecut dincolo? Am fi naivi dacă am crede că în spatele nostru nu au rămas puncte de spionaj hitleriste sau hortiste. Barbu ar fi putut fi dus într-un asemenea loc, silit să arate tot ceea ce știe și apoi trimis, fără prea multe menajamente, pe lumea cealaltă. Iată dar că avem suficiente motive să credem că agentul Abwehrului, momindu-l pe Barbu, a urmărit nu să-l treacă dincolo, ci, dimpotrivă, să fie prins.

Căpitanul Gheorghiu rămase cîteva minute pe gînduri, apoi replică:

— Undeva, însă, raționamentul dumitale mi se pare viciat. Haide să recapitulăm cele ce cunoaștem pînă acum: primim informația — verificată ulterior — care ne semnalează existența unui agent al Abwehrului strecurat printre noi. Ce urmărește? Să descopere în ce constă modificarea adusă mașinii de cifrat. Și șansa îl favorizează. De la unul din cifratori, care are anumite păcate de ascuns, agentul are posibilitatea să-și îndeplinească misiunea fără a mai fi nevoie să-și riște pielea. Ce face atunci? Îi cere să treacă dincolo spre a da posibilitatea Abwehrului să pună mîna pe un om care îl poate informa nu numai în ceea ce privește modificarea adusă mașinii de cifrat, dar și cu privire la toate codurile de cifru pe care le folosesc marile unități.

Dumneata însă nu ești de acord cu punctul acesta de vedere și afirmi că agentul, momindu-l pe Barbu să treacă dincolo, dimpotrivă, a urmărit să fie prins de către ai noștri. Mi se pare că tocmai în aceasta constă viciul din raționamentul dumitale. Pentru că se nasc trei întrebări care infirmă concluzia la care ai ajuns. În primul rînd: cum de n-a încercat mai curînd să-l folosească pe Barbu, de vreme ce îl avea la mînă? În al doilea rînd: dacă agentul a sperat că Barbu va fi prins, de ce i-a mai dat mia de mărci? (Barbu doar acceptase fără să ceară vreun preț.) În al treilea rînd: de ce a fost sacrificat Barbu, știut fiind că viu le putea fi infinit mai de folos decît mort? Cu alte cuvinte, de ce au subordonat acestui scop secundar — lichidarea lui Barbu — scopul principal? Întrebarea aceasta mi se pare cea mai importantă!

— Am să încerc să vă răspund, domnule căpitan... În ceea ce privește prima întrebare, cred că agentul Abwehrului nu a cunoscut de la început pata neagră din trecutul lui Barbu. Amintiți-vă de dispariția și apariția fotografiilor de pe livrete. E drept, noi nu știm dacă a dispărut și fotografia lui Barbu, dar putem presupune. Putem presupune că fotografia lui Barbu a ajuns unde trebuia să ajungă, că s-a cercetat și că s-a descoperit ceea ce el ținea să rămînă ascuns pentru toată lumea. Odată în posesiunea acestei informații, agentul a știut că Barbu va fi nevoit să joace așa cum îi va cînta el.

La cea de-a doua întrebare, răspunsul mi se pare destul de simplu. Dîndu-i lui Barbu o mie de mărci — mărci nu de ocupație, ci cu circulație în Germania — a urmărit un dublu scop. În primul rînd, unul psihologic. Adică a vrut să-l convingă pe Barbu că trecerea pînă în liniile hitleriste este sigură, mia de mărci urmînd să-i fie de folos cînd va ajunge în Germania. Cu alte cuvinte, agentul și-a propus să ridice moralul secăturii de Barbu. În al doilea rînd, scontînd că Barbu va fi prins, agentul a urmărit compromiterea acestuia și derutarea anchetatorilor.

Ultima este, într-adevăr, cea mai importantă. Răspunsul nu-i de loc ușor. Eu cred următorul lucru: ori agentul cunoaște acum în ce constă modificarea adusă mașinii de cifrat — deci Barbu a putut fi sacrificat, scopul fiind atins — ori, din motive care deocamdată ne scapă, Barbu a trebuit să fie neapărat sacrificat.

— Dacă presupunerea dumitale, domnule Ulea, este adevărată, cu alte cuvinte, dacă agentul cunoaște acum în ce constă modificarea adusă mașinii

de cifrat, înseamnă că Abwehrul poate descifra toate radiogramele noastre.

— Fără îndoială. Numai că aceasta este o presupunere, care, pentru a şti în ce măsură corespunde realităţii, va trebui verificată.

— Adică?

— Va trebui, folosind la maximum sistemul de cifrare cu maşina, să transmitem nişte radiograme cu un conţinut fals. Spre exemplu, că pregătim o ofensivă de mare amploare. Dacă ei vor putea descifra radiogramele noastre, este imposibil să nu ia contramăsuri. Iar dacă nu, înseamnă că temerea mea din fericire nu este justificată.

— Va să zică va trebui s-o luăm de la capăt.

— Chiar de la capăt, nu. Mai precis, va trebui să reluăm cercetările de unde le-am abandonat. De altfel, din scrisoarea lui Barbu se desprinde o indicaţie deosebit de interesantă. Aceea că pe agentul Abwehrului nici dracu' nu l-ar putea bănui.

— Nici dracu' nu l-ar putea bănui, şi totuşi noi va trebui să-i dăm de urmă. Dar pentru ce nu-l poate nici dracu' bănui? Pentru că prin gradul şi poziţia lui este deasupra oricărei bănuieli? Sau, nici dracu' nu-l poate bănui pentru că e un personaj lipsit de importanţă, vreun „trupete" oarecare?

— În primul caz — preciză Ulea — înseamnă că sînt susceptibili de a fi bănuiţi domnul căpitan Smeu, dumneavoastră, şeful de stat-major şi, în general, toţi ofiţerii postului de comandă. În al doilea caz, toţi subofiţerii şi trupa, inclusiv ordonanţele şi plantoanele. Cu alte cuvinte, întreg efectivul postului de comandă al diviziei. Dacă ne-am lua după această indicaţie, înseamnă să căutăm acul în carul cu fîn. Nu-i aşa?

— Și totuși, aceasta e singura indicație pe care o avem.

— Domnule căpitan, aș vrea să vă fac o rugăminte! vorbi într-un tîrziu Ulea. Aș dori ca de existența scrisorii lui Barbu, în afară de mine, dumneavoastră și domnul general, nimeni altul să nu mai afle. Atîta vreme cît nu am izbutit să circumscriem bănuiala la un număr limitat de persoane, înseamnă că, de fapt, toată lumea e suspectă. Aceasta pe de o parte. Pe de alta, dacă, într-adevăr, așa cum presupun, agentul Abwehrului l-a sacrificat pe Barbu pentru a ne duce de nas, e mai bine să-l lăsăm să se legene în această iluzie.

— Nici șeful de stat-major să nu afle?

— Nici!

— Lui Smeu tot nu-i spunem nimic?

— Nu. Dacă șeful de stat-major nu trebuie să afle, cu atît mai puțin domnul căpitan Smeu. Indiferent de ce crede despre rămînerea mea aici, față de el voi continua să mă comport doar ca un simplu cifrator.

— Bine, domnule, dacă ții neapărat... În ceea ce privește pe șeful de stat-major, rămîne de văzut dacă generalul va fi de acord.

— Mai este ceva, domnule căpitan...

— Poftim! Te ascult...

— Vă rog să-i reamintiți domnului general că a făgăduit să-mi redea gradul de căprar.

— Bine, am să-i reamintesc. Dar, spune-mi, de ce ții neapărat să-ți recapeți gradul? Urmărești ceva prin asta?

— Nimic deosebit. Dar e bine să se știe că sînt un cifrator model, care, pe deasupra, a dat dovadă de curaj și inițiativă.

— Nu-mi pot da seama ce anume urmărești, dar întrucît e o problemă de viitor, nu țin în mod deosebit să aflu. Acuma dau fuga la domnul general să-l informez, și să vedem ce hotărăște.

— Îmi permiteți să plec eu mai întîi.

Din prag se întoarse și adăugă:

— Încă o dată, domnule căpitan, vă rog să nu uitați să-i amintiți de gradul meu de căprar.

STICLUȚA CU VALERIANĂ

A doua zi, dimineața, în biroul generalului Popincariu, avea loc următoarea discuție între acesta și căpitanul Smeu:

— Stai jos, Smeule! Ei, ce mai e pe la voi, la Cifru? Cum merg lucrurile?

— Domnule general, ca de obicei. E prost că am rămas numai în patru oameni, și cînd e mult de lucru, nu pot lucra decît cu o singură echipă. În ultimele zile, băieții s-au cam istovit, mai ales că a lipsit și Ulea. De cînd s-a reîntors — de ce s-o mai fi întors! — am cel puțin un om rezervă. Va trebui, în orice caz, domnule general, să-mi completez cea de-a doua echipă.

— Să nu-mi ceri oameni de la unități, că nu-ți dau. Cere de la P.S.

— Dar pînă să se miște cei de la P.S. se termină războiul, domnule general!

— N-am ce să-ți fac, Smeule. De la unități nu pot scoate un om. Fii mulțumit că s-a terminat cu bine povestea aceea. Dacă ar fi ajuns nemernicul

ăla de Barbu dincolo, ar fi fost rău de tot. Îți dai seama ce perturbare...

— Toate codurile ar fi devenit inutilizabile.

— Ei, dar nu pentru asta te-am chemat. Uite, am aici un plic strict-secret, care trebuie predat în mîna domnului general Voinescu. Plicul nu-l pot încredința decît unui ofițer de nădejde. M-am gîndit la dumneata.

— Domnule general, vă mulțumesc pentru încredere.

— Nu-i nevoie să-mi mulțumești. Eu îmi cunosc bine ofițerii.

Căpitanul Smeu se înclină, fără să răspundă. Lauda generalului îl măgulea.

— Va să zică așa — reluă generalul — te duci la „Pajura" și predai plicul în mîna domnului general Voinescu. Răspuns să nu aștepți, pentru că e fără răspuns. Cere o mașină, și în două ore ești înapoi. Poftim plicul.

Și îi întinse un plic mare, cu mai multe sigilii pe el.

În timp ce în biroul generalului avea loc discuția de mai sus, în biroul căpitanului Gheorghiu, comandantul Cartierului, căpitanul Medrea, asculta posomorît ceea ce-i spunea căpitanul Gheorghiu:

— Dragă Medrea, domnul general e foarte nemulțumit de felul cum îți stăpînești oamenii. Pur și simplu îi lași să-și facă de cap. Ai o armată întreagă de ordonanțe, plantoane, popotari, conductori și nu mai știu eu ce, care toată ziua nu fac nimic. Deși domnul general a ordonat ca în fiecare zi să-i aduni și să faci cu ei două-trei ore de instrucție, dumneata îi lași de capul lor.

Căpitanul Medrea își plesni bonetul de carîmbul cizmei și replică:

— Cu cine să fac instrucție, dragă Gheorghiule? Cu furierii?

— Lasă-i pe furieri. Ăștia au destul de lucru la birou. Știi bine că nici unul nu se culcă înainte de miezul nopții.

— Atunci cu ordonanțele? Cu plantoanele?

— Cu ei.

— Păi cînd încerc să-i scot la instrucție nu primesc eu telefoane tot de la voi? Parcă tu nu faci la fel? Și dacă pe al tău nu-l pot scoate, pe al lui Smeu nu, pe al lui Bratoloveanu nu, atunci cu cine să fac instrucție? Cu tata și cu mama din groapă? Să fim serioși! Dacă domnul general vrea să-i scot la instrucție, să vă interzică vouă de a vă mai opri, sub diferite pretexte, ordonanțele și plantoanele. Vă menajați cu toții oamenii, ca și cînd, dacă ar ieși la instrucție o oră-două pe zi, ar plesni fierea în ei.

— Dragă Medrea, eu nu zic că nu ai dreptate. De azi înainte s-a terminat. Îi scoți pe toți la instrucție, fără excepție. Cine intervine, ține-te tare: ordin de la general. Du-te la Cartier și trimite pe Dorobăț să-ți scoată oamenii. Cînd i-ai strîns pe toți, mă anunți și pe mine. Trebuie să-i raportez generalului că ordinul a fost executat.

Căpitanul Medrea plecă bombănind.

...Și în timp ce căpitanul Smeu gonea într-o mașină militară spre postul de comandă al Armatei, în timp ce ordonanțele, plantoanele și popotarii treceau în coloană de marș prin fața postului de comandă, îndreptîndu-se către o toloacă de la marginea orășelului, Ulea se strecura nestingherit în cantonamentul căpitanului Smeu.

Nici căpitanul Smeu, care gonea în mașină, în drum spre postul de comandă al „Pajurei", și nici ordonanțele și popotarii care se pregăteau să execute mișcări de agerime și mînuiri de armă nu aveau de unde să știe că, și într-un caz, și în celălalt, ideea fusese a lui Ulea, care își pusese în gînd să arunce o privire prin locuința căpitanului Smeu fără teama că ar putea fi surprins de ordonanță.

Mai multe fuseseră motivele care îl hotărîseră pentru această treabă. În primul rînd, i se părea curioasă — acum, cînd cunoștea adevărul în legătură cu Barbu — vehemența cu care căpitanul îl acuzase pe acesta. Și apoi, modul în care o făcuse prea semăna a punere în scenă. Așa, de pildă, bilețelul pe care îl strecurase generalului tocmai în clipa cînd acesta își exprima nemulțumirea că inamicul a putut fi atît de bine informat, fără ca serviciile noastre de contrainformații să prindă de veste. Și ce spunea în bilețel? Că el — Smeu — cunoaște pe acela care informase Abwehrul. Numai că, în loc să-i divulge imediat numele, cerea generalului să-i convoace pe toți într-o conferință. Ei bine, tocmai această conferință o considera o adevărată punere în scenă. Cînd i-a văzut pe toți strînși în cabinetul generalului, a făcut să explodeze bomba: Barbu este vinovatul! Dovada? Păi nu s-a eschivat Barbu să plece cu eșalonul înaintat, pretextînd o gripă imaginară, tocmai pentru că știa ce i se pregătea generalului și celorlalți care îl însoțeau? Nici generalul și nici căpitanul Gheorghiu nu și-au dat seama că ar fi fost imposibil ca un agent care se găsea înapoi, la comandament, să afle și să transmită în liniile hitleriste, într-un interval de timp atît de scurt, locul exact unde avea să fie fixat pos-

tul de comandă provizoriu, cînd acest lucru nici generalul nu-l știuse, înainte de a ajunge în sat. Ulterior, Ulea aflase că abia tîrziu, în cursul nopții, căsuța din livadă fusese aleasă ca post de comandă provizoriu pentru general.

Ulea se întrebă dacă nu cumva căpitanul Smeu, acuzîndu-l pe Barbu, nu scontase și pe altceva decît numai pe argumente. Cu alte cuvinte, dacă nu scontase că, în timp ce el va perora împotriva lui Barbu, se va descoperi că acesta dispăruse. Și dacă, într-adevăr, nu greșea, dacă, într-adevăr, căpitanul Smeu scontase pe acest lucru, calculul lui nu fusese de loc greșit, pentru că vestea adusă de căpitanul Gheorghiu că dispăruse tocmai cel învinuit, constituise lovitura de teatru, care avu darul să risipească îndoielile celorlalți în legătură cu vinovăția lui Barbu.

Dar a presupune acest lucru, însemna a-l bănui pe căpitanul Smeu. Motive obiective nu avea. Doar vehemența cu care îl acuzase pe Barbu fusese nefirească și nu se justifica decît numai dacă Smeu știuse mai dinainte că, la ora cînd el pleda pentru arestarea lui Barbu, acesta dispăruse.

Dar aceasta nu era decît o simplă presupunere. În nici un caz ea singură nu putea constitui un motiv de serioasă suspiciune. Dar oare altele nu existau? Așa, spre pildă, oare primise, într-adevăr, căpitanul Smeu vizita musafirului de la miezul nopții? Pe urmă mai erau unele nedumeriri în legătură cu Neculai, ordonanța căpitanului. Oare nu Neculai fusese acela care descoperise cadavrul șoferului Pantelimon? Neculai era un prostănac, după părerea unanimă, iar căpitanul Smeu garantase pentru el. Dar acum, cînd existau unele suspiciuni cu pri-

vire la căpitan, și garanțiile date de acesta cu privire la ordonanța sa puteau fi puse sub semnul întrebării.

Bineînțeles, toate aceste suspiciuni — fiindcă în ultimă instanță aceasta erau — nu mergeau pînă acolo încît să identifice pe căpitanul Smeu cu agentul Abwehrului. Totuși, întrucît ele existau, trebuiau verificate, mai ales acum, după ce luase cunoștință de conținutul scrisorii lui Barbu. Oare nu scria Barbu, referindu-se la agentul Abwehrului, că nici dracu' nu l-ar putea bănui? Cine l-ar putea bănui pe căpitanul Smeu? Sau pe ordonanța sa, Neculai, pe care toată lumea îl compătimea pentru nătîngia lui?

În ultimă instanță, tocmai scrisoarea lui Barbu îi stîrnise curiozitatea să cunoască mai de aproape locuința căpitanului Smeu.

Căpitanul Smeu ar fi putut fi invidiat de mulți dintre ofițerii postului de comandă pentru cantonamentul pe care izbutise să pună mîna. O cameră spațioasă, mobilată cu gust și cu un prea frumos covor persan pe jos. Două ferestre mari dădeau spre stradă.

În cameră stăpîneau o ordine și o curățenie desăvîrșite. Pe lavoar — savoniera, periuța de dinți într-un pahar, pămătuful, mașina de ras, toate aliniate perfect, ca niște soldați gata să primească inspecția comandantului de grupă.

Lîngă perete, în imediata apropiere a patului — lada de campanie a căpitanului Smeu. Conținutul lăzii interesîndu-l în mod deosebit, venise pregătit ca s-o poată descuia. Nu fu, însă, nevoie să facă uz de șperaclu, deoarece cheia se afla în broască.

În ladă, aceeași ordine desăvîrșită. Albituri, ciorapi, batiste, flanele de corp. Într-o despărțitură, fotografia înrămată a unei femei foarte frumoase — fără îndoială soția căpitanului. Un teanc de scrisori, toate scrise de aceeași mînă. Le parcurse pe cele mai multe în fugă. Conținutul, cu mici variații, era aproape identic. Vești banale despre sănătatea rudelor, anunțuri telegrafice despre nașteri, căsătorii și decese întîmplate în familiile cunoștințelor, lamentări interminabile privind greutățile de aprovizionare. Toate se încheiau cu invariabilele cuvinte: „Te îmbrățișez și aștept cu nerăbdare să te întorci".

În aceeași despărțitură mai găsi un foarfece, două mosorele cu ață, o testea cu ace, cîteva țigarete încă neîntrebuințate, o cutiuță cu nasturi, cîteva antinevralgice și o sticluță de culoare închisă, pe care scria „valeriană". Sticluța era plină numai pe jumătate.

„Uite, căpitanul e bolnav de inimă și se ascunde de noi!"

Puse apoi toate lucrurile la loc, în aceeași ordine, și închise capacul. Se ridică apoi, privind împrejur descumpănit.

„Mi se pare că-mi pierd timpul zadarnic" — își spuse, apropiindu-se de dulapul mare, cu trei despărțituri. Îl deschise. Rafturile erau toate goale. Fără îndoială, gazda, cedînd camera, avusese grijă să golească de rufărie dulapul. În despărțitura pentru haine, atîrna uniforma de schimb a căpitanului. Cercetă buzunarele, pipăi căptușeala. Trudă zadarnică.

În stînga mai era o ușă. Ascultă atent, dar nici un zgomot nu-i parveni de dincolo. Apăsă ușurel pe clanță. O încăpere mică, un fel de antreiaș. Într-un

colț, o saltea făcută sul și peste ea o raniță. În antreiașul acela dormea, fără îndoială, ordonanța.

Calabalîcul lui Neculai fu de asemenea cercetat, dar cu același rezultat negativ.

Închise la loc ușa, mai aruncă o privire jur împrejur, spre a verifica dacă nu a rămas ceva necercetat, apoi se strecură în stradă, tot așa pe nesimțite cum venise.

Deși nu-și făcuse prea multe iluzii, totuși rezultatul negativ al percheziției îl dezamăgi.

Cîteva ore mai tîrziu, Ulea se întîlni pe stradă cu căpitanul Smeu, care se întorcea de la Armată. Acesta îl opri, îl întrebă de una, de alta și îi ceru să-l conducă pînă la cantonament.

Căpitanul Smeu era foarte bine dispus, fiind încă sub impresia măgulitoarelor aprecieri făcute de general. De aceea, avea chef de vorbă. Îi povesti unele impresii din scurta călătorie pe care o făcuse pînă la postul de comandă al „Pajurei" și îl puse la curent cu situația de pe celelalte fronturi.

Ulea, ascultîndu-l distrat, își aminti brusc de sticluța cu valeriană și din nou se miră că niciodată nu-l auzise pe căpitan plîngîndu-se că ar suferi de inimă. Și aceasta i se părea cu atît mai ciudat, cu cît toată lumea știa cît de grijuliu era căpitanul cu propria sa sănătate.

Manevrînd discuția, Ulea aduse vorba despre boli și începu să se plîngă că îl supără inima.

— Ascultă, dragă! Nu te juca cu inima. Du-te să te vadă Stătescu — îl sfătui căpitanul Smeu. Dacă vrei, vorbesc eu cu el, să te consulte mai serios.

— V-aș ruga, domnule căpitan. Dumneavoastră cum stați cu inima?

— Eu? Slavă Domnului! Pînă acum bine. Nu m-a

supărat niciodată. Cred că am o inimă sănătoasă. Cel puțin așa știam pînă anul trecut.

— Sînteți un om fericit, domnule căpitan. De altfel, pînă acum vreo doi ani și inima mea a fost sănătoasă. Dacă ar fi să dau crezare medicilor pe care i-am consultat, se pare că nu am ceva grav. Mi s-a spus să iau, atunci cînd începe să mă supere, cîteva picături de valeriană. Cînd am venit din țară, fiindcă mă simțeam mai bine, am neglijat pur și simplu să-mi procur medicamentul. Așa e omul: cînd se simte mai bine, uită de prescripțiile medicului. Oare la serviciul sanitar or fi avînd valeriană?

— Eu cred că da!... În orice caz, Stătescu ar putea să-ți procure. Am să vorbesc neapărat cu el.

Și fiindcă ajunseseră la cantonamentul căpitanului, se despărțiră.

Ulea plecă să hoinărească puțin prin oraș.

„Probabil că în sticluță fusese cîndva valeriană, iar acum căpitanul Smeu o fi păstrînd vreun alt medicament" — își spuse, privind distrat puținii trecători pe care îi întîlnea.

Explicația îl mulțumi și pînă seara nu se mai gîndi de loc la sticluța cu valeriană.

A doua zi dimineața, însă, sticluța cu valeriană începu din nou să-l preocupe.

„Mi se pare că dau importanță unui lucru cu totul lipsit de semnificație" — își spuse.

Totuși, cîteva ore mai tîrziu, în timp ce căpitanul Smeu lucra la birou, iar Neculai, ordonanța, executa mînuiri de armă pe toloaca de la marginea orășelului, Ulea se strecură din nou în cantonamentul căpitanului Smeu. Nu stătu acolo decît foarte puțin, atît cît îi trebui ca să deșerte în fla-

conașul cu care venise cîteva picături din conținutul sticluței cu valeriană.

Părăsind cantonamentul, tot așa pe nesimțite cum venise, se duse să-l caute pe căpitanul Gheorghiu.

— Domnule căpitan, cum am putea afla ce anume medicament conține sticluța aceasta? întrebă, întrînd la șeful Biroului 2.

— Aici, la noi, nu avem nici o posibilitate. Cred însă că la „Pajura" s-ar putea. Eu tot trebuie să plec acolo încă în cursul acestei dimineți, așa că lasă-mi mie sticluța și am să cer să fie dată la analiză. Deseară, cînd mă reîntorc, ai să cunoști rezultatul. De unde ai sticluța?

— Deocamdată nu vă pot spune nimic.

Căpitanul Gheorghiu se întoarse de la „Pajura" seara tîrziu. Ulea îi pîndea întoarcerea, plimbîndu-se prin fața postului de comandă.

Dînd cu ochii de el, căpitanul Gheorghiu îi spuse:

— Vino pînă la mine. Am rezultatul.

— Vin în cinci minute.

Îl lăsă pe căpitan să urce, apoi îl urmă.

— Domnule Ulea — îi spuse căpitanul Gheorghiu, luîndu-l în primire din prag — țin să te felicit. Sînt convins că ești pe drumul cel bun. Știi ce conține sticluța dumitale?

— Aștept să mi-o spuneți.

— O soluție care se folosește la developarea microfotografiilor.

Ulea fluieră încetișor:

— Zău că nu mă așteptam!

— Spune-mi, acum, unde ai găsit-o?

— Înainte de a vă răspunde, vă rog citiți hîrtia aceasta.

Scoase din buzunarul vestonului o foaie de hîrtie, o despături și o întinse căpitanului.

Primul lucru pe care îl făcu șeful Biroului 2 fu să se uite la semnătură. Hîrtia purta semnătura generalului Voinescu, comandantul „Pajurei". Cuprinsul era, de altfel, destul de scurt. Generalul împuternicea pe Ulea Mihai ca, în îndeplinirea misiunii sale, să aibă completa libertate de acțiune, nefiind subordonat decît comandantului „Pajurei". De asemenea, ordona Biroului 2 al diviziei „Moldova" să-i acorde tot sprijinul.

— Vă rog să nu mi-o luați în nume de rău, explică Ulea. Am ținut să mă asigur că nu mi se va forța mîna, așa cum s-a mai întîmplat, cînd a triumfat punctul de vedere al căpitanului Smeu, care — făcînd abstracție de unele considerente, pe care le veți cunoaște imediat — după părerea mea și-a depășit atribuțiile.

Căpitanul Gheorghiu împături hîrtia și i-o restitui fără nici un cuvînt.

— Cred că e mai bine să fie păstrată în lada dumneavoastră de fier, domnule căpitan. Cu toate că știu să-mi păzesc buzunarele, totuși s-ar putea întîmpla să mă găsesc într-o zi în situația de a regreta că port la mine o asemenea hîrtie.

— Bine, atunci am s-o păstrez... Și sticluța? Unde ai găsit-o?

— În lada de campanie a domnului căpitan Smeu.

Căpitanul Gheorghiu îl privi stupefiat.

— În lada de campanie a căpitanului Smeu! repetă el mașinal. Ce-i trebuie lui Smeu soluția asta de developat microfotografii?

— Asta urmează s-o aflăm, bineînțeles. Mîine am să-i percheziționez din nou locuința, de data asta

cu mai multă grijă. Poate că voi descoperi la ce îi folosește soluția de developat. V-aș ruga să vă îngrijiți ca și mîine căpitanul Smeu să primească o însărcinare în afara orașului.

*

A doua zi Ulea se strecură din nou în locuința căpitanului Smeu. De data aceasta, procedă mult mai organizat. Despărți încăperea prin linii imaginare în patru compartimente și începu să cerceteze atent fiecare din ele. Pereții, parchetul, tablourile, oglinda, încheieturile mobilelor, salteaua, pernele etc. Pe scurt, tot ceea ce ar fi putut constitui o ascunzătoare fu cercetat cu mare atenție. În cele din urmă, veni din nou rîndul lăzii de campanie. Ciocăni fundul lăzii, pentru a se convinge dacă nu cumva e dublu, albiturile fură despăturite și cercetate pe la încheieturi și tivuri, antinevralgicele fură desfăcute din ambalajul lor. Pînă și conținutul unui borcănaș cu pomadă fu răscolit cu lama unui briceag. Toate strădaniile se dovediră însă infructuoase.

Nu-i mai rămăsese decît să ia din nou în mînă scrisorile. Și iată, în timp ce le număra ca să se convingă dacă sînt toate, observă un lucru care îi scăpase cu ocazia primei percheziții: de pe trei plicuri timbrele lipseau.

Una din metodele folosite de agenți pentru transmiterea informațiilor o constituiau și timbrele poștale. Anumite mesaje se microfotografiau pe spatele timbrelor lipite pe scrisori, al căror conținut era cu desăvîrșire inofensiv, și scrisoarea timbrată astfel ajungea la destinație, pentru că era imposibil să fie

controlate zilnic timbrele de la zecile de mii de scrisori.

Şi întrucît nu găsi altceva care să explice la ce îi folosea căpitanului Smeu soluţia de developat, Ulea înclină să accepte ipoteza timbrelor.

Cercetînd ştampila poştei, constată că toate cele trei scrisori purtau o dată foarte veche, încă de pe vremea cînd divizia se afla angajată în lupte pentru eliberarea Ardealului: un plic purta data de 31 august, iar celelalte două — 15 şi, respectiv, 30 septembrie. Pe toate celelalte timbrele erau intacte şi, pe cît se părea, niciodată nu fuseseră dezlipite de pe locul lor.

Ulea rămase pe gînduri. Ce semnificaţie putea avea faptul că timbrele lipseau numai de pe primele trei plicuri? Foarte probabil că, atîta timp cît divizia luptase în Ardeal, căpitanul Smeu primise ordine de la vreun grup de spionaj aflat în ţară. Ulterior, cînd frontul s-a îndepărtat, şi mai ales după trecerea Tisei, primise, şi fără îndoială continua să mai primească, ordinele din altă parte, probabil de la Abwehr. Pe ce cale însă? Ce procedeu de comunicare folosea acum serviciul de informaţii al armatei hitleriste?

„Degeaba îmi sparg capul! îşi spuse, punînd plicurile la locul lor. Deocamdată mă declar mulţumit cu cele ce-am aflat“ — şi încuind lada de campanie, plecă să-l caute pe căpitanul Gheorghiu.

În apropierea postului de comandă îl ajunse din urmă adjutantul Dorobăţ.

— Veneam să te caut ca să-ţi dau o veste bună! i se adresă acesta, cu obişnuita-i politeţe.

— Ce fel de veste, domnule adjutant? întrebă Ulea, de loc curios, preocupat de cele ce descoperise.

— Mi-a sosit mai adineauri la Cartier un ordin de zi semnat de domnul general-comandant, prin care îți recapeți gradul. Felicitările mele! Și adjutantul Dorobăț se grăbi să-și scoată mănușa pentru a-i strînge mîna.

— Mulțumesc, domnule adjutant!

Apăsă pe cuvîntul adjutant, pentru că știa că nimic nu-l indispunea mai mult pe Dorobăț decît atunci cînd i se spunea „domn' major".

Mai schimbară cîteva banalități, apoi se despărțiră.

Ulea îl urmări atent cu privirea. Îl văzu depărtîndu-se cu mersul său sigur și impunător, elegant în uniforma strînsă pe corp, cu cizme ofițerești în picioare și, ca de obicei, cu mănuși din piele fină în mîini.

— Ce om pedant! își spuse, intrînd în curtea postului de comandă.

Căpitanul Gheorghiu îl aștepta.

— Ei, cum a mers?

— Am aflat la ce i-a folosit domnului căpitan Smeu soluția pentru developat microfotografii.

Și îi povesti tot ceea ce descoperise.

— De necrezut! Un ofițer atît de destoinic, cu o foaie matricolă excelentă, care mîine, poimîine urma să fie avansat maior, să se vîndă hitleriștilor!... Îți spun sincer, sînt tare afectat... Din cele ce mi-ai spus, s-ar părea că nevastă-sa nu e de loc străină de activitatea soțului ei. Ce părere ai?

— Nu neapărat. Vor trebui întreprinse cercetări în țară. În cazul cînd vinovăția ei se dovedește, să fie arestată, dar nu înainte de a-l aresta pe el, pentru ca nu cumva căpitanul, aflînd pe o cale sau alta, să ne încurce socotelile.

— Și ce te împiedică să-l arestezi?

— Esențialul! Încă nu știu dacă este, sau nu, vinovat. Gîndiți-vă, căpitanul Smeu este șeful serviciului Cifru. Dispune de toate codurile, de mașina de cifrat. Dacă ar fi spion, de mult întreg sistemul nostru de cifrare ar fi încetat să mai constituie un secret pentru serviciul de informații al armatei hitleriste. Peste acest fapt nu putem trece cu ușurință. Deocamdată, lanțul dovezilor care îl acuză este format doar din cîteva verigi, și ele disparate. Pot să vă asigur însă, domnule căpitan, că, în ziua cînd lanțul va deveni continuu, eu voi fi acela care am să cer arestarea căpitanului Smeu.

— De la o vreme încoace o ducem numai din surpriză în surpriză. Deocamdată să ne mulțumim cu o supraveghere atentă.

— Acum va trebui s-o șterg. Căpitanul Smeu e foarte exigent. Și dacă înainte îmi ierta unele abateri de la disciplină, acum, cînd nu mai sînt decît un simplu cifrator, are tot dreptul să nu-mi acorde un regim de favoare.

— Crezi că el nu bănuiește de ce ai ținut să rămîi printre noi?

— Ba bine că nu! Și dacă e, într-adevăr, vinovat, cred că ar da orice să mă știe cît mai departe. Era însă să uit. V-aș ruga să-mi faceți rost de un pistol!

Dacă cineva l-ar fi văzut stînd și privind ferestrele cu storurile lăsate, prin crăpăturile cărora se vedea lumină, ar fi putut jura că are de-a face cu un biet îndrăgostit, romantic și timid, care, bîntuit de doruri, pîndește fereastra iubitei, în speranța că poate i se ivește prilejul s-o vadă măcar pentru o clipă.

Ulea nu era însă îndrăgostit și fereastra pe care n-o pierdea din vedere nu era a unei case locuite de o prea frumoasă și blondă fetișcană, ci aceea a odăii căpitanului Smeu. Stătea acolo, în stradă, în umbra unei porți, și pîndea.

Noaptea era neagră, fără lună, la fel ca atîtea alte nopți. Strada pavată și largă era pustie. Localnicii intraseră în case o dată cu căderea întunericului. După aceea, încă vreo două ore mai putuseră fi văzuți soldați, circulînd încolo și încoace, cu sau fără treburi, dar treptat se aciuară și ei pe la cantonamente.

Trecuse aproape o oră de pîndă, cînd sîrmele de lumină de la fereastra căpitanului dispărură.

„Acum se culcă!" își spuse, oftînd fără voie.

Vîrî mîinile în buzunarele pantalonului și o porni agale în josul străzii, spre cantonament. Dar, după cîțiva pași, se răzgîndi. Se întoarse reluîndu-și postul de observație, acolo, în umbra porții de peste drum. Aștepta cu răbdare, nemișcat ca o stană de piatră.

În turnul catedralei, un orologiu, de patru ori cu o voce subțire, de douăsprezece ori cu o altă voce, mai gravă și mai sonoră, vesti celor care mai erau încă treji că e miezul nopții.

Cînd ultima bătaie a orologiului amuți, Ulea auzi peste drum un zgomot sec, ca și cînd o cheie s-ar fi răsucit în broasca unei uși. Se culcă la pămînt, scrutînd întunericul. În clipa următoare, un om apăru în poarta casei.

„Nu e căpitanul! își spuse Ulea. Căpitanul e mult mai înalt".

Omul privi în dreapta, privi în stînga, apoi o porni hotărît în josul străzii, străduindu-se să nu facă zgomot, sau cît mai puțin.

Ulea, privind după el, fluieră încetișor.

„Uită-te, domnule. Asta-i Neculai, ordonanța căpitanului! Unde s-o fi ducînd la ora asta?"

Îl recunoscu după mers. Mersul acela ciudat și caraghios, în același timp. Mergea zvîrlind picioarele lateral, legănîndu-se ca o rață, de parcă undeva, în dreptul șalelor, coloana vertebrală ar fi avut cîteva vertebre de gumă.

Îl lăsă să se îndepărteze puțin, apoi porni să-l urmărească, cu pași de lup. Dar ceea ce îi fu dat să vadă cîteva minute mai tîrziu îl ului pur și simplu. O clipă avu iluzia că se află pradă unui vis năstrușnic. Neculai, care pînă la colțul străzii mersese zvîrlind picioarele în dreapta și în stînga, odată ajuns acolo, își metamorfoză mersul ca prin minune. Neculai mergea acum ca un om normal și o clipă, Ulea se temu că se luase după altcineva. Avea un mers elastic și se strecura pe lîngă ziduri și garduri, cu ochii și urechile la pîndă.

Merseră așa, unul după altul — fiecare pe cîte o altă parte a străzii — mult timp, și tocmai cînd începu să se întrebe cît timp avea să mai dureze urmărirea, Neculai dispăru deodată din raza privirii lui.

Ulea mai făcu vreo cîțiva pași și se opri. Ghemuindu-se în umbra unei porți, scrută întunericul. În punctul unde dispăruse Neculai, casele se întrerupeau. Acolo se profila ceva care în nici un caz nu semăna a casă. Era, parcă, un fel de poartă cu streașină, sau ceva care aducea cu adăposturile din stațiile de tramvai, cu singura deosebire că acoperișul nu era plat, ca la acestea, ci în formă de piramidă.

Prea mult nu trebui să aștepte. Silueta lui Neculai

se profilă din nou în umbra coșmeliei. Privi în dreapta și în stînga, apoi porni pe drumul pe care venise. În ascunzătoarea sa, Ulea trăi clipe de loc ușoare.

În sfîrșit, putu răsufla ușurat. Neculai trecu pe lîngă el fără să-l observe. Bănuind că se întoarce la cantonament, nu-l mai urmări. De altfel, nici nu putea pleca mai înainte să afle unde dispăruse el mai adineauri.

Cînd se apropie, văzu că se află în fața unui fel de troiță-paraclis, în genul acelora pe care le întîlnești pe drumurile de țară, în special în Oltenia, ridicate pe cheltuiala vreunui creștin cu dare de mînă.

Paraclisul nu avea ușă. Intrarea era slobodă pentru oricine. În suprafață măsura aproximativ șase metri pătrați. Pereții erau din vitralii. În mijloc, o statuie a madonei pe un postament. În stînga, un agheasmatar. Atîta tot.

Luminînd încăperea cu lanterna, Ulea înțelese că nu pentru a se închina madonei se hazardase Neculai pînă acolo, și la o oră atît de tîrzie. Ca să se roage, ar fi putut veni ziua, în amiaza mare, fără riscul de a fi prins de vreo patrulă. Dacă, totuși, riscase, însemna că avusese motive deosebite. Ce anume căutase în paraclis nu era imposibil de bănuit. Neculai întîrziase acolo cinci, poate zece minute, timp suficient ca să înalțe o rugăciune fierbinte către născătoarea pururea fecioară, dar totodată ca să ia sau să depună un mesaj. Și dacă presupunerea era exactă, însemna că undeva, în paraclis, exista o ascunzătoare. Plimbă lanterna, luminînd fiecare colțișor, dar ochiul nu descoperi nimic care să-i dea de bănuit.

Fasciculul de lumină se opri asupra madonei. Era o statuie din marmură, care, fără să fie o capodoperă, era totuși lucrată cu pricepere și cu un oarecare simț artistic.

„Dacă există pe aici vreo ascunzătoare, atunci neapărat trebuie căutată aici" — își spuse, vîrînd lanterna în buzunar.

Cu ambele mîini începu să pipăie marmura, centimetru cu centimetru. În dreptul gîtului simți cum netezimea continuă a marmurei se întrerupe, abia sesizabil. Pipăind cu mai multă atenție, descoperi că întreruperea fină se prelungește de jur împrejurul gîtului. Și atunci înțelese: capul statuii era detașabil! Începu să-l deșurubeze și cîteva clipe mai tîrziu, rămase cu el în mîini.

Cu capul madonei sub brațul stîng, ca un fotbalist în fața obiectivului fotografic, căută, cu cealaltă mînă, în ascunzătoare. Într-adevăr, gîtul statuii constituia o admirabilă ascunzătoare, dar de găsit nu găsi nimic acolo. Asta putea să însemne că Neculai făcuse drumul pînă la paraclisul madonei nu pentru a depune, ci pentru a primi un mesaj.

Înșurubă la loc capul, apoi o porni și el spre cantonament.

... Și în timp ce grăbea pe străzile pustii ale orășelului adormit, Ulea își aminti brusc de cuvintele din scrisoarea lui Barbu:

„... El se simte în deplină siguranță, pentru că nici dracu' nu l-ar putea bănui".

„Da! într-adevăr — își spuse — nici dracu' nu l-ar putea bănui pe Neculai al nostru!"

În timp ce Ulea făcea această remarcă, în antreiașul unde își pregătise culcușul pentru noapte, Ne-

culai, la lumina unei lumînări citea conținutul mesajului, scris pe o bucățică de hîrtie, cam de mărimea unei foițe de țigară.

Cînd sfîrși de citit, un zîmbet drăcesc îi apăru pe buze. Făcu apoi hîrtiuța sul și o arse la flacăra lumînării. După aceea, deschise fereastra și suflă afară, în curte, scrumul care se adunase pe prichiciul ferestrei. Stinse apoi lumînarea și, pe întuneric, începu să se dezbrace.

SOLDATUL NECULAI SĂRMĂȘAN ZIS NECULAI TĂLÎMBU

Soldatul Neculai Sărmășan era o figură populară în comandament. Nu exista om, începînd cu generalul și sfîrșind cu ultimul soldat din gardă, care să nu-l cunoască, sau care, numai auzind pomenindu-i-se numele, să nu zîmbească.

Era mic de statură, cu ochii spălăciți și apoși, cu obrajii scofîlciți, cu părul rar și sur pe la tîmple, cu gît prea lung, cu umeri înguști și cocîrjați. Slab să-l sufle vîntul, se părea totuși că picioarele numai cu mari eforturi pot să susțină puținătatea trupului. Mersul său producea compătimire, dar, în același timp, ilaritate. Picioarele îi erau parcă puse în mișcare de un resort care nu funcționa perfect. Din această cauză, cadența pașilor părea prost sincronizată. Cînd îl vedeai mergînd, aveai impresia că-și smulge numai cu mare greutate talpa piciorului dintr-o mîzgă de sacîz, și că și le zvîrle intenționat, mult în lături, pentru a nu mai călca a doua oară în ea.

În registrele de mobilizare și în ordinea de bătaie era trecut cu numele său adevărat: Neculai Sărmășan. Toată lumea îi spunea însă Neculai Tălîmbu, tocmai din pricina mersului său bălăbănit. Unii îi mai spuneau și Neculai Nătîngu.

Despre el se știa că pe frontul antisovietic fusese îngropat de un proiectil de artilerie grea. Scăpase cu viață, dar de pe urma acestei nenorociri se alesese cu niște dureri crunte în moalele capului. Durerile, ce-i drept, nu erau permanente. Dar cînd îl apucau, devenea atît de gîngav, încît abia se mai înțelegea ce vrea să spună.

Încolo, fire veselă, cu un oarecare umor, de care, pe cît se părea, nu era de loc conștient. Știa să cînte din fluier doine și cîntece ardelenești și avea un întreg repertoriu de snoave, pe care se pricepea să le spună cu mult haz.

Deși nătîng, se părea că slujba de ordonanță și-o îndeplinea destul de bine, pentru că ori de cîte ori căpitanul Smeu era întrebat dacă este mulțumit de Neculai, răspundea, invariabil, că ar fi preferat un soldat ceva mai isteț, dar că nu avea motive deosebite să se plîngă de el.

Mersul tălîmb, vorbirea gîngavă, răspunsurile, de cele mai multe ori anapoda sau pline de umor, snoavele și meșteșugul în cîntatul cu fluierul contribuiseră ca Neculai Tălîmbu să devină un personaj care stîrnea haz, descrețind frunțile. Pînă și șeful de stat-major, pe care nimeni nu-l văzuse vreodată rîzînd, cînd se întîmpla să-l întîlnească prin curtea postului de comandă, abia își putea ascunde zîmbetul. Cu hainele curgînd parcă de pe el, cu centura căzută sub burtă, cu moletierele niciodată puse ca lumea, cu boneta strîmbă și tuflită

în creștetul capului, omul trezea pur și simplu ilaritate.

Neculai Tălîmbu ajunsese la partea operativă trimis de P.S., ceva mai tîrziu, pe cînd divizia lupta în Ardeal.

Comandantul Cartierului, căpitanul Medrea, fusese atunci de-a dreptul indignat pe „pungașii" de la P.S. că trimit pe front oameni care de mult ar fi trebuit să fie lăsați la vatră. Voise chiar să-l expedieze înapoi, dar, întrucît duceau lipsă de oameni, îl oprise, gîndindu-se că, pentru slujba de ordonanță sau pentru aceea de conductor de cai, era bun chiar unul ca Neculai.

Burlacu, care se întîmplase să fie de față atunci cînd Neculai Tălîmbu se prezentase căpitanului Smeu ca să-și ia în primire postul de ordonanță, istorisise întîmplarea celorlalți cifratori cu hazul care îl caracteriza:

— Eram la Smeu. Își uitase aici mantaua de ploaie și, cum începuse să bureze, știind că ordonanța i-a fost trimisă la spital, m-am gîndit să mă reped eu cu ea. Îi duc mantaua, nu știu ce mă mai întrebă el și, cînd dau să plec, deodată văd că intră cineva în odaie, fără să bată la ușă, un soldat. Dar ce soldat! ... N-ați mai văzut în viața voastră asemenea probă de soldat. Un ăla mic, iaca numai atîta, cu boneta tuflită tocmai în creștetul capului, cu un veston de să încapă încă unul în el și cu niște bocanci să crezi că-s bărci.

Mă uit la el și izbucnesc în rîs. Se uită și Smeu și prinde a zîmbi. „Ce-i, măi leat?" întreabă Smeu. „Să trăiți, domn' căpitan, eu mi-s soldatul Neculai Sărmășan". „Îmi pare bine de cunoștință — zice

căpitanul, abia stăpînindu-și rîsul. Ce vînt te aduce aici?"

Neculai își amintește abia acum că e cu boneta pe cap. Și-o scoate, începe s-o răsucească, așa cum faci cînd vrei să storci o rufă, și prinde a vorbi: „Păi, să vedeți — zice fărîma ceea de om. Eu am fost trimis aici de la P.S. Am picat mai adineauri. M-am prezentat la Cartier, la domn' căpitan... nu știu cum îl cheamă. Îi spun cine sînt și ce caut. Domn' căpitan mă ascultă, mai mă întreabă de una, de alta, apoi zice: «Și ce să fac eu cu tine, măi Neculai?» „Păi eu zic, domn' căpitan, să mă dați la o treabă mai ușoară, că sînt cam beteag. Că m-a acoperit o *boambă* pe frontul celălalt și de atunci mă apucă niște dureri aici, de parcă mi-ar pisa cineva creierii în chiseliță. Mă rog frumos, domn' căpitan!" „De, măi Neculai, tocmai ăsta-i baiul: unde să te dau? Ăi de la P.S. n-au găsit pe altul mai în putere ca tine să-l trimită?" „Cum să nu! Dar, vedeți, *eu* m-am cerut pe front. Ce mi-am zis? Dacă m-au chemat cu ordin — că mă lăsaseră la vatră — înseamnă că n-au de gînd să-mi dea drumul. Și dacă așa stă treaba, apăi tot mai bine e la partea operativă. M-am rugat de un domn major de la mobilizare, s-a cam codit el, dar pînă la urmă s-a înduplecat să mă trimită. Iaca, așa am ajuns aici, domn' căpitan. Se mai uită domn' căpitan la mine, se mai scarpină în cap și zice: „Pînă una, alta am să te dau la bucătărie, să ajuți". Lîngă domn' căpitan mai era un domn major. Nici lui nu știu cum îi zice. Un bărbat chipeș și *aligant*, mai, mai să cred că-i un domn ofițer. Și numai ce-l aud pe domn' major ista că zice: „Domn' căpitan, ce-ar fi să-l dăm ordonanță domnului căpitan

Smeu?". Eu, cînd aud numele dumneavoastră, întreb: „Cum aţi spus că-l cheamă pe domn' căpitan la care vreţi să mă daţi ordonanţă?" „Domnul căpitan Smeu Paraschiv" — zice domn' majur. Prind a mă bucura şi întreb: „Nu ştiţi dumneavoastră dacă domn' căpitan Smeu e de loc din Vîlcele? Eu de acolo-s". „Nu ştiu!" răspunde domn' majur. „Apăi, domn' căpitan — zic eu — fiţi bun şi daţi-mă ordonanţă la domn' căpitan Smeu. Am eu aşa un gînd că domn' căpitan Smeu e de la noi, din sat, feciorul domnului învăţător Smeu. Şi dacă o afla că-i sînt consătean, are să mă ia ordonanţă". „Bine, măi Neculai! Du-te şi vorbeşte cu domnul căpitan Smeu, şi dacă se învoieşte să te ia, eu nu am nimic împotrivă".

Se uită Smeu la el şi-l întreabă: „Şi zici că eşti din Vîlcele?" „Din Vîlcele, domn' căpitan. Da' dumneavoastră nu sînteţi feciorul lu' domn' învăţător Smeu?" întreabă Neculai cu teamă. „Sînt!" „Eu v-am recunoscut pe dată, batîr că v-aţi schimbat de cînd n-aţi mai dat prin sat. De mine, de bună seamă, nu vă reamintiţi, nu-i aşa?" „Nu! Cum ai spus că te cheamă?" „Neculai Sărmăşan. Sînt feciorul lui Aron Neculai Sărmăşan. Nu vă aduceţi aminte! Casa noastră era mai la vale de a dumneavoastră, aproape de moară, înspre partea iazului. Soră-mea, Anca, a mers la şcoală cu dumneavoastră. Aţi stat în aceeaşi bancă, zicea ea". „De ea, parcă îmi amintesc, dar de tine, măi Neculai, nu". „Se poate, nu-i de mirare, domn' căpitan. Au trecut mulţi ani de atunci, şi apoi eu eram mai răsărit ca dumneavoastră. Acu, dacă ştiţi cine sînt, mă luaţi ordonanţă, domn' căpitan? Mă rog frumos!"

Ce să vă spun, fraților, se uita atît de rugător la căpitan, încît mi s-a făcut milă. I s-a făcut milă și lui Smeu: „Bine, măi Neculai! Te iau de probă". „De probă, domn' căpitan! Am să mă străduiesc să fiți mulțumit de mine". „Du-te acum la Cartier și spune-i domnului căpitan Medrea că te-am luat ordonanță de probă". „Să trăiți, domn' căpitan! Mă duc îndată".

A plecat Neculai, bucuros nevoie mare. Dar să vedeți ce mers are. Parcă ar umbla pe catalige. În viața mea n-am întîlnit un om mai caraghios. Numai cît îl vezi și te umflă rîsul. De i-o fi cumva de folos Neculai ăsta căpitanului, nu știu. De un lucru sînt însă sigur: că nu se va plictisi cu el.

Ca o adevărată menajeră, Neculai Tălîmbu deretica prin camera căpitanului Smeu.

— Noroc, Neculai! Domnul căpitan nu-i acasă? întrebă Ulea, pășind în odaie.

— La ora asta ce să caute? E la postul de comandă.

— Nu-i acolo. A întrebat domnul colonel Barbat de dînsul. Am crezut că s-o fi repezit pe acasă și am venit să-l anunț. Tu ce mai faci, măi Neculai?

— Ce să fac, domn' căprar? De bine ce-mi merge, îmi pun un picior după gît și joc cu celălalt ceardaș.

— Dar ce s-a întîmplat, frate?

— Ce să se întîmple? Mai nimica! Am visat azinoapte că mi-a mai crescut un nas și, supărat, l-am tăiat cu spanga. De atunci mă doare aici, în vîrf, de parcă într-adevăr mi-ar lipsi o bucățică de carne.

— Va să zică de aceea ești necăjit.

— Ei, d-aia!

— Atunci?

— Păi cine ţi-a spus, domn' căprar, că sînt necăjit? Eu? Dumneata ai auzit snoava aia, cum l-a păcălit Stan Prostovan pe birău?

— Pe asta n-am auzit-o! ... Spune-mi-o!

— Lasă că ţi-o spun altă dată. Acum am treabă.

— Bine, atunci nici eu nu-ţi spun ceea ce aveam de gînd să-ţi spun.

— Parcă ce poţi să-mi spui dumneata!

— Voiam să-ţi dau o veste care te-ar fi bucurat.

— Vestea care să mă bucure nu mi-o poţi da dumneata, fiindcă nu-ţi stă în putinţă. Dacă mi-ai spune că s-a pus pace, asta zic şi eu veste! Altceva ...

— Dar dacă ţi-ar da drumul acasă te-ai bucura?

— Ia mai lasă gluma asta, domn' căprar! La mine nu se prinde. Pînă nu se pune pace, nu pleacă nici unul dintre noi. Dumneata parcă nu ştii mai bine decît mine! ...

— Tu, însă, ai să pleci, măi Neculai! Şi în scurt timp.

— Nu-ţi bate joc de mine, domn' căprar! ... Şi Neculai Tălîmbu îl privi cu neîncredere.

Întîlnindu-i privirea, Ulea observă cu surprindere că îl priveau doi ochi inteligenţi şi şireţi. Ochii de acuma nu semănau de loc cu ochii de toate zilele ai lui Neculai Tălîmbu. Erau mai curînd ochii celuilalt Neculai, ai aceluia care, în noaptea ce trecuse, se furişase cu paşi de lup pînă la paraclisul madonei. O clipă, numai o clipă, ochii adevăraţi se trădară. Pe urmă redeveniră ochii obişnuiţi, spălăciţi şi apoşi, ca ochii unui om guturăit.

— Nu-mi bat joc de fel, Neculai. Ai să pleci acasă. Ăsta e lucru hotărît. A aprobat domnul general.

— Dacă a aprobat domn' general, înseamnă că cineva a pus o vorbă bună. Cine oare s-o fi gîndit și la mine?

— Eu știu? Poate domnul căpitan Smeu. Doar ți-e consătean... Ce și-o fi zis? Hai să-i fac un strop de bine lui Neculai al meu!... La urma-urmei, ce vei fi căutînd tu, aici, pe front, nu știu! Ești un om bolnav, și de mult ar fi trebuit să te lase la vatră. Cam bănuiesc eu cum s-au întîmplat lucrurile. P.S.-ul te-a trimis pe tine încoace ca să-l facă pe altul scăpat acasă, vreunul care a avut cu ce să-l ungă pe careva de la mobilizare. Este?

— Nu prea!... Eu singur m-am cerut pe front.

— Mă rog! Te-ai cerut singur... Dar acum, cînd ai văzut cum e pe aici — și bine nu-i — cred că ești bucuros de vestea pe care ți-am dat-o.

— Apăi, domn' căprar, eu îți spun dumitale că nu plec!... Am să mă duc la domn' colonel Barbat și am să-i spun: „Domn' colonel, mulțam frumos pentru că v-ați gîndit la mine, dar eu nu mă întorc în țară. Pentru pofta hitleriștilor am fost trimis să lupt pe frontul celălalt. Și dacă astăzi nu mai sînt om ca toți oamenii, apăi cine, dacă nu ei, sînt vinovați? De aceea, domn' colonel — am să-i spun — nu mă întorc acasă pînă nu terminăm cu ei. Batîr că nu sînt în linia întîi, da' chiar ca ordonanță la domn' căpitan Smeu se cheamă că, o țîră, ajut și eu ca să-i batem mai repede". Uite așa am să-i spun lu' domn' colonel Barbat. Și dacă eu vreau să rămîn, să vedem cine și ce are cu mine?

— Bine, măi Neculai, spune-i așa domnului colonel! Și dacă o vedea că musai vrei să rămîi, nu cred că are să te trimită cu sila în țară. Și acum, frate Neculai, rămîi sănătos! O șterg.

Plecă, lăsîndu-l pe Neculai Tălîmbu cu fruntea încreţită de supărare și necaz.

Deși era ora prînzului, la Cifru se lucra încă. În timp ce căpitanul Smeu cifra un raport al Biroului 3, cifratorii lucrau de zor cu mașina la descifrarea unei radiograme.

Cînd Ulea intră pe ușă, căpitanul Smeu întrebă, fără să-și ridice ochii de pe cod:

— Ai fost la masă, Ulea?

— Am fost. Mi-am luat și solda. Mi se pare că am cam întîrziat.

— Întreabă-l pe Pelinoiu. El să-ţi spună, că doar pe el trebuia să-l schimbi.

Ulea îi luă locul. Radiograma pe care o descifrau, transmisă de către „Pajura", conţinea ultimele dispoziţii ale Armatei în legătură cu presupusul mare atac de o doua zi. Cu excepţia lui Ulea, care cunoștea adevărul, toată lumea, inclusiv căpitanul Smeu, era convinsă că, în zorii zilei, unităţile diviziei vor relua ofensiva.

Deși în ultimele douăzeci și patru de ore asemenea radiograme circulaseră între armată și divizie și viceversa, nici unul din rapoartele informative primite din oră în oră de la unităţi nu semnalase mișcări de trupe inamice. În liniile hitleriste domnea liniște perfectă. Aceasta însemna că Abwehrul încă nu cunoștea sistemul pe baza căruia funcţiona mașina de cifrat.

Burlacu, care lucra în echipă cu Ulea, profitînd de o scurtă pauză, îi spuse acestuia:

— Mîine iar îi vom scărmăna pe hitleriști...

— Și încă ce scărmăneală! Aici scrie că atacă și divizia de cavalerie, adăugă Pelinoiu.

După o oră, ordinul fu descifrat și cifratorii putură să răsufle ușurați.

— Pentru ziua de astăzi sper că am terminat! li se adresă vesel căpitanul Smeu. Nu cred să mai vină ceva. Băieți, sînteți liberi. Aranjați-vă însă în așa fel, ca cineva să rămînă aici, pentru orice eventualitate.

Tomescu se oferi să asigure permanența serviciului și ceilalți cifratori se risipiră care încotro.

Ulea se duse la Biroul 2, nerăbdător să afle ce mai conțineau rapoartele informative trimise, din oră în oră, de ofițerii cu informațiile de la unități.

— Ceva nou, domnule căpitan? se interesă, intrînd pe ușă.

— Nimic!... Liniște pe întreg sectorul. Mai adineauri am fost anunțat de colonelul Paulopol că nici aviația de recunoaștere nu semnalează mișcări de trupe la inamic.

— Înseamnă că nu ne-au putut descifra radiogramele.

— Inexplicabil, totuși, așa stau lucrurile: l-au sacrificat pe Barbu, renunțînd să se mai folosească de el în îndeplinirea misiunii lor.

— Și, de fapt, aceasta pare mult mai probabil.

— Pare de necrezut, dar altă explicație nu există. Cred că acum dumnealor vor încerca să acționeze.

— De ce spui dumnealor? Sînt mulți? Unul e Neculai. Celălalt? Smeu? Ai găsit și celelalte verigi care îți lipseau?

— Dimpotrivă, am mai pierdut cîteva, chiar din cele pe care le aveam. Acum sînt aproape convins

că domnul căpitan Smeu nu are nici un amestec în afacerea asta. În sfîrșit, se pare că sîntem pe drumul cel bun. Un lucru mai rămîne să aflăm. De fapt, esențialul!

— Care anume?

— Dacă Neculai al nostru în afacerea asta este căpitan sau ordonanță. Dacă el e căpitanul, atunci totul e în ordine. Dacă e numai ordonanță, atunci urmează să descoperim de cine ascultă.

Telefonul sună prelung... Căpitanul Gheorghiu ridică receptorul.

— Alo!... Da!... Eu sînt, cine întreabă?

Cel care chemase vorbea atît de tare, încît Ulea îl putea auzi:

— Smeu... Ești singur? Pot să vin la tine? Trebuie neapărat să-ți vorbesc.

— S-a întîmplat ceva?

— Da, ceva destul de grav. Dar putea să fie și mai grav.

Căpitanul Gheorghiu închise telefonul.

— Ai auzit?

— Am auzit!

— Ce dracu' s-a mai întîmplat?

— În cîteva momente veți ști. Eu o șterg, să nu dea peste mine aici.

— Și dacă am nevoie de dumneata, unde te găsesc?

— Căutați-mă la noi, la Cifru.

Cîteva clipe mai tîrziu, căpitanul Smeu intră pe ușă, roșu și transpirat. Pe față i se citea îngrijorarea.

— Ce-i, Smeule? Ce s-a întîmplat?

Căpitanul Smeu se trînti pe un scaun, gîfîind.

— Stai numai puțin să-mi trag sufletul. Am venit tot într-o goană. Am lucrat la birou pînă mai adineauri.

Pe urmă, simțindu-mă tare obosit, m-am dus să fur o oră, două de somn. Ei bine, cînd ajung la cantonament, ce crezi că găsesc? Pe bietul Neculai lungit pe covor, cu fața în jos, și lada mea de campanie deschisă. Nu-i nevoie să-ți spun, cred, că toate albiturile și lucrurile erau împrăștiate în toate părțile.

La început, l-am crezut mort. Numai cînd i-am ascultat inima, mi-am dat seama că trăiește. Am luat o cană cu apă și i-am turnat-o pe față. Efectul s-a arătat imediat. A început să miște puțin buzele, să-și încrețească fruntea și, încet, încet să-și revină. A deschis ochii și m-a privit ca de pe altă lume. „Ce-i, mă Neculai? Ce s-a întîmplat?“ îl întreb eu. El, sărmanu', voia să vorbească, dar atîta se gîngăvea, încît mi-a fost imposibil să înțeleg ceva. Îmi tot arăta cu mîna la ceafă. Am înțeles atunci că îl pălise careva în cap. Dacă am văzut că nu pot scoate nimic de la el, l-am luat în brațe, l-am așezat în pat și am alergat să te anunț.

— Bine ai făcut! aprobă căpitanul Gheorghiu. Vin cu tine. Vreau să-l văd și eu pe Neculai.

Căpitanul Gheorghiu se pregăti de plecare. Încuie sertarele biroului, își puse centura, boneta. În prag, se opri ca și cînd abia atunci și-ar fi amintit... I se adresă pe un ton de parcă i-ar fi cerut sfatul:

— Nu crezi, Smeule, că ar fi bine să-l luăm cu noi și pe Ulea? Deși în legătură cu Barbu a cam scrîntit-o, trebuie să recunoști că are multe calități, unele chiar remarcabile.

— Să-l luăm, de ce nu? Nu am nimic împotrivă. Numai că nu știu unde l-am putea găsi.

— Să încercăm la voi la Cifru.

Așa cum se înțelesese cu căpitanul Gheorghiu, Ulea aștepta în birou. Se întîlniră în stradă.

— Aveți treabă cu mine, domnule căpitan? îl întrebă, cu prefăcută naivitate.

În cîteva cuvinte, căpitanul Gheorghiu îl puse la curent cu ceea ce aflase de la căpitanul Smeu.

— Domnule căpitan — spuse Ulea — v-aș ruga să-mi îngăduiți să vin puțin mai tîrziu. Deocamdată, atîta vreme cît nu știm de cine a fost atacat Neculai, și mai ales în ce scop, nu cred că e bine să fim văzuți intrînd în casa aceea toți trei. Și cînd spun aceasta, mă refer la mine.

— Ai dreptate. E mai prudent, fu de acord și căpitanul Gheorghiu.

Se despărțiră, și cei doi ofițeri porniră spre cantonamentul căpitanului Smeu.

Cînd ajunseră, îl găsiră pe Neculai stînd în capul oaselor, cu coatele pe genunchi și cu obrajii sprijiniți în palme. Văzîndu-i, dădu să se scoale.

— Stai liniștit, Neculai! îl opri căpitanul Smeu. Ți-e mai bine?

Neculai dădu din cap, fără să răspundă.

— Ai putea să ne povestești ce ți s-a întîmplat? întrebă la rîndul său căpitanul Gheorghiu.

— P... pot... Uu!... dar-r..., ră... ră-rău mă... mă... mai d... doa... doare c... c... ca... capul!

Și își duse palmele la cap, arătînd locul unde îl durea. Pe urmă, bîlbîindu-se rău de tot, cu chiu cu vai, Neculai povesti ce i se întîmplase.

Se înapoiase de la instrucție la aceeași oră, ca de obicei. Și-a lăsat arma în hol și a intrat să pregătească patul căpitanului, întrucît acesta obișnuia să se culce în pauza de prînz. Dar cum a intrat pe ușă, a încremenit în prag. Lada de campanie era deschisă, și lenjeria împrăștiată în toate părțile.

În primul moment, a voit să lase totul baltă și să se ducă să-l anunțe pe căpitan. S-a gîndit însă că ar fi mai bine să afle ce anume lipsește din lucruri. A dat fuga la ladă și, în clipa cînd s-a aplecat să adune lucrurile, a simțit o lovitură în moalele capului, de parcă l-ar fi pălit cineva cu un baros. Ce s-a întîmplat apoi cu el, nu-și mai amintește.

La ultimele cuvinte ale lui Neculai, intră pe ușă Ulea:

— Să trăiți! Pe dumneavoastră vă caut, domnule căpitan — se adresă el lui Smeu.

Acesta, deși găsea deplasată preocuparea lui Ulea de a fi vigilent față de prostănacul de Neculai, acceptă totuși jocul:

— A sosit vreo radiogramă?

— Nu, domnule căpitan. A telefonat după dumneavoastră domnul șef de stat-major. A ordonat să vă prezentați imediat la dumnealui.

— Bine!... Bine!...

Apoi către Neculai, care continua să-și acopere moalele capului cu palmele și să se vaite ușor.

— Cum e, Neculai? Te simți mai bine?

— M... m... mai bi... bine, să tră... tră... iți! Da' doa... doare ta... ta... tare.

Căpitanul Smeu pipăi locul. Era, într-adevăr, puțin umflat, dar nu zări nici măcar urma vreunei zgîrieturi.

— Dar ce a păţit Neculai, domnule căpitan? se interesă Ulea, privind compătimitor la ordonanţă.

— Ce să păţească! Ştii proverbul acela: toate bubele rele...

Şi îi povesti ceea ce, de fapt, Ulea ştia, fără a neglija amănuntele pe care le aflaseră între timp chiar de la Neculai.

— Cu ce l-o fi pălit oare? întrebă Ulea cu prefăcută naivitate.

— Exact ca într-un roman poliţist: cu un săculeţ umplut cu nisip! explică şeful Biroului 2. S-ar zice că agresorul lui Neculai are oroare de sînge. Dar ia spune-mi: Ţi-a dispărut ceva, Smeule?

— Încă nu ştiu. Poate vreo cămaşă sau niscai indispensabili... Dar credeţi că pentru fleacurile astea a riscat banditul acela? Dacă Neculai ar fi fost mai puţin papă-lapte şi punea mîna pe el, am fi ştiut acuma ce a căutat în realitate.

— Pesemne că Neculai a fost lovit pe cînd încerca să adune lucrurile împrăştiate — îşi dădu cu părerea Ulea, vorbind cu modestie.

— Aşa pretinde şi Neculai, ţinu să-l lămurească căpitanul Gheorghiu.

Căpitanul Smeu îşi exprimă nedumerirea:

— Nu înţeleg, totuşi, un lucru: dacă Neculai a fost lovit în timp ce se afla aplecat asupra lăzii, atunci ar fi trebuit să-l găsesc prăbuşit în locul acesta. Or, eu l-am găsit acolo, chiar pe locul unde te afli tu acum, Gheorghiule.

— D... do... domn c... căp... itan, c... cînd am i... in... trat p... pe u... şă la... la-lalada e... ram... mai în... înco... colo — şi Neculai, părăsind patul, se duse să arate locul exact unde se aflase lada în clipa cînd el intrase pe uşă.

Căpitanul Gheorghiu, care, între timp, cercetase încăperile în căutarea vreunei urme, conchise cu indiferență:

— Vezi? Acum se explică și nedumerirea ta, Smeule. Apoi cu alt ton: După cît îmi pot da seama, individul care l-a atacat pe Neculai nu a lăsat nici o urmă. Am să-l trimit pe Paraschivescu să ancheteze. Deocamdată, mare lucru nu mai avem ce face aici. Să mergem!

Cîteva minute mai tîrziu, părăseau toți trei cantonamentul. Afară, în stradă, căpitanul Smeu întrebă:

— Ei, ce părere aveți în legătură cu ceea ce i s-a întîmplat bietului Neculai?

— Deocamdată nu m-aș pronunța, se eschivă căpitanul Gheorghiu, care, de fapt, își formase o părere.

— Dacă îmi permiteți... se amestecă în discuție Ulea.

— Poftim! Te ascultăm! spuse căpitanul Smeu.

— Toată lumea știe că, mai ales pe front, secretele militare nu sînt păstrate în lăzile de campanie ale ofițerilor. Ar însemna să vedem în jurul nostru numai spioni — și încă din cei mai proști — dacă am crede că acela care a cotrobăit prin lada domnului căpitan Smeu intenționa să descopere niscai secrete militare. De aceea, e mult mai normal să presupunem că agresorul bietului Neculai e un borfaș de rînd și neexperimentat.

Căpitanul Smeu se gîndi o clipă, apoi ceru părerea căpitanului Gheorghiu:

— Crezi și tu că a fost, într-adevăr, un borfaș?

— Înclin să cred că Ulea are dreptate...

După ce Smeu se despărți de ei, căpitanul Gheorghiu îl întrebă pe Ulea:

— Spune-mi, ești într-adevăr convins că e vorba doar de un simplu borfaș?

— Știți, am văzut, mai de mult, un film cu Stan și Bran. Dacă nu mă înșel, se intitula „Stan și Bran în legiunea străină".

— Am auzit de el, dar nu l-am văzut.

— În filmul acesta este o scenă foarte nostimă. Stan și Bran angajați în legiunea străină sînt scoși la instrucție. Plutonul din care fac ei parte execută diverse întoarceri din mers. Toată nostimada constă în aceea că cei doi fac, în contratimp, cu totul alte mișcări decît ceilalți din pluton. Lumea se prăpădește de rîs, dar numai puțini dintre spectatori sesizează în ce constă comicul situației. Anume, în perfecta sincronizare dintre mișcările anapoda ale celor doi comici și reglementarele mișcări ale celorlalți. Mi-am amintit de scena aceasta mai adineauri pe cînd îl ascultam pe Neculai Tălîmbu.

— Și e vreo legătură între scena din film și cele povestite de Neculai?

— Presupun că da! Singura deosebire constă în aceea că eu nu mă găsesc de loc în situația spectatorului neavizat, care se prăpădește de rîs la ghidușiile lui Stan și Bran.

Căpitanul Gheorghiu înțelese că Ulea nu era dispus să spună mai mult și nu insistă.

Frontul din nou se mișcase. Cu două zile mai înainte, la sud, în sectorul ocupat de divizia de cavalerie, trupele hortiste atacaseră puternic, cu întăriturl proaspete. Atacul nu numai că fusese stăvilit, ci, printr-un fulgerător contraatac combinat, român și sovietic, dispozitivul hitlerist fusese străpuns, fapt care obligă trupele hortiste să se retragă pe un front larg, pentru a nu rămîne cu aripile descoperite.

Unitățile diviziei înaintaseră, urmărind îndeaproape pe hitleriști, care rezistau numai atît cît era necesar ca să-și asigure retragerea.

Era ora prînzului cînd postul de comandă al diviziei „Moldova" ajunse în satul în care urma să cantoneze. Era un sat mare, cu case frumoase, acoperite cu țiglă sau olane și cu întinse livezi, care începeau chiar din spatele caselor.

Birourile, cîte putură să încapă, se instalară în localul primăriei. Celelalte — în casele mai încăpătoare din apropiere. Ordinul era să nu se despacheteze decît strictul necesar, deoarece se prevedea că frontul va mai putea fi încă împins înainte.

Serviciul Cifrului se instalase într-o casă peste drum de localul primăriei, în două încăperi mari, din care una fu destinată drept cantonament cifratorilor.

Căpitanul Smeu izbutise să pună mîna pe casă, aceasta după lungi parlamentări cu maiorul Bratoloveanu, care o revendica pentru birourile pe care le conducea. Din acest motiv, atunci cînd, în sfîr-

şit, căpătă cîştig de cauză, începuse să se întunece.

— Dar Ulea pe unde umblă? întrebă căpitanul Smeu, văzînd cum se muncesc cifratorii să care, pe treptele de la intrare, lada de fier, în care se păstrau codurile. El de ce nu-i aici, să dea o mînă de ajutor?

— Lăsaţi, domnule căpitan, că nu-i mare lucru!

— Bine, dar unde umblă? Nu mi-a cerut voie.

— Nu ştiţi cum este el? Nu stă locului nici să-l pici cu ceară.

În timp ce căpitanul Smeu se interesa de Ulea, acesta stătea de vorbă într-o curte cu conductorul unei căruţe care aparţinea companiei de poliţie. În acelaşi timp, însă, nu slăbea din ochi casa de peste drum. Acolo, Neculai Tălîmbu îl încartiruise pe căpitanul Smeu.

De atunci trecuse mai bine de o oră. Între timp, venise şi căpitanul Smeu, să-şi inspecteze cantonamentul. Probabil îl găsise pe plac, pentru că nu stătu decît cîteva clipe, grăbit să se întoarcă la postul de comandă, unde, de obicei, în asemenea împrejurări, era totdeauna de lucru pentru Cifru.

„Are să-mi tragă el o praftură — îşi spuse Ulea gîndindu-se la căpitan — dar de mişcat nu mă mişc de aici. S-ar putea întîmpla ca prietenului Neculai să-i vină gustul să facă o plimbare prin sat tocmai în lipsa mea. Mi-ar părea nespus de rău dacă nu mi s-ar oferi prilejul să-l însoţesc de departe, ca o umbră credincioasă ce-i sînt".

Şi, într-adevăr, nu se înşelă. Se întunecase de-a binelea cînd Neculai Tălîmbu ieşi în stradă. Se opri o clipă în poartă, parcă spre a se orienta, apoi o porni grăbit înspre partea de vest a satului. Pe uliţă treceau mereu soldaţi, în sus şi în jos, în căutare

de cantonamente. Un miros plăcut de ciorbă de fasole venea de la bucătăriile de campanie, instalate în aer liber, prin curțile oamenilor.

Neculai Tălîmbu se întîlnea mereu cu soldați, dar nu-i lua în seamă, așa cum, de altfel, făceau și ei. Ulea îl urmărea de aproape, fără să se teamă că ar putea fi descoperit. Ulița era plină de ostași, încît era imposibil ca Neculai să-și poată da seama că este urmărit.

Pelerinajul nocturn al acestuia la paraclisul madonei fusese revelator. Ulea avusese prilejul să afle una din căile pe care le folosea Abwehrul ca să intre în legătură cu agentul său. Probabil că, la rîndul său, Neculai folosise și continua să folosească procedee similare, ca informațiile sale să ajungă acolo unde trebuia. Asta însemna că, retrăgîndu-se, inamicul lăsa în urmă oameni care stabileau legătura cu el, fie prin contact direct, fie, așa cum se întîmplase în localitatea pe care abia o părăsiseră, depunînd într-un anumit loc, cunoscut dinainte, pe de o parte ordinele, pe de alta rapoartele de activitate.

Cît timp frontul nu se mișcase, paraclisul madonei fusese ținut permanent sub supraveghere. Din păcate însă, nici Neculai Tălîmbu și nici altcineva nu se mai hazardase să decapiteze pe răbdătoarea madonă.

Presupunînd că și pe viitor spionii vor continua să folosească asemenea metode, Ulea se hotărîse să nu-l piardă din ochi pe Tălîmbu. Acesta fusese motivul pentru care pînă mai adineaori se găsise angajat într-o conversație lipsită de interes cu conduc-

torul care își găsise sălaș pentru noapte în curtea unei case, peste drum de cantonamentul căpitanului Șmeu.

După vreo douăzeci de minute de mers, Neculai Tălîmbu se opri în fața unei biserici, situată în mijlocul unei livezi cu pomi fructiferi, împrejmuită cu un gărduleț.

O alee îngustă, pietruită, ducea pînă la treptele bisericii. În spatele ei, și aproape mascată de biserică, se afla casa parohială. Două din cele patru laturi ale livezii formau un unghi, la întretăierea a două uliţe, perpendiculare una pe alta.

Neculai Tălîmbu deschise portița și intră în curtea bisericii. Dar în loc să urmeze aleea, o tăie de-a dreptul prin iarbă, ocolind biserica pe la stînga. Ulea îl pierdu repede din vedere. Atunci grăbi pașii și, ajungînd la întretăierea uliţelor, coti la stînga. După ce merse cîtva timp de-a lungul acestei laturi a gărduleţului, își făcu vînt peste el, tupilîndu-se în iarbă. Cînd se convinse că nimeni nu l-a văzut, porni să se tîrîie prin iarba înaltă, care de mult ar fi trebuit să fie cosită, pînă ajunse în dreptul altarului. Acolo se opri. Era un foarte bun post de observaţie, deoarece avea vedere și înspre biserică, și înspre casa parohială.

La cel mult treizeci de pași îl descoperi pe Neculai Tălîmbu, care, cu mîinile în buzunarele pantalonilor, cerceta casa parohială. Era o căsuță obișnuită din cărămidă, acoperită cu olane, după toate aparenţele construită de curînd. De altfel, ca și biserica. Dintre cele patru ferestre, numai două erau luminate. Una într-un capăt, cealaltă la celălalt.

Tălîmbu se apropie tiptil de cea mai apropiată fereastră luminată și, săltîndu-se în vîrful picioarelor, privi înăuntru. Ceea ce văzu acolo probabil că nu-l satisfăcu, pentru că imediat se duse să privească prin cea de-a doua fereastră luminată. Pesemne că înăuntru se afla acela pe care îl căuta, pentru că se grăbi să bată în geam de trei ori, într-un fel convențional.

Fereastra se deschise imediat și o voce bărbătească întrebă pe ungurește:

— Cine-i acolo?

Deși vorbise destul de încet, Ulea auzi întrebarea.

— Karl e acasă?

— E plecat de mult la Budapesta.

— Nu a lăsat cumva cheia de la bibliotecă?

— Biblioteca e deschisă. Apoi, cu ton familiar: Nu te pot primi pe ușă. Marta e în bucătărie. Intră pe aici!

Dintr-un salt, Neculai Tălîmbu fu în odaie, apoi fereastra se închise.

Părăsindu-și ascunzătoarea, Ulea se apropie la rîndul său. Ca să poată privi înăuntru, trebui să se apuce de brîul de sub fereastră și să se ridice în mîini. Ceea ce văzu îi suscită în mod deosebit interesul, dar poziția în care se afla era și incomodă, și primejdioasă. Risca să fie descoperit dacă vreunul din cei dinăuntru și-ar fi aruncat întîmplător privirea într-acolo.

În curte, la cîțiva pași de fereastră, era un măr cu coroana rotată. Dîndu-și seama că pomul acela constituia un foarte bun post de observație, se sui în el.

De acolo vedea întreaga odaie. Era o sufragerie. La masa din mijloc, față în față, stăteau Neculai Tălîmbu și un preot. Preotul era tînăr și avea o față

bucălată și roză. Sprîncenele stufoase umbreau niște ochi mici și sfredelitori. Pe masă, la îndemînă, se afla deschisă o carte de rugăciuni.

Cei doi vorbeau prietenește și, din cînd în cînd, preotul zîmbea. La un moment dat se ridică, se duse la bufet și se întoarse de acolo cu o sticlă și un păhăruț pe care, după ce îl umplu, îl întinse lui Tălîmbu. Acesta îl goli dintr-o sorbitură, apoi făcu semn preotului să i-l umple din nou. După ce îl goli și pe aceasta, Tălîmbu întinse iarăși păhărușul. Preotul se prefăcu însă că nu observă. Atunci Neculai Tălîmbu trase sticla aproape servindu-se singur.

Mult ar fi dat Ulea să poată auzi ce vorbeau cei doi!... Dar cum lucrul acesta nu era posibil, se străduia să ghicească, după mimica feței și după gesturi, cam despre ce ar putea ei vorbi.

La un moment dat îl văzu pe preot făcînd anumite gesturi, care la început i se păreau cu totul ciudate. Abia mai tîrziu înțelese că acesta se străduia să-i explice lui Neculai Tălîmbu pe unde trebuie s-o apuce, ca să ajungă într-un anumit loc. Cînd, în sfîrșit, acesta fu complet edificat, preotul luă un cuțit și, înfigîndu-l în scoarța cărții de rugăciuni, se puse să descleieze coperta neobișnuit de groasă chiar pentru o carte de rugăciuni. Operația nu fu ușoară. Ca s-o ducă la bun sfîrșit, îi trebuiră cîteva minute. Din scoarța descleiată, preotul scoase o cheie pe care i-o întinse, zîmbind, lui Tălîmbu.

Acesta dezlegă moletiera de pe piciorul drept, ascunse cheia în cracul pantalonului, apoi o înfășură la loc, de data asta cu o pricepere pe care cei care îl cunoșteau nu i-ar fi bănuit-o.

O clipă mai tîrziu, se ridicară, și Ulea înțelese că întrevederea luase sfîrșit. Coborî din pom și se duse să se ascundă din nou în iarbă.

Cîteva clipe mai tîrziu, fereastra se deschise și Neculai Tălîmbu sări afară. Numai că de data asta, în loc să plece pe același drum pe care venise, porni în direcția unde stătea ascuns Ulea și trecu foarte aproape de el. Ajungînd la gărduleț, îl sări fără efort, ca un veritabil atlet.

Drumul pe care apucă, în nici un caz nu ducea la postul de comandă.

„Încotro s-o fi ducînd?" se întrebă Ulea, hotărît să-l urmărească.

Neculai Tălîmbu mergea repede și îi era greu să se țină după el, fără să se trădeze. De multe ori știa că îl are în față numai după zgomotul pașilor. La cîte o întretăiere de uliță, Neculai Tălîmbu se oprea o clipă să se orienteze, apoi pleca mai departe. Trecură de partea cealaltă a satului, și ulița pe care mergeau acum era largă și pietruită. Casele erau arătoase, se cunoștea că aparțineau unor oameni înstăriți. Ferestrele însă zăceau, toate, în întuneric.

Ajungînd pe ulița aceea, Neculai Tălîmbu încetini pașii. Din cînd în cînd se oprea să lumineze cu lanterna fațada vreunei case, apoi pornea mai departe. În cele din urmă, se opri în fața unei porți masive de stejar. De-a dreapta și de-a stînga porții, în loc de obișnuitul zaplaz — un zid de cărămidă de aproape doi metri înălțime, spoit cu var. Pe zid, în stînga, chiar lîngă poartă, o tăbliță de alamă anunța pe cei interesați că în clădirea aceea se afla sediul societății „Horticola S.A.".

Neculai Tălîmbu încercă poarta. Era încuiată. Stătu cîteva clipe nehotărît, măsurînd cu ochii înălțimea zidului. Din ascunzătoarea sa, Ulea îl văzu pornind-o de-a lungul zidului, pînă acolo unde acesta se sfîrșea. Acolo începea gardul casei vecine. Un gard de scînduri, nu mai înalt de un metru. Tălîmbu se cățără pe el, se prinse bine cu palmele și, dintr-un salt, fu călare, sus, pe gardul de zid. Pe urmă, sări ușurel dincolo.

Ulea așteptă cîteva minute, apoi procedă la fel. Cînd ajunse sus, ascultă atent, scrutînd întunericul, apoi după o clipă de ezitare, lăsîndu-se în mîini, poposi cu bine de partea cealaltă. Acolo se făcu una cu pămîntul și, cu revolverul în mînă, așteptă. Dar nu se întîmplă nimic.

Se afla într-o grădină. Ronduri cu gazon, paravane scunde de bucșii, alei presărate cu nisip mărunt. În fund casa. O casă cu un singur etaj, în stil de vilă, cufundată în întuneric. O porni într-acolo, mergînd de-a bușilea cu revolverul în mînă. Trepte de piatră, de ambele laturi, cu brîuri late, duceau pînă la o terasă semicirculară. Terasa avea, de asemenea, un brîu de zid. Pe brîu, de-a lungul celor două arcade, un fel de lăzi din tinichea pentru flori.

În casă se intra de pe această terasă. Ușa de la intrare era larg deschisă.

„Probabil că Neculai a lăsat-o dinadins deschisă, ca să-și asigure retragerea în caz de nevoie“ — își spuse.

Ezită totuși să urce treptele. Privi jur împrejur. Ochii, care se obișnuiseră cu întunericul, nu sesizară nimic care ar fi putut constitui un motiv de neliniște.

Se hotărî. Sui treptele și pătrunse în casă. Dincolo de prag se opri. Întunericul era acolo atît de negru, încît nu-și vedea degetele înaintea ochilor. Ascultă atent, dar nu auzi nici un zgomot. Se încumetă să aprindă lanterna. Plimbă fasciculul de lumină de jur împrejur. Încăperea în care se afla era un hol mare și frumos mobilat.

Holul acesta încăpător și elegant era aproape circular. Trei uși duceau în trei direcții diferite. Una în fund, celelalte două — una în dreapta, alta în stînga. Se hotărî, la întîmplare, pentru cea din mijloc, după ce, în prealabil, își lipise urechea de fiecare și după ce constatase că înapoia lor domnea o liniște desăvîrșită.

Apăsă ușurel pe clanță și ușa se deschise fără zgomot. O cameră ceva mai mică decît holul. Două birouri, față în față, un clasor și o casă de bani. O ușă, în fund. Înapoia ei, de asemenea, liniște desăvîrșită. Se încumetă s-o deschidă. Încăperea aceasta nu se deosebea de prima: birourile, clasorul, o casă de bani. Încă o ușă în fund și alta în stînga.

Lipindu-și urechea de ușa din fund, auzi destul de clar următoarele cuvinte rostite în limba germană:

„Un soldat german nu are voie să gîndească. El trebuie să execute ordinele acelora care gîndesc pentru el!"

Deși putea auzi și chiar vedea cîte ceva, privind prin gaura cheii, locul acela nu era un post bun de observație și de ascultare. Cei dinăuntru puteau să-l surprindă în orice clipă, înainte ca el să prindă de veste și să mai aibă timp să se ascundă. Nădăjduind că și camera în care se auzeau voci ar putea să aibă tot două intrări, ca și aceea în care se afla, se ha-

zardă prin ușa din stînga și, după ce străbătu un mic culoar, se trezi într-o cameră de baie, de unde putea auzi perfect ce se discuta în camera alăturată.

Curiozitatea și-o putu satisface nu numai ascultînd, dar și privind prin gaura cheii. Și și-o satisfăcu din plin, fără teamă că ar putea fi descoperit, căci, fără îndoială, Neculai Tălîmbu avea să folosească la plecare același drum pe care venise.

Pentru ca cititorul să înțeleagă mai bine cele ce au să urmeze, să-l lăsăm, deocamdată, pe Ulea în camera aceea de baie și să ne întoarcem puțin înapoi, ca să-l urmărim pe Neculai Tălîmbu din clipa cînd acesta ajunge în grădina societății „Horticola".

Deși săritura nu fusese din cele mai izbutite, Neculai Tălîmbu nu se alese decît cu o căzătură, fără nici un fel de urmări neplăcute. Se ridică imediat, pornind hotărît spre casa care se profila în întuneric. Nu se așteptase să găsească ușa de la intrare deschisă, de aceea, atunci cînd se hotărî să-i treacă pragul, revolverul îl avea în mînă. Străbătu holul și cele două camere pe care cititorul le cunoaște acum și, ajungînd în dreptul ușii prin crăpăturile căreia răzbea lumină, se opri. Apăsă clanța și, izbind cu piciorul, o dădu de perete. Păși înăuntru cu revolverul întins. Măsura aceasta de precauție se dovedi inutilă, pentru că cel pe care se aștepta să-l găsească treaz dormea dus.

Era un om gras, cu o față rotundă ca o lună plină și unsuroasă, cu părul blond, răvășit pe frunte. Dormea pe o canapea, cu fața în sus, și sforăia asurzitor. Era îmbrăcat într-un costum cenușiu din stofă fină, dar boțit tare, cum boțită îi era și cravata. Alături, pe o măsuță, se aflau resturi de mîncare,

un pahar și cîteva sticle de bere, goale. Pe jos, aruncate la întîmplare, încă un număr impresionant de sticle, de asemenea golite. Pe pat și pe covor — ziare în limba maghiară și germană.

Neculai Tălîmbu privi cu dezgust la omul adormit, apoi, împungîndu-l ușurel în coastă cu țeava revolverului, îi strigă:

— Hermann, ai salutări de la Obersturmbannführerul Karl! ...

Omul sări ca ars și vîrî iute mîna sub pernă, după revolver. Neculai Tălîmbu însă, punîndu-i pistolul la tîmplă, îi spuse rîzînd:

— Cuminte, *du Dummkopf*[1] ... Lasă în pace jucăria aia!

Cel care purta numele de Hermann își retrase mîna, scrîșnind din dinți.

Neculai Tălîmbu vîrî mîna sub pernă, de unde scoase un revolver. Îl ascunse în buzunar, apoi, încălecînd un scaun, i se adresă.

— Și acum, Hermann, să stăm puțin de vorbă!

Cel care purta numele de Hermann, acum complet dezmeticit, îl privea cu un aer prostit.

— Nu mă cunoști! Nu-i așa? întrebă ironic Neculai Tălîmbu.

— Nu! Cine ești?

— N-are importanță. De altfel, și eu te văd acum prima dată. Dar am auzit de tine.

— Și ce vrei?

— Nu bănuiești? Ți-am spus că ai salutări de la Herr Obersturmbannführerul Karl. *Du Lump*[2], asta nu-ți spune nimic?

---

[1] Neghiobule! (n.a.).

[2] Nemernicule! (n.a.).

Hermann se cutremură, de parcă un curent electric puternic ar fi trecut prin el, iar ochii, injectați de băutură și nesomn, oglindiră o spaimă nebună.

— Ei, așa că acum înțelegi ce treabă am cu tine? rînji Neculai Tălîmbu.

Dar, ca prin minune, Hermann se metamorfoză. Redeveni calm, spaima din priviri îi dispăru. Luă de pe masă o țigară, o aprinse, zvîrli bățul de chibrit cu un bobîrnac pînă la picioarele lui Tălîmbu, apoi, după ce trase o dată din țigară, spuse cu dispreț:

— Karl e un idiot!

— *Du gottverdammtes Arschloch*[1], cum poți vorbi așa de Herr Obersturmbannführerul Karl?

Hermann începu să rîdă:

— Nu te scandaliza. Tu îl cunoști?

— Nu!

— Atunci de ce te revolți? Eu îl cunosc și îți spun că-i un idiot!

— Herr Obersturmbannführerul Karl e superiorul meu și eu nu am voie să gîndesc rău despre un superior. Trebuie să am încredere deplină în el!

Hermann îl privi lung, fără ură, fără ironie, cu milă, ca și cînd l-ar fi compătimit.

— Te înțeleg! ... Așa am fost și eu.

Rămase cîtva timp gînditor, privind, fără să vadă, un tablou care spînzura deasupra ușii, apoi izbucnind în rîs:

— ... Și, totuși, îți spun că e un idiot Karl ăsta!

— Dacă te mai exprimi încă o dată așa, trag imediat!

Hermann ridică din umeri, disprețuitor:

---

[1] Nătărău afurisit (n.a.).

— Ei, și? Dar mai întîi ascultă ce vreau să-ți spun. Eu îl cunosc pe Karl de mult, din 1930. A fost un timp cînd îl apreciam și eu. Toată lumea îl aprecia. Pînă și Reichsführerul Himmler avea o părere destul de bună despre el. Dar abia de cînd am început să lucrăm împreună mi-am dat seama cîte parale valorează. Karl, multlăudatul Karl este, în fond, un om care are cap, dar fără nimic în el. El știe lucrul acesta. Atît de deștept este ca să-și dea seama. De aceea, totdeauna a căutat să aibă pe lîngă sine un creier care să gîndească în locul lui, care să aibă idei și inițiative. Asta e tactica lui. Ea l-a ajutat să se ridice. Ideile altora, inițiativele altora le prezenta mai sus ca fiind ale lui. I se spunea: „Sînt mulțumit de dumneata, Karl. Ideea dumitale este excelentă!" Ideea excelentă era a altuia și, de cînd am devenit subalternul său, a mea. El niciodată nu mi-a spus: „Hermann, tu ai idei interesante". Dimpotrivă, strîmba din nas nemulțumit și zicea: „Dumneata, Hermann, parcă ai avea cîlți în loc de creier. Ești Hauptsturmführer, dar cred că în capul unui Oberscharführer există mai mult creier decît în al dumitale".

Asta pe vremea cînd lucram amîndoi la Gestapo. Ulterior, cam pe vremea cînd ne pregăteam să ocupăm Cehoslovacia, Karl a fost trimis să lucreze la Abwehr. Ei bine, cu toate că spunea despre mine că am un cap mai prost decît al unui Oberscharführer a cerut și a obținut să fiu și eu trecut o dată cu el la Abwehr. Da, da, nu se putea lipsi de capul meu „prost".

Pe tine nu te cunosc, nu știu cine ești, spuse după o pauză. Bănuiesc, însă, după uniforma pe care o porți. Îl cunosc doar pe celălalt. Nu l-am

văzut niciodată, dar îl cunosc bine. A lucrat și el la început pentru Gestapo. E îndrăzneț și hotărît, dar prudent totodată. I-am văzut fișa. Interesant, foarte interesant... El te-a trimis?

— Ți-am spus că vin din partea Obersturmbann-führerului Karl.

— *Quatsch*[1]! Ce tot îi dai cu Obersturmbann-führerul Karl! Dar n-are importanță. Vreau să-ți spun numai că ideea este a mea. Karl și-a însușit-o imediat. Și planul tot al meu a fost. Omul de care tu asculți tot eu i l-am propus. După aceea, mi-a venit în minte altceva mai bun. Karl lipsea. Fusese chemat la Bratislava. Fără să-l mai aștept, pe răspunderea mea personală, am dat ordin ca oamenii să acționeze. Acțiunea a eșuat însă, deși planul a fost perfect. Tu cunoști amănuntele?

— Nu cunosc și nici nu mă interesează. Mandatul meu e limitat.

— Înțeleg!... Sînt pedepsit pentru că am gîndit, pentru că am avut inițiativă.

— Un soldat german nu are voie să gîndească. Trebuie să execute ordinele acelora care gîndesc pentru el! replică Neculai Tălîmbu cu fanatism.

— Prostule, tu nu înțelegi? Cum să gîndească idiotul de Karl, cînd el nu are creier? Tot ceea ce executa erau gîndurile, ideile mele. Dacă nu aș fi avut ghinionul să lipsească tocmai atunci, Karl ar fi aprobat noul meu plan, sînt sigur de asta. Și atunci cum rămîne cu eșecul? Cine ar fi fost vinovatul? Dar ar trebui să-ți dau amănunte.

— Nu am timp. Mă grăbesc!

— Cîteva minute. Să te convingi și tu că atunci

---

[1] Fleacuri (n.a.)

cînd Hermann concepe un plan, îl concepe în stil mare. M-am gîndit: cum s-ar putea oare să descoperim mai repede în ce constă secretul mașinii de cifrat? Am studiat harta și am văzut, că, într-un anumit loc, șoseaua se bifurcă. Dacă românii atacă și noi nu-i putem opri, trupele se vor scurge pe șosea, în direcția aceea. Și atunci mi-a venit ideea, o idee colosală. Foarte îndrăzneață, dar colosală. Mi-am zis: dacă la bifurcarea șoselei am putea pune un om al nostru care să dirijeze circulația în direcție inversă, nu mai mult de un sfert de oră, și dacă duba în care se transportă cifrul s-ar afla în pană, singură, pe brațul drept al șoselei, atunci noi am putea afla ușor ceea ce ne interesează. Aceasta a fost ideea generală. Dar ca ideea să poată fi pusă în practică era necesar: întîi, înlocuirea agentului de circulație cu un om al nostru; în al doilea rînd, înlocuirea să se facă mult mai tîrziu, adică după ce aveau să se scurgă coloanele; în al treilea rînd, mașina care transportă cifrul să se desprindă de coloană, pentru ca ea să se găsească — în timpul cît omul nostru va dirija circulația — singură pe șosea; în al patrulea rînd, să lucrăm în așa fel, încît românilor să nu le treacă prin minte că e vorba de un accident pus la cale de noi.

Și acum, în ce fel am procedat... Am calculat cîți kilometri va avea de străbătut mașina pînă la punctul unde trebuia să rămînă în pană. Printr-un procedeu destul de complicat și de ingenios, am aranjat ca mașina să poată rămîne în pană exact acolo unde doream. La timpul potrivit, o motocicletă avea s-o ajungă din urmă. ...Și imaginează-ți următorul dialog: „Ești în pană, șofer?“ „Da!“ „Ce

are?“ „Dracu' știe! Nu-i pot da de rost“. „Îmi dai voie să văd și eu? Mă pricep bine. Sînt mecanic“.

Bineînțeles, motociclistul știe dinainte care-i buba. În cîteva minute face ca motorul să funcționeze. Dar în același timp pune în mișcare un dispozitiv, de asemenea ingenios. Un fel de suveică, încărcată cu un exploziv foarte puternic. În fața suveicii, la o depărtare de cîțiva centimetri, se află un fel de cui, care se apropie de suveică pe măsură ce motorul merge. Totul e calculat ca, după ce mașina va străbate o sută de metri, cuiul să intre brusc în suveică, să percuteze capsa și explozibilul să ia foc. Partea dinainte a mașinii sare în aer. Ce se întîmplă cu șoferul și însoțitorii săi nu e greu de ghicit. Cît privește pe motociclist, acesta are sarcina ca, atunci cînd explozia se produce, să alerge la fața locului și să culeagă roadele acestui plan colosal. Bine gîndit, nu-i așa?

— Mda! Bine gîndit, dar prost executat! replică Tălîmbu.

— Fatalitatea! Totul a fost pregătit pînă în cele mai mici detalii. Așteptam numai ziua. Și iată, românii, atacă, noi ne retragem. Sosise momentul ca planul să fie pus în aplicare. La început totul merge bine. Agentul de circulație este lichidat și înlocuit cu un om de-al nostru. Mașina rămîne în pană, așa cum fusese prevăzut. Nu mai rămînea altceva decît ca motociclistul să intre în acțiune. Dar clipele trec și el nu mai sosește. Omul nostru începe să se neliniștească. Orice întîrziere ne poate fi fatală, și în special lui. Îi este teamă ca nu cumva vreunul din cei pe care i-a îndrumat în altă direcție să-și dea seama că a fost tras pe sfoară.

Ce se întîmplase? Motociclistul aştepta ascuns într-o pădurice. La ora stabilită dă să plece. Şi, de necrezut, dar acesta este adevărul, motorul nu vrea să pornească. Pînă să-l facă să funcţioneze, pierde un sfert de oră... Şi cînd, în sfîrşit, ajunge, e prea tîrziu. La întretăierea şoselei nu mai găseşte pe nimeni. Prudent, bate în retragere. Şi bine face, pentru că între timp, iată ce am aflat că s-a întîmplat. Un ofiţer, dîndu-şi seama că a fost îndreptat într-o direcţie greşită, se întoarce, îl ia pe omul nostru la întrebări şi, pînă la urmă, îl arestează. Acesta, ştiind ce îl aşteaptă, se sinucide.

Spune-mi acum: ce vină am eu dacă fatalitatea s-a pus de-a curmezişul? Fatalitate să se defecteze motocicleta, fatalitate să treacă pe şosea ofiţerul acela, cînd în mod normal, trebuiau să treacă numai convoaie cu muniţii. Am pierdut, după cum vezi, numai din cauza fatalităţii!...

— Din cauza ta — vorbi Tălîmbu — puţin a lipsit ca să fie totul compromis. Ca să salvez situaţia, a trebuit să-l ucid pe şofer. Îţi închipui în ce situaţie ne-am fi găsit dacă şoferul descoperea cauza defectării motorului?

— Va să zică tu l-ai ucis?

— Eu! Şi tot eu am fost acela care a aranjat ca maşina să rămînă în pană.

— Ziceai că nu cunoşti amănuntele!

— Nu le-am cunoscut. Am avut o misiune limitată şi am îndeplinit-o. În ce scop mi s-a cerut să fac acest lucru, nu mi s-a spus, şi nici nu am cerut să mi se spună. Nu am dreptul să întreb la ce foloseşte ceea ce mi se cere să fac. Eu trebuie să execut. Şi execut!

— Executi! repetă Hermann, clătinînd din cap. Acesta este marele nostru defect. Executăm orbește ceea ce ni se cere, fără să ne întrebăm cui îi folosește. Ne place să știm că există totdeauna cineva care gîndește în locul nostru.

— Atunci cînd toată lumea gîndește, ajungi la anarhie!

— Idiot!... Dar să lăsăm asta. Eu n-am izbutit. Dar voi? Voi ce ați făcut pînă acuma? Nimic!...

— Nu duce tu grija noastră!

— ...Și nici nu veți izbuti să faceți mare lucru. Vă lipsește un creier, al meu.

— Nu mai spune! replică ironic Neculai Tălîmbu. Creierul ăsta e al unui laș! A fugit, s-a ascuns, fiindu-i teamă de răspundere.

— Ei, da! Am fugit... Am fugit fiindcă știam ce mă așteaptă, atunci cînd se va reîntoarce Karl. Ehei, tu nu-l cunoști așa cum îl cunosc eu!... Karl ăsta, dacă ar fi și inteligent în măsura în care e fiară, s-ar putea considera un geniu. Și apoi, știam că mă urăște. Karl izbutește să-i păcălească pe alții că e o mare inteligență, dar nu se poate păcăli pe sine. El știa că, de fapt, cel care conduce sînt eu. Știa că fără mine nu face doi bani. Cu cît își dădea mai mult seama de asta, cu atît mă ura mai mult. Înainte de a mă hotărî să fug, m-am gîndit bine. M-am întrebat ce va cîntări mai greu: faptul că are nevoie de creierul meu, sau ura care îl macină? Și am ajuns la concluzia că ura va fi mai puternică. Mi-am dat seama că, așa cum m-a găsit pe mine, va ști să găsească un alt creier de care să se servească. Am fugit, m-am ascuns... Cum dracu' m-a găsit?

— Nu știu!

— Și tocmai acum, cînd începusem să mă cred în afara oricărui pericol.

— Intenționai să trădezi, nu-i așa?

— Ce vrei să spui?

— Ai rămas în urma frontului ca să-ți oferi serviciile dușmanului! Ți-ai zis că îl va interesa mult să cunoască activitatea grupului de spionaj condus de colonelul Karl Richter, mai ales cînd aceste informații vin de la adjunctul lui, Hermann Hartmann...

— *Donnerwetter*[1]! Cum poți crede așa ceva despre mine? Nu pentru asta am rămas, ci ca să scap de răzbunarea lui Karl. Am știut că, dacă rămîn în zona de ocupație, îmi va fi mai ușor să-mi ascund adevărata identitate și apoi s-o șterg undeva, departe, la adăpost de orice surpriză. În legătură cu aceasta îmi făcusem un plan... un plan colosal! Crezi că nu mi-am dat seama, încă mai de mult, că totul este pierdut? Corabia se scufundă. Războiul l-am pierdut! Nimic, absolut nimic nu ne mai poate salva!

— Nu-i adevărat! Führerul ne-a cerut să avem încredere. În curînd o armă nouă, grozavă, ne va ajuta să-i zdrobim pe toți dușmanii noștri.

— *Quatsch!*... Nici o armă nu ne mai poate salva. Numai un nătăfleț ca tine mai poate crede în gogoriță asta. Cunosc mai multe decît tine și îți spun: corabia se scufundă. Cine poate să se salveze s-o facă, pînă nu e prea tîrziu!... Și tu, dacă ai avea un dram de minte în căpățîna asta a ta, ai căuta să te salvezi.

---

[1] Mii de trăsnete! (n.a.)

— Nu! Eu cred în Führer! Führerul ne-a făgăduit victoria și se va ține de cuvînt.

— Din nenorocire, nu se va mai putea ține. Rușii sînt la granița Reichului... Pe toate fronturile mîncăm bătaie... Orașele noastre sînt toate la pămînt... Populația flămînzește... Îți spun eu, nu mai e nici o salvare. În curînd vom fi la pămînt. Nu-ți dai seama că acum trăim începutul sfîrșitului? Ești oare chiar atît de idiot încît nu-ți dai seama ce te așteaptă pe tine, pe mine, atunci cînd va veni sfîrșitul?

— Termină! Te-am ascultat destul.

— Va să zică, nu-ți dai seama ce te așteaptă!... Va să zică, ești mult mai idiot decît mi-am închipuit!... *Du Lump*, ne așteaptă zile grele. Nu știi ce se zice despre noi? Că noi n-am fi o armată, ci o hoardă de asasini. Că pe unde am trecut pînă acuma am ucis milioane de oameni, femei, copii, bătrîni, în lagărele morții. Că am ucis, am jefuit și am incendiat. N-ai auzit că vor fi constituite tribunale speciale care să ne judece pentru așa-zise crime de război?... Ascultă, ți-am vorbit de un plan. Un plan colosal. Dacă vrei să-ți scapi pielea, eu pot să ți-o scap. Planul acesta ne va ajuta să ne salvăm amîndoi.

— Crezi că ai să mă convingi să trădez? Îți pierzi vremea zadarnic. Și așa te-am ascultat destul. Sînt grăbit, ți-am mai spus.

— Vrei să mă omori?...

— Nu, să te pedepsesc. *Das ist ein Befehl des Obersturmbannführers*[1].

---

[1] Este un ordin al locotenent-colonelului (n.a.)

— Vrei să devii un asasin?

— Nu-mi plac cuvintele sforăitoare. Știi foarte bine că nu poate fi vorba de asasinat atunci cînd îndeplinești un ordin.

Hermann își pierdu din nou stăpînirea de sine. Ochii săi îngroziți priveau în toate părțile, ca și cînd ar fi căutat un mijloc de scăpare.

— ... Și cum ai să faci? întrebă cu voce tremurătoare.

— Am să număr pînă la trei și apoi am să trag. Unde vrei să țintesc? Am o mînă care nu greșește niciodată.

— Aș prefera să mă împușc singur. Dă-mi revolverul!

— Nu, drăguțule! N-am nici o încredere în tine!

— Îți dau cuvîntul meu de onoare!

— Tu nu ai onoare. Ești un trădător, iar ordinul pe care l-am primit sună altfel. Și nici dacă ai fi tatăl meu nu mi-aș permite să execut un ordin altfel decît mi s-a ordonat.

— Bine! Atunci trage! Uite, eu am să mă ridic și am să fac un pas spre tine. Atunci să tragi!

Cu ochii holbați, cu fruntea și fața lui grasă inundate de sudoare, tremurînd din cap pînă în picioare, ca și cînd ar fi fost bîntuit de friguri, Hermann se ridică. Închise ochii și făcu un pas înainte. În clipa aceea, Neculai Tălîmbu descărcă toate cele șase gloanțe.

— *Du Schwein!*[1]

Și Hermann, îndoindu-se de șale, se prăbuși cu fața în jos.

---

[1] Porcule! (n.a.)

Vîrînd revolverul în buzunar, Neculai Tălîmbu se plecă și îl întoarse pe Hermann cu fața în sus. Îl privi cîteva clipe cu dispreț, apoi, scoțînd din buzunar celălalt revolver, mai trase cîteva gloanțe. Plecă apoi, fără să mai privească înapoi și fără să mai închidă ușa.

Ulea, care din camera de baie auzise și văzuse totul, se uită la ceas. Era ora nouă și jumătate.

„Pentru astăzi cred că-i ajunge". Îl lasă să plece fără să-l mai urmărească.

Așteptă cîteva minute, atît cît socoti că îi sînt necesare lui Neculai Tălîmbu să ajungă în stradă, apoi trecu în camera unde zăcea, într-o baltă de sînge, cadavrul aceluia care fusese Hermann Hartmann din grupul de spionaj al colonelului Karl Richter.

Îl contemplă cu vădită silă, murmurînd: „Și-au spălat rufele în familie!" . . .

Se plecă să-i cerceteze buzunarele. În afară de bani, nu găsi nimic în ele.

Plecă, închizînd ușa după sine. Dar nu se grăbi să părăsească și casa. Trecu în hol și, instalîndu-se comod într-un fotoliu, începu să se gîndească la toate acele întîmplări la care fusese martor în ultimele cîteva ore.

Va să zică, Neculai Tălîmbu, pe care toată lumea îl credea un biet nătîng, sigur era un agent hitlerist, și încă unul dintre cei mai periculoși. Mai mult, acum cunoștea adevărata cauză atît a sinuciderii falsului agent de circulație, cît și a asasinării șoferului Pantelimon. Aceste două fapte îl puseseră totdeauna în mare încurcătură, fiindcă, ori de cîte

ori încercase să le lege de celelalte evenimente, niciodată nu izbutise.

Se gîndi la Hermann, care se lăudase atît cu planurile sale colosale, și-și spuse că lăudăroșenia lui îi depășea cu mult inteligența. Planul „colosal" eșuase, și acum Hermann era mort. În schimb, Neculai Tălîmbu trăia și era decis să nu dea greș. Dar, din tot ceea ce aflase, cel mai important lucru era că Neculai Tălîmbu nu lucra singur. Hermann vorbise și despre un alt agent hitlerist. Asta însemna că Neculai Tălîmbu era numai brațul care execută și nu creierul care gîndește.

Țigara, care arsese aproape de la sine, îi fripse degetele. Ulea o azvîrli și aprinse alta. Gîndurile începură din nou să roiască: „Cine era, în fond, acest Neculai Tălîmbu, care juca atît de perfect rolul nătîngului?" Prin Biroul 2 al Armatei ceruse să se facă cercetări în satul lui de baștină. Răspunsul încă nu sosise, dar, dacă ținea seama de cele aflate, mai mult ca sigur că informațiile vor fi acelea pe care le aștepta. În orice caz, atîta vreme cît nu știa cine este *celălalt,* Tălîmbu nu trebuia arestat. Trebuia supravegheat îndeaproape, fiindcă prin el se putea ajunge la acela. Dar oare într-adevăr se putea ajunge? În mod normal, da. După toate probabilitățile însă, Neculai Tălîmbu începuse să nu se mai simtă în deplină siguranță. Dovadă presupusul atentat împotriva persoanei sale. Pozînd în victimă, Neculai Tălîmbu voia să îndepărteze eventuala bănuială care ar plana asupra lui.

În clipa următoare, îi veni în minte chipul rotofei al abatelui. Interogarea acestuia, fără îndoială, nu va fi lipsită de interes. El va trebui să răspundă

de la cine primise cheia pe care o ascunsese cu atîta grijă în scoarţa cărţii de rugăciuni.

Cît priveşte întrebuinţarea pe care Neculai Tălîmbu avea s-o dea acelei chei, nu era greu de bănuit. Cu ea urma să se deschidă lada de fier în care se păstrau cifrurile. Cheia din cartea de rugăciuni a abatelui constituia dovada peremptorie a nevinovăţiei căpitanului Smeu.

Ulea zvîrli ţigara şi se ridică să plece. Începuse să coboare treptele terasei, cînd îşi aminti că uitase să ia revolverul pe care îl aruncase Neculai Tălîmbu. Reveni în camera în care zăcea cadavrul lui Hermann Hartmann şi, înfăşurînd arma într-o batistă, o vîrî în buzunar. Plecă apoi, de data aceasta fără să se mai întoarcă.

MAI, MARE COMEDIE ŞI RADIOUL ĂSTA!

Staţia de radio se afla instalată într-o casă ceva mai departe de postul de comandă al diviziei. Comandantul staţiei era sergentul Pălimaru Gheorghe, un voinic zdravăn de prin părţile Gorjului.

Sergentul Pălimaru era considerat un radiotelegrafist excepţional. Transmitea şi recepţiona cu o viteză uluitoare. Numele lui era cunoscut de radiotelegrafiştii tuturor marilor unităţi, şi visul lor era să ajungă la îndemînarea acestuia. Cînd era el de serviciu, radiotelegrafiştii de la celelalte staţii îl cunoşteau după bătaie.

„Ăsta-i Pălimaru!“ îşi spuneau ei, şi se puneau să asculte ţiuiturile acelea, care, pentru un adevă-

rat radiotransmisionist, constituiau cea mai frumoasă muzică posibilă.

Fiind excepțional nu numai în a emite, dar în egală măsură și în a recepționa, sergentul Pălimaru își făcuse o faimă deosebită și prin aceea că intercepta fără greșeală radiogramele cifrate ale inamicului. Zilnic plecau de la stație, pentru a fi descifrate, numeroase asemenea texte cifrate.

Cît privește pe cei doi radiotelegrafiști, pe care îi avea în subordine, erau, de asemenea, printre cei mai buni.

În seara următoare acelei despre care a fost vorba în capitolul anterior, își făcu apariția la stație Neculai Tălîmbu. Pînă atunci nu călcase niciodată pe acolo.

Pentru radiotelegrafiști, prezența lui Neculai Tălîmbu fu considerată un prilej neașteptat ca să-și mai descrețească frunțile.

— Să trăiți, domn' sergent! salută Neculai Tălîmbu pe sergentul Pălimaru, străduindu-se să ia poziția reglementară de drepți. Cu toate străduințile sale, izbuti atît de puțin și într-un mod atît de caraghios, încît radiotelegrafiștii izbucniră cu toții în rîs.

— Ce vînt te aduce pe la noi, măi Neculai? întrebă sergentul Pălimaru.

— Credeam că dau de domn' căpitan al meu. L-am căutat peste tot, și numai aici mai rămăsese să-l caut. N-a fost cumva pe la dumneavoastră?

— N-a fost, Neculai! îl lămuri cu bunăvoință sergentul Pălimaru.

Unul din radiotelegrafiști, ca să-l facă să prindă sămînță de vorbă, glumi:

— Ia mai lasă-l în pace pe domn' căpitan! O fi și el pe undeva, să țină de urît vreunei vădane.

Neculai Tălîmbu însă, în loc să guste gluma, se supără:

— Domn' căpitan al meu? Nu se există. El nu-i ca alții. Parcă ar fi o fată mare. Pesemne că-și iubește mult nevasta și vrea să-i rămînă cu credință. Și să nu crezi că muierile nu-i fac ochi dulci. Încaltea una, o gazdă, nu știu în care sat, numele nu-l mai țin minte — parcă poți ține minte numele astea de sate! — era moartă după el. Îl sorbea din ochi, nu alta. Cum venea domn' căpitan acasă, hop și ea în odaie, ba cu o cafea, ba cu o dulceață, ba cu niște mere, sau cu te miri ce. Se uita la el cu niște ochi focoși, rîdea șăgalnic de te apucau amețelile. Dar domn' căpitan s-a ținut tare pe poziție. Femeia să se îmbolnăvească, nu alta, de mult ce-l plăcea. Încaltea, cînd a trebuit să plecăm, nu s-a mai putut ține și a izbucnit în plîns. Plîngea de să se rupă cămașa pe ea, sărmănica.

— Bine, măi Neculai, dacă ai văzut că domn' căpitan al tău nu se înduplecă, de ce n-ai căutat s-o consolezi tu?

— Ce să fac?

— S-o consolezi!

— Cum adică s-o „consolez"?

— Să-i ții tu de urît, în locul domnului căpitan.

— Ei, cum aș mai fi vrut! ... Dar ce, parcă se uita ea la unul ca mine? Ea de domn' căpitan avea poftă.

— Va să zică, nu te-ai fi dat în lături?

— Auzi vorbă, să mă dau în lături! Acu, nu că vreau să mă laud, dar dacă i-ar fi plăcut de mine, rău nu i-ar fi părut.

Radiotelegrafiștii izbucniră în rîs, și rîseră parcă să nu se mai oprească. Pînă și radiotelegrafistul care recepționa o radiogramă de serviciu se opri din scris, ca să rîdă în voie.

Neculai Tălîmbu se apropie de stație, privind-o cu gura căscată.

— Va să zică, de-ăștia îmi ești, măi Neculai! vorbi sergentul Pălimaru.

Neculai Tălîmbu, fără să-și ia ochii de pe aparatul de radio, răspunse:

— Sînt eu bicisnic, nu zic, dar bărbăție am, mulțam Domnului. Cît ești matale de voinic, domn' sergent, dacă ar fi vorba de o probă, tare mi-e teamă că te-aș rămîne.

O nouă explozie de rîs, de se auzi pînă în uliță.

Cînd rîsetele se mai potoliră, Tălîmbu se miră:

— Thii, da' mare mai e radioul ăsta. N-am mai văzut unul la fel. La noi în sat are popa, are învățătorul. Da' alea-s niște cutii, ia numai atîta. Pe cînd ăsta-i cît o cotineață. Taman bine ar încăpea în el toate găinile bătrînei mele.

Tălîmbu parcă se jurase să-i țină numai în rîs.

— Auzi, domn' sergent? Cică-i cotineață! chicoti unul din ei care, de atîta rîs, avea lacrimi în ochi.

— Ce? Nu? se miră cu naivitate Tălîmbu. De mare, e mare, da' de cîntat, nu-l aud cîntînd.

— Cîntă el, cînd trebuie — îl lămuri radiotelegrafistul de serviciu.

— Și acu' de ce țiuie așa? E stricat?

— Nu-i stricat de loc! Acum transmite prin Morse. Uite aici, eu scriu ce-mi spune el.

Tălîmbu îl privi cu neîncredere.

— Vrei să spui că el îți vorbește și matale scrii ce-ți spune?

— Cam așa ceva!

— Ia nu-ți mai face rîs de mine, măi băiete. Nu-i frumos, că-s mai bătrîn ca tine — se supără Neculai.

În timp ce ceilalți rîdeau să leșine, sergentul Pălimaru, stăpînindu-și rîsul, încercă să-l lămurească:

— Nu te supăra, măi Neculai, că nu rîde nimeni de tine.

— Cum nu-și rîde, domn' sergent? Că doar de surzit încă n-am surzit. Eu aud cotineața asta că țiuie și dumnealui îmi spune că vorbește. Asta nu înseamnă batjocură?

— Uite, am să-ți explic și ai să înțelegi. Ia ascultă puțin, cu atenție! Nu auzi mereu: taa-ti-ti-taa-taa-taa-ti-taa?

— Chiar așa! se bucură Tălîmbu, făcînd ochii mari.

— Ei, acum să-ți explic ce înseamnă „tataurile" și „titiurile" astea. O dată se aude „ti", apoi de două sau trei ori la rînd „taa". Alteori, tocmai pe dos. Ei, sunetele astea au și ele socoteala lor. Tu știi carte?

— Mai mult nu știu, decît știu . . .

— Dar alfabetul îl cunoști?

— Atîta știu.

— Atunci ai să înțelegi. Să luăm de exemplu cuvîntul „ac". Dacă vreau să scriu cuvîntul „ac", trebuie să fac cu creionul pe hîrtie litera „a" apoi litera „c". E clar, nu?

— Pînă aici, da!

— Ei, dar să zicem că eu vreau să ajungă la cineva, la București, cuvîntul ăsta, „ac". Cum pot? Să-i scriu o scrisoare, sau să-l chem la telefon. Dar n-am telefon, n-am nici hîrtie, nici creion. În

schimb, am cotineața asta. De scris, ea nu poate scrie. Poate să transmită însă ceea ce numești țiuituri. Ai auzit că sînt două feluri de țiuituri: unele mai lungi: „taa", altele mai scurte „ti". Ce s-a gîndit un învățat? Hai să fac eu un alfabet în care fiecărei litere să-i corespundă un număr anumit de țiuituri din acestea scurte și lungi. S-a căznit el pînă a făcut alfabetul ăsta nou. Literei „a" îi corespunde un țiuit „ti" și unul „ta". Literei „c" un „ta", iar un „ti", apoi iar un „ta" și un „ti". Și așa mai departe. Acum să zicem că vreau să-i spun radiotelegrafistului de la „Pajura": „Măi, frate, e aici la noi un soldat care se cheamă Neculai". Mă așez aici, pe scaun — sergentul Pălimaru luă locul radiotelegrafistului de serviciu — pun degetul pe ciupercuța asta și încep să emit literă cu literă. Uite așa! Și în timp ce eu bat aici, celălalt stă cu căștile la urechi, la o altă stație, și scrie ceea ce îi transmit. Asta-i toată filozofia! Ai priceput?

— Măi, mare comedie și radioul ăsta! se minună Neculai Tălîmbu, clătinînd din cap. Care va să zică așa! Măi, măi, să vezi și să nu crezi! ... Auzi, frate: țăcăni aici, acela de dincolo aude doar niște țiuituri și înțelege tot, de parcă i-ai vorbi, așa cum vorbesc acum cu dumneata. Păi cum se poate, domn' sergent? Dacă tot alfabetul ăsta e alcătuit numai din „ti-ti" și „taa-taa", cum dracu' știe el cînd ai gătat o literă și începi alta? Mie mi se pare că seamănă toate, ca picăturile de ploaie.

— Asta fiindcă nu ai deprinderea. Altfel, ți-ai da seama că există pauze între litere.

— Așa! ... Hm! ... Așa! ... Mare comedie!

Se mai învîrti ce se mai învîrti în jurul aparatului, apoi plecă.

A doua zi, cam la aceeași oră, se înființă din nou.

— Să trăiești, domn' sergent!

— Noroc, măi frate Neculai! Iarăși l-ai pierdut pe domn' căpitan al tău?

— Ba! Am venit să mai ascult o țîră țiuiturile alea. Al naibii mi-au plăcut. Aseară, nu mi s-a prins somnul de gene pînă tîrziu. Mă tot gîndeam și mă minunam. Și tot îmi suna în urechi: „ti-ti, taa-taa"; „taa-taa, ti-ti-ti". Apoi cînd m-a furat somnul, tot asta am visat. Și mai adineauri, ce mi-am zis? Hai să merg la domn' sergent Pălimaru să-l rog să mai dea drumul o țîră la radio. Și iaca, am venit. Dacă nu-ți fac supărare...

— Nu-mi faci nici o supărare, Neculai. Mi se pare că a început să-ți placă, ai?

— Aș păcătui dacă aș spune că nu-mi place. Îmi place al dracului!...

— Dacă îți place, atunci ascultă aici!

Și sergentul Pălimaru, care tocmai terminase de transmis apelul de control, prinse un post care emitea prin Morse.

Tălîmbu, care se așezase pe un colț de scaun, asculta ca vrăjit, cu gura căscată.

— Înțelegi, domn' sergent, ce spune?

— Spune așa: „Q.J.O. terminat emisia! Răspunde dacă ai înțeles!"

— Ce înseamnă... nu știu cum i-ai mai spus?

— Asta e indicativul stației. Fiecare stație are cîte un indicativ.

— Așa! Uite, domnule, nici că mi-ar fi trecut prin minte. Credeam că numai reghimentele au... cum spui că le cheamă, ca să nu afle inamicul ce unități are în față. De bună seamă că și cu *stanțiile*

e aceeași socoteală. Domn' sergent, matale cînd ai învățat meseria asta?

— Păi în armată. Și de recrut am făcut tot la transmisiuni.

— Așa! Dar dacă dă Dumnezeu și se termină războiul, ce ai să faci? Te lași de meserie?

— Mă las, măi Neculai! Am acasă gospodărie întemeiată.

— Dar dacă n-ai vrea să te întorci, cu meseria asta poți cîștiga de-o pîine? Sau e o meserie care-i bună numai în armată?

— Dar cum se poate, măi Neculai, să nu știi atîta lucru? Păi meseria asta e bună nu numai în armată, ci și în viața civilă. Poșta are o mulțime de radiotelegrafiști. Spre pildă, Grigore, cel de colo. El e radiotelegrafist la poștă, în București.

Tălîmbu îl căută cu privirea și întrebă sfios:

— Matale? Dacă nu ți-e cu supărare, aș vrea să te întreb ceva!

— Întreabă, Neculai! Nu-i nici o supărare.

— Dacă nu te superi, vrei să-mi spui și mie ce leafă capeți?

— Vreo patru mii de lei pe lună.

— Cît ai spus?

— Patru mii de lei!

— Ce de bănăret! și Neculai Tălîmbu se plesni cu palma peste obraz.

— E mult, măi Neculai?

— Atîta bănăret cît primești matale pe o lună eu nu văd în mînă nici după munca unui an întreg.

— O fi, măi Neculai. Dar să știi că meseria asta nu-i plătită pe cît ar trebui să fie.

— Dar și ăștia sînt bani, nu glumă! Patru mii de lei! ... Nu-s de colo ... Și e tare grea meseria asta?

— Nu-i ușoară — îl lămuri sergentul Pălimaru.

— De bună seamă, trebuie să cunoști carte multă!

— Trebuie să cunoști carte. Cu cît știi mai multă, cu atît e mai bine.

— Mda! De bună seamă! . . .

Oftă adînc, privind cu sfiiciune pe radiotelegrafiști. Prinse să se foiască pe scaun și să-și maltrateze boneta, împăturind-o, făcînd-o sul, netezind-o apoi pe genunchi, pentru ca după o clipă s-o ia de la capăt. Și mereu ofta.

Sergentul Pălimaru înțelese că Tălîmbu are ceva pe suflet, dar că nu se poate hotărî să vorbească.

— Ce-i, mă, ce tot oftezi?

— Oftez și eu așa, ca omul!

— Ia nu mai fi tu *'oț*, măi Neculai! Dacă toți oamenii ar ofta atîta cît oftezi tu, unul n-ar mai scăpa de oftică. Zi mai bine că ai tu ceva pe suflet.

— Ai cam brodit-o, domn' sergent — răspunse Tălîmbu, oftînd din nou.

— Spune-ne și nouă! Poate am putea să-ți fim de vreun ajutor.

— Asta mi-era și gîndul. Mă tot codeam însă. Îmi ziceam: dacă le spun, au să-și rîză de mine!

— Spune odată, frate! De ce să rîdem?

Tălîmbu mai oftă de cîteva ori și, în cele din urmă, se hotărî:

— V-am spus, domn' sergent, că în noaptea asta n-am dormit de loc. M-am tot gîndit la comedia asta, perpelindu-mă cînd pe o parte, cînd pe alta.

— Ce vorbești, Neculai! se miră, prefăcut, sergentul. Și cam ce gînduri ai frămîntat tu azi-noapte în legătură cu . . . comedia asta?

— Multe, domn' sergent, multe! Iaca, spre o pildă, m-am gîndit că mîine, poimîine, gătăm cu hitleriștii și va trebui să mă întorc la mine, în sat.

— Ei, și ce? Nu ți-ar părea bine să te întorci în sat? Pămînt ai?

— N-am, domn' sergent. N-am nici vite. Atîta am: o casă rămasă de la bunici, în care stă bătrîna mea. Eu, domn' sergent, de cînd mă știu n-am făcut altceva decît să slugăresc ba la unul, ba la altul.

— În privința pămîntului, are să fie bine, măi Neculai. Ai să capeți pămînt și n-ai să mai slugărești pe la alții. Ai să intri, cum s-ar spune, și tu în rîndul oamenilor.

— Bine e să ai pămînt, dar mult trebuie să te mai trudești pînă să-i smulgi roadele. Nu-i așa, domn' sergent?

— Nu-i ușor, fără îndoială!

— A mai grea muncă, domn' sergent, a mai grea! Eu, unul... și conteni vorba, ca și cînd n-ar fi avut curajul să-și spună gîndul pînă la capăt.

— Ce? se interesă sergentul.

— Eu, unul, bucuros mi-aș lua gîndul de la pămînt, dacă aș putea să deprind și eu o meserie mai ușoară și mai bănoasă. Păi de ce crezi că azi-noapte m-am perpelit pe o parte și pe alta? Mă tot gîndeam la comedia asta. De la o vreme ce crezi că-mi vine în minte? Oare — mi-am zis — n-aș putea să învăț și eu meseria lui domn' sergent Pălimaru? Dar îndată m-am mustrat singur: Fugi încolo, măi Neculai! Asta-i meserie grea. Trebuie să ai cap, nu glumă, și știință de carte. Și m-a cuprins, domn' sergent, o mare amărăciune.

— Cum, măi Neculai? Ai vrea să te faci radiotelegrafist?

— Tare bucuros aș fi dacă s-ar putea, domn' sergent. Poate mă iei ucenic pe lîngă dumneata. Azi puțin, mîine puțin, pînă se gată războiul, poate dă Dumnezeu și intră ceva și în capul ăsta prost al meu.

Radiotelegrafiștii se priviră și cu greu își putură stăpîni rîsul. Erau cu toții convinși că, în nătîngia lui, Neculai nici în zece ani n-ar fi fost în stare să învețe măcar alfabetul Morse. Propunerea lui li se păru însă un prilej nimerit ca să se mai amuze. Înțelegîndu-se cu ceilalți dintr-o singură privire, sergentul Pălimaru își dădu consimțămîntul:

— Păi eu zic să încercăm, măi Neculai.

Fața lui Neculai Tălîmbu deveni toată numai zîmbet. Ochii spălăciți sticliră de mulțumire.

— Să te răsplătească Dumnezeu, domn' sergent, pentru sufletul dumitale bun. Dacă s-o prinde de mine ceva meserie, cînd s-o găta războiul, am să mă rog de domn' căpitan să pună un cuvînt bun pe lîngă domnii de la poștă. Dacă m-ar primi, eu m-aș mulțumi și cu jumătate din leafa matale. Apoi către sergentul Pălimaru: Cînd crezi dumneata, domn' sergent, să începem?...

— Am putea începe chiar de azi.

— Bucuros, domn' sergent.

Și lecția începu, spre hazul tuturora. Sergentul îi explică cele mai simple litere din alfabetul Morse. Tălîmbu asculta holbîndu-și ochii, foindu-se pe scaun. Din cînd în cînd își ștergea fruntea și fața umezite de sudoare.

Lecția mergea tare greu. Tălîmbu, după ce izbutea să învețe, cu chiu cu vai, cîteva litere, peste un mi-

nut, două le uita și treaba trebuia reluată de la început, spre marele haz al radiotelegrafiștilor.

— Pentru ziua de astăzi ajunge, Neculai — hotărî sergentul Pălimaru sfîrșitul primei lecții. Cam greu, dar cred că are să meargă! Voi ce credeți, băieți? ceru sergentul părerea celorlalți radiotelegrafiști.

— Sigur că are să meargă. Neculai al nostru e băiat deștept! se grăbiră să confirme și ceilalți cu seriozitate.

Tălîmbu mulțumi și plecă fericit.

Lecțiile continuară și în zilele următoare. Tălîmbu se dovedea a fi un elev extrem de conștiincios în ceea ce privește frecvența. În schimb, progresele realizate erau atît de neînsemnate, încît aproape că nu meritau a fi numite astfel. Dar Neculai nu se da bătut. Atunci cînd putea da un răspuns bun, era fericit. Cînd se încurca, intra în panică și începea să se roage:

— Te rog, domn' sergent, să ai răbdare cu mine. Eu prind greu, dar cînd îmi intră ceva în cap, nu mai iese de acolo nici peste zece ani.

— Nu-ți face griji, măi Neculai. Am răbdare, de ce să n-am? Tu înveți, noi îți arătăm, și așa trece vremea mai repede.

Greu era însă cu alfabetul Morse. La descrierea stației și manevrarea ei, progresele erau mult mai vizibile. După ce sfîrșea lecția, Neculai Tălîmbu se așeza pe scaun, în fața aparatului, și, privindu-l ca pe o minune, începea să întrebe:

— Liniuțele astea ce-înseamnă?

— Astea sînt lungimile de undă.

— Adică fiecare *stanție* are lungimea ei de undă... Parcă așa m-ai învățat ieri.

— Așa . . . așa . . .

— Va să zică, m-am înțeles cu „Trotuș" ca la ora nouă să mă anunțe dacă e liniște la ei. Să zicem că pe „Trotuș" îl prind în dreptul astei liniuțe. Bun! Atunci, învîrt *botonul* la dreapta, limba se plimbă pînă ajunge în rînd cu liniuța. Mă opresc, pun căștile la urechi și aștept ora. Așa-i, domn' sergent?

— Da, Neculai! Văd că ai prins cîte ceva.

— Cu alfabetul cela merge tare greu. Mereu încurc literele, fir-ar ele ale naibii să fie! Dar pînă la urmă, tot am să le dau eu de rost, n-am grijă! . . .

Și tot întrebînd ba una, ba alta, învîrtea mereu butonul, trecînd de la un post la altul. Un post care transmitea muzică nu-l interesa. În schimb, asculta cu gura căscată atunci cînd prindea cîte un post care emitea prin Morse.

— Ia auzi-l pe ăsta, domn' sergent! E dat dracului! Așa radiotelegrafist mai zic și eu. Ce frumos se aude, parcă ar cînta! Ia să mai căutăm și pe altul.

Radiotelegrafiștii se amuzau, dar în același timp se simțeau și puțin înduioșați. În fața aparatului, Neculai Tălîmbu părea ca un copil în fața unei jucării minunate. Greu se dezlipea de acolo și greu îl hotărau să plece atunci cînd aveau de lucru, pentru că sergentul Pălimaru nu ar fi acceptat nici în ruptul capului să fie de față un străin atunci cînd trebuia să transmită o radiogramă. Nici măcar nătîngul de Neculai Tălîmbu.

Năstrușnica ambiție a lui Tălîmbu de a deveni radiotelegrafist era imposibil să rămînă numai între cei patru pereți ai stației. Radiotelegrafiștii povestiră cui voia și nu voia să-i asculte, așa că, în scurtă vreme, află întreg postul de comandă. Bineînțeles, toată lumea era de acord că Neculai Tălîmbu își

pierde vremea zadarnic. Cel mai convins de acest lucru era însuși căpitanul Smeu, care îi cunoștea cel mai bine puținătatea minții.

— Ce crezi dumneata — îl întrebă într-o zi căpitanul Gheorghiu pe Ulea — că se ascunde înapoia acestei subite pasiuni pe care Tălîmbu o manifestă față de radiotelegrafie?

— Dacă n-am ști de existența abatelui, am putea presupune că încearcă să-și pregătească terenul ca să poată transmite prin radio vreo comunicare importantă. Or, abatele trăiește, e liber și nu avem nici un motiv să credem că nu se simte în deplină siguranță, ca și pînă acum. Totuși, după părerea mea, nu pot să existe decît două posibilități: ori știe că, pe viitor, nu va mai avea posibilitatea să comunice cu ai lui, folosind procedeul sau procedeele de pînă acum și, în consecință, încearcă să-și stabilească o legătură directă, ori are de făcut o comunicare importantă și probabil urgentă, pe care însă nu vrea, sau nu poate s-o transmită prin abate. Am stat de vorbă cu sergentul Pălimaru și cu ceilalți radiotelegrafiști. Cunosc în amănunt cum decurg „lecțiile". Deocamdată nu e, ca să zic așa, nici o primejdie. Elevul Neculai abia a izbutit să învețe cîteva litere din alfabetul Morse. Deci, pînă va învăța — vorba vine — întreg alfabetul, va mai trece cîtva timp. Pînă atunci, repet, nu-i nici o primejdie. În orice caz, e mai bine ca noi să fim la curent cu felul cum decurg lecțiile fără să ne mai informăm de la radiotelegrafiști, ca nu cumva ticălosul de Neculai să miroasă ceva.

— Bănuiesc la ce te gîndești. Va trebui însă să apelăm la Armată. Noi nu avem un asemenea aparat.

— Cît mai urgent. În cîteva zile va trebui să-l avem aici.

— Desigur. Auzi ce le-a venit în minte! Dacă n-am ști ceea ce știm despre Neculai Tălîmbu, poate ne-am fi amuzat și noi, la fel ca toată lumea, aflînd că un prostănac ca el și-a pus în minte să ajungă radiotelegrafist.

— Fără îndoială! ... Dacă n-am ști cine este în realitate Neculai, și dacă ne-am lua după ce povestesc radiotelegrafiștii, am putea crede că mai ușor i-ar fi să se înhame la plug și să are singur un pogon întreg decît să-ți spună din cîte puncte și linii e formată litera „c" sau litera „h".

— Poate că tocmai pasiunea aceasta subită a lui pentru radiotelegrafie ne va da posibilitatea să ajungem la șeful lui Neculai.

— Oricum, domnule căpitan, știm destule despre ei ca să nu ne mai poată scăpa. E de presupus că actorii noștri se pregătesc să joace ultimul act. Și oricît se cred ei de abili, înainte de a cădea cortina, noi ne vom găsi pe scenă. Apoi cu alt ton: Ce se mai aude? Vom mai rămîne mult timp pe loc?

— Te interesează lucrul acesta în mod deosebit?

— Desigur! Din două motive: în primul rînd, mă indispune faptul că abatele nostru continuă, liniștit, să mediteze asupra nu știu căror subtile probleme de dogmatică. Sînt nerăbdător să cunosc părerea sfinției-sale dintr-un alt domeniu decît al teologiei. Or, ați fost și dumneavoastră de acord să nu-l arestăm decît în ziua cînd va trebui să ne deplasăm. În al doilea rînd, ard de nerăbdare să aflu cum va căuta Neculai să valorifice cunoștințele sale de proaspăt radiotelegrafist. Am vaga intuiție că atîta vreme cît

rămînem în satul acesta, curiozitatea nu-mi va fi satisfăcută.

Căpitanul Gheorghiu scoase din birou o hartă, pe care o întinse în fața sa.

— Hai să ne uităm puțin pe hartă și am să-ți explic cum se prezintă situația. Aici e linia frontului nostru. După cum observi, în ultima vreme înaintăm în direcția nord-vest. Linia frontului inamic trece aproximativ cam pe aici. Poziții naturale, care să permită hitleriștilor o apărare puternică, nu există pînă la fluviul acesta. După informațiile pe care le deținem, hitleriștii se fortifică serios de-a lungul fluviului. Sînt avantajați și de faptul că malul drept e mult mai înalt decît cel stîng. Ei speră — și vor încerca totul — că nu vom putea trece. Din păcate pentru ei, lucrările de fortificație nu sînt încă terminate și de aceea fac eforturi desperate spre a ne împiedica să ajungem la fluviu înainte de a-și consolida noua linie de rezistență. Acesta este și motivul pentru care rezistența lor a devenit atît de îndîrjită. Se cramponează de fiecare palmă de pămînt și nu cedează decît atunci cînd nu mai au încotro. Noi nu avem însă nici un interes ca să-i lăsăm să se fortifice. Asta înseamnă că în scurt timp vom relua înaintarea.

Ulea își trosni degetele și exclamă bucuros:

— Atunci e clar pentru ce Neculai Tălîmbu depune atîta stăruință să învețe radiotelegrafia.

Căpitanul Gheorghiu îl privi întrebător.

— Ca să poată comunica rapid, și ori de cîte ori va fi nevoie, atunci cînd va începe marea bătălie pentru trecerea fluviului!

Două zile mai tîrziu, unităţile diviziei „Moldova" porniră atacul. Luptele fură deosebit de grele. Hitleriştii, vrînd să întîrzie cu orice preţ înaintarea armatei române, luptau cu îndîrjire, căutînd să folosească la maximum cel mai neînsemnat avantaj pe care li-l putea oferi terenul.

Cu toată îndîrjita lor rezistenţă, fură mereu împinşi înapoi şi, după trei zile, primele eşaloane româneşti, sprijinite de aviaţia sovietică, ajungeau în imediata apropiere a fluviului. De pe noile obiective, trupele diviziei „Moldova" se regrupau şi se pregăteau, în vederea marii şi apropiatei bătălii.

Deşi din punct de vedere tactic unităţile diviziei ocupau poziţii avantajoase, în schimb, amplasarea postului de comandă al acesteia ridica unele dificultăţi, deoarece se aflau într-o regiune în care aşezările omeneşti erau rare şi situate la mari distanţe.

În sectorul ocupat de unităţile diviziei nu existau decît două sate: unul în imediata apropiere a frontului şi permanent sub tirul artileriei inamice, celălalt mult prea în urmă. Soluţia de compromis, care se găsi, fu ca postul de comandă al diviziei să se stabilească la conacul unui grof, situat la jumătatea distanţei dintre primul şi al doilea sat. Întrucît nu se cunoştea în ce măsură conacul putea, sau nu, fi folosit, şeful de stat-major, colonelul Barbat, trimise o echipă de încartiruire să cerceteze.

Echipa era formată din căpitanul Medrea, sublocotenentul Paraschivescu, sublocotenentul Hiastru de la Biroul 4 şi doi furieri, dintre care unul era Burlacu.

De departe și din goana mașinii, conacul păru celor care formau echipa de încartiruire un vechi și părăsit castel medieval. Turnurile și crenelurile se profilau în zare mohorîte și îmbătrînite de vreme.

Dar atunci cînd ajunseră la castel, impresia aceasta fu dezmințită de realitate. Castelul, care pe dinafară părea că dăinuiește din evul mediu, era, de fapt, o clădire care nu avea o vechime mai mare de zece ani. Proprietarul, unul din cei mai mari latifundiari maghiari, avusese fantezia să-și clădească un conac care numai pe dinafară să semene a castel medieval. Interiorul, însă, îndeplinea toate condițiile de confort ale unei locuințe moderne. Parterul și cele două etaje erau compuse din numeroase camere spațioase, cu tapete în culori luminoase, cu dulapuri în pereți, calorifer și instalație de lumină electrică.

Puțina mobilă care se mai găsea în unele camere vorbea cu prisosință de luxul care domnise acolo pe vremea cînd castelul mai era locuit de proprietar. Acum, însă, era aproape gol. Mobila, covoarele, tablourile și tot ceea ce prezenta o valoare fuseseră luate și duse în altă parte. La castel nu mai rămăsese decît intendentul.

Ieșind în întîmpinarea echipei de încartiruire, acesta se ploconi adînc, urîndu-le bun venit. Era un om ca la șaizeci de ani, cu mustăți albe, cu părul, care, în ciuda vîrstei, se păstrase bogat, de asemenea alb. Era îmbrăcat foarte îngrijit. Bine clădit, în ciuda mustăților și a părului alb, făcea impresia unui om încă în putere. Streașina sprîncenelor stufoase umbrea niște ochi negri, care, atunci cînd te priveau, păreau că sfredelesc ca un burghiu. Nările nasului borcănat fremătau mereu, de parcă tot timpul adulmecau, iar maxilarele puternice și proeminente îți

sugerau imaginea unui om primitiv, care încă nu simte nevoia să frigă hartanul de carne pe care se pregătește să-l devoreze. Avea o voce de bas puternică, dar plăcută, pe care știa să și-o moduleze după împrejurări, rod al unei experiențe cîștigate în slujba unui stăpîn arogant și capricios.

Aflînd scopul pentru care veniseră ofițerii, se oferi să-i conducă și să le arate castelul. (Accentuă asupra cuvîntului „castel", vrînd parcă să risipească, de la început, orice fel de dubiu în privința aceasta.)

Cu o cheie din multele prinse într-o verigă — una uriașă — deschise ușa de la intrarea principală și, înclinîndu-se respectuos, ca în fața unor înalți oaspeți, îi pofti să intre. Pătrunseră într-un hol impunător, cu pereții în ulei, de culoarea cafelei cu lapte. În goliciunea sa, holul era dezolant. Dar cu puțină imaginație ți-l puteai închipui așa cum arătase el mai înainte: un uriaș covor persan pe jos, măsuțe și fotolii joase și confortabile din pielea cea mai fină, tablouri de preț pe pereți. De altfel, era suficient să privești candelabrul, mare cît o cupolă de biserică — o adevărată operă de artă — ca să-ți dai seama cum arătase holul acela pe vremea cînd proprietarul încă nu se băjenise. În fund, o scară de marmură urca la etaj. În dreapta, o ușă înaltă de stejar, care se deschidea în două părți, ducea în sala de oaspeți. O sală lungă, cu pereții căptușiți pe trei sferturi cu lambriuri din lemn de nuc, minunat ornamentate cu înfloriturii de daltă. Tavanul alb, în ulei, de asemenea ornamentat cu o artă desăvîrșită. În fund, un bufet din lemn de nuc, de o construcție originală. Deși lipsea acum, ghiceai ușor că în mijloc fusese o masă lungă de oaspeți și, de jur împrejur, scaune cu rezemători înalte ca niște tronuri.

În stînga, tot pe hol, o uşă dădea în două încăperi, în care se intra din una în alta, acum cu desăvîrşire goale. La ce serviseră mai înainte încăperile acestea, nici unul din cei care alcătuiau echipa de încartiruire nu-şi putea da seama. Intendentul nu-i lămuri, iar ei, impresionaţi de cele ce vedeau, uitară să mai întrebe.

Urcară la etaj. Pe două paliere se înşirau mai multe încăperi, care înainte avuseseră diverse întrebuinţări, dar care, fiind acum goale, cu greu puteai să-ţi imaginezi la ce serviseră. O cameră dreptunghiulară, între cele două paliere, era destinată bibliotecii. Rafturile, care se înălţau pînă aproape de tavan, mai conţineau încă multe cărţi, toate legate în piele, dar golurile din fiecare raft îţi indicau că acelea care prezentaseră o valoare deosebită, fuseseră puse la adăpost. Volumele rămase în rafturi erau în majoritate scrise în limba maghiară. Erau însă destule şi în limba germană şi, ceva mai puţine, în limba franceză.

Etajul al doilea, aproape în întregime, era format din camere pentru oaspeţi. Şi aici, ca pretutindeni, erau evidente luxul şi confortul modern.

Ofiţerii începură să pună întrebări.

— Ia întreabă-l — se adresă căpitanul Medrea sublocotenentului Hiastru, singurul care cunoştea limba maghiară — e mare familia stăpînului casei?

Intendentul răspunse cu gravitate:

— Familia domnului conte e o familie foarte numeroasă. Dar aici, la castel, nu au locuit decît domnul conte, doamna contesă, vicontele Gyula şi vicontesa.

— Şi nu li-era urît în hardughia asta de casă? întrebă sublocotenentul Hiastru.

Intendentul zîmbi cu un aer de superioară îngăduință:

— Domnului conte îi plăcea să fie înconjurat de multă lume. De aceea, castelul era totdeauna plin de oaspeți. De multe ori, vă asigur, eram chiar strîmtorați. Mai ales toamna, cînd domnul conte se întorcea din străinătate.

— ... Și îmi închipui că nu se plictiseau de loc! adăugă ironic sublocotenentul Hiastru.

Intendentul însă nu sesiză ironia. Oftă nostalgic, apoi spuse cu voce nu mai puțin nostalgică:

— Dacă ați ști ce petreceri se organizau aici! ... Ce baluri! ... Ce vînători! ... Cine mai avea timp să se plictisească? Au fost vremuri frumoase, foarte frumoase! și intendentul oftă din nou.

— Întrebați-l, domn' sublocotenent, pe slugoiul ăsta, dacă și pentru țăranii de pe moșia boierului vremurile au fost tot atît de frumoase, ceru Burlacu.

După ce terminară de vizitat toate încăperile, ieșiră în curte. În afara castelului propriu-zis, mai existau cîteva clădiri anexe. Un pavilion de vînătoare cu cîteva încăperi: o clădire micuță și cochetă, în stil de vilă, destinată să servească drept locuință actorilor și cîntăreților chemați special din capitală, atunci cînd se organizau spectacole teatrale sau muzicale; un alt corp de clădiri, în care locuiseră numeroși servitori și oameni de curte. Un grajd, construit după ultimele cerințe ale tehnicii, în care puteau să încapă cel puțin patruzeci de cai, dar care acum era gol cu desăvîrșire. Un garaj încăpător pentru automobile, magazii și remize. Castelul avea uzină proprie, dar motorul lipsea. După spusele intendentului, se stricase și fusese trimis la reparat. Explicația nu era prea vrednică de crezare. Fără îndoială, motorul luase

același drum pe care îl luaseră mobila, tablourile, covoarele și toate lucrurile de preț.

Una din aripile castelului avea vedere spre parc. Un parc mare, aproape cît o pădure, cu copaci seculari. Potecile îngrijite, presărate cu nisip, havuzurile și micile fîntîni arteziene, lampioanele și terasele trădau însă mîna omului care dorise să rectifice frumusețea naturală a peisajului.

În mijlocul acestui parc imens, un lac cu ape nemișcate se întindea pe o suprafață de cîteva sute de metri pătrați. Lacul avea și un debarcader minuscul și elegant. Cîteva bărci, trase pe uscat, se odihneau cu fundul în sus. Numai una singură, vopsită în alb, se afla ancorată la debarcader.

Ofițerii, care văzuseră tot ceea ce merita să fie văzut, schimbau între ei priviri de satisfacție. Ceea ce găsiseră depășea prevederile cele mai optimiste. În castelul propriu-zis puteau fi instalate toate birourile și serviciile principale ale postului de comandă, ba mai rămînea loc suficient, la etajul al doilea, să se improvizeze acolo dormitoare pentru ofițerii din statul-major.

— Ascultă, domnule intendent — îl lămuri sublocotenentul Hiastru — noi n-am venit aici ca simpli turiști. Aici va trebui să se instaleze un post de comandă. Există un plan al castelului?

— Regret, dar nu vă pot pune la dispoziție un asemenea plan. Chiar dacă va fi existînd, el se află la domnul conte.

— Păcat! Ne-ar fi scutit de o muncă în plus. După cum ne-am putut da seama, casa e cam golașă la ora actuală. Vom fi nevoiți să improvizăm cîteva paturi, iar dumneata vei avea bunăvoința să ne pui la dispoziție așternuturile.

Intendentul se înclină ceremonios:

— Totul vă stă la dispoziţie, domnule ofiţer.

— Întreabă-l, Hiastrule — se interesă căpitanul Medrea — cine mai locuieşte aici.

Întrebarea îl puse în mare încurcătură pe intendent. În priviri i se citi o umbră de neliniște.

— Domnule ofiţer, dintre servitori, în afară de mine, nu mai locuieşte nimeni aici. Dar, dacă din personalul de serviciu, în afară de mine, n-a mai rămas nimeni, în schimb la castel locuieşte cineva. O persoană care însă în nici un caz nu v-ar putea stingheri.

— Cine? se interesă sublocotenentul Hiastru.

Intendentul îl privi cu nişte ochi în care se putea citi o mare tristeţe. Aceeaşi tristeţe o trădară şi cuvintele:

— Sărmana domnişoară guvernantă!

— O domnişoară guvernantă? A cui guvernantă?

— A domnului viconte Gyula.

— Cum, domnul viconte e un copil?

— Nu are decît doisprezece ani, domnule ofiţer.

— Aşa!... Şi cînd a plecat domnul conte, împreună cu familia, de ce nu a luat-o şi pe guvernantă?

— Credeţi că n-a vrut s-o ia? Dar... nu s-a putut! Sărmana domnişoară a refuzat să plece.

— Ascultă, de ce tot îi spui „sărmana domnişoară"?

Intendentul oftă, ochii i se umeziră. Scoase batista şi-şi şterse ochii de lacrimi.

— Fiindcă sărmana domnişoară are mintea rătăcită.

— Vrei să spui că e nebună? se interesă sublocotenentul Hiastru. Apoi către căpitanul Medrea: Auziţi, domnule căpitan? E vorba de o nebună. Ce dracu' facem cu ea?

Intendentul își șterse din nou ochii cu batista și spuse cu o voce care tremura:

— Domnule ofițer, eu n-aș pronunța niciodată cuvîntul pe care l-ați rostit. Sărmana domnișoară guvernantă are doar mintea rătăcită. O biată făptură profund nenorocită.

— Nu prea înțeleg în ce constă deosebirea, așa că te-aș ruga să mă lămurești dumneata.

— De doi ani de zile, sărmana domnișoară guvernantă nu a mai rostit un singur cuvînt.

— A amuțit? întrebă sublocotenentul Hiastru, nedumerit.

— Nu!

— Atunci? Fii, te rog, mai explicit.

— Probabil că a uitat să mai vorbească.

— Așa ceva n-am mai auzit.

— Din nenorocire, acesta-i adevărul. De doi ani de zile nimeni nu a mai auzit-o pronunțînd un singur cuvînt.

— Și pricepe cînd i se vorbește?

— Desigur. Dar nu vrea... sau nu poate să mai vorbească.

— Extraordinar! exclamă sublocotenentul, impresionat... Și care-i explicația?

Intendentul clătină din cap cu tristețe:

— O întreagă poveste, domnule ofițer. O poveste neasemuit de tristă. Vă rog să mă iertați că nu-mi pot stăpîni lacrimile. Dar vedeți... eu sînt singur. Femeia mi s-a prăpădit din pricina unei nașteri... Mi-a fost tare dragă... Nu m-am mai însurat... Am îmbătrînit singur... Cît am fost tînăr, nu mi-am dat seama ce mare rău este singurătatea... Cînd am înțeles, era prea tîrziu... Poate de aceea mi-e dragă domnișoara guvernantă, ca și cînd ar fi copilul meu.

Atît de nenorocită și singură... Nici ea n-are pe nimeni. Dacă aveți timp și vă interesează, v-aș povesti...

Sublocotenentul Hiastru îi consultă pe ceilalți ofițeri. Impresionați de lacrimile bătrînului și de durerea care i se citea în priviri, acceptară, curioși să afle povestea guvernantei.

Intendentul îi pofti să ia loc pe o bancă și începu să povestească:

— Sărmana domnișoară a venit aici, la noi, acum șase ani. A adus-o domnul conte, cînd s-a întors din străinătate. Pe atunci era foarte tînără, dacă avea douăzeci de ani. Domnul viconte avea șase ani și era un copil cam răzgîiat. Dar ce spun eu „cam", că era chiar tare răzgîiat. Se ținea numai de pozne, era încăpățînat, vorbea și se purta urît cu slugile. Domnul conte nu prea se sinchisea — se lăuda că și el fusese la fel — dar doamna contesă tare mai era necăjită.

Pînă la venirea sărmanei domnișoare, s-au perindat pe aici o mulțime de guvernante, dar după cîteva luni își luau tălpășița sau erau trimise la plimbare, pentru că în loc să aibă o influență bună asupra copilului, dimpotrivă, îl făceau să devină mai rău. Eu, cînd am văzut-o, mi-am zis că e peste putință ca o domnișoară atît de tînără să izbutească acolo unde atîtea guvernante, mult mai în vîrstă și cu mai multă experiență, dăduseră greș. Mă așteptam ca numai după o săptămînă s-o văd că-și face bagajele. S-a întîmplat însă tocmai contrariu a ceea ce crezusem. Fetița aceasta a izbutit să facă adevărate minuni. Încă din primele zile, copilul a început să se schimbe și numai după o lună era de

nerecunoscut. Pe scurt, începuse să se poarte ca un adevărat viconte.

Se bucură domnul conte, dar mai mult se bucură doamna contesă, care o îndrăgise de parcă ar fi fost propriul ei copil. Trebuie să vă spun, însă, că și noi, cu toții, o îndrăgisem. Dar biata domnișoară niciodată nu ne oferea prilejul să-i dovedim cît de mult ne era de dragă tuturora. Niciodată n-am auzit-o cerînd ceva, pretinzînd ceva. Era de o modestie cum nici nu cred să existe o altă ființă pe lume. Se îmbrăca foarte simplu. Cu toate acestea era atît de distinsă în simplitatea ei, încît puține doamne se puteau măsura cu ea. Și cînd spun acestea, vă rog să credeți că nu exagerez de loc. De douăzeci de ani, de cînd sînt în slujba domnului conte, am învățat să cunosc și să deosebesc, dintr-o singură privire, adevărata noblețe de aceea confecționată; eleganța care încîntă ochiul, de aceea care îl supără; frumusețea adevărată, care rezistă, de aceea care îți ia doar ochii la prima vedere. Și pot să vă spun că biata domnișoară guvernantă, care nu are nici un blazon, ar merita să le aibă pe toate.

Dacă nu ar fi fost atît de modestă, dacă ar fi fost numai un pic vanitoasă, și-ar fi atras ura multor doamne, invidioase pe frumusețea ei. Modestia i-a fost însă pavăza care a ferit-o de invidia și răutatea semenelor ei. De altfel, biata domnișoară nu s-a simțit niciodată bine în lumea în care a fost obligată să trăiască. Deși se ferea s-o arate, o simțeam tristă, tînjind după o altă viață, cu totul deosebită. Petrecerile, care se țineau lanț, n-o atrăgeau și, pe cît posibil, le evita. Singura ei plăcere adevărată era numai atunci cînd putea să se fugărească prin parc cu domnul viconte, sau cînd se așeza la pian. Domnul

conte zicea că e o adevărată artistă. Eu nu prea mă pricep la muzică, deși am avut prilejul să ascult aici multe concerte, date de artiști cu renume mondial. Cred însă că nu-i nevoie să te pricepi prea mult la muzică, pentru ca să-ți dai seama că biata noastră domnișoară cîntă la pian dumnezeiește.

Domnul viconte, care înainte ar fi fost în stare să joace tontoroiul pe clapele pianului, ascultînd-o, prinse dragoste de acest instrument. Și poate că fără biata domnișoară guvernantă niciodată nu ar fi ajuns să descopere că natura îl înzestrase cu un talent remarcabil.

Intendentul, care, cît timp evocase cele povestite mai sus, încetase să lăcrimeze, simțindu-și acum ochii umeziți, făcu din nou uz de batistă. Avea un fel de a-și șterge ochii, tamponîndu-și ușurel rădăcina nasului, care îți amintea de acele doamne cochete, trecute de prima tinerețe, foarte grijulii ca nu cumva lacrimile să le strice fardul de pe obraji.

— Poate că mă veți întreba — reluă el firul povestirii — dacă biata domnișoară avea mulți admiratori? Da, domnilor ofițeri, avea! ... Domnul conte iubea nu numai petrecerile, dar îi plăcea să fie înconjurat și de oameni tineri. Veneau la noi o mulțime de domnișori din cele mai distinse familii. Mulți dintre ei îi făceau curte, și pot să vă spun că ar fi fost fericiți să depună la micuțele ei picioare numele și averea lor. Dar biata domnișoară avea un fel de a se purta cu ei care îi dezarma. Îi făcea să simtă că există între ei o barieră pe care, oricît s-ar strădui, niciodată n-o vor putea trece. Unii, din ranchiună, spuneau despre ea că e un sloi de gheață pe care căldura nici unui suflet omenesc nu l-ar putea topi. Dar aceștia erau cei mai răi, cei mai proști. Eu cred

însă altceva. Cred că ea iubea pe cineva, acolo, de unde venise. Altfel nu-mi pot explica de fel cum de a fost posibil că nici unul din nenumăraţii tineri, care roiau în jurul ei, n-a izbutit să-i cîştige inima. Printre aceştia era şi un tînăr conte, locotenent de husari, care îi întrecea pe toţi în frumuseţe, spirit şi avere. Acest tînăr conte — al cărui nume îl trec sub tăcere din condescendenţă faţă de biata domnişoară — s-a îndrăgostit de ea, aşa cum păţiseră şi ceilalţi. Numai că el n-a vrut şi nici n-a putut să se resemneze. O ruga, o implora să accepte să-i fie soţie. Dar biata domnişoară nu s-a lăsat înduplecată. Şi atunci, domnilor, s-a întîmplat nenorocirea. Într-o seară, în camera sa, tînărul conte şi-a tras un glonţ în inimă. Pe masă s-a găsit o scrisoare adresată bietei noastre domnişoare.

Cînd a venit să-l vadă, era albă la faţă şi se clătina. Cineva i-a întins scrisoarea. A deschis-o, mîinile îi tremurau, a citit-o şi s-a prăbuşit, fără simţiri. A zăcut două săptămîni. Pe urmă, încet, încet şi-a revenit. Dar din ziua cînd s-a întîmplat nenorocirea asta, nimeni nu a mai auzit-o vorbind. Asta-i, domnilor, drama vieţii bietei noastre domnişoare! ...

Intendentul tăcu... Tăceau şi ofiţerii, impresionaţi de cele auzite. Abia mai tîrziu, căpitanul Medrea întrebă prin interpret:

— Şi doctorii ce-au spus? Nu există nici o posibilitate de vindecare?

— Domnul conte a făcut tot ceea ce omeneşte e posibil. Cei mai mari specialişti au fost consultaţi. Unii au declarat, categoric, că nu există vindecare; alţii ne-au dat speranţa că, treptat, treptat îşi va reveni; în fine, alţii au afirmat că vindecarea nu ar putea surveni decît numai în urma unui şoc la fel

de puternic ca acela care i-a provocat o asemenea stare. Dar cine poate ști? E atît de nenorocită sărmana noastră domnișoară! și intendentul privi în sus, spre unul din turnurile castelului.

— Nu cumva locuiește acolo? întrebă sublocotenentul Hiastru, care îi urmărise privirea.

— Da, acolo! De cînd a venit aici, la noi, acolo locuiește. I-a plăcut mult turnul și domnul conte a fost de acord, deși ar fi preferat ca biata domnișoară să aibă o cameră alăturea de aceea a tînărului viconte. Dar parcă era cineva în stare s-o refuze?... Rar părăsește turnul. Stă mai tot timpul acolo și confecționează păpuși din cîrpe. Atunci cînd se întîmplă să coboare, se duce la seră. Îi plac mult florile. Adesea cîntă la pian. Dacă veți veni aici, o veți auzi. Cîntă dumnezeiește. Se pare că florile și pianul sînt singurele lucruri pe care și le mai dorește. Încolo ... dacă n-aș fi eu, cred că ar muri de foame.

— Vreau să te întreb ceva: dumneata ne-ai făcut impresia unui om instruit. N-aș vrea să te jignesc, dar mi se pare că funcția de intendent nu cadrează cu pregătirea dumitale.

Intendentul zîmbi cu îngăduință:

— Nu mă jigniți de loc. Dimpotrivă, mă simt măgulit că v-am făcut impresia unui om instruit. Adevărul este, domnule ofițer, că sînt un autodidact. După cum ați putut observa, domnul conte are o bibliotecă foarte bogată. Mi-a plăcut să citesc, și am citit. E greu pînă prinzi gustul. La urmă, nu te mai poți opri. Așa am ajuns să cunosc ceva mai mult decît ceilalți colegi. Și apoi, nu trebuie să uitați că în acești douăzeci de ani de cînd slujesc pe domnul conte, fiind mereu în contact cu fețe atît de simandi-

coase, chiar fără voia mea și tot ar fi trebuit să mă șlefuiesc, măcar cît de cît.

— Cu alte cuvinte, ești mulțumit de soarta dumitale!

Intendentul reflectă o clipă, apoi răspunse fără nici un fel de ezitare:

— Aș minți dacă aș spune nu. Domnul conte mă apreciază și îmi acordă multă încredere. Cînd a plecat, mi-a spus: „István, îți las în grijă castelul. Consideră-te ochiul stăpînului!" Atît mi-a spus. Dar, înțelegeți că nici nu era nevoie de o asemenea recomandație. Pînă acum, domnul conte nu a avut motive să se plîngă de mine. Sper că nici de acum încolo, cu toate că trăim vremuri foarte tulburi? Dar, domnule, nu asta mă îngrijorează cel mai mult, ci soarta sărmanei noastre domnișoare, pe care domnul conte, de asemenea, mi-a lăsat-o în grijă.

Ofițerii se pregătiră de plecare, nu însă fără a mai arunca o ultimă privire asupra planului castelului, pe care îl întocmiseră cei doi furieri.

Luîndu-și rămas bun de la bătrîn, acesta întrebă cu neliniște:

— Vă rog să-mi iertați îndrăzneala! Pot să fiu liniștit în privința sărmanei domnișoare?

— Voi raporta superiorilor mei și în privința ei, și în privința dumitale.

Căpitanul Medrea și cei doi sublocotenenți fură primiți imediat de locotenent-colonelul Barbat. Acesta cercetă planul și, după ce se convinse că în castel și în dependințe puteau fi încartiruite toate birourile și serviciile postului de comandă, repartiză, personal, încăperile pe plan. După aceea îl întrebă pe căpitanul Medrea:

— Spui că, în afară de intendent și guvernantă nu mai locuiește nimeni în castel?

— Nimeni, domnule colonel. Intendentul stă într-o căsuță modestă, departe de corpul principal al clădirii, în curtea exterioară a castelului.

— Da! . . . Bine! . . . Și guvernanta aceea?

— Așa cum v-am raportat, ea locuiește într-o cămăruță dintr-unul din turnurile castelului.

— În cazul acesta va trebui evacuată de acolo.

— Domnule colonel, nu cred că e absolut necesar. La turnul acela se ajunge pe o scară de serviciu, care nu are nici o ușă de comunicare cu clădirea propriu-zisă. Pe cît se pare, turnul acela a fost construit numai din nevoia de simetrie arhitectonică. De altfel, guvernanta, după spusele intendentului, nu prea e în toate mințile. Bineînțeles, e vorba de o nebunie cu totul inofensivă.

Și relată, foarte pe scurt, ceea ce știa în legătură cu guvernanta.

— În cazul acesta, deocamdată s-o lăsăm acolo, în turn. Vom vedea mai tîrziu dacă e cazul s-o evacuăm.

A doua zi, pînă la ora prînzului, întreg postul de comandă al diviziei se găsea instalat la castel.

CONCERTELE MATINALE ALE DOMNIȘOAREI GUVERNANTE

Serviciului Cifru îi fusese repartizată o încăpere spațioasă de la etajul întîi, care, pe vremea cînd castelul mai era locuit, servise ca sală de biliard. Dar

mesele de biliard, la fel ca restul mobilierului, fuseseră puse la adăpost de prevăzătorul conte. Camera avea vedere înspre parc și, de la ferestre, se puteau vedea lucind, printre trunchiurile copacilor seculari, apele nemișcate ale lacului.

Activitatea pe front fiind acum foarte redusă, cifratorii aveau mai puțin de lucru. Din această cauză, le rămînea timp suficient să poarte interminabile discuții, pe diferite teme.

Dar cel mai mult discutau despre cele ce se întîmplau în țară. Dacă Tomescu nu ar fi fost printre ei, ar fi înțeles mai greu semnificația momentului revoluționar. Tomescu însă se pricepea să le risipească nedumeririle și să le arate unghiul de vedere din care trebuiau privite evenimentele politice în curs de desfășurare.

Bineînțeles, printre discuții se prefirau și amintiri din școală, din anii de studenție, sau de pe vremea stagiului militar; se dezgropau anecdote vechi și snoave piperate; se comentau evenimentele întîmplate în cadrul postului de comandă. În melițarea aceasta de vrute și nevrute, însoțită de un consum dublu de tutun, numele lui Ulea revenea nu rareori în discuție.

Deși calificativele pe care cifratorii le foloseau la adresa acestuia nu erau de natură să-l măgulească, dacă el ar fi fost de față, totuși ele erau nu rezultatul invidiei sau al ranchiunei, ci, dimpotrivă, al simpatiei unanime de care se bucura.

— Ulea ăsta e dat în mă-sa!

Expresia sintetiza scurt, deși în termeni vulgari, gradul și limitele acestei admirații.

Ceea ce contribuise ca „muieraticul" de Ulea să crească în admirația lor fusese așa-zisa lui chemare

la „Pajura", chipurile pentru a lucra acolo, la Cifru. Iată cum explicase Ulea faptul că, totuși, nu fusese reținut acolo:

— M-am prezentat domnului colonel Paulopol. Foarte binevoitor cu mine, m-a întrebat dacă nu vreau să lucrez la ei. Spunea că a auzit numai lucruri bune despre mine. Presupun că s-a referit la pregătirea mea ca cifrator.

— Fără îndoială că la ea s-a referit. Probabil că faima ta de donjuan nu a ajuns pînă la ei — glumi Pelinoiu.

— Nu probabil, ci sigur nu a ajuns, deși voi faceți tot posibilul ca să mă compromiteți definitiv. Ei, și ce crezi că i-am răspuns lui Paulopol?

— Ce?

— Domnule colonel — i-am spus — dacă este un ordin, nu am ce face și trebuie să mă supun. Dacă îmi faceți însă o propunere, atunci îmi permit să vă spun că, deși ea mă onorează, totuși aș prefera să rămîn la divizie. Mă simt foarte legat, pe de o parte de comandantul meu — domnul căpitan Smeu — iar pe de altă parte de oamenii cu care lucrez și care îmi sînt foarte dragi.

— ... Și colonelul Paulopol ce ți-a răspuns? se interesă Burlacu.

— S-a gîndit o clipă, apoi a fost de acord.

— Ce v-am spus eu? izbucni triumfător Burlacu. Ulea ăsta e dat în mă-sa.

În realitate, lucrurile stăteau cu totul altfel. Ulea fusese, într-adevăr, la „Pajura", dar cu totul în alt scop, anume ca să-l escorteze pe abate.

În ziua cînd frontul se mișcă din nou și cînd postul de comandă părăsi satul, deplasîndu-se spre nord,

doi oameni rămăseseră pe loc: șeful Biroului 2, căpitanul Gheorghiu, și Ulea.

Abatele, care fusese arestat în ultima clipă, fu imediat interogat. La început, refuză să recunoască — luînd drept martor pe Dumnezeu — că ar fi primit vizita vreunui soldat român. Dar atunci cînd i se spuse că soldatul a fost arestat și că a făcut mărturisiri complete, se înmuie.

Declară următoarele:

— Cu două zile înainte ca dumneavoastră să ocupați satul, am primit vizita unui domn bătrîn și foarte distins. Mi-a declarat că a fost trimis de o persoană care, în ierarhia clericală, îmi este superior. Domnul acesta, făcînd apel la sentimentele mele patriotice, mi-a cerut să-l ajut într-o problemă care nu mă angaja cu nimic. Anume, să înmînez unui patriot, care se va prezenta la mine, purtînd uniforma armatei române, o cheie. Cheia aceasta se afla ascunsă în scoarța unei cărți de rugăciuni. A ținut să precizeze că nu are mandat să-mi divulge la ce urmează să servească cheia, dar că, de altfel, este convins, din cele ce-i spusese despre mine superiorul meu, că nici nu voi manifesta o asemenea curiozitate. După ce mi-a dat cîteva indicații absolut necesare, ca să-l pot recunoaște pe acela căruia urma să-i predau cheia, a plecat, mulțumindu-mi. În seara zilei cînd dumneavoastră ați ocupat satul, omul s-a prezentat la mine și i-am dat-o. Asta e tot. Nu știu cine este — l-am văzut atunci pentru prima dată în viața mea — nu-i știu numele și nici nu știu dacă, văzîndu-l, l-aș mai recunoaște.

— Dumneata, părinte — îl întrebă Ulea — știi cum se mai numește comisionul cu care ai fost în-

sărcinat și pe care l-ai îndeplinit cu atîta cuvioasă conștiinciozitate?

— Pentru dumneavoastră, spionaj.

— Și pentru dumneata?

— Dumneavoastră sînteți ostași și aveți obligația să vă supuneți superiorilor dumneavoastră. Noi sîntem de asemenea ostași, ostașii lui Crist. Ca simplu ostaș al acestei armate, primind un ordin de la superiorul meu, conștiința mi-a dictat să-l execut. Altfel, ar fi însemnat să fiu un soldat nedisciplinat.

— Va să zică, armata asta a lui Crist se ocupă cu spionajul!... Mai departe... Cred că asta nu e tot ceea ce ne poți spune, părinte.

— Absolut totul!

— Ce ați mai discutat cu omul căruia i-ați înmînat cheia?

— Banalități cu totul lipsite de importanță. Nimic din ceea ce ar putea să vă intereseze.

— Poți să ne dai un exemplu?

— Desigur. Atunci cînd primești un oaspete se cuvine să-l cinstești cu ceva. Aveam o sticlă cu lichior, preparat de menajera mea. I-a plăcut mult și mi-a cerut rețeta. Spunea că după război o va pune pe nevastă-sa să-i prepare cîteva sticle, după rețeta pe care i-am dat-o.

— Altceva?

— Despre mersul războiului. Trebuie să vă mărturisesc, optimismul său mi s-a părut puțin exagerat.

— Și altceva?

— Sincer vă spun că nu-mi mai amintesc.

— Despre societatea „Horticola" ce ai putea să ne spui?

— Nimic altceva decît că există aici, la noi, o asemenea societate.

— Nu cumva eşti şi dumneata membru sau acţionar al acestei societăţi?

— Categoric, nu!

— Omul căruia i-ai predat cheia nu ţi-a cerut vreo informaţie în legătură cu „Horticola"?

Abatele ezită o clipă înainte de a răspunde.

— Ba da! Nu-mi închipuiam însă că v-ar putea interesa acest amănunt. M-a întrebat cum ar putea ajunge la sediul societăţii. I-am explicat, mi-a mulţumit, şi atîta tot.

— Dar despre un oarecare Hermann Hartmann n-ai auzit vorbindu-se niciodată?

— Numele acesta îl aud acum pentru prima dată.

— Pe omul acesta îl cunoşti? Şi căpitanul Gheorghiu îi puse dinainte fotografia lui Hermann.

Abatele privi cîteva clipe fotografia cu o mină indiferentă.

— Numai din vedere. N-am avut niciodată de-a face cu el.

— Ce ştii despre el?

— Aproape nimic. Îl cheamă Zsigmond Dory, dacă îmi amintesc bine. S-a stabilit la noi de puţin timp, ca reprezentant al unei firme germane de îngrăşăminte chimice.

— A fost împuşcat, părinte!

— Da? Nu ştiam!

— Într-adevăr, n-ai ştiut?

— Nu!

— A fost găsit împuşcat la sediul societăţii „Horticola", o oră mai tîrziu după ce dumneata l-ai informat pe omul care te-a vizitat cum poate ajunge mai repede acolo.

— Vreţi să spuneţi că a fost împuşcat de el?
— Da!
— E posibil. În orice caz, eu nu am nici un amestec în treaba asta.
— Asta rămîne să mai vedem.
— Ţin să repet că nu v-am ascuns nimic. Nu vreau să mi se pună în cîrcă fapte care nu-mi aparţin şi despre care nu am nici un fel de cunoştinţă.

Oricît se străduiră, sucindu-l şi învîrtindu-l cu fel de fel de întrebări, nu izbutiră să scoată mai mult de la el. După două zile, exasperaţi, se hotărîră să-l trimită la Armată, sperînd că poate cei de acolo vor fi mai norocoşi.

Acesta fusese adevăratul motiv pentru care, la reîntoarcere, Ulea găsi postul de comandă al diviziei instalat de trei zile în castelul contelui András Komáromy.

Numai cîteva ore după instalarea postului de comandă al diviziei la castel, ofiţerii, subofiţerii, furierii, plantoanele şi ordonanţele cunoşteau şi comentau drama sentimentală, a cărei eroină fusese domnişoara guvernantă. Povestea, trecînd din gură în gură, căpătase diferite variante, care mai de care mai senzaţionale, în funcţie de apetitul pentru fabulaţie al fiecărui povestitor. Într-una din aceste variante, tînărul conte şi sublocotenent de husari se sinucisese, într-adevăr, dar nu din motivele cunoscute de cititori, ci pentru că o surprinsese pe frumoasa guvernantă în braţele unui alt adorator. Într-o altă variantă, sublocotenentul de husari fusese împuşcat pur şi simplu de stăpînul castelului — amantul guvernantei. (Acesta, ca să muşamalizeze crima, răs-

pîndise versiunea sinuciderii.) Unul povestea că însăși guvernanta, din gelozie, îl omorîse pe husar.

Un altul, bătîndu-și joc de toate variantele care circulau, pretindea că lucrurile se petrecuseră altfel. În primul rînd contesta nu numai sinuciderea husarului, dar chiar existența acestuia. E drept, guvernanta își pierduse mințile din pricina unui bărbat, dar acela nici nu călcase vreodată pragul castelului. El se afla departe, în țara de baștină a guvernantei. Era logodnicul ei și, în ciuda tuturor jurămintelor, se căsătorise cu o altă femeie. Lovitura a fost atît de năprasnică pentru biata fată, încît și-a pierdut mințile.

Circulau și alte multe variante, care, dacă ar fi povestite cu toate detaliile, ar putea umple paginile unei cărți întregi. Dar nici unul din povestitorii sau ascultătorii variantelor în circulație nu avuseseră încă prilejul s-o vadă pe eroină, deși trecuseră cîteva zile de cînd se aflau în castel. În schimb, îl vedeau pe intendent suind de trei ori pe zi în turn, să ducă mîncare guvernantei. Și de fiecare dată priveau înspre turn, în speranța că doar-doar vor avea norocul s-o vadă la vreuna din ferestre.

Într-una din dimineți, acordurile grave ale unei sonate de Chopin porniră să călătorească prin toate încăperile castelului. Probabil că nicicînd muzica tulburătoare a compozitorului polonez nu a izbutit să picure atîta vrajă în sufletul omenesc ca în dimineața aceea. Peniţele conteniră să mai zgîrie hîrtia, mașinile de scris să țăcăne, trăgătoarele cartografilor să mai lase dîre pe hîrtia de calc, ochii să mai privească hărțile desfășurate pe mese, buzele să mai rostească cuvinte.

Auzeau muzică adevărată!... De atîta amar de vreme, singura muzică, macabră, pe care o putuseră auzi, fusese canonada artileriilor dezlănțuite, exploziile minelor și ale bombelor de avion, țipătul ciocănitoarelor cu gîtlej de metal al armelor automate, scîrțîitul monoton al roților convoaielor de muniții, plînsetele pruncilor treziți din somn în vreun miez de noapte de tragerile de baraj ale artileriei, urletul vîntului sau tam-tamul straniu al ploilor de toamnă pe foaia de cort, obsedant, continuu, ore întregi. Iată însă că li se oferea ocazia să audă muzică adevărată. Și muzica aceasta era ca o apă rece de izvor care le răcorea sufletele însetate după altceva decît ceea ce le oferea viața lor de fiecare zi. Cu toate porțile și ferestrele deschise, sufletele lor lăsau să se călătorească departe, departe, doruri și simțăminte pe care ei, în mod voit, încercaseră să le ignore.

Cînd pianul conteni, cîteva clipe vraja continuă să-i stăpînească. Apoi, ca și cînd le-ar fi fost rușine de atîta slăbiciune, penițele începură să scîrțîie pe hîrtie, mașinile să țăcăne furioase, cei mai mari să dea ordine cu o voce răstită fără nici un rost. Dar, în ciuda asprimii din priviri, în ciuda aparentei indiferențe de pe chipul fiecăruia, nu exista unul să nu regrete că vraja se sfîrșise prea repede și să nu nutrească speranța că, poate, pianista va reîncepe să cînte. Dar speranța se dovedi efemeră. Pianul rămase mut în tot cursul zilei.

A doua zi, el se făcu din nou auzit. Dar dacă în ajun muzica fusese, de fapt, numai un pretext pentru un fel de trăire retrospectivă, de data asta, lăsîndu-se purtați pe aripile năzdrăvane ale muzicii, trăiră în închipuire toate nădejdile pe care și le pu-

neau în ziua de mîine. Şi cînd ultimele acorduri ale pianului se stinseră, ei ar fi aplaudat cu toţii dacă ar fi ştiut că aplauzele lor puteau fi auzite de pianista surghiunită de bunăvoie în turnul castelului.

Se părea că domnişoara guvernantă îşi pusese în gînd să-i răsfeţe, delectîndu-i în fiecare zi cu cîte un concert. Concertele aveau loc la ore foarte diferite: într-unele zile, dimineaţa, cînd abia intrau în birouri, mohorîţi şi cu ochii cîrpiţi încă de somn; în alte zile, spre prînz sau după-amiaza, ori tîrziu, seara. Se obişnuiseră atît de mult cu ele, încît atunci cînd se întîmpla să treacă o zi fără să audă pianul, se posomorau, deveneau nervoşi. Şi de fiecare dată se găsea cîte unul care să se ducă să-l întrebe pe intendent dacă nu cumva domnişoara guvernantă s-a îmbolnăvit.

Concertele deveniseră un eveniment atît de important în viaţa lor de fiecare zi — lipsită cu desăvîrşire de divertismente — încît aproape nu era discuţie în care să nu fie vorba, măcar în treacăt, despre ele.

— Ce zici de concertul de astăzi? Ţi-a plăcut?

— Grozav. Mai ales a doua bucată pe care a cîntat-o. Ce păcat că nu ştim ce cîntă!

— Într-adevăr, mare păcat.

— În orice caz, datorită castelanei, muzica a mai cîştigat în mine un prozelit. Cînd m-oi întoarce acasă, n-am să las să-mi scape nici un concert.

Discuţii asemănătoare aveau loc în fiecare zi.

Nu se ştia care dintre ei atribuise pentru prima dată guvernantei titlul de „castelană". Cert e însă

că, în scurt timp, toată lumea nu-i spunea decît așa. Și dacă după primele concerte faima ei de pianistă nu trecea dincolo de porțile castelului, în scurt timp, însă, începu să se vorbească despre ea pe la posturile de comandă ale unităților. Nu de puține ori se puteau auzi cuvinte ca acestea, fie la telefon, fie în convorbiri directe:

— ... Va să zică mîine, la nouă, ești aici la mine cu situația pe care ți-am cerut-o. Poate ai noroc să asculți și concertul.

— ... Haide, domnule! Dacă ai fi picat cu zece minute mai devreme, mai apucai finalul concertului.

— ... N-am picat prea tîrziu? Concertul a avut loc?

Dar faimei de virtuoasă pianistă i se adăugă și aceea de femeie neobișnuit de frumoasă, în ziua cînd castelana coborî pentru prima dată din turnul ei. Puținii care avură norocul să fie pe aproape încremeniră de admirație. Văzură o femeie înaltă, impunătoare, străbătînd cu un mers maiestuos curtea castelului și dispărînd în seră. Abia cînd n-o mai văzură se dezmeticiră și dădură fuga să anunțe evenimentul. Și nu fu de loc întîmplare că, mai tîrziu, cînd castelana părăsi sera, în curte se afla mai multă lume ca de obicei și nici că la ferestre apăruseră ciorchini de capete. Ea, însă, cu totul absentă la ceea ce se petrece în jurul ei, călca maiestuos, în timp ce ochii migdalați păreau că privesc undeva, dincolo de spațiul înconjurător.

Versiunii oficiale a romanului ei de dragoste, precum și nenumăratelor lui variante li se datora faptul că vremelnicii oaspeți ai castelului își plăsmuiseră în închipuire, fiecare, o altfel de imagine a castelanei. Cu toții și-o închipuiseră însă o frumu-

seţe virginală, rafaelică. Dar în ziua cînd o văzură într-aievea, îşi dădură seama că adevărata castelană nu semăna nici pe departe cu aceea pe care închipuirea o plăsmuise.

Frumuseţea ei era foarte pămîntească. Totuşi, dorinţele rămîneau molcomite. Era ceva în întreaga ei făptură care punea bariere de netrecut între ea şi oamenii din jur. Aceasta se datora pe de o parte fixităţii nefireşti a ochilor migdalaţi, pierduţi parcă în contemplarea unei lumi dincolo de spaţiu, iar pe de alta — mersului ei, care, în aparenţă maiestuos, avea parcă ceva din rigiditatea mersului unei somnambule.

Începînd din ziua aceea, castelana îşi făcu obiceiul ca, în fiecare dimineaţă, să se ducă la seră. Cîţiva curioşi, spionînd-o, o văzură oprindu-se în faţa fiecărei glastre, ici îndreptînd lujerul vreunei flori, dincolo rupînd cîte o petală veştejită. Din cînd în cînd, se pleca să miroasă potirul vreunui crin, sau rozeta vreunei garoafe, roşie ca o rană. Pe urmă, după ce trecea în revistă glastrele înşirate pe două rînduri, de-a dreapta şi de-a stînga, se apuca de lucru. Stropea florile care i se păreau că nu fuseseră bine stropite de către intendent, lega cîte o tulpină care, între timp, începuse să se încline. Şi de fiecare dată cînd părăsea sera, avea braţele încărcate de flori, de obicei crizanteme. Dacă se întîmpla ca vreun ostaş să-i iasă în cale, îi oferea o floare, fără să se oprească din drum, fără să-l privească şi, după cît se părea, fără să audă mulţumirile îngăimate ale acestuia.

În raniţele multor ostaşi existau, presate între filele vreunei cărţi, flori oferite de castelană.

Era în timpul repausului de prînz. Deși iarnă, ziua era însorită și călduță ca o zi întîrziată de toamnă. Doi dintre cifratori se plimbau pe una din nenumăratele alei ale parcului. De altfel, la ora aceea, nu erau singurii. În marea lor majoritate, furierii și cîțiva dintre ofițeri invadaseră aleile, bucuroși că-și pot dezmorți mădularele anchilozate de prea mult stat pe scaun, aplecați peste planșete, mașini de scris sau hărți. Dacă oamenii aceștia nu ar fi fost cu toții îmbrăcați în uniforme, te-ai fi putut crede într-o grădină publică, într-o după-amiază de duminică.

De altfel, ocazia care li se oferea era atît de nevisată și inedită, încît mulți dintre ei uitau unde și în ce condiții se află. Era suficient să fii numai puțin atent la felul cum merg, pentru ca să-ți dai seama de lucrul acesta. E știut cîtă deosebire există între mersul unui ostaș și al unui civil. Ostașul, chiar atunci cînd se plimbă, are altfel de mers. Ai zice că a uitat pasul de plimbare. Oricît de fără grijă s-ar plimba, dacă te ții după el, poți scanda cadența: un... doi! un... doi! Or caracteristic pentru cei mai mulți din ostașii care se plimbau la ora aceea prin parcul castelului era că ei își regăsiseră pasul de plimbare. În grupuri de cîte doi-trei, discutau zgomotos, însoțind cuvintele de gesturi largi. Era în întreaga lor atitudine ceva degajat, spontan și, în același timp, specific fiecăruia. Ignorînd, fără să fie conștienți, prezentul, satisfacția pe care le-o dădea plimbarea echivala cu aceea pe care o simțiseră în alte împrejurări, cînd posibi-

litatea de a se plimba într-un parc public li se părus la fel de firească și de la sine înțeles ca și aceea de a putea respira. Așa se explica de ce și discuțiile gravitau toate în jurul unor întîmplări din trecut. Fiecare din ei avea de povestit, bineînțeles, ceva care se petrecuse cîndva într-un parc sau într-o grădină publică.

Din toți furierii ce se plimbau pe aleile parcului, numai cei doi cifratori nu navigau pe corabia aducerilor aminte. Ei discutau despre tovarășul lor, absent în clipa aceea, Ulea. Discuția se născuse de la o întrebare pusă de Pelinoiu:

— Ce zici, frate, de Ulea al nostru? Cînd vrei și cînd nu vrei îl găsești la intendent. Să mă ierte dumnezeu, dar mie prietenia asta la cataramă nu-mi place de fel.

— Adică de ce nu ți-o fi plăcînd? întrebă Burlacu.

— Ce tot are de discutat cu el? Intendentul e bătrîn.

— Spune, mă, de-a dreptul, ce gîndești? N-o mai ocoli atîta! îl mustră Burlacu.

După multe ezitări, Pelinoiu se hotărî:

— N-aș vrea să mi-o iei în nume de rău... Dar, așa cum ți-am spus, prietenia cu intendentul nu-mi place. Și nu-mi place pentru că maimuțoiul ăla de intendent nu-mi inspiră de loc încredere.

— Într-adevăr, deși bătrînul e numai zîmbete, nu simți de loc dorința să-l îmbrățișezi de prea multă simpatie — recunoscu Burlacu.

— Păi vezi? Mi-e teamă că intendentul îl cam cultivă pe Ulea al nostru.

— Crezi? Dar în ce scop?

— Știu eu? Poate ca să-l tragă de limbă.

— Va să zică, presupui că intendentul ar putea fi un agent hitlerist?

— Mai știi! Gîndește-te și tu! Toată ziua-bună ziua, cînd îl cauți pe Ulea, îl găsești la intendent.

— Păi dacă toată ziua Ulea e la el, de ce spui că intendentul îl cultivă?

— Tocmai într-asta constă șmecheria. Cred că bietul băiat nici nu-și dă seama că bătrînul îl duce de nas. Mă gîndesc... poate că banditul, simțindu-i slăbiciunea, caută să profite.

— Cum adică? ceru lămuriri Burlacu.

— Cum!... Ce, adică frumoasa guvernantă nu i-ar putea servi drept nadă?

— Bine, dar e nebună! Uiți acest lucru? Ar fi monstruos!

— Nebună! dar ce fel de nebună? Nu mușcă, nu țipă, într-un cuvînt, nu face urît. Atunci cînd se întoarce de la seră cu brațele încărcate de flori ai putea crede că e nebună? E drept, are un mers straniu, o privire ca de pe altă lume, dar atît. În definitiv, dacă ar fi să dăm crezare intendentului, în ce constă nebunia ei? Nu vorbește. Poate nu mai știe să vorbească. În rest, viața ei e cu desăvîrșire normală. La pian cîntă admirabil. Iubește florile, le îngrijește cu pricepere, aidoma unui grădinar îndemînatic. Și atunci...

— Mînzule, mînzule, mi-aș tăia mustața pe care n-o am că tu te-ai îndrăgostit de castelană, și nu Ulea.

— În definitiv, n-ai decît să crezi ce vrei. Dar decît să respingi temerile mele, haide să ne gîndim dacă n-am face eventual mai bine prevenindu-l să se ferească de intendent.

Burlacu se gîndi o clipă:

— Știu eu!... Poate că, totuși, tu ai dreptate și cineva dintre noi ar trebui să stea de vorbă cu el.

Într-adevăr, Ulea putea fi văzut destul de des la intendent.

Căsuța în care locuia acesta era formată din două camere — între ele cu un mic hol — bucătărie și baie. Casa era modest mobilată. Excepție făceau numai covoarele de pe jos, niște prea frumoase și de preț covoare persane, care ajunseseră fără îndoială acolo abia după ce castelul fusese golit de întreg mobilierul.

Cunoscînd limba maghiară, nu-i fu de loc greu lui Ulea să se împrietenească cu intendentul. De altfel, acesta se arăta prietenos și binevoitor cu toată lumea. Numai așa se putea explica faptul că puteai găsi totdeauna la el ostași veniți cu te miri ce treburi. În special ordonanțele își făceau drum cel mai des la casa lui, cu diverse treburi. Și intendentul, în măsura în care îi sta în putință, nu refuza pe nimeni. Mai ales cu aceia care cunoșteau limba maghiară — și erau și din aceștia — intendentul se arăta extrem de binevoitor.

Ulea, care se număra printre aceia cărora intendentul le arăta o deosebită bunăvoință, avusese nenumărate ocazii să constate că acesta manifesta o curiozitate bine disimulată. Deși, în aparență, arăta același interes neutral față de tot ceea ce i se spunea, atunci cînd ceva îl interesa, știa să pună întrebări abile, care să stimuleze conversația în direcția dorită de el.

Ulea începuse să cultive prietenia intendentului din mai multe motive. În primul rînd, voia să cu-

noască mai îndeaproape omul, ca să-și dea seama cam ce rol urma să joace acesta. În al doilea rînd, dacă nu se înșela și intendentul era într-adevăr un agent hitlerist, fără îndoială că cele două grupuri de spioni vor căuta să stabilească o legătură între ele. Nădăjduia că, frecventînd cît mai des pe intendent, va putea prinde de veste la timp. După părerea sa, această legătură, în mod normal, trebuia să fie stabilită prin agenții de acoperire, respectiv prin Neculai Tălîmbu și, probabil, intendent. Presupunerea însă părea că este infirmată de faptul că, deși trecuse o săptămînă de cînd postul de comandă se stabilise la castel, Neculai Tălîmbu încă nu călcase pragul casei intendentului. După cît se părea, era singurul dintre toate ordonanțele care izbutea să se descurce fără să apeleze la serviciile acestuia. Totuși, întîrzierea în stabilirea legăturii Ulea o punea pe seama unei excesive prudențe din partea amîndurora.

Într-una din zilele următoare, Ulea avu prilejul să constate că greșise atunci cînd își închipuise că cele două perechi de spioni vor căuta să stabilească legătura prin intermediul celor doi oameni de acoperire.

Ca de obicei, castelana părăsi sera cu brațele încărcate de crizanteme. Pe aleea care ducea spre castel, se întîlni cu Neculai Tălîmbu. Nu era pentru prima dată cînd acesta o vedea, dar era pentru prima dată cînd i se ivea prilejul s-o privească din imediată apropiere. De aceea, curios, își încetini pașii, ca s-o poată privi în voie.

Castelana venea spre el cu ochii pierduți în lumea ei de fantasme și părea că nici nu-l observă. Dar

cînd ajunse în dreptul lui — așa cum făcea ori de cîte ori ieșea în față un soldat — îi întinse o floare. Și în clipa aceea, Neculai Tălîmbu observă în inelarul mîinii care îi oferea floarea un inel gros de aur în formă de șarpe. Șarpele ținea capul ridicat și, acolo unde ar fi trebuit să fie ochii, străluceau două mari rubine.

Șarpele cu ochii de rubine era semnul de recunoaștere!

Fără să se bîlbîie de data asta, Neculai Tălîmbu rosti parola:

— *Die Rosen sind erblüht*[1].

— *Ja, ihnen sind noch keine Dornen gewachsen. Horch auf das Lied, das ich morgen früh singen werde*[2] — răspunse castelana, abia mișcînd buzele.

Totul nu dură decît cîteva clipe. Neculai Tălîmbu luă floarea pe care i-o oferise castelana și se depărtă fără să mai privească înapoi.

În sfîrșit, legătura între cele două perechi de spioni se stabilise. Deși martor de departe la această scenă, se găsise într-un asemenea loc nefavorabil, încît nu putuse observa cînd frumoasa castelană, despre care intendentul pretindea că uitase să vorbească, recăpătîndu-și brusc memoria, rostise parola de recunoaștere. În schimb, sesiză surprinderea evidentă pe chipul lui Tălîmbu. Aceasta îl făcu bănuitor, dar mai bănuitor deveni atunci cînd văzu că Neculai zvîrle în lada cu gunoi crizantema oferită de castelană. Era singurul ostaș care nu ținea să păstreze floarea primită în dar de la frumoasa castelană.

[1] Au înflorit trandafirii (n.a.).

[2] Da, dar încă nu le-au crescut spinii. Fii atent la ce voi cînta mîine dimineață (n.a.).

A doua zi dimineața, spre marea dezamăgire a proaspeților și neinițiaților melomani, castelana înlocui obișnuitul concert printr-un fel de potpuriu sui-generis, care nu satisfăcea pe nimeni, ci mai mult atîța. Ai fi zis că pianista nu se putea hotărî ce anume să cînte. Începea o melodie, dar după cîteva clipe o abandona pentru a trece la alta, apoi la alta.

Dacă, în ajun, nu ar fi fost martor la întrevederea dintre castelană și Neculai Tălîmbu, Ulea poate că nu ar fi dat importanță ezitărilor muzicale ale virtuoasei pianiste. Dar tocmai pentru că fusese martor, potpuriul acela cu totul neobișnuit îl intrigă.

Se afla în birou la căpitanul Gheorghiu cînd primele acorduri ale pianului se făcură auzite. Căpitanul Gheorghiu, care fusese și el cîștigat de muzică, așteptase cu nerăbdare concertul. Dar, la fel ca și pe ceilalți, ezitările pianistei îl nemulțumiră.

— Se pare că astăzi nu prea are chef de cîntat! observă el, căutînd să-și ascundă dezamăgirea înapoia unui zîmbet.

Ulea ridică din umeri:

— Știu eu dacă asta înseamnă proastă dispoziție?

— Ce vrei să spui?

— Că sînt tare necăjit din pricina analfabetismului meu muzical. Mă întreb dacă nu cumva transmite ceva pe calea aceasta.

— Un cod muzical?

— Și de ce nu?

Strivi țigara în scrumieră, apoi începu să se plimbe, nervos, prin birou.

După cîteva clipe se opri, ascultînd atent. Îl izbi faptul că trecerea de la o melodie la alta nu se fă-

cea brusc, și nici prin acele măsuri de legătură, în armonie cu întreg peisajul muzical, așa cum se întîmplă în potopurile obișnuite, ci prin intercalare între ele a unor note distincte, aproape în unișon, dar într-o altă tonalitate. Ai fi zis că, în timp ce pianista căuta să-și amintească un alt cîntec, mîini străine apăsau tocmai pe acele clape ale pianului care puteau da mai bine impresia de asonanță.

Și atent tocmai la acele note în unison, Ulea sfîrși prin a înțelege că ele semnificau litere ale alfabetului Morse. Uimit de ingeniozitatea și în același timp de simplitatea sistemului, luînd de pe biroul căpitanului o foaie de hîrtie și un creion, începu să transcrie literele.

Cînd ultima notă se stinse și pianul amuți, Ulea Mihai citi tare literele cu care umpluse o foaie întreagă de hîrtie:

— b . . . h . . . y . . . m . . . d . . . x . . . p . . . w . . . a . . . z
n . . . i . . . s . . . h . . . t . . . s . . . f . . . m . . . m . . . y
c . . . y . . . d . . . x . . . o . . . u . . . j . . . i . . . r . . . v

— Crezi că vei putea descifra textul? întrebă căpitanul Gheorghiu.

— Nu-i de loc ușor! Am să încerc, totuși . . .

Lui Ulea îi trebuiră mai mult de două ore pînă să descifreze textul trunchiat. (Lipsea începutul și, de asemenea, unele litere pe care fie că le scăpase el la transcriere, fie că fuseseră transmise greșit de castelană.)

Textul, chiar așa trunchiat, avea un conținut deosebit de important. De altfel, cu puțin efort, cuvintele care lipseau puteau fi subînțelese. Mesajul descifrat avea următorul conținut:

„. . . neapărat cu Herr Obersturmbannführer Karl . . . la . . . lac . . . barcă . . . nord-vest . . . bos-

chet ... cu al ... aştepţi ... acolo ... prudenţă ... bănuieli ... filaţi ... întrevederea ... posibilitate ... Obersturmbannführer ... pentru joi neapărat".

Pe o altă foaie de hîrtie, reconstitui fără prea multă greutate textul complet:

„... neapărat cu Herr Obersturmbannführer Karl. La noapte (miezul nopţii) voi fi (mă voi găsi) pe lac cu o barcă. În partea de nord-vest se găseşte un boschet aproape de mal. Să mă aştepţi acolo. Recomand (vă recomand) multă prudenţă. Dacă aveţi bănuieli (bănuiţi) că sînteţi filaţi, contramandez întrevederea. Voi găsi o altă posibilitate ca să comunicăm. Herr Obersturmbannführer Karl a hotărît (fixat) pentru joi neapărat".

Ulea fluieră încetişor, privind cu coada ochiului la Tomescu, singurul dintre cifratori care se afla în birou. Acesta, însă, citea cu atenţie o scrisoare pe mai multe pagini, pe care o primise de dimineaţă, şi nu-i dădea nici o atenţie.

Tomescu, absorbit de lectura scrisorii, îl descoperi pe Ulea la fereastră, abia cînd termină de citit ultimul rînd. Şi cu toate că, atunci cînd luase cunoştinţă de bănuiala lui Pelinoiu în ceea ce priveşte adevăratele intenţii ale intendentului, discutase imediat cu Ulea, punîndu-l în gardă, acum, cînd îl vedea stînd la fereastră, fu aproape convins că se instalase acolo ca s-o pîndească pe castelană.

Tomescu se înşela însă. În realitate, locul acela i se păruse un fel de refugiu de unde se putea gîndi în voie la ultimele evenimente. Peisajul era odihnitor şi stimula gîndurile. Se vedea parcul, lacul cu apele liniştite şi verzi, iar ceva mai în fund, căsuţa intendentului.

— „Un lucru e sigur — își vorbi sieși, cînd rămase singur — la noapte spionii vor ține un adevărat consiliu de război, de la care în nici un caz nu va trebui să absentez. Poate va lua parte și acela care pînă acum a izbutit să rămînă mereu în umbră".

Și îi veni în minte pasajul din mesajul descifrat: *„Herr Obersturmbannführer Karl a hotărît (fixat) pentru joi neapărat"*.

Ce altceva ar fi putut fixa pentru joi acest Obersturmbannführer Karl decît lovitura hotărîtoare?

Probabil că „sărmana domnișoară guvernantă" urma să joace rolul calului troian. Cum însă? Oricît se strădui, nu izbuti să găsească întrebării un răspuns cît de cît satisfăcător. În primul rînd, era absolut exclus ca Neculai Tălîmbu, sau celălalt, superiorul său, să poată pătrunde în castel, în timpul nopții. La intrarea principală și la intrările celor două etaje, făceau de gardă oameni din compania de poliție și, de la o anumită oră, intrarea sau ieșirea era interzisă.

Pe de altă parte, era tot atît de imposibil și pentru castelană, deoarece între turn și clădirea principală, unde se instalase postul de comandă, nu exista nici un fel de comunicare. Ca să ajungă acolo, trebuia să folosească fie scara principală, fie o altă scară de serviciu, unde de asemenea făcea de gardă, ziua și noaptea, un ostaș. Mai mult, la etajul întîi se afla cabinetul generalului. Acolo, în fața ușii, un soldat din compania de poliție, înarmat cu un automat, făcea permanent de gardă. Cu alte cuvinte, ca să poată ajunge la Cifru, castelana ar trebui să treacă și prin fața acestui ostaș care, fără îndoială, ar aresta-o.

După toate aparențele, castelana nu putea pătrunde la Cifru decît numai dacă lichida una din santinele.

Dar, în acest caz, la ce i-ar mai folosi? Dacă în intenţia spionilor ar fi fost să pătrundă la Cifru folosind violenţa, de mult ar fi putut-o face.

Şi, totuşi, ei se hotărîseră să acţioneze. Mesajul descifrat era clar. De altfel, ce rost avea concentrarea aceea de agenţi hitlerişti, patru la număr?

Obersturmbannführerul Karl stabilise ca lovitura hotărîtoare să aibă loc joi. Pînă atunci mai erau trei zile. Trei zile în care timp cei patru agenţi hitlerişti aveau să pregătească planul pe care, probabil, în consiliul din timpul nopţii, aveau să-l elaboreze pînă în cele mai mici detalii.

— Dacă mi s-ar ivi prilejul să trag cu urechea la ceea ce pun la cale banditii!

Şi pentru o clipă ochii lui oglindiră toată ura înverşunată care clocotea în el împotriva agenţilor hitlerişti.

ŞTIMA LACULUI

Noaptea era friguroasă. Căzuse lapoviţă toată după-amiaza şi abia spre seară contenise. Norii, ca nişte inorogi negri şi monstruoşi, se călătoriseră departe. Acum alergau după ei, ca nişte mînze, doar zdrenţe de nori. Din pricina lor, deşi luna răsărise de mai bine de o oră, lumina alterna cu bezna neagră ca de smoală.

Era puţin după miezul nopţii. Santinelele din schimbul doi abia îşi luaseră în primire posturile. Somnoroşi şi morocănoşi, soldaţii se plimbau de colocolo în jurul postului. E neplăcut pentru un soldat să

facă de gardă în schimbul doi din noapte. Timpul trece îngrozitor de încet, somnul îți dă tîrcoale, gîndurile dormitează și ele. Mai ales cînd se întîmplă să plouă, să bată vîntul, sau să se lase ceață. În asemenea împrejurări, cele trei ore de gardă par fără de sfîrșit.

Soldatul Marin Pricope făcea de santinelă la cancelaria Cartierului trupei, instalată în pavilionul de vînătoare, care se afla în parc.

Marin Pricope, care abia luase în primire postul, dîrdîia de frig și, ca să se încălzească, dădea mereu ocol pavilionului. Știind din proprie și îndelungată experiență că orele de veghe trec mai repede în măsura în care izbutești să nu te gîndești la clipa prezentă, lăsă gîndurile să-l poarte pe unde voiau ele. De altfel, în noaptea aceea nu era nevoie să depună eforturi deosebite. Și nu era nevoie pentru că el continua să fie obsedat de cele povestite în corpul de gardă de soldatul Petru Petre.

Lui Petru Petre îi plăcea tare mult să povestească. Se pricepea s-o facă mai bine decît oricare altul dintre ei, mai ales atunci cînd i se ivea prilejul — de altfel, destul de rar — să tragă cîte un păhăruț de palincă. În seara aceea i se ivise un asemenea prilej.

Petru Petre, care era ardelean și cunoștea bine limba maghiară, încă de la trecerea Tisei se pricepuse să fructifice la maximum acest avantaj. În sacul lui de merinde puteai găsi oricînd o bucată de slănină, un colac din făină de grîu curat, un darab de brînză, ceva ouă, cîteva cepe sau cîteva căpățîni de usturoi.

La castel se împrietenise la toartă, chiar din prima zi, cu intendentul, și urmările imediate ale acestei prietenii se repercutară, în primul rînd, asupra sacului de merinde, care se burdușì din nou într-un

mod scandalos în comparație cu sacii camarazilor săi. De altfel, lui Petru Petre i se întîmpla uneori ca, ducîndu-se să-l viziteze pe intendent, să nimerească în timpul cînd bătrînul prînzea sau cina și, bineînțeles, intendentul îl poftea la masă.

În seara aceea, cina, mai îmbelșugată decît de obicei, fusese pe deasupra stropită cu niște vin de Tokay, păstrat într-o pîntecoasă și prăfuită sticlă, pe care intendentul pretindea că o găsise din întîmplare în pivnița castelului.

Petru Petre, despre care nu se putea spune în nici un caz că face parte din categoria acelor oameni slabi care, după cîteva pahare de vin, pică sub masă, în seara aceea, în mod cu totul excepțional, întorcîndu-se de la intendent, își simțea capul mare cît o butie. Era totuși bine dispus și, cu toate că i se cam împleticea limba, avea mare poftă de vorbă.

Dispoziția aceasta îi era stimulată nu numai de cele cîteva păhăruțe de vin pe care le golise, ci și de faptul că ospitaliera gazdă îi povestise o întîmplare pe care o ascultase, de la început pînă la sfîrșit, cu gura căscată. Abia întors la corpul de gardă, se grăbi, la rîndul său, s-o povestească caporalului de schimb și acelora pe care îi mai găsi treji. Printre aceștia se întîmplase să fie și soldatul Marin Pricope, care, avînd somnul foarte ușor, la reîntoarcerea cam zgomotoasă a lui Petru Petre se trezise. De la primele cuvinte, furat de povestire, rămase treaz, deși știa că peste cîteva ore avea să intre în post.

— Domn' căprar — începu soldatul Petru Petre — mi-a povestit intendentul o întîmplare care s-ar fi petrecut aici, la castel, cum nici că mi-a fost dat să aud o alta.

— Așa! răspunse caporalul de schimb, care, ocupat cu întocmirea raportului, nu prea luă în seamă spusele lui Petru Petre.

— Zău, domn' căprar! Dacă vrei să ți-o povestesc, rău n-are să-ți pară.

— Bine, măi! Povestește! Numai vorbește mai încet, să nu-i trezești. Oamenii sînt trudiți. Dar poate că ar fi bine să te culci și tu.

— Nu-mi duce grija. Eu sînt schimbul trei, și pînă atunci am timp să tot dorm. Ce să-ți spun, strașnic vin are intendentul ăsta. Ehei, dacă aș putea să dibui unde ține ascunse sticlele, zău că l-aș dijmui de cîteva.

Caporalul de schimb îl întrerupse, rîzînd:

— Nu mai vorbi de vin, măi Petre, că mi se face sete. Povestește mai bine întîmplarea aceea.

— Apăi să mă ierți, domn' căprar! Nu m-am gîndit că are să ți se facă sete. Ai dreptate matale. Mai bine să-ți povestesc ce am aflat de la intendent. Spunea dumnealui că întîmplarea s-a petrecut cu mulți ani în urmă. Pe atunci, stăpînea pămînturile acestea un nemeș bogat, cum nu se afla altul în țara asta. Cică dacă l-ar fi întrebat cineva cîtă avuție are, nu ar fi știut să răspundă. Nemeșul cela a moștenit toată averea asta cînd era încă foarte tînăr. Și cînd s-a văzut el stăpîn pe atîta bogăție, repede a scăpat caii. De dimineață pînă noaptea și de noaptea pînă dimineața o ținea numai în chiolhanuri și zaiafeturi. I se dusese vestea în toată țara de petrecăreț ce era. La curtea lui veneau boierii cu boieroaicele și fetele lor tocmai de departe, ba chiar și din străinătăți. Unii plecau, alții veneau, și petrecerile nu se sfîrșeau niciodată. Avea o armată întreagă de slugi, orînduită pe schimburi, ca gărzile

Mîncarea și băutura care se părăduiau în aceste chiolhanuri numai într-o lună ar fi putut sătura un întreg județ timp de un an întreg.

Dar, oricît de mult bănet ar fi risipit boierul cu zaiafeturile celea fără sfîrșit, nu ar fi ajuns la fundul sacului dacă nu ar fi avut patima jocului de cărți. Patima asta i-a venit de hac. Din cîte moșii avea — și avea multe — s-a trezit într-o zi că nu i-a mai rămas decît una, asta de aici. Fiind la mare ananghie, a ipotecat-o și pe asta. Neputîndu-se împăca de loc cu gîndul sărăciei, a început nemeșul să-și frămînte mintea cum să facă și să dreagă ca să-și refacă averea. Și ce crezi că-i dă prin gînd? Să se însoare și să ia o fată cu zestre mare, care să-l scape de datorii.

Într-o zi, află el că, tocmai în partea cealaltă a țării, există un boier putred de bogat, care nu are decît o singură fată, și aceea de măritat. Deși zestrea pe care boierul o dădea fetei sale era mare, să cumperi cu ea o țară întreagă, totuși peținorii nu se înghesuiau de loc. Era mai urîtă ca muma pădurii și, pe deasupra, rea ca o scorpie. Cîtu-i ziulica de mare călărea pe deșelate un cal focos, cercetînd oamenii care lucrau pe moșiile lui taică-său și plesnind cu harapnicul pe cei care i se părea că nu lucrează cu destulă tragere de inimă.

Nemeșul nostru, pornit la vînătoare de zestre, află de toate acestea, dar nu se înspăimîntă de fel. Și într-o zi plecă spre curtea boierului cu fata de măritat. Cînd a ajuns, l-a întîmpinat boierul, cu pocitania de fată alături. Să găsească o frumusețe nu se așteptase boierul, dar nici nu-și închipuise că putea exista pe fața pămîntului o făptură a lui Dumnezeu atît de hîdă. Dar fără să-și piardă cumpătul, se purtă

cu urîta de parcă s-ar fi găsit în faţa Ilenei Cosînzene.

Ea, cînd l-a văzut pe boier, care era — zice-se — frumos cum nu-şi afla pereche în toată ţara, pe dată l-a îndrăgit. „Tată — i-a zis ea lui tătîne-său — dacă nu mă dai după boierul ăsta, mă arunc în fîntînă". „Te dau, fată, cum să nu te dau! Că doar cinstitul boier pentru asta a venit. Mai rămîne să ne înţelegem în privinţa zestrei. Vrea el cam mult, dar n-am să mă zgîrcesc pentru un pol de parale, cînd e vorba de fata mea. Că eu doar pe tine te am pe lume. Mult nu mai am de trăit, ca mîine mă cheamă Dumnezeu la el". „Dă-i, tată, cît cere, că eu fără el nu pot trăi".

Şi boierul bătrîn a dat cît i-a cerut. Au început îndată pregătirile de nuntă. Scorpia era în al nouălea cer. N-a mai încălecat, n-a mai pus mîna pe harapnic, şi clăcaşii au răsuflat uşuraţi acolo, pe cîmpuri, binecuvîntînd pe boierul venit de departe, care îi mîntuise de hachiţele pocitaniei. Acum, urîta nu mai ieşea din casă şi, umblînd prin cămări, zorea cusutoresele care îi pregăteau zestrea.

În sfîrşit, a venit şi ziua sorocită pentru nuntă. Urîtă era fata în straiele ei obişnuite, dar în rochie de mireasă, cu văl şi cu beteală, părea o arătare de pe celălalt tărîm. Mirelui, însă, nici că-i păsa. Păşi în faţa altarului mîndru, cu hîda agăţată de braţul lui, de parcă ar fi avut alături o crăiasă.

După cununie s-a întins ospăţ mare, care, cică, a ţinut trei zile şi trei nopţi încheiate. Mirele a petrecut tot timpul cu oaspeţii, fără să-şi dea răgaz pentru odihnă măcar un ceas, spre marea supărare a miresei, care, neobişnuită cu petrecerile, retrasă în iatacul ei, zadarnic l-a aşteptat.

După scurgerea zilelor de petrecere, boierul și-a suit nevasta într-o caretă și, iavaș-iavaș, o săptămînă mai tîrziu au ajuns acasă la el. Pe vremea aceea, castelul încă nu fusese ridicat. Cele cîteva slugi care nu se înduraseră să-l părăsească atunci cînd sărăcise mult s-au mai minunat cînd au văzut cu cine se însoțise stăpînul lor. Dar mult mai mult aveau ei să se mire de ceea ce le-a fost dat să vadă după aceea... Înainte însă de a-ți istorisi mai departe, ia fă-te încoace, domn' căprar, cu o țigară! Eu nu mai am un fir de tutun, și tare mi-e poftă de-un fum, două!...

Caporalul îi întinse tabachera și soldatul Petre Petre își răsuci o țigară groasă cît degetul. După ce o aprinse, continuă povestirea:

— ...Și cum ți-am spus, boierul s-a întors acasă cu urîta de nevastă-sa. Dar să vezi minunea dracului! Acuma era parcă un altul. Nici tu prieteni, nici tu zaiafeturi, nici tu nopți întregi bătînd foițele. Cu o parte din banii de zestre își răscumpără moșiile și începu să se îngrijească singur de ele, muncindu-i mai rău ca pe vite pe cei care trudeau pe ele. Ei, dar poate că ai să mă întrebi ce s-a întîmplat cu urîta de nevastă-sa. Nu e nevoie să mă întrebi, că-ți spun îndată. Află că nu i-a fost niciodată nevastă. Slugile casei o cinsteau ca pe o adevărată stăpînă, cum, de altfel, și era, după legile lui Dumnezeu și ale oamenilor, dar de fapt, în casa aceea nu era decît o străină.

Vă gîndiți poate de ce nu l-a părăsit? Păi tocmai aici e buba. Biata de ea îl iubea mai presus decît orice. Îl iubea așa cum numai muierile sînt cîteodată în stare să iubească. Era fericit să-l vadă, să-l audă vorbind. Numai asta îi dădea puterea să îndure toate

cîte trebuia să îndure de dimineață și pînă seara. De atîta suferință și zbucium slăbea din zi în zi. Și cu cît slăbea mai mult, cu atîta se făcea mai urîtă.

— Ia auzi-l pe Năstase cum mînă porcii la jir! observă unul din puținii auditori ai lui Petru Petre.

— Sărmanul! O fi tare trudit — îl compătimi acesta, aprinzîndu-și țigara și trăgînd cu sete în piept primul fum, care, precum se știe de către toți fumătorii, e cel mai dulce. Apoi reluă firul povestirii: Cam la o lună după ce boierul își adusese nevasta în casă, începu să meargă zvonul că se ivise o ceată de tîlhari care pradă la drumul mare. Apăreau din vreo margine de pădure, sau din porumbiști, toți călări pe cai mîndri și focoși, slobozind mereu pistoalele ca să înspăimînte, prădau ce era de prădat, apoi dispăreau în goana cailor. Și pînă să se dezmeticească oamenii, colbul drumurilor și depărtarea îi mistuiau, de parcă totul nu ar fi fost decît o nălucire. Cei care fuseseră dijmuiți nu puteau da prea multe deslușiri. Atîta doar că tîlharii aveau fețele acoperite cu o pînză neagră, găurită în dreptul ochilor, și că se fereau să verse sînge.

Într-o noapte, boierul nostru fu trezit de împușcături repezi și de țipete spăimoase. Bănuind ce se întîmplă afară, se îmbrăcă în pripă și, luîndu-și pistoalele, alergă să țină piept tîlharilor. Între timp, slugile și argații fuseseră prinși și buluciți într-un șopron. Doi dintre tîlhari rămaseră afară să-i păzească, iar ceilalți, în frunte cu căpetenia lor, năvăliră în casă.

Boierul nu a avut cînd să se mai folosească de pistoale. A fost prins și legat fedeleș. Pe urmă, tîlharii s-au pus să prade, cotrobăind prin cămări și iatacuri. Căpetenia lor, care nu se lăsa mai prejos,

intrînd în ,iatacul boieroaicei, apucă s-o vadă mistuindu-se pe fereastră. Trase un foc în aer și porni s-o urmărească. Biata femeie alerga cît putea. Dar curînd puterile începură s-o părăsească. Și tocmai în clipa cînd simți că se va prăbuși zări, abia la cîțiva pași lacul. Își încordă puterile și, cînd ajunse la mal, se aruncă în apă. Nu știa să înoate, iar lacul era adînc. Se scufundă, apa o săltă o dată deasupra, apoi o trase la fund.

Din noaptea aceea, tîlharii n-au mai atacat nici un conac, n-au mai prădat pe nimeni la drumul mare. Dispărură fără urmă, de parcă niciodată nu ar fi tîlhărit prin meleagurile acelea. Poterele trimise să-i prindă au mai continuat să bată drumurile și potecile, dar în cele din urmă s-au tras în cazărmi.

Soldatul Petru Petre căscă zgomotos, apoi întrebă:

— Oare cît o fi ceasul, domn' căprar?

— Păi, cam în douăzeci de minute trebuie să trezesc schimbul.

— Pînă atunci sfîrșesc și eu povestea, că mult nu mai este... După ce tîlharii s-au făcut nevăzuți, slugile l-au slobozit pe boier, care fusese legat hoțește, de nu putea mișca măcar un deget.

— Unde este Rózsika? a întrebat, cînd i-au scos călușul. Rózsika era pocitania de nevastă-sa.

A căutat-o boierul în toată casa, au căutat-o slugile prin parc și peste tot, dar n-a fost chip să-i dea de urmă. Crezînd să a fost răpită de tîlhari, boierul a cerut ajutor de la stăpînire, făgăduind o adevărată avere aceluia care i-o va aduce vie. Abia după o săptămînă lucrurile s-au lămurit. Niște argați, dînd cu năvodul, au scos trupul umflat și mușcat de pești. Cînd a aflat boierul vestea, a gemut numai o dată, ca o vită cînd e înjunghiată, s-a făcut alb la față ca

o bucată de vată, dar n-a vărsat o lacrimă, n-a scos un cuvînt. A doua zi după înmormîntare, a poruncit să i se pregătească bagajele pentru o călătorie lungă. A plecat prin țări străine și de atunci, niciodată nu s-a mai întors prin locurile acestea.

După cum îți poți da seama, domn' căprar, cumplită întîmplare mi-a povestit în seara asta intendentul. Numai că, vezi, povestea asta mai are o codiță. Intendentul spune că, scurtă vreme după ce trupul boieroaicei a fost pescuit, unul din paznicii conacului a văzut pe lac o știmă. Dar pe cît de urîtă fusese înecata, pe atît de frumoasă era știma. Cică plutea numai pe jumătate deasupra apei, de parcă ar fi fost și pește, și femeie. După aceea au văzut-o și ceilalți paznici ai conacului. De atunci au trecut ani, nu glumă. Boierului de mult i-au putrezit ciolanele pe acolo pe unde l-o fi găsit moartea, atunci cînd i-a sunat ceasul. S-au călătorit spre cealaltă lume și oamenii curții. Știma lacului însă, cică, și acum se arată din cînd în cînd. Intendentul s-a jurat că i s-a întîmplat și lui o dată s-o vadă. Dar eu zic că i s-a nălucit. Deși nu pare minte seacă să creadă în știme și alte asemenea bazaconii, pesemne că s-a prostit și el o dată.

Soldatul Petru Petre nu avea de unde să știe că intendentul, făcîndu-și o socoteală greșită în ceea ce privește ignoranța ostașilor, scornise povestea dinadins ca oamenii care făceau de gardă să ia cunoștință că există o știmă a lacului.

La cele povestite de soldatul Petru Petre se gîndea Marin Pricope, plimbîndu-se de jur împrejurul pavilionului de vînătoare. Cel mai mult îl impresionase sfîrșitul boieroaicei înecate, prefăcută în știmă a la-

culuí, cu toate că nu credea în existența știmelor. Îi plăcuse ca poveste. Instinctiv, privi în direcția lacului, care încă nu înghețase. Dar întunericul îl împiedică să vadă oglinda nemișcată a apei. Un nor gros tocmai trecea prin dreptul lunii, ascunzînd-o cu totul. De cînd intrase în post, numai așa se întîmpla. Cerul cînd se curăța cu desăvîrșire de norii care alergau nebunește, cînd se acoperea în întregime, scufundînd în beznă neagră pămîntul. Vîntul sufla ușor, iar brazii fosneau neliniștiți, de parcă și-ar fi împărtășit între ei cine știe ce taine, pe care urechile omenești nu erau vrednice să le audă și să le înțeleagă.

Curînd după aceea, norul care acoperea luna se călători departe, și lumina ei argintie birui întunericul, poleind cu argint trunchiurile copacilor și apele încremenite ale lacului.

În clipa următoare Marin Pricope înlemni locului. Pe lac se arătă știma. Plutea lin, pe jumătate săltată din apă, frumoasă, într-adevăr, ca o arătare. O clipă, două o văzu, fără posibilitate de tăgadă, apoi o perdea de sălcii o ascunse vederii sale. Și imediat un alt nor acoperi ca o glugă tipsia de argint a lunii.

Dar în clipa cînd întunericul birui din nou, Marin Pricope se dezmetici.

„Măi, Marine, măi — se mustră în gînd — ai început să te prostești. Că doar știme nu există. N-o fi fost cumva nebuna din turn? Să știi că ea a fost. Biata fată! Pe așa vreme și la un ceas ca ăsta cînd pînă și puricii dorm duși, ei îi vine chef să se plimbe pe lac! Cînd ies din post am să raportez lui domn' căprar".

Cînd lumina lunii din nou străluci, castelana ajunsese de cîteva minute la capătul celălalt al lacului. Aproape de mal se afla un boschet. Acolo, în bosche-

tul acela, sta ascuns omul cu care ea venise să se întîlnească. Ceva mai departe, de asemenea într-un boschet, pîndea Ulea. Din ascunzătoarea sa, era imposibil să poată auzi ceea ce aveau să-şi vorbească cei doi agenţi hitlerişti. În schimb, putea vedea bine tot ceea ce se întîmpla pe lac.

Castelana manevrase în aşa fel luntriţa, încît, avînd în spate boschetul, să poată supraveghea celălalt mal al lacului, dinspre castel.

— Eşti acolo? întrebă ea, vorbind încet.

— Da, răspunse o voce care în nici un caz nu era a lui Neculai Tălîmbu.

— Nu putem sta de vorbă fără să riscăm. De aceea ţi-am scris tot ceea ce aveam să-ţi spun. Pun scrisoarea pe mal. Întinde mîna şi ia-o.

Castelana scoase din sîn un plic şi, fără să se întoarcă, îl puse pe mal, în dreptul boschetului.

După cîteva clipe întrebă:

— L-ai luat?

— Da!

— Aş dori să te întreb cîteva lucruri!

— Aştept.

— Vă socotiţi în deplină siguranţă?

Omul din boschetul de bucşii păru că se gîndeşte înainte de a răspunde.

— Nu avem nici un motiv să ne temem.

— Atunci e bine. Despre mine ce se vorbeşte?

— Nimic altceva decît ceea ce doreşti să se vorbească. Felicitările mele! Îţi joci admirabil rolul.

— Mulţumesc! Citind scrisoarea, îţi vei da seama că este absolut necesar să transmiteţi în cursul zilei de mîine, cel mai tîrziu, o comunicare colonelului Karl. Aveţi posibilitatea s-o faceţi?

— Sper că va exista o asemenea posibilitate.

— În cazul acesta, izbînda e asigurată. Noapte bună!

Castelana puse mîna pe vîsle și manevrîndu-le cu multă îndemînare, străbătu lacul în sens invers.

Cîteva minute mai tîrziu, din boschetul de bucșii se zări capul unui om. Acesta scrută împrejurimile cu multă atenție, apoi, convins că nu are motiv să se teamă, părăsi ascunzătoarea. Mergea cu pași de lup, furișîndu-se pe după trunchiurile copacilor, cu ochii și urechile la pîndă.

Din ascunzătoarea sa, Ulea îl văzu.

Începu din nou să cadă ploaie amestecată cu zăpadă. Un vînt nărăvaș făcu să se neliniștească apele încremenite ale lacului. Ulea își ridică gulerul mantalei dar nu părăsi ascunzătoarea. Cînd, mai tîrziu, se hotărî s-o facă, atît castelana cît și celălalt spion dormeau, probabil visînd izbînda pe care o pregăteau pentru a doua zi.

Cînd ajunse la cantonament era ud de-a binelea. Se dezbrăcă pe întuneric, agăță mantaua de un cui, să se zvînte pînă dimineața, apoi se lungi pe așternutul de paie.

„Mîine, probabil, vom juca ultimul act!" își spuse în gînd — și, asemenea unui prunc, adormi pe dată.

UM MITTERNACHT WIRD EIN STERN FALLEN[1]

Cititorul își amintește, desigur, dintr-un capitol anterior, că biblioteca castelului se afla la primul etaj. Generalul, fără a fi un bibliofil, interzisese transformarea ei în birouri.

[1] La miezul nopții va cădea o stea (n.a.)

Cheia de la bibliotecă se afla în păstrarea intendentului și nimeni nu ar fi putut pătrunde înăuntru fără știrea acestuia. Dar chiar dacă nu ar fi fost încuiată, miile de volume legate în piele tot nu ar fi tentat pe cei de la postul de comandă. În primul rînd pentru că majoritatea erau scrise în limba maghiară, iar în al doilea rînd pentru că se lucra atît de mult în vederea unei noi ofensive, încît nimeni nu avea timp de lectură, cu toții fiind bucuroși atunci cînd izbuteau să fure cîteva ore de somn pe noapte.

Dacă, totuși, venindu-i cuiva chef să citească își amintea de bibliotecă, se adresa intendentului. În asemenea rare ocazii, acesta se comporta ca un priceput și conștiincios bibliotecar. Cartea împrumutată era trecută într-un registru, solicitatorul era pus să semneze de primire. Pe deasupra, era rugat, în termenii cei mai politicoși, s-o restituie la timp și în aceeași stare.

Fără îndoială că improvizatul bibliotecar ar fi fost foarte surprins dacă ar fi putut afla că există printre ostașii postului de comandă unul care, fără știrea sa, pierde ore întregi în bibliotecă. Și s-ar fi mirat cu atît mai mult cu cît acest clandestin cititor, făcînd parte din categoria acelora cărora le arătase de la început multă prietenie, dacă și-ar fi manifestat dorința, el ar fi fost gata să-i pună oricînd la dispoziție biblioteca stăpînului său.

Ulea însă — căci el era acela care înțelegea să se folosească de bibliotecă fără permisiunea improvizatului bibliotecar — nu considerase necesar să-i ceară încuviințarea. Își potrivise o cheie și, ori de cîte ori avea răgaz, se încuia acolo ore întregi.

Dimineața, cînd afară abia se lumina, Ulea, care nu dormise decît cîteva ore, se găsea din nou în bibliotecă. Cititorul ar greși dacă și l-ar închipui aplecat asupra filelor cine știe cărei cărți de știință sau de beletristică. Stătea, într-adevăr, aplecat, dar nu asupra vreunui tom, ci asupra unei foi mari de hîrtie de calc, pe care era schițat planul castelului. Planul era atît de bine executat, încît Ulea, dacă ar fi fost mai puțin absorbit de ceea ce el reprezenta, fără îndoială că ar fi admirat măiestria cartografilor Biroului 3, care îl executaseră.

Nu era pentru prima dată cînd Ulea se îndeletnicea cu o asemenea treabă. O făcuse în ajun, o făcuse și în alte zile. Și de fiecare dată, cercetarea planului fusese urmată de o operație care, cu excepția intendentului, oricărui alt om i s-ar fi părut de-a dreptul lipsită de sens. Pentru că, într-adevăr, părea de neînțeles motivul care îl făcea pe Ulea să scoată mai întîi cărțile dintr-un raft, iar apoi să pipăie și să ciocănească peretele centimetru cu centimetru. Cu prilejul vizitelor anterioare, un alt perete, în întregime fusese supus unei asemenea migăloase operații. Dar faptul că se găsea acum din nou în bibliotecă constituia dovada certă că cercetările anterioare nu duseseră la rezultatul scontat.

Timp de o jumătate de oră, Ulea studiase planul, fumînd țigară după țigară. Apoi, întorcînd spatele hărții, se îndreptă spre același raft, pe care îl mai cercetase și în ajun. Raftul se înălța pînă aproape de tavan și era plin de sus pînă jos cu cărți.

„Și, totuși, aici trebuie să fie!“ își spuse, pregătindu-se să scoată din nou volumele care acopereau tot peretele.

În timp ce Ulea era ocupat cu golirea raftului, la stația de radio, radiotelegrafiștii se pregăteau să atace o gamelă aproape plină cu jumări de ouă. Abia începuseră a mînca, cînd intră pe ușă un transmisionist, cu un aparat telefonic de campanie sub braț.

— Ce vînt te aduce la noi, Trandafire? întrebă sergentul Pălimaru, cu gura plină.

— Ordin de la domn' căpitan să vă schimb aparatul telefonic.

— Dar de ce să-l schimbi?

— Păi, cică, e defect.

— Încaltea ăsta-i bun?

— E aproape nou.

De fapt, nu era vorba de un nou aparat telefonic, ci de unul la care era atașat un microfon special. Încredințat că pînă la urmă Neculai Tălîmbu va căuta să se folosească de stația de radio pentru a transmite anumite mesaje, căpitanul Gheorghiu ceruse și primise prin Biroul 2 al Armatei aparatul cu ajutorul căruia putea să asculte, nestingherit, din propriul său birou, tot ceea ce se petrece la stație.

O oră mai tîrziu, în biroul căpitanului Gheorghiu, Ulea care, după buna dispoziție pe care o manifesta se putea trage concluzia că de data asta timpul pe care îl petrecuse în bibliotecă nu fusese irosit fără folos, asculta cele ce se întîmplau la stația de radio.

Microfonul înregistra perfect cele mai neînsemnate zgomote. Se auzeau nu numai țăcăniturile manipulatorului sau scîrțîitul scaunului pe care stătea radiotelegrafistul de serviciu, dar pînă și hîrșîitura pe care o făcea pe laviță goală trupul cuiva care pesemne se culcase să fure o oră de somn.

— Ce părere aveți, domnule căpitan? întrebă Ulea, satisfăcut.

— Aparatul funcționează perfect.

— Dacă Tălîmbu va încerca să transmită ceva, vom ști imediat.

— Mai mult ca sigur că va încerca.

— N-ar fi exclus să se întîmple chiar azi.

— Crezi?

— Sînt aproape sigur. Deocamdată, trebuie să lipsesc o jumătate de oră. Mai am unele treburi urgente de pus la punct. După aceea, nu mă mai scoateți din biroul dumneavoastră nici cu boii. Concret, trebuie să mai stau puțin de vorbă cu vulpoiul de intendent. Dacă, între timp, se înființează Tălîmbu la stație, trimiteți pe cineva după mine.

Începuse să se întunece cînd Neculai Tălîmbu vîrî capul pe ușa stației.

— E voie? întrebă cu timiditatea lui obișnuită.

— Intră, măi Neculai! îl îmbie sergentul Pălimaru, care trăsese un pui de somn și acuma era bine dispus.

— Să trăiți, domn' sergent, și bună seara!

— Noroc, Neculai! Ei, ce se mai aude? se interesă sergentul Pălimaru.

— Ce să se audă, domn' sergent? Nimic! M-am prezentat pentru lecție.

— De asta mi-am dat eu seama, măi Neculai. Vii pe aici fiindcă ai nevoie, altfel nici bună ziua nu ne-ai da — îl necăji sergentul.

— Se poate, domn' sergent, să credeți una ca asta despre mine? se apără el.

— Lasă, Neculai, că te știu eu. Iaca, adineauri te-am întrebat ce se mai aude și tu ce mi-ai răspuns? Că nu se aude nimic. Păi pot să te cred? Se întîmplă oare ceva fără ca ordonanțele să afle?

— Și de unde păcatele mele să știu, domn' sergent?

— Să știi, măi Neculai, că nu-mi place atunci cînd încerci s-o faci pe prostul. Adică, vrei să-mi spui mie că domn' căpitan al tău, seara, cînd îi tragi cizmele, sau cînd îi torni să se spele, nu stă de vorbă cu tine și nu-ți spune ce se mai întîmplă pe lumea asta?

— Poate că alți domni ofițeri așa or fi făcînd, nu zic nu. Dar domn' căpitan al meu îi altfel de om. Rău nu se poartă, n-am de ce să mă plîng. Dar de vorbit, vorbește cu mine doar atunci cînd are trebuință de ceva. Zău așa, domn' sergent. Îmi pare rău că te-ai mîniat pe mine... tocmai astăzi.

— Mă rog, de ce spui „tocmai astăzi"? Ce-i astăzi? După cît știu eu, nu-i nici Paște, nici Crăciun și nici sfîntu' Neculai.

Neculai Tălîmbu se așeză pe un colț de laviță și începu să-și maltrateze bonetul. Părea stînjenit și se uita, pe rînd, la fiecare, cu coada ochiului.

— De ce nu răspunzi, Neculai? Ce-i azi? Vreo sărbătoare de care eu n-am cunoștință?

— Dar nu-i vorba de asta, domn' sergent.

— Atunci?

— Domn' sergent... și se opri stînjenit.

— Ce-i, măi Neculai? Haide, dă-i drumul!

— Domn' sergent, aș vrea să mă supui la *igzamen*. Mă prind că am să-ți pot bate toate literele, fără greșeală.

— Ce spui, mă?

— Ce-ai auzit, domn' sergent.

— Măi Neculai, dacă ești tu în stare să faci treaba asta, ai de la mine un pachet de tutun. Dar dacă ai să greșești mai mult de trei ori, îmi dai tu. Te prinzi?

— Mă prind, domn' sergent.

Telegrafiștii se pregătiră să se amuze. Erau convinși că Neculai va pierde rămășagul. E drept, de-

prinsese el cîteva litere, dar ca să fie în stare să bată întreg alfabetul, li se părea o performanță cu neputință de realizat.

— Ascultă, Neculai, dacă nu faci mai mult de trei greșeli, ai și de la mine un pachet — se oferi un alt radiotelegrafist.

— Zău? Va să zică, dacă o scrîntesc pierd două pacuri de tutun? și se scărpină în cap, nehotărît.

— Gîndește-te bine, Neculai.

Făcîndu-și curaj:

— N-am ce să mai mă gîndesc! Acu' ... Mă prind, și pace! ...

— Bine, măi Neculai, bine! Treci la manipulator.

Neculai Tălîmbu, care părea că numai atîta aștepta, se repezi la aparat. Mîngîie manipulatorul, apoi, înainte de a se apuca de treabă, scuipă în palme. Radiotelegrafiștii se prăpădiră de rîs.

— Ce scuipi în palme, măi Neculai, că doar nu te pui să spargi lemne! N-ai nevoie decît de un deget.

Neculai Tălîmbu, care păru că se miră foarte mult de explozia de rîs a radiotelegrafiștilor, răspunse cu naivitate:

— Ăsta-i un obicei de-al meu, cînd pornesc la treabă. Și doar treaba la care m-am înhămat, domn' sergent, e mai anevoioasă decît despicatul lemnelor. Cîtă sudoare a curs din mine pînă să deprind toate literele — fir-ar mama lor a dracului — n-ar fi curs nici dacă m-ai fi pus, domn' sergent, să despic un stînjen de lemne.

Radiotelegrafiștii făcură din nou mare haz.

— Curaj, Neculai! Haide, dă-i drumul!

— Iaca, încep, domn' sergent. Litera *a*: ti-ta, țăcăni în aparat. Bine, domn' sergent?

— Pînă acum nota zece, măi Neculai!

— Litera *b*: ta-ti-ti-ti; litera *c*: ta-ti-ta-ti; litera *d*: ta-ti-ti.

Neculai Tălîmbu transmise fără greşeală pînă la litera *h*.

— Am greşit ceva pînă acum, domn' sergent?

— Nu, Neculai! Dă-i bătaie! Dacă merge aşa pînă la sfîrşit, te-ai învîrtit de două pachete de tutun.

— Acum vine litera *h*: ti-ti-ti-ti-ta.

— Ai feştelit-o, băiete. Asta nu-i litera *h*. Asta-i litera *v*.

— Oare? Da, da, e litera *v*. Litera *h* . . . cum naiba o fi litera *h*? Stai că mi-am adus aminte: ti-ti-ti-ti! Asta-i domn' sergent?

— Ai brodit-o! Să vedem cum te descurci mai departe.

— Cu ajutorul lui Dumnezeu, am s-o scot eu la capăt.

Şi, într-adevăr, dar fără ajutorul lui Dumnezeu, bătu întreg alfabetul, nemaigreşind decît o singură dată: confundînd litera *o* cu diftongul *ch*.

Cînd şi ultima literă fu bătută, radiotelegrafiştii izbucniră în aplauze:

— Bravo, măi Neculai, bravo!

El îi privea fericit şi îmbujorat de emoţie.

— Domn' sergent — întrebă el cu sfiiciune — crezi că o ieşi ceva din capul meu?

— Cum nu, Neculai, cum nu! Se cheamă că acum eşti în clasa întîi primară. Ai învăţat abecedarul. Pînă să citeşti gazeta, mai ai ceva de învăţat. Dar, dacă ai să te străduieşti, ai să izbuteşti.

— Am să mă străduiesc, domn' sergent. Mai greu decît mi-a fost pînă acum nu cred să-mi mai fie de acum încolo. Mult mai m-am canonit, domn' sergent,

zău așa! Iaca, am făcut ici, la degetul ăsta, bătătură, ciocănind în drăcia pe care mi-am meșterit-o singur.

— Ce drăcie, Neculai?

— Păi să vezi, domn' sergent. Mi-am zis că, dacă mă mulțumesc numai cu cît pot învăța cînd vin aici, la dumneavoastră, am să îmbătrînesc fără să învăț mare lucru. Parcă eu nu știu că sînt cam greu de cap? Dar am eu vreo vină dacă așa m-a făcut Dumnezeu? Și atunci m-am gîndit și iarăși m-am gîndit cum să fac ca să-mi deprind mîna cu bătaia în timpul cînd n-am treburi de făcut pentru domn' căpitan al meu. Pînă la urmă, mi-a venit gîndul cel bun, adicătelea să meșteresc și eu un manipulator. Am găsit un arc vechi, și ajutîndu-mă și de două bucățele de fier, am tocmit eu un fel de drăcie ca asta. E drept, nu-i cine știe ce de capul ei, dar, după cum ați putut să vă dați singuri seama, la ceva tot mi-a folosit. Cum aveam o clipă de răgaz, fuga la aparatul meu. Ba de cîteva ori mi-am uitat pînă și de treburile mele obișnuite. Domn' căpitan al meu m-a și certat în vreo două rînduri.

— Să ne arăți și nouă aparatul tău, Neculai.

— Vi-l arăt, cum să nu.

Apoi, după o pauză, cu neîncredere și teamă:

— Oare am să ajung vreodată să știu măcar pe jumătate cît știți dumneavoastră?

— Dacă n-ai să te dai bătut, ai să știi, Neculai, ținu să-l încurajeze sergentul Pălimaru.

— Să te audă Dumnezeu, domn' sergent!... Dar știi, aș mai avea o rugăminte să vă fac, dacă nu vă e cu supărare!

— Ei?

— Aș vrea să mă *igzaminați* pe sărite: să vedem dacă am să pot și așa. Eu am încercat și a mers.

— Bine, Neculai! Eu am să-ți spun literele cum mi-or veni în minte, și tu...

— Ei, nu chiar așa, domn' sergent! îl întrerupse Tălîmbu.

— Dar cum?

— Întîi lasă-mă să încerc singur, ca să prind coraj. Altfel mă pierd cu firea. Dacă izbutesc, a doua oară dumneata spui și eu bat.

— Fie, Neculai, și așa. Haide, dă-i drumul!

— Stai puțin, domn' sergent. Dacă-i vorba de *igzamen*, păi să fie *igzamen*. S-o luăm de la început. Ia să vedem, mă pricep să deschid stația? E bine, domn' sergent? Merge acum?

— Merge! Dă-i drumul!

— Stai un pic să mi se dea mîna — și Tălîmbu începu să apese repede pe manipulator, zîmbind inocent celor din jurul său.

La început, sergentul Pălimaru crezu că Tălîmbu bate fără nici o noimă. Dar urechea obișnuită cu țăcănitul aparatului sesiză imediat că acesta emite mereu aceleași litere.

— *Q-r-q; Q-r-q; -q-r-q!* repetă, în gînd, sergentul Pălimaru.

— Tu știi ce bați acum, măi Neculai? întrebă sergentul Pălimaru.

Tălîmbu întrebă cu naivitate:

— Ce să bat, domn' sergent? încerc un pic să mi se dea mîna. Mi-e teamă să nu mă fac de data asta de rușine.

— Nu știi ce litere ai transmis?

— Cum, adică, am bătut litere? întrebă cu atîta naivitate, încît sergentul Pălimaru izbucni în rîs.

— Ai transmis tot timpul literele: *q-r-q*.

— Oare? Zici că am bătut *q-r-q*? Adică așa: Ta-ta-ti-ta; ti-ta-ti; ta-ta-ti-ta! țăcăni manipulatorul de mai multe ori. Așa am făcut, domn' sergent? întrebă, fără să se oprească din lucru.

— Așa!

— Atunci înseamnă că pot să bat trei litere pe sărite. Ia să mai încerc acum și altele. *U* de exemplu, apoi *m*, încă o dată *m*. Acum *i*, *t*, am greșit și am bătut încă o dată litera *t*; *e*, *r*, *n* . . .

Și Tălîmbu bătu în manipulator un număr de treizeci și unu de litere, dintre care unele fură repetate de mai multe ori. După aceea se opri și, ștergîndu-și fruntea transpirată cu mîneca vestonului, spuse oftînd:

— Nu mai pot, domn' sergent! Am obosit.

— Bravo, măi Neculai! îl firitisiră radiotelegrafiștii. Ai cîștigat cele două pachete de tutun. Mîine, cînd primim rația, vino să ți le iei.

— N-am greșit de loc? se interesă Tălîmbu, care părea fericit.

— De loc!

— Acum am curaj, domn' sergent, să-mi spui dumneata literele care vei pofti.

— Lasă, nu mai e nevoie! M-am convins că ești un elev harnic. Încă vreo două săptămîni și după aceea trecem la recepționare.

— Adică?

— Asta vine cam așa: în vreo două, trei săptămîni, să zicem că ai să poți transmite o scrisoare. Dar va trebui să înveți să și citești ceea ce scriu alții tot cu puncte și linii. Cititul ăsta se numește a recepționa. Ai priceput acum?

— De priceput am priceput. Însă mă apucă de pe acum groaza cînd mă gîndesc la ce mă așteaptă. Mi se pare că tocmai acela are să fie hopul cel mare.

— Asta cam așa-i, măi Neculai!

— Tare mi-e teamă să nu mă înec ca țiganul la mal.

— Lasă, măi Neculai! Dracul nu-i chiar așa de negru cum îl crezi tu.

— Oare!

— Ce mai încolo și încoace: ai stofă de radiotelegrafist!

— Nu glumești, domn' sergent?

— Zău, Neculai!

— Dar dacă nu erai matale bun să-ți pierzi vremea cu un cap de lemn ca mine, ce mă făceam! . . .

Tălîmbu mai stătu puțin, apoi plecă, fără să uite ca din prag să mulțumească din nou radiotelegrafiștilor pentru bunăvoința pe care i-o arătaseră.

În timp ce Neculai Tălîmbu trecea cu atîta succes acest prim examen, căpitanul Gheorghiu și Ulea ascultau la Biroul 2 cele ce se petreceau la stație.

— Ce spuneți de el, domnule căpitan?

— Banditul își joacă bine rolul!

În aparat se auzi, clar, vocea sergentului Pălimaru:

— Ai transmis tot timpul literele *q-r-q*.

— Bietul sergent se miră. Nu bănuiește că literele acestea sînt de fapt un indicativ de apel — spuse Ulea.

— Oare? se auzi în aparat întrebarea naivă a lui Neculai Tălîmbu.

— Sînt sigur că după aceasta va începe să transmită mesajul.

Într-adevăr, nu se înșelă. Literele care urmară, și pe care Neculai Tălîmbu pretindea că le-a ales

la întîmplare, formară toate textul următorului mesaj:

„*Um Mitternacht wird ein Stern fallen*".

Căpitanul Gheorghiu izbucni furios:

— Ticăloşii! Pricepi ce vrea să însemne asta?

— Cred că da! răspunse Ulea. Asta înseamnă că la miezul nopţii se va juca ultimul act. Cu alte cuvinte, că s-au hotărît să acţioneze chiar în noaptea aceasta. De altfel, lucrul acesta mi l-a confirmat fără să vrea şi „prietenul" meu, intendentul. I-am spus că după ora zece voi trece din nou pe la el, ca să stăm de vorbă mai pe îndelete. Şi, închipuiţi-vă, el care totdeauna s-a arătat bucuros să mă primească, fără să ţină seama dacă e tîrziu sau devreme, de data asta m-a refuzat. M-a refuzat sub pretextul că nu se simte bine şi că ar vrea să se culce o dată cu găinile.

— „La miezul nopţii va cădea o stea!" repetă căpitanul Gheorghiu, privind gînditor afară, pe fereastră. Fără îndoială, cuvintele acestea nu pot avea decît o singură semnificaţie. Neculai Tălîmbu a fost atît de sigur că trucul îi va reuşi, încît nici nu s-a mai obosit să cifreze mesajul.

— I-o vom dovedi că s-a înşelat.

— Cum ai de gînd să procedezi?

— Cel mult într-o oră am să fiu în măsură să vă expun planul pe care l-am conceput. Îl vom comunica şi domnului general, pentru că vreau să avem şi aprobarea dumisale. Dar ce voiam să vă întreb? Da! Care mai e situaţia pe front?

— La noi?

— Evident!

— Nimic deosebit deocamdată. Încă n-am terminat pregătirile. La hitlerişti, de asemenea, linişte. Doar la noapte să nu avem vreo surpriză.

— După toate probabilitățile, vom avea o noapte liniștită. Abwerhul are tot interesul ca tocmai în noaptea asta, cînd oamenii lui vor trece la acțiune, să fie liniște pe front. De aceea, cred că s-ar putea lăsa lucrul ceva mai devreme. Mă gîndesc, în special, la cei de la Biroul 3, care fac mereu nopți albe.

— Crezi că e absolut necesar?

— Nu știu dacă e absolut necesar, dar e mai bine.

— Se poate aranja.

— Știți — glumi Ulea — n-aș vrea să pun la grea încercare răbdarea spionilor. Trebuie să avem în vedere că printre ei se află și o femeie; or e știut că femeile au nervii delicați. Dacă s-au fixat pentru ora aceasta, să-i ajutăm un pic. Nu-i așa?

— Bineînțeles! răspunse, rîzînd, căpitanul Gheorghiu.

— Vom avea nevoie de cîțiva oameni hotărîți și curajoși. Cred că tovarășii mei de la Cifru sînt cei mai potriviți. Mai ales Tomescu Adrian. E utecist... un băiat admirabil...

— Foarte bine! Vorbește dumneata cu ei. Eu și așa încă nu-ți cunosc planul.

— Îl veți cunoaște, domnule căpitan, după ce mă voi întoarce de la intendent.

Cineva bătu în ușă. Căpitanul Gheorghiu întrerupse legătura cu stația de radio.

— Intră!

Sublocotenentul Paraschivescu vîrî capul pe ușă.

— Domnule căpitan, domnul locotenent Tîmplaru vrea să vă vorbească.

— Să poftească!

— Am onoarea să vă salut, domnule căpitan!

— Ce s-a întîmplat, Tîmplarule?

— Aș vrea să vă raportez ceva, domnule căpitan.

— Te ascult.

— E ceva confidențial, domnule căpitan.

— Poți vorbi, Tîmplarule! De mîine, elevul Ulea va lucra la Biroul 2.

— Domnule căpitan, am venit să vă raportez două lucruri. Nu știu însă cu care să încep.

— Începe cu acela ce ți se pare mai puțin important.

— Domnule căpitan, ieri noapte, la postul numărul șase, în schimbul doi, a fost de santinelă soldatul Marin Pricope. În timpul serviciului său a văzut-o pe castelană plimbîndu-se pe lac cu barca.

— Și el ce a făcut?

— Normal, ar fi trebuit s-o someze. N-a făcut-o fiindcă și-a spus că, de vreme ce e nebună, cui îi face rău dacă i s-a năzărit să se plimbe pe lac!... Tocmai de aceea am venit la dumneavoastră.

— Adică?

— La noapte, de santinelă la postul numărul șase intră Runcanu. E oltean de prin părțile Romanaților. Ăsta cred că e mai ceva decît Ivan Turbincă. Dacă îi vine chef castelanei să se plimbe tocmai cînd e el de santinelă, Ivan Turbincă al meu nu se uită că-i nebună. Dacă o somează și nu se oprește, este în stare s-o și împuște.

— Cu alte cuvinte, vrei să știi dacă o lăsăm sau nu pe guvernantă să se plimbe pe lac, în cazul cînd i se mai năzare s-o facă?

— Exact, domnule căpitan!

— De, măi Tîmplarule! Știu eu? În toate mințile nu-i. Ne facem păcatul cu ea!...

— Chiar așa, domnule căpitan! ținu să adauge Ulea. Parcă face vreun rău dacă se plimbă pe lac? O biată femeie cu mintea rătăciță!

— La fel m-am gîndit și eu, domnule căpitan. Dar am vrut să am și asentimentul dumneavoastră.

— Atunci ne-am înțeles? Las-o în pace! Ce mai voiai să-mi spui?

— Unul din oamenii mei, soldatul Dimofte, a descoperit, ascunsă într-o șiră de paie, o motocicletă cu ataș... La vreo sută, o sută cincizeci de metri în afara conacului, se află un arman. Acolo sînt vreo patru șire de paie, dintre care una veche de cîțiva ani. Cu paiele din șirele acelea s-au încropit saltelele pentru întreg postul de comandă. Dimofte ăsta este el leneș, dar prost nu-i de loc. Cînd a văzut despre ce-i vorba, a venit să mă anunțe.

— Asta înseamnă că și leneșul e bun la ceva — glumi căpitanul Gheorghiu.

— Dar asta nu-i tot, domnule căpitan. Motocicleta e militară. La ataș are dispozitivul de fixat pușca mitralieră. Fără îndoială, o motocicletă nemțească. Desfăcînd învelitoarea de mușama, Dimofte a găsit în ataș un automat, un bidon cu benzină și ulei.

Căpitanul Gheorghiu și Ulea se priviră semnificativ, apoi acesta din urmă întrebă:

— Spune-mi, te rog, în afară de dumneata, Dimofte a mai povestit cuiva despre motocicletă?

— După cîte știu, nu! V-am spus doar că Dimofte e leneș, dar băiat deștept.

— Acum unde-i?

— L-am adus cu mine. Așteaptă pe sală. M-am gîndit, domnule căpitan, că poate vreți să-i puneți unele întrebări.

Căpitanul Gheorghiu înțelese din privirea lui Ulea că e preferabil să stea de vorbă cu acel Dimofte.

— Adu-l, te rog, pe Dimofte!

După ce locotenentul Tîmplaru ieși, Ulea îi spuse căpitanului Gheorghiu.

— Domnule căpitan, descoperirea lui Dimofte este extrem de importantă. Nu cred însă că soldatul ne-ar putea spune mai mult decît am aflat de la locotenent. Puneți-i cîteva întrebări de formă, ca să nu-i bată la ochi lui Tîmplaru. În orice caz, atrageți-i atenția că nu trebuie să vorbească absolut cu nimeni despre motocicletă. De altfel, s-ar putea ca mai tîrziu să avem nevoie și de el. Dar, deocamdată, nu-i spuneți nimic... În ceea ce mă privește, întrucît acum nu cred să mai fie nevoie de mine aici, o șterg.

Cîteva minute mai tîrziu, în timp ce căpitanul Gheorghiu asculta numai cu o ureche cele ce-i povestea soldatul Dimofte, Ulea grăbea spre arman. Cînd ajunse acolo, găsi motocicleta, pe care soldatul, precaut, o acoperise cu un strat de paie. Era, într-adevăr, o motocicletă militară. Su o rangă de fier, Ulea sparse rezervorul de benzină, apoi, satisfăcut de treaba pe care o făcuse, ascunse la loc motocicleta, astupînd gaura din șiră în așa fel, ca să nu se cunoască.

NICI O STEA NU VA CĂDEA LA MIEZUL NOPȚII

Întunericul era negru, de nepătruns, ca în străfundurile pămîntului. La castel, liniștea stăpînea atotbiruitoare. În toate birourile, luminile erau stinse,

nicăieri nu se mai lucra de pe la ora unsprezece din noapte. Nu era lumină decît în camera ofițerului de serviciu și alături, în cămăruța secretarului. Ușa dintre cele două camere era deschisă și Mocanu Grigore, furier la Biroul 1, cu coatele pe masă și bărbia rezemată în palme, privea nedumerit la căpitanul Smeu, care, alături, nu-și mai găsea astîmpăr. Se plimba prin cameră de la un cap la celălalt, cu mîinile la spate, nervos.

Lucrînd la Biroul 3, Mocanu avea de ce să fie intrigat de nervozitatea căpitanului. Nu fuseseră ordonate nici atacuri de noapte cu caracter local, nici incursiuni. Pe scurt, după știința sa, noaptea se anunța a fi liniștită. De altfel, însuși faptul că lăsaseră lucrul mai devreme pînă și ei, cei de la Biroul 3, dovedea aceasta, cu prisosință.

O noapte liniștită pentru un secretar de serviciu însemna o noapte plictisitoare. Obligațiile sale se rezumau, în asemenea cazuri, în a răspunde eventualelor telefoane, să primească rapoartele telefonice de la unități și să întocmească procesul-verbal. De obicei, pînă la miezul nopții — cînd începeau să raporteze unitățile — și după aceea pînă dimineața — la cel de-al doilea raport — secretarului de serviciu îi rămînea timp suficient să citească, să scrie scrisori, sau să se gîndească la cei de-acasă.

Din acest motiv, Mocanu Grigore, preluînd serviciul, umpluse stiloul cu cerneală, hotărît să răspundă tuturor prietenilor și cunoscuților care îi scriseseră și care așteptau vești de la el.

Dar atîta vreme cît ofițerul cu care picase de serviciu continua să măsoare biroul alăturat de la un

cap la altul, nu putea scrie. Şi nu putea nu fiindcă îi era interzis, ci fiindcă începuse să se molipsească şi el de neastîmpărul căpitanului.

„În definitiv — îşi spuse — dacă nu-şi află locul, înseamnă că aşteaptă să se întîmple ceva în noaptea asta. Poate vreun atac de noapte hitlerist?"

— Domnule căpitan! — începu el cu destulă ezitare.

— Spune, Mocanule! îl îndemnă căpitanul Smeu, fără să se oprească din marşul pe care îl făcea de la un capăt la celălalt al încăperii.

— S-ar putea să avem vreo surpriză în noaptea asta?

— Surpriză! păru a se mira căpitanul. Pe urmă, ca şi cînd n-ar fi înţeles sensul întrebării lui Mocanu, adăugă zîmbind: Nu cred să avem vreo surpriză. Poţi să-ţi vezi liniştit de treabă.

Îndemnul era de prisos pentru că Mocanu nu avea nici un fel de treabă.

— Pot să închid uşa?

— Las-o deschisă! Încă nu am de gînd să mă culc.

— Cum doriţi, domnule căpitan!

Timpul trecea însă al naibii de greu!... Somnul îi descînta pleoapele, oboseala îi strecura plumb în vine. Liniştea atotcuprinzătoare predispunea, de asemenea, la somn. Nu se auzea decît ploaia. Ploua de parcă ar fi fost toamnă.

Mocanu Grigore făcea sforţări desperate ca să nu-l fure somnul. În schimb, căpitanul Smeu continua să se plimbe, fără să pară că a obosit şi fără să-i acorde vreo atenţie. Din cînd în cînd se uita la ceas, se încrunta şi-şi relua plimbarea cu un elan sporit.

Către miezul nopții, telefonul sună și Mocanu sări ca ars, în picioare.

— Secretarul de serviciu, sergentul t.r. Mocanu Grigore. Ordonați!

— Căpitanul Gheorghiu la aparat. Dă-mi-l pe domnul căpitan Smeu!

Mocanu Grigore nu mai trebui să-l cheme, pentru că acesta se și afla lîngă el.

— Tu ești, Smeule? auzi clar Mocanu.

— Eu!

— Nimic?

— Pînă acum nimic!

— Mai e puțin pînă la miezul nopții!

— Știu.

— Noroc!

— Noroc!

Deși laconică, convorbirea aceasta telefonică avu darul să alunge definitiv somnul lui Mocanu. Nu era necesar și nici nu era în obiceiul căpitanului Gheorghiu să se scoale noaptea din somn ca să întrebe pe ofițerul de serviciu dacă nu s-a întîmplat între timp ceva neobișnuit. Fusese de nenumărate ori secretar de serviciu, și așa ceva niciodată nu se mai întîmplase. De altfel, și răspunsul căpitanului Smeu era destul de elocvent: „Pînă acum nimic" Asta însemna că statul-major deținea informația că în noaptea aceasta trebuia să se întîmple ceva. „Probabil că, totuși, hitleriștii vor ataca neapărat — își vorbi tare sieși. Asta înseamnă că voi avea de lucru". Și, calm, începu să se pregătească pentru clipa cînd telefoanele aveau să înceapă să zbîrnîie; verifică dacă în călimară se află suficientă cerneală, dacă penița

scrie bine, dacă are suficientă hîrtie, dacă, în fine, legăturile telefonice continuau să funcţioneze.

Afară se auziră paşi cadenţaţi... Se schimba garda... Era miezul nopţii!...

— ... Schimb la schimb — marş! răzbi, prin zgomotul ploii, o frîntură din comanda caporalului de schimb.

Tropăiturile se îndepărtară. Cîtva timp auzi paşii noii santinele, plimbîndu-se sub porticul de la intrarea principală.

„Cel puţin pe ăsta nu-l plouă!" îşi spuse.

Paşii cadenţaţi se auziră deasupra, la etaj. Garda se ducea să schimbe santinela care păzea biroul generalului. Aşa era obiceiul: garda, după ce schimba santinela de la postul nr. 1, nu urca pe scara principală, ca să nu murdărească treptele de marmură cu noroi. Urca pe uşa din dos şi schimba santinelele de la ambele intrări.

„De acum vor începe să cheme unităţile", îşi spuse, pregătindu-se de lucru.

Căpitanul Smeu încetase să se mai plimbe. Cu mîinile la spate, privea bezna de afară. Cu vîrful piciorului stîng bătea uşurel în podea, de parcă ar fi ţinut tactul unei melodii pe care o fredona în gînd.

„Tare mai e nervos!" constată Mocanu, ridicînd receptorul să răspundă aceluia care tocmai în clipa aceea suna.

— Cine-i? întrebă căpitanul Smeu, care venise pînă în prag.

— „Trotuşul", domnule căpitan!

— Bine! Vezi ce vrea — şi se întoarse la fereastră, să contemple din nou bezna de afară.

În timp ce Mocanu transcria raportul telefonic, sus, la etajul întîi, și anume în bibliotecă, se petrecea un fapt care, la prima vedere, părea că iese cu totul din comun... O parte din raftul care acoperea peretele din stînga, și anume cam de pe la jumătate în jos, începu să se miște încet, încet și să se dea în lături. Raftul aluneca în partea lui de jos pe niște rotile. Cînd încetă să se mai miște, se întîmplă încă un lucru puțin obișnuit. Începu să alunece peretele, la fel ca o ușă; dar nu în afară, ci înăuntru, și nu pe aceeași lățime ca și raftul. Ușa se plimbă în țîțînile ei, mișcată de anumite resorturi complicate, apoi se opri.

În deschizătura ei se ivi, ca o umbră, un om. Se plecă puțin ca să poată trece prin raft și, o clipă mai tîrziu, iată-l în bibliotecă. Se scutură pe haine de praf, apoi, în vîrful picioarelor, se apropie de ușă. Își lipi urechea de ea, ascultînd atent. Ca și în bibliotecă, pe coridor stăpînea o liniște desăvîrșită. Satisfăcut, vîrî mîna în buzunar, scoase o cheie, o introduse în broască, apoi, cu infinite precauții, o răsuci. Nu se auzi absolut nici un zgomot, de parcă atît cheia cît și arcul din broască ar fi fost de cîlți. Deschise ușa și ieși. Fără să aprindă lanterna, omul o porni pe coridor. Nu făcu mai mult de cinci pași și se opri în dreptul unei uși, aceea a serviciului Cifru, pe care, după ce o descuie, o deschise numai atît cît era necesar ca să se poată strecura prin ea.

Înăuntru, rezemîndu-și spatele de ușă și răsuflînd ușurat, își șterse cu dosul palmei fruntea îmbrobonită de sudoare. Aprinse apoi lanterna, dar o stinse imediat, murmurînd o înjurătură. Ferestrele dinăun-

trù, acoperite cu hîrtie de camuflaj, erau deschise și, ca să poată aprinde lumina, trebuiau închise.

Nu apucă să închidă decît una, pentru că tocmai atunci cînd se pregătea să facă la fel și cu cealaltă, se auzi o țăcănitură, lumina invadă brusc încăperea și o voce ironică îl încremeni locului:

— Nici o stea nu va cădea la miezul nopții, domnule adjutant Dorobăț! Mîinile sus!

Numai un fragment de minut plutonierul-adjutant Dorobăț își pierdu cumpătul. În clipa următoare se întoarse și zvîrli fulgerător, în direcția de unde auzise venind vocea, un cuțit cu lama lungă și îngustă, pe care îl ținuse ascuns în mînecă. Fie că prevăzuse lovitura, fie datorită unei mișcări instinctive, Ulea se aplecă chiar în clipa cînd cuțitul porni. Aceasta îl salvă. Lama se înfipse adînc în tăblia ușii, vibrînd cîteva clipe ca o drîmbă.

— Cuminte, domnule adjutant, și sus mîinile! Dacă mai încerci să faci vreo prostie, să știi că îți trimit un glonț drept în frunte.

Spumegînd de furie, plutonierul-adjutant se supuse. Ochii îi scăpărau de ură și furie neputincioasă. Dacă ei ar fi avut puterea să ucidă, Ulea s-ar fi prăbușit, săgetat încă din prima clipă.

— Tu, tocmai tu! murmură, strîngînd pumnii. Dacă aș fi știut!

— Mi-ai fi hărăzit aceeași soartă ca și bietului Mardare, nu-i așa?

— În definitiv, cine dracu' ești?

— Ce importanță are! Esențialul e că de data asta vi s-a înfundat! Ție și complicilor tăi!

— Nu am complici.

— E inutil să negi. Oare ești chiar atît de prost încît, într-adevăr, să nu-ți dai seama că n-aș fi putut ajunge la tine dacă nu ți-aș fi cunoscut, în prealabil, complicii?

Plutonierul-adjutant păru zdrobit. Semeția îl părăsi brusc. Întrebă cu o voce care abia mai păstra ceva din aroganța de mai înainte:

— Ai să mai mă ții mult timp cu mîinile sus? Au început să-mi amorțească.

— Scuză-mă! replică ironic Ulea. Numai cîteva clipe încă — și fără să-și ia ochii de la spion, ridică receptorul: Fă-mi legătura cu ofițerul de serviciu... Domnul căpitan Smeu? Da, eu sînt! Totul e în regulă! Dați ordin sublocotenentului Paraschivescu să vină cu vreo doi oameni din gardă. Vă aștept și pe dumneavoastră.

Căpitanul Smeu veni într-un suflet. Cînd dădu cu ochii de plutonierul-adjutant Dorobăț, rămase stupefiat.

— Cum, el?

Plutonierul-adjutant privea în pămînt. Era galben la față ca un mort.

Ulea ceru și obținu la telefon pe căpitanul Gheorghiu.

— Domnule căpitan, pasărea a picat în leasă!

După ce veni și căpitanul Gheorghiu, Ulea li se adresă amîndurora:

— Vi-l las deocamdată în seamă. Sper că nu voi lipsi mult timp. Domnule adjutant, ai putea să-mi mulțumești încă de pe acum. Cînd mă voi întoarce, îți voi aduce pe cineva în compania căreia te vei simți foarte bine.

Părăsi apoi biroul Cifrului, vesel cum nu mai fusese de mult timp.

Așa cum se așteptase, ușa de la bibliotecă nu era încuiată. Intră și, la lumina lanternei, contemplă cîteva clipe deschizătura din perete. Apoi, vîrîndu-se în ea, cu revolverul în mînă, începu să urce pe niște trepte de lemn. Treptele urcau, aproape vertical, pînă la jumătatea înălțimii peretelui. De acolo se deschidea un coridor foarte îngust, care se întindea paralel cu palierul celui de-al doilea etaj. Coridorul sfîrșea într-o mică încăpere foarte înaltă și îngustă, cu o singură ușă, aceea pe care intrase. O scară rudimentară ducea în pod. Ulea o urcă în grabă. Pînă aici fusese ușor. Acum, însă, încotro să apuce ca să ajungă în turn? Pentru că, sigur, prin turn coborîse adjutantul Dorobăț.

Rămase cîteva clipe nehotărît, apoi o porni drept înainte. Ajunse în dreptul unei uși, din blană grea de stejar. Ușa nu era încuiată. O deschise. Se găsea acum într-un fel de balconaș. În balconașul acela se termina cea de-a doua scară de serviciu a castelului. De ea se folosea castelana ori de cîte ori se ducea la seră.

Față în față cu ușa podului era o alta, care nu putea să ducă decît în turn. Va să zică, se găsea pe drumul cel bun. Într-o clipă reconstitui itinerarul lui Dorobăț: mai întîi urcase pe scara de serviciu pînă în turn, la castelană, după care, revenind în balconaș, se furișase în pod. Din pod, pe scara secretă, ajunsese în bibliotecă. Restul fusese joacă de copil. Santinelele erau una afară, în curte, jos, la intrare, cealaltă în holișorul primului etaj.

Încercă ușa care ducea în turn. Era descuiată.

Dorobăţ, sigur de succes, nici nu se obosise s-o încuie. Trepte în spirală duceau pînă în turn. Începu să le urce, ferindu-se să facă zgomot. Nu erau prea multe. Cînd ajunse sus, intră de-a dreptul într-una din cele două cămăruţe ale turnului, care dădeau una într-alta. În încăperea în care se afla era întuneric. În cealaltă, lumina o lampă cu petrol.

Din cîţiva paşi Ulea fu în prag. Castelana abia atunci îl simţi. Se ridică sprintenă, crezînd, probabil, că s-a reîntors Dorobăţ. Dar cînd dădu cu ochii de el, nu-şi putu înăbuşi un strigăt. Revenindu-şi imediat, îşi impuse să se menţină într-o defensivă prudentă, pînă cînd avea să se convingă de adevăratele intenţii ale soldatului care o ţinea sub ameninţarea revolverului.

— În ce limbă preferi să-ţi vorbesc? În aceasta în care îţi vorbesc, sau în germană? Cel puţin pe acestea ştiu că le cunoşti bine.

Neştiind ce se întîmplase cu Dorobăţ şi nădăjduind că ar putea să se reîntoarcă şi s-o salveze, se hotărî să-şi joace obişnuitul rol. Pe dată, ochii ei oglindiră o spaimă nebună şi îngenunchind, începu să-şi frîngă mîinile şi să-şi muşte buzele în neştire, fără însă să rostească vreun cuvînt.

— Bravo!... Perfect!... Numai că la mine nu se prinde. Nu te mai strădui zadarnic, drăguţo.

Ea însă, ca şi cînd nu ar fi auzit avertismentul ironic, continuă să-şi frîngă mîinile şi să se tîrască în genunchi, spre el. Haina de casă i se desfăcuse la piept. Din ochi îi curgeau lacrimi.

— Stai locului. Dacă mai faci un pas, mă obligi să trag. Ştiu destule despre dumneata, ca imediata

dumitale apropiere să nu-mi surîdă. Și, încă o dată, te sfătuiesc să nu mai joci teatru. Îți pierzi timpul zadarnic.

Castelana o clipă păru descumpănită. Nu se putea hotărî nici să continue jocul, nici să-i urmeze sfatul. În cele din urmă se decise pentru o cale de mijloc. Se prăbuși cu fața în jos pe covor, continuînd să hohotească plînsul ei prefăcut. Continuînd să spere în reîntoarcerea lui Dorobăț, încerca să cîștige timp.

— Te declar arestată! Pregătește-te să mă urmezi.

De data asta fiorul care îi cutremură umerii fu sincer. Dacă vrea s-o aresteze, înseamnă că celălalt a fost prins și că a vorbit. Întrebă pe un ton care voia să fie sfidător, dar care trăda nesiguranță:

— Mă arestezi? Și, mă rog, ce învinuire îmi aduci?

— Nu bănuiești? întrebă Ulea cu intenție vădit ironică.

— Nu mă știu vinovată cu nimic.

— L-am arestat pe plutonierul-adjutant Dorobăț în biroul serviciului Cifru. Am ajuns aici urmînd invers drumul pe care l-a străbătut complicele dumitale ca să ajungă acolo. Ți-e suficient atît?

— Aud pentru prima dată numele acesta. Cine e omul de care îmi vorbești?

— Că numele ți-e necunoscut, s-ar putea să fie adevărat, fiindcă numele de Dorobăț nu cred să fie cel adevărat. De cunoscut, însă, îl cunoști. Este individul care, acum o jumătate de oră, se afla aici, la dumneata. Dacă nu mă înșel, mantaua aceea de

ploaie îi aparține. Mai vrei și alte amănunte? Omul de care îți vorbesc este acela cu care te-ai întîlnit aseară, în parc, și căruia i-ai dat o scrisoare. Acuma îți amintești?... Dar apropo, care e numele dumitale adevărat? Celălalt complice, onorabilul intendent, pretinde că te numești Martha și că ești guvernantă în slujba contelui András Komáromy.

Castelana nu răspunse. Palidă, își mușcă buzele, privindu-l cu ură.

— Nu vrei să-mi răspunzi?

— Ce aș putea răspunde?

— Atunci să mergem!...

— Unde vrei să mă duci?

— Deocamdată, pînă la etajul întîi. Prietenul dumitale cu care te-ai întîlnit noaptea trecută în parc te așteaptă.

— Bine, dar nu pot pleca așa cum sînt. Lasă-mă cîteva minute singură, să pun o haină pe mine.

— Nu, drăguță, nu sînt atît de naiv.

— Vrei să mă îmbrac de față cu dumneata? întrebă ea cu o umbră de cochetărie în voce.

— Dacă nu te jenezi, nu am nimic împotrivă. Ai să te îmbraci mai tîrziu. Deocamdată, pune pe dumneata mantila care atîrnă acolo, pe scaun. Așteaptă un moment numai, să văd dacă nu ai vreo jucărie ascunsă prin buzunare... E în ordine. Poftim!

Castelana îmbrăcă mantila peste haina de casă.

Arătîndu-i ușa cu revolverul, Ulea îi spuse ironic:

— Și acum, după dumneavoastră, doamnă!

În timp ce Ulea urca în turn s-o aresteze pe castelană, caporalul Tomescu se pregătea să facă același lucru cu Neculai Tălîmbu. Instrucțiunile pe care le primise de la Ulea sunaseră așa:

— Nu-l slăbești din ochi, dar să nu-l arestezi înainte de ora unu.

Și, într-adevăr, Tomescu nu-l slăbise din ochi de cum se înnoptase. După cină, în timp ce ordonanțele celelalte se pregăteau să se culce în dormitorul comun, Neculai Tălîmbu își făcuse drum pînă la căsuța intendentului, unde stătuse pînă aproape de miezul nopții. Cînd plecase de acolo, ploaia pornise să cadă cu și mai mare înverșunare. Dar nici atunci nu se dusese să se culce. Strecurîndu-se pe sub nasul santinelei de la postul numărul șase, se furișase într-un chioșc din parc. Acum tot acolo se afla. Și nu-l ploua. În schimb, pe Tomescu, care stătea tupilat înapoia trunchiului unui stejar uriaș, ploaia îl murase bine. Dar lui nici că-i păsa. Ținea mîna în buzunarul mantalei unde avea revolverul și nu slăbea din ochi chioșcul unde se refugiase Tălîmbu.

Dar asta nu-l împiedica să se gîndească la Ulea. Cînd încă nu se înnoptase, acesta vîrîse capul pe ușa biroului:

— Te căutam, Adriene!

— Iacă-mă! Ai treabă cu mine?

— Am!...

Își trase un scaun în fața improvizatului birou și, după ce se uită la el cîteva clipe cu o gravitate pe care nu i-o cunoștea, îl întrebă:

— Îți amintești, Adriene, ce mi-ai spus în noaptea cînd a fost omorît Mardare?

— Ce ți-am spus?

— Mi-ai spus așa: „Pe noi partidul ne învață că, în împrejurări hotărîtoare, pline de primejdii, cînd

e nevoie de eroism și de jertfă, uteciștii să nu se dea în lături. Dacă se va ivi vreodată o asemenea împrejurare, să nu uiți cele ce ți-am spus acum". Ei bine, o asemenea împrejurare s-a ivit, tovarășe Adrian. O adevărată bandă de spioni hitleriști, după o lungă și minuțioasă pregătire, este decisă ca în noaptea aceasta să intre în posesia secretului mașinii de cifrat. Noi însă va trebui să le dejucăm planul și să-i arestăm. Ție îți revine sarcina să capturezi pe unul dintre ei, pe cel mai perfid și mai periculos, și anume pe Neculai Tălîmbu, ordonanța domnului căpitan Smeu. Urmaseră explicații, exclamații de surpriză din partea lui Tomescu, apoi Ulea, pe scurt, îl puse la curent cu tot ceea ce trebuia să știe în legătură cu acțiunea Abwehrului. Pe urmă, mult mai pe larg, pînă la cele mai mici amănunte, îi dădu toate instrucțiunile necesare în legătură cu ceea ce trebuia să facă.

De atunci, trecuseră cîteva ore și, încă uluit de dezvăluirile lui Ulea, o clipă nu-l pierduse din ochi pe Neculai Tălîmbu.

„Cel puțin dacă aș ști ce face acolo în chioșc" — își spuse.

De fapt, chiar dacă i-ar fi stat în putință, mare lucru nu ar fi avut ce vedea. Neculai Tălîmbu privea spre castel și aștepta să vadă luminîndu-se pentru o clipă una din ferestrele turnului. Timpul trecea greu și, de nerăbdare, Tălîmbu își rodea unghiile.

În dreapta, în stînga, începură să se audă somațiile santinelelor.

— Stai! Cine-i?

— Caporal de schimb!

— Caporal de schimb, apropie-te și dă-ți parola!

Se schimbau santinelele din post.

„După asta!“ își spuse Neculai Tălîmbu.

Și fiindcă își rosese toate unghiile și nu mai avea ce roade, începu să răsucească un nasture de la manta, cusut cu sîrmă. De rupt sîrma, n-o putu rupe. În schimb, se rupse stofa și rămase cu nasturele în mînă. Îl zvîrli, mormăind o înjurătură.

Mai trecu o oră și în turn nici o fereastră nu se lumină. Și, deodată, neliniștea puse stăpînire pe el. Nu era neliniștea vagă, obișnuită, care de multe ori înșală. Neculai Tălîmbu simți primejdia iminentă. Mai aruncă o ultimă privire în direcția turnului, apoi părăsi chioșcul.

Tălîmbu știa de existența motocicletei ascunsă în șira cu paie. De ea trebuia să se folosească, în cazul cînd le reușea planul, altcineva. Dar atunci cînd vasul se scufundă, scapă cine poate. Celălalt, dacă avea să-și dea seama la timp de primejdie, îl privea pe ce cale va căuta să se salveze. Părăsind chioșcul, o porni spre arman.

Abia făcu cîțiva pași însă și Tomescu îl orbi cu lumina lanternei.

— Dincotro, Neculai?

Tălîmbu, observînd că Tomescu ține mîna dreaptă ascunsă în buzunarul mantalei, înțelese.

— Stinge lanterna, domn' căprar, că mă orbești, și ți-oi spune îndată.

Tomescu mută numai puțin fasciculul de lumină de pe fața lui Tălîmbu.

— Ei, Neculai! Îmi spui de unde vii la ora asta?

Dacă am fi în vreun sat, aş putea crede că te întorci de la vreo vădană.

Neculai Tălîmbu oftă:

— O poveste întreagă, domn' căprar...

— Nu mai spune! Despre ce poveste e vorba?

— Pesemne ai auzit şi dumneata ce vorbesc oamenii... Cică ar fi o ştimă în lac. Auzi ce mai prostie! Eu, domn' căprar, nu zic că aş fi deştept foc. Dar nici chiar aşa prost să cred în asemenea bazaconii. Dar o îndoială parcă tot am avut. Cînd am văzut eu potopul ăsta, ce crezi că mi-am zis? Pe aşa vreme le place ştimelor să se arate. Ia să mă pun eu la pîndă. Dacă se arată, bine! Înseamnă că ştime *există;* dacă nu, atunci totul nu-i decît o scornitură.

— Ei, şi s-a arătat ştima?

— Da' de unde, domn' căprar! Dacă îl mai aud pe careva trăncănind, zău aşa, am să-l scuip între ochi! Acuma, vă zic: să trăiţi şi noapte bună! Eu o iau pe drumul ăsta, duce mai de-a dreptul la cantonament.

— Nu se poate, măi Neculai. Trebuie să vii cu mine!

— Unde, domn' căprar?

— Să-ţi arăt ştima, drăguţule! Vreau să te încredinţezi că există. Apoi cu alt ton: Mîinile sus şi înainte marş! Să nu faci vreo prostie, că trag!

Simţind ţeava revolverului împungîndu-l în spate, Tălîmbu se supuse. Dîndu-şi seama că partida este pierdută, uită să-şi mai prefacă mersul.

În clipa cînd Neculai Tălîmbu pornea împins din spate de ţeava revolverului, liniştea nopţii fu tul-

burată de o rafală de automat. Îi răspunseră două focuri de armă și unul de revolver. Pe urmă se auzi din nou automatul, din nou replicară armele și revolverul. Timp de două minute fu un schimb de focuri viu, care se încheie prin explozia unei grenade.

Misiunea locotenentului Tîmplaru, cea mai ușoară de fapt, în practică se dovedi cea mai grea. Căpitanul Gheorghiu îi dăduse următoarele instrucțiuni:

— Trimiți vreo doi omeni de nădejde la șiră. Dumneata supraveghezi casa intendentului. Dacă îl vezi că iese, lasă-l. Se va duce singur după motocicletă, și acolo îl vor aresta ceilalți. Dacă pînă la ora unu nu iese din casă, dai buzna peste el și-l arestezi.

Locotenentul Tîmplaru se conformă întocmai ordinului primit. Trimise la șiră trei oameni, tot unul și unul, iar el, împreună cu Petru Petre — ca să-i servească drept translator — și alți doi gradați se postară în apropierea căsuței intendentului. Distribui oamenii în așa fel, încît, practic, casa fu înconjurată.

La ora indicată de căpitanul Gheorghiu, văzînd că intendentul nu are de gînd să mai iasă din casă, se duse să-i bată în ușă.

— Cine-i? întrebă acesta într-un tîrziu, de dinapoia ușii — o ușă masivă din lemn de stejar.

— Un domn ofițer vrea să-ți vorbească — îl lămuri Petru Petre. Deschide imediat!

— Și ce treabă are ofițerul tău cu mine, acum, în toiul nopții?

— Deschide și ai să afli îndată!

— Așteaptă o clipă! Mă duc să aduc cheia.

Părîndu-i-se suspectă, în toiul nopții, vizita unui ofițer, însoțit de un soldat înarmat — de lucrul acesta se convinsese privind prin „vasisdasul" ușii — se hotărî să fugă pe una din cele două ferestre din spatele casei. Cu automatul pe piept, încălecă pervazul și tocmai se pregătea să sară afară, cînd unul dintre gradații cu care venise locotenentul, ieșind de după o stivă de lemne, îl somă:

— Stai! Mîinile sus!

Deși limba română îi era complet necunoscută, înțelese, după tonul imperativ cu care fuseseră rostite cuvintele, ce anume i se cerea. La ușa din față — ofițerul, însoțit de un ostaș înarmat, aici, în spatele casei, alt ostaș înarmat; casa era deci înconjurată, și ofițerul venise să-l aresteze. Dîndu-și seama că nu-i mai rămîne nici o posibilitate de scăpare, se hotărî să-și vîndă cît mai scump pielea. Trase asupra ostașului, care, deși rănit, ripostă imediat. Glonțul nu-l nimeri. Sări înapoi în cameră și, la adăpostul zidului, pîndi ce se întîmplă afară. Văzu un alt ostaș care încerca să se apropie, tîrîndu-se. Trase asupra lui, apoi alergă la cealaltă fereastră și trase și de acolo, la întîmplare. Focuri de armă ripostară imediat. Trecu așa de la fereastră la fereastră, trăgînd rafale scurte, pentru a-i împiedica pe soldați să se apropie de casă. Dar cîteva minute mai tîrziu, o grenadă îi explodă la picioare, sfîrtecîndu-i pîntecul și pieptul.

Muri cu o înjurătură pe buze.

O oră mai tîrziu, cînd generalul Popincariu apăru în prag, ofițerii se ridicară cu toții în picioare, salutîndu-l. Le făcu semn să se așeze și luă și el loc, în capul mesei. În dreapta generalului, locotenent-colonelul Barbat Gheorghe, șeful de stat-major, netezea în mod inutil filele unui dosar pe care îl avea în față. În stînga generalului, căpitanul Gheorghiu, puțintel cam nervos, își trecea mereu degetele prin părul castaniu și ușor ondulat. În fața lui, de cealaltă parte a mesei, căpitanul Smeu, cu brațele încrucișate pe piept ca un școlar, privea pe deasupra capului căpitanului Gheorghiu un cui înfipt în perete, de care atîrnase cîndva un tablou. În stînga lui, sublocotenentul Paraschivescu, intimidat, se uita din cînd în cînd, pe furiș, spre general. Alături de căpitanul Gheorghiu, locotenentul Tîmplaru își freca, emoționat, mîinile ascunse sub masă. Urma Ulea care, distrat, răsfoia un carnețel plin cu diverse însemnări.

Generalul Popincariu, grav, aproape solemn, îi trecu în revistă cu privirea. Cînd ochii i se opriră asupra lui Ulea, figura i se lumină de un zîmbet cald, prietenos. Regăsindu-și însă imediat aerul solemn de mai înainte, li se adresă:

— Domnilor, în numele domnului general comandant al Armatei și în numele meu personal, felicit pe domnul Ulea Mihai pentru frumoasa victorie pe care a prilejuit-o serviciului nostru special de contrainformații. De asemenea, pe domnul căpitan

Gheorghiu și pe aceia dintre dumneavoastră care, într-o măsură mai mare sau mai mică, ați contribuit la realizarea acestei victorii.

Serviciul de informație al armatei hitleriste a primit o lovitură serioasă. A pierdut patru din cei mai buni agenți ai săi, fără să izbîndească în planul pe care și l-a făcut. În felul acesta, nenumăratelor și sîngeroaselor lovituri pe care hitleriștii le primesc pe cîmpul de luptă li s-a adăugat încă una, de data aceasta din partea serviciului nostru de contrainformații. Le-am dovedit că putem să-i batem, nu numai cu armele, dar și cu inteligența și perspicacitatea noastră. Bineînțeles, nu a fost o treabă ușoară. O știți cu toții, dar mai ales domnul Ulea. Nu-i așa?

— Într-adevăr — recunoscu acesta — n-a fost tocmai ușor. Mult timp am bîjbîit în întuneric. De vreo cîteva ori am călcat în strachini.

— E foarte bine că ai amintit de aceste bîjbîieli. Mă interesează să le cunosc. Nu-mi sînt străine întîmplările care s-au succedat, unele de-a dreptul senzaționale. Dar nu cunosc amănunte, și din cauza aceasta e dificil să fac legătura între diferitele faze ale bătăliei. Ar fi util să ne spui cum ai izbutit să te descurci în hățișul de fapte atît de contradictorii.

— În acest caz, domnule general — luă cuvîntul Ulea, care, cît timp vorbise generalul, nu încetase o clipă să răsfoiască, filă cu filă, carnețelul — va trebui să încep cu începutul.

— Începe cu începutul.

— Vă este cunoscut că, la un moment dat, Abwehrul, vrînd să afle în ce mod funcționează mașina noastră de cifrat, și-a ales drept cîmp de operație

postul de comandă al acestei divizii. Despre acest plan al grupului de spionaj condus de Obersturmbannführerul Karl Richter pe o anumită cale serviciul nostru de contrainformații a luat cunoștință. Marele Stat-Major m-a trimis cu sarcina expresă de a dejuca intențiile Abwehrului, descoperind și arestînd pe spion.

Întrebarea pe care mi-am pus-o încă din prima zi cînd am sosit în mijlocul dumneavoastră a fost: în cadrul cărui birou sau serviciu se ascunde agentul? Din capul locului am exclus serviciul Cifrului. Pentru că a presupune că agentul reușise să se strecoare chiar la Cifru însemna, de fapt, a presupune că Abwehrul și izbutise să intre în posesia a ceea ce îl interesa.

— Și totuși i-ai bănuit pe unii dintre oamenii de la Cifru — observă generalul.

— Da, i-am bănuit pe unii. Dar aceasta a fost o greșeală. Ce fapte m-au împins să comit o asemenea greșeală? Mai multe. În primul rînd, să ne reamintim situația cum se prezenta atunci: un agent, prins asupra faptului, se sinucide. Șoferul de pe duba serviciului Cifru este împușcat. Apoi, în zilele imediat următoare sosirii mele: dispariția fotografiei de pe livretul meu militar; dispariția și apariția fotografiei de pe livretul militar al lui Burlacu; niște cărți de joc — proprietatea lui Barbu — care nu există în comerț și, în plus, cineva care afirmă că l-a cunoscut la Berlin; în fine, atragerea mea în cursă de către banda Katuskăi, cu intenția vădită de a mă trimite pe lumea cealaltă. Iată un hățiș de întîmplări, contradictorii chiar după o matură chibzuință, care au făcut să mă

rătăcesc puțintel și să încep să-i bănuiesc și pe cei de la Cifru. Raționamentul a fost următorul: cum poate agentul să ajungă pînă la mașina de cifrat? Fie personal, fie cu ajutorul cuiva care lucrează acolo. Prima posibilitate mi se părea foarte greu de realizat, în orice caz, mult mai greu decît a-și găsi un complice printre cifratori. Aceasta a fost greșeala mea. Pentru că, bănuindu-l, spre pildă, pe Burlacu, am început să văd în el complicele spionului. Am început să-l bănuiesc atunci cînd am descoperit că fotografia de pe livret, despre care îmi spusese cîteva minute mai înainte că-i dispăruse, se afla la locul ei. Această primă greșeală m-a împins să fac și pe a doua. Dispărîndu-mi fotografia de pe livret, mi-am zis: agentul — bănuindu-mă — pune pe Burlacu să șterpelească fotografia, ca s-o trimită acolo de unde putea primi răspunsul dacă trebuie, sau nu, să se teamă de mine.

În realitate, lucrurile s-au întîmplat altfel. Agenții hitleriști erau în căutarea cuiva care să-i ajute „dinăuntrul cetății". Convinși că nu vor găsi un cifrator care, de bunăvoie, să accepte o asemenea mîrșăvie, s-au întrebat dacă nu cumva există printre ei unul care ar accepta de nevoie. Cu alte cuvinte, dacă nu există cumva în trecutul vreunuia dintre ei anumite puncte negre. Aceasta este explicația subtilizării fotografiilor, operație efectuată de Neculai Tălîmbu.

Am mai greșit atunci cînd am consimțit ca Barbu să fie arestat, împins de data aceasta din spate de domnul căpitan Smeu. Noroc că n-am apucat să-l arestăm, deoarece, între timp, s-a întîmplat ceea ce știm că s-a întîmplat cu el.

Şeful de stat-major, care pînă atunci ascultase cu gîndul în altă parte, întrebă:

— Dar cum îţi explici dumneata aceasta? De ce l-au sacrificat lăsînd să le scape o ocazie unică de a-şi atinge obiectivul vizat?

Trei au fost aceste condiţii obiective. Prima: iniţiativa prost inspirată a lui Hermann de a modifica planul conceput iniţial şi aprobat de colonelul Karl Richter. Această modificare a avut drept urmare arestarea falsului agent de circulaţie. Aceeaşi prost inspirată iniţiativă i-a obligat pe cei doi agenţi să-l ucidă pe şoferul Pantelimon. A doua: tentativa de asasinat împotriva mea pusă la cale de Katuska şi onorabila ei familie. În fine, a treia — şi cea mai importantă din toate — faptul că sublocotenentul Voineagu a recunoscut în adjutantul Dorobăţ pe un vechi agent al Gestapoului. În faţa acestei primejdii, Dorobăţ nu a mai stat mult pe gînduri şi l-a suprimat. Prompt, cu îndrăzneala şi ferocitatea care caracterizează toate acţiunile acestui periculos agent hitlerist.

Iată cum s-au petrecut lucrurile în realitate... Dorobăţ nu a minţit atunci cînd a declarat că s-a dus să deschidă fereastra. Ghinionul lui a fost ca tocmai atunci să treacă pe şosea sublocotenentul Voineagu, însoţit de Mardare, şi să-l recunoască imediat. Dorobăţ mi-a declarat că, pîndindu-l dinapoia ferestrelor, l-a văzut pe Voineagu luîndu-şi rămas bun de la Mardare, cîţiva paşi dincolo de Cartier. După spusele lui Dorobăţ, Mardare, care nu se aştepta la aceasta, a fost tare surprins. Fire extrem de susceptibilă, interpretînd greşit hotărîrea subită a lui Voineagu, a plecat supărat. Sublocotenentul Voineagu a

așteptat să se îndepărteze, apoi a făcut și el cale întoarsă, cu intenția de a raporta domnului căpitan Gheorghiu ceea ce descoperise. Numai că, între timp, Dorobăț nu a stat cu mîinile în sîn. Dîndu-și seama ce are să urmeze, a luat arma bucătarului și s-a urcat în pod. De acolo, prin gura podului, a tras.

Veți întreba, probabil: de ce l-a mai ucis și pe Mardare? Dorobăț motivează că avea tot interesul ca Biroul 2 să găsească imediat pe asasinul sublocotenentului Voineagu. Le convenea liniștea și nu vigilența sporită a Biroului 2. Bineînțeles, ideal pentru ei ar fi fost ca Mardare să fie arestat. Însă Dorobăț și-a dat seama că, în ciuda declarației false pe care o dăduse, nu existau împotriva acestuia capete de acuzație serioase, care să ducă la condamnarea lui. Și atunci s-a hotărît să forțeze mîna domnului căpitan Gheorghiu, cu alte cuvinte să-l oblige să accepte ca vinovat pe acela pe care voiau ei, respectiv pe Barbu. Neculai Tălîmbu îl ucide pe Mardare și tot în aceeași noapte Barbu e împins să treacă dincolo, tocmai prin sectorul cel mai dificil.

— Totuși, insistă șeful de stat-major, eu tot nu înțeleg de ce l-au sacrificat pe Barbu. Dacă îi asigurau trecerea, misiunea era îndeplinită și nu mai era nevoie ca Abwehrul să concentreze aici, la castel, patru spioni. Sau, dacă totuși au găsit necesar să-l sacrifice, de ce, în prealabil, nu i-au cerut să le dezvăluie ceea ce ei doreau cu atîta ardoare să afle?

— Domnule colonel, interogîndu-l pe Dorobăț, am insistat și eu asupra acestei chestiuni. Iată ce am aflat. Lui Dorobăț i-a fost teamă că, în cazul cînd Barbu ajungea dincolo viu și nevătămat, Marele Stat-

Major se va găsi în situația să renunțe la folosirea mașinii de cifrat, cel puțin pînă la găsirea unui nou dispozitiv.

— Crezi, oare, că era inevitabil ca Biroul 2 să ajungă la concluzia că Barbu a trecut, sau că a fost trecut dincolo?

— După Dorobăț, da! Iată ce judecată și-a făcut el: dispariția lui Barbu se întîmplă după asasinarea lui Voineagu și Mardare. Ca să creadă Biroul 2 că a avut și el soarta celorlalți doi, ar trebui să i se găsească cadavrul. Altfel, greu ar fi putut ajunge cineva la concluzia că asasinul a adăugat crimei, de data asta, și capriciul de a ascunde cadavrul victimei. Cu alte cuvinte, Dorobăț a crezut că tocmai lipsa cadavrului ar fi pus Biroul 2 pe drumul cel bun. L-a sacrificat deci pe Barbu. Barbu — așa cum scontase — a fost prins, dar acesta, știind ce îl așteaptă, s-a sinucis... Și planul i-a reușit. Ați fost cu toții convinși că Barbu este asasinul sublocotenentului Voineagu și, în același timp, agentul Abwehrului. Deci, o dată ce Barbu nu mai exista, Biroul 2 răsufla ușurat, iar ei, Dorobăț și complicele său, putea trece la îndeplinirea misiunii lor.

— O clipă, te rog! îl întrerupse șeful de stat-major, pe care răspunsul se părea că nu-l satisface. Nu mi-ai spus de ce Dorobăț, înainte de a-l sacrifica pe Barbu, nu i-a cerut să-i dezvăluie în ce constă secretul mașinii de cifrat.

— Tocmai la această întrebare mă pregăteam să vă răspund, domnule colonel. Vedeți, pentru noi problema e simplă. Noi știm că ceea ce împiedică pe hitleriști să ne descifreze radiogramele cifrate cu ma-

șina este acea rozetă despre care s-a vorbit atît. Pentru ei, problema era mult mai complicată. Știau doar atît: că mașinii inventate de ei noi i-am adus unele modificări cărora specialiștii lor, oricît s-au străduit, nu le-au putut da de rost. Barbu, ca simplu cifrator, nu știa nici el în ce constă modificarea. De aceea, Barbu nu putea să le fie de ajutor decît numai dacă i s-ar fi pus la dispoziție un aparat de fotografiat cu care să fotografieze fiecare piesă a mașinii. Bineînțeles, treaba aceasta Barbu nu o putea face decît numai noaptea. O îndeletnicire de loc ușoară și foarte primejdioasă, dacă se are în vedere că, pentru asemenea treburi, Barbu era cu totul lipsit de experiență. Poate că, pînă la urmă, tot pe el l-ar fi folosit, evident, după ce în prealabil l-ar fi instruit. Or, evenimentele precipitîndu-se, și nu în sensul dorit de Dorobăț, acesta a fost nevoit să acționeze urgent. Și a acționat, așa cum știți că a acționat, adică sacrificîndu-l pe Barbu. Dorobăț mi-a spus că nu a considerat acest sacrificiu prea mare, deoarece izbutise să intre în posesia dublurii cheii de la lada cu coduri.

— Dar cum și-a putut procura Dorobăț dublura cheii? întrebă căpitanul Smeu.

— Prin dumneavoastră, domnule căpitan! Vă amintiți de vizita pe care ați primit-o într-o noapte, și în care scop ați fost drogat. Știți care a fost musafirul nocturn? Tălîmbu. El a luat mulajul cheii. Cu ajutorul mulajului s-a confecționat cheia aceea ascunsă în cartea de rugăciuni a preacuviosului abate.

Sublocotenentul Paraschivescu ridică două degete în sus, întocmai ca la școală.

— Domnule general, dacă îmi îngăduiți, aș vrea să pun o întrebare domnului Ulea.

— Poftim!

— Mulțumesc! ... Domnule Ulea, ați spus că sublocotenentul Voineagu a recunoscut în adjutantul Dorobăț pe unul din agenții Gestapoului. De unde a știut el aceasta?

— Răspunsul la această întrebare — pe care, de altfel, mi-am pus-o și eu — mi l-a dat Dorobăț. Sublocotenentul Voineagu a avut o logodnică care a lucrat pentru Gestapo și care a încercat să-l recruteze și pe el. Voineagu, însă, a refuzat și a rupt legăturile cu ea. De denunțat, nu a denunțat-o fiindcă nu a fost atît de naiv să-și închipuie că oamenii lui Antonescu ar fi cutezat să se atingă măcar de un fir de păr din capul unei agente a Gestapoului. În casa ei, sublocotenentul Voineagu l-a întîlnit deseori pe Dorobăț. Cînd dînsa i-a propus să lucreze pentru Gestapo, i-a explicat și care sînt relațiile dintre ea și Dorobăț. (A ținut să-i dea această explicație pentru că sublocotenentul Voineagu era gelos pe Dorobăț.)

Căpitanul Smeu puse și el o întrebare, care de mult îi stătea pe buze.

— Și cum a fost cu scrisorile pe care mi le trimitea nevastă-mea?

Ulea zîmbi. Întrebarea căpitanului Smeu se părea că îl amuză foarte mult.

— Ca să vă răspund la această întrebare, trebuie să vă spun că în cazul Barbu ați făcut totul ca să deveniți suspect.

— Eu, frate? se indignă căpitanul Smeu.

— Dumneavoastră. Bineînțeles, nu mergeam cu suspiciunile atît de departe, încît să văd în dumnea-

voastră pe agentul Abwehrului. Dar vehemența cu care îl acuzați pe Barbu m-a făcut să mă întreb dacă nu cumva înapoia indignării d-voastre se ascunde altceva.

— Adică?

— Spre pildă, motive de ordin personal atît de puternice, încît din dorința de a scăpa de el cu orice preț, să mergeți pînă în a-l acuza de vini închipuite. (Vă rog să mă iertați că am putut gîndi astfel despre dumnevoastră. Dar știți foarte bine că nu există oameni care să fie, aprioric, în afara oricărei bănuieli.) Acesta a fost motivul care m-a determinat să-mi vîr puțin nasul prin bagajele dumneavoastră.

Soluția de developat microfotografii, precum și timbrele lipsă de pe scrisorile soției dumneavoastră m-au pus în mare încurcătură. Și m-au pus în încurcătură pentru că nu găseam suficiente capete de acuzație împotriva dumneavoastră. Argumentul cel mai puternic, care pleda pentru nevinovăția dumneavoastră, era tocmai funcția pe care o ocupați. Dacă ați fi avut vreo legătură cu spionii hitleriști, de mult Abwehrul ar fi trebuit să intre în posesia secretului mașinii de cifrat. Era un fapt peste care nu puteam trece ușor. Indirect, absența celor trei timbre m-a ajutat să merg pe pista cea bună, anume să-l bănuiesc pe Neculai Tălîmbu.

Astăzi cunoaștem adevărul. Sticluța cu pretinsa valeriană Tălîmbu a pus-o în lada dumneavoastră de campanie. A fost o greșeală, o mare greșeală, mai ales că de mult nu mai avea nevoie de ea. Mai precis, de pe vremea cînd divizia lupta pentru eliberarea Ardealului. Pe atunci, prin intermediul scrisorilor

trimise de soția dumneavoastră, îi parveneau lui Dorobăț ordinele superioare. (Trebuie să știți că nu de la început au primit sarcina să se ocupe de mașina de cifrat. În prima perioadă, au avut misiunea să culeagă informații.) Încă nu știu exact cum s-au întîmplat lucrurile — cercetările sînt în curs — dar putem presupune că undeva, în drum spre poștă, în cazul cînd soția dumneavoastră nu obișnuiește să ducă personal scrisorile la poștă, sau, în caz contrar, după aceea, la poștă, altcineva înlocuia timbrele obișnuite cu mesaje microfotografiate. Scrisorile erau apoi expediate la adresă, adică dumneavoastră. Le primeați, le citeați și, așa cum face fiecare din noi, le păstrați. Tălîmbu, în absența dumneavoastră, dezlipea timbrele, le developa și lua astfel cunoștință de ordinele care li se transmiteau.

Cînd frontul s-a îndepărtat, ei au primit ordine și au transmis informații pe diferite căi: prin agenții lăsați în urmă, prin simpli comisionari cu sarcini limitate — spre pildă abatele. Nu în puține cazuri li se indicau anumite locuri unde urmau să găsească instrucțiuni sau să depună informații — exemplu paraclisul madonei.

Primul care a început să manifeste un interes deosebit pentru mașina de cifrat a fost Hermann Hartmann. Tot el a fost acela care a elaborat și planul. Ulterior l-a rectificat printr-un altul — „colosal" cum și l-a calificat singur, în mod exagerat — dar care, după cum știți, a dat greș. Temîndu-se de consecințe, Hermann a fost nevoit să spele putina. I-au dat însă de urmă, și Neculai Tălîmbu a primit sarcina să-l lichideze. V-ați putea întreba de ce a fost însărcinat

cu această misiune, nu lipsită de riscuri, tocmai Tălîmbu, care avea de executat o sarcină cu mult mai importantă. Dorobăț bănuiește — și cred că are dreptate — că șeful său, colonelul Karl, a aflat unde se ascunde Hermann abia în ultimul timp, adică atunci cînd frontul începuse din nou să se miște. Neavînd pe altcineva în acel oraș și nevrînd ca Hermann să scape, a transmis ordinul lui Tălîmbu. De altfel, se pare că între colonelul Karl și adjunctul său a existat o mare rivalitate. Acest lucru reiese nu numai din aprecierile lui Hermann față de șeful său, dar și din faptul că acesta din urmă a ținut să-l lichideze chiar cu riscul de a primejdui misiunea principală a lui Tălîmbu.

— Dacă îmi permiteți, domnule general, aș vrea să întreb cum de au știut hitleriștii că postul de comandă va fi cantonat aici, la castel? întrebă locotenentul Tîmplaru.

— Credeți că era chiar atît de greu de presupus că divizia, înainte de a forța trecerea fluviului, se va opri în vederea regrupării? Și în acest caz, unde în altă parte ne-am fi putut cantona decît aici, la castel? Aruncați-vă o clipă ochii pe harta sectorului și vă veți convinge că nu există un alt loc mai potrivit.

Desigur, s-ar fi putut ca lucrurile să se întîmple și altfel. De exemplu, ca postul de comandă să fi rămas în vreun sat, mai în urmă, și aici să fi trimis numai un eșalon înaintat. Faptul că serviciul de informații hitlerist nu a știut cu precizie dacă ne vom opri la castel nu l-a împiedicat pe acel colonel Karl să trimită aici încă doi spioni — pe falsa guvernantă

și pe falsul intendent. Că, în ciuda acestei concentrări de agenți, totuși n-au izbutit să-și pună planul în aplicare, asta e cu totul altceva. De altfel, trebuie să știți că spionii au comis aici una din cele mai mari greșeli. Anume, că și-au dat întîlnire în parc. Această greșeală ne-a dat posibilitatea să aflăm două lucruri de o importanță hotărîtoare în ceea ce privește desfășurarea viitoare a evenimentelor. În primul rînd am aflat că se poate ieși din castel nu numai prin ușile cunoscute de noi, cu alte cuvinte am aflat că există și o ușă secretă. În al doilea rînd, bănuiala că cel de-al doilea spion pe care Neculai îl camuflează este Dorobăț s-a transformat în certitudine. Fiindcă Dorobăț a fost acela care a participat la întrevederea din parc.

— Cum, domnule Ulea, l-ai bănuit pe Dorobăț? întrebă căpitanul Gheorghiu cu neîncredere. Nu mi-ai vorbit niciodată...

— Tocmai pentru că era numai bănuială, domnule căpitan. Primele bănuieli — e drept, foarte vagi — am început să le am atunci cînd i-am citit declarația în legătură cu moartea sublocotenentului Voineagu. Cîteva zile mai tîrziu, mi-a dat un alt prilej ca să-l bănuiesc. Poate vă amintiți, domnule căpitan, de păcăleala pe care i-am tras-o lui Neculai Tălîmbu, spunîndu-i că domnul șef de stat-major a hotărît să-l trimită în țară. Ce am urmărit prin aceasta nu-mi este nici mie prea clar. La un moment dat chiar începusem să regret, temîndu-mă că am făcut o prostie. M-am liniștit și n-am mai regretat atunci cînd mi s-a ivit prilejul să stau de vorbă cu adjutantul Dorobăț. Iată cum s-au petrecut lucrurile... Cîteva

zile mai tîrziu, mă cheamă la Cartier, prin sergentul Todincă, chipurile ca să-mi ceară unele date personale cerute de Biroul 1. Îi răspund la toate întrebările și dau să plec. El mă reține, vorbește cu mine foarte amabil de una, de alta, pentru ca, în cele din urmă, să mă întrebe dacă mai știu ceva nou în legătură cu trimiterea în țară a lui Neculai Tălîmbu. M-am arătat surprins că încă nu primise dispoziții în acest sens și am adăugat că, probabil, dispoziția urmează s-o primească, întrucît trimiterea lui Neculai, la P.S. fusese definitiv hotărîtă. Atunci Dorobăț ținu să mă informeze că nătîngul de Neculai, în loc să se bucure, a venit să-l roage ca să intervină pentru rămînerea sa pe loc. Bineînțeles, lui nici nu-i trece prin minte așa ceva, deoarece un „nenorocit" ca Neculai de mult ar fi trebuit să fie lăsat la vatră. Mi-am dat însă seama că perspectiva trimiterii în țară a lui Tălîmbu îl afectează și pe Dorobăț în aceeași măsură.

V-am spus că am considerat întîlnirea din parc ca pe o mare greșeală printre altele și pentru faptul că am aflat că mai există o intrare secretă în castel. Bineînțeles, nu mi-am pierdut timpul s-o caut.

— De ce? întrebă locotenentul Tîmplaru.

— Pentru că nu mă interesa. Nu mă interesa să știu pe unde va pătrunde în castel adjutantul Dorobăț. Altceva mă preocupa: cum va izbuti unul din cei patru agenți hitleriști să ajungă la etajul întîi, dat fiind că ambele intrări ale etajului erau păzite permanent de santinele? Nu cumva exista și la acest etaj o intrare secretă? M-am pus pe treabă și, mărturisesc, nu a fost de loc ușor să descopăr gangul care duce din turn în bibliotecă. Într-o zi, însă, ur-

cîndu-mă la etajul doi, am fost izbit de un amănunt care pînă atunci îmi scăpase. Coridorul acela este mult mai larg decît cel de la primul etaj, deși încăperile ambelor etaje sînt distribuite la fel. Am crezut la început că dinadins a fost conceput mai îngust, ca să dea un spațiu mai mare bibliotecii. Cum însă, de obicei, îmi place să verific lucrurile înainte de a-mi face o idee definitivă, am procedat și în acest caz la fel. Am găsit posibilitatea să pătrund în bibliotecă fără să mai apelez la bunăvoința „prietenului" meu, intendentul, și m-am pus să măsor încăperea. Și ce credeți că am constatat? Că ceea ce pierdea în lățime coridorul nu cîștiga în schimb biblioteca, ci peretele despărțitor, care, după calculele cele mai riguroase, avea o grosime de optzeci de centimetri. În schimb, grosimea peretelui despărțitor la cel de-al doilea etaj nu depășea pe cea obișnuită. Bănuind cam care ar putea să fie adevărata explicație, m-am pus să caut. De două ori a trebuit să scot sute de volume din raft pînă să descopăr intrarea secretă. Descoperirea ușii secrete mi-a permis să aștept apoi, liniștit, la Cifru, vizita adjutantului Dorobăț.

— În definitiv, ce hram poartă acest adjutant Dorobăț? întrebă căpitanul Smeu. Probabil că el e adjutant așa cum sînt eu papă la Roma.

— Întrebarea domnului căpitan Smeu mă îndrituiește să-mi închei expunerea cu cîteva date biografice. Încep cu Dorobăț. E de la sine înțeles că nu-l cheamă Dorobăț și nu e de loc adjutant. Numele adevărat: Octavian Zamfirescu. A fost recrutat ca spion în 1937. Pe atunci se afla la Oradea și era funcționar la o întreprindere comercială particulară. Îndrăzneț și de o cruzime diabolică, în scurt timp s-a fă-

cut remarcat de cei care-l plăteau, primind misiuni din ce în ce mai grele. La rîndul său, a recrutat și el agenți hitleriști. Faptul că lui i s-a încredințat misiunea de a descoperi secretul mașinii de cifrat dovedește că Abwehrul punea mari speranțe în el. Trebuie să știți că a existat un adjutant cu numele de Dorobăț la un regiment de vînători, numai că acela a murit în războiul fascist din Uniunea Sovietică.

Neculai Sărmășan, zis Neculai Tălîmbu — pe numele lui adevărat Heinrich Preise — este sas din Ardeal. Cînd Hitler a devenit cancelar, Heinrich Preise a plecat în Germania și, scurt timp după aceea, a devenit membru al partidului național-socialist. Fanatic, crud și lipsit cu desăvîrșire de scrupule, a avansat repede pînă la gradul de Obersturmführer. În 1938 a fost trimis să „lucreze" în România, chipurile ca reprezentant al unei firme germane de instrumente muzicale. Cred că e inutil să mai adaug că adevăratul Neculai Sărmășan, de asemenea, nu mai este în viață.

Cît privește pe frumoasa noastră castelană, viața ei ar putea constitui subiectul unui roman. Aventurieră de talie internațională, a fost recrutată de serviciul de spionaj german încă înainte de venirea lui Hitler la putere. A făcut spionaj în Spania, în țările Americii Latine și în Franța, pretutindeni cu un succes desăvîrșit. Șefii ei au apreciat-o ca o mare artistă în arta machiajului.

În încheiere, ar trebui să mai adaug cîteva cuvinte și despre intendent. Dar, după cum știți, acesta e mort și, din acest motiv, atît curiozitatea mea, cît și a dumneavoastră, rămîn nesatisfăcute. Putem presupune că stadiul de serviciu al acestuia nu este mai puțin „strălucit" ca al celorlalți trei.

— Un lucru nu mi-e suficient de clar — spuse căpitanul Smeu. Gheorghiu mi-a vorbit de proaspăta pasiune a lui Tălîmbu pentru radiotelegrafie. În fond, ce a urmărit ticălosul ăsta?

— Un lucru foarte important. Să transmită Abwehrului, la timpul potrivit, cînd nici o altă posibilitate nu mai exista, o anumită comunicare. Adică să anunțe serviciului de informații hitlerist atunci cînd vor fi în posesia secretului mașinii de cifrat. În condițiile speciale în care se aflau la castel — cînd orice altă posibilitate de comunicare lipsea — singura soluție pe care bandiții au găsit-o a fost aceea de a se folosi chiar de stația de radio a postului de comandă. Ideea a fost a lui Heinrich Preise, alias Neculai Tălîmbu. Fiind siguri că vor reuși să ajungă la mașina de cifrat, și-au anunțat cu anticipație șeful. Mesajul „La miezul nopții va cădea o stea" aceasta a vrut să însemne. Numai că în loc să cadă steaua, a căzut ei în leasă.

— Ce ar fi trebuit să obțină ca să-și considere misiunea terminată? întrebă locotenentul Tîmplaru.

— Să poată fotografia piesele mașinii.

— Și cum ar fi ajuns clișeele dincolo, la hitleriști? continuă el să se intereseze.

Înainte de a răspunde, Ulea își consultă ceasul.

— Acum o jumătate de oră, un avion hitlerist ar fi trebuit să aterizeze într-un luminiș dintr-o pădure care se află la o depărtare nu prea mare. Motocicleta ascunsă în căpița de paie a avut destinația să-l transporte pe intendent — care urma să primească clișeele de la Dorobăț — pînă la pădurice. La ora potrivită, el urma să aprindă focul, ca pilotul să știe unde să aterizeze. Acesta a fost planul. Numai că pe parcurs el a suferit o mică modificare. În locul inten-

dentului, un om al nostru ar fi trebuit să aprindă focurile. Din păcate, pînă la ora aceasta avionul nu și-a făcut încă apariția. De ce, nu înțeleg... Și cu aceasta cred că am spus tot ce era necesar pentru lămurirea dumneavoastră.

Ulea vîrî în buzunar carnețelul plin de însemnări, pe care însă nu-l folosise de loc în timpul expunerii.

În clipa aceea sună telefonul. Generalul ridică receptorul:

— Alo!...

— Domnul general? Maiorul Răileanu la telefon. Să trăiți!... Domnule general, vă aduc la cunoștință că avionul hitlerist, a cărui misiune o cunoașteți, a fost interceptat de către aviația noastră de vînătoare și silit să aterizeze. Vin spre dumneavoastră cu materialul capturat.

— Perfect! Multe mulțumiri pentru acest ajutor. Te aștept!

Apoi către ofițerii săi:

— Domnilor, avionul trimis de Obersturmbannführerul Karl Richter să aducă filmul pieselor mașinii de cifrat a fost interceptat de avioanele noastre de vînătoare și silit să aterizeze... În altă ordine de idei: mai are careva din dumneavoastră de pus vreo întrebare? Și fiindcă nici unul nu-și exprimă asemenea dorință, adăugă: În cazul acesta, sînteți liberi, domnilor. Dumneata, domnule Ulea, mai rămîi puțin.

După ce ceilalți ofițeri plecară, generalul Popincariu îl întrebă:

— Cînd ai de gînd să ne părăsești?

— Chiar mîine, domnule general.

— Așa de repede! Consideri terminat interogatoriul?

— Deocamdată, da! De altfel, agenţii hitlerişti vor fi trimişi la Armată, unde va continua ancheta. Voi fi şi eu acolo.

— Uite, în legătură cu plecarea dumitale la Armată, voiam să-ţi vorbesc. Generalul Voinescu m-a însărcinat să-ţi dau o veste bună: te-am propus pentru decorare şi propunerea a fost acceptată. Ţine să-ţi înmîneze personal decoraţia.

— E o veste într-adevăr bună, domnule general, pentru care ţin să vă mulţumesc. Sînt bucuros că am putut îndeplini misiunea care mi-a fost încredinţată. Îmi veţi permite, domnule general, ca mîine, înainte de plecare, să vin să-mi iau rămas bun de la dumneavoastră?

— Mai încape vorbă? La revedere atunci, pe mîine!

CUPRINS

O conferință la comandantul „Pajurei“ 5
Echipa de cifratori se completează . 25
O pană de motor îndrăcită și ce se poate întîmpla cînd se confundă punctele cardinale 41
Caporalul Ulea Mihai 85
Masafirul nocturn 110
Aventura caporalului Ulea 128
Noaptea amintirilor 146
O punere în scenă în aparență lipsită de sens 166
Sașiul se hotărăște să vorbească . . 182
Un as de caro revelator 194
De ce a fost ucis sublocotenentul Voineagu Temistocle 205
Alo, alo, lungiți tragerea! 242
O ambuscadă cu altfel de vînat decît cel scontat 261
O scrisoare care schimbă datele problemei 273
Sticluța cu valeriană 294
Soldatul Neculai Sărmășan zis Neculai Tălîmbu 313
Ce se poate ascunde în cartea de rugăciuni a unui abate 329

Măi, mare comedie și radioul ăsta! . 352
Sărmana domnișoară guvernantă . . 368
Concertele matinale
ale domnișoarei guvernante . . . 382
Șarpele cu ochi de rubine 394
Stima lacului 404
Um Mitternacht Wird
ein Stern fallen 416
Nici o stea nu va cădea
la miezul nopții 432
Firele se leagă 450

Redactor: CONSTANTIN GHEORGHIU
Tehnoredactor: MARIANA PUȘCAȘU

Dat la cules 08. 07. 1968. Bun de tipar 31. 08. 1968. Apărut 1968. Comanda nr. 8056. Tiraj 60.160. Hîrtie ziar de 35 g/m². 70×100/32. Coli editoriale 20,22. Coli de tipar 14,75. A. 12868. C. Z. pentru bibliotecile mici 8R 31

Tiparul executat sub comanda nr. 527/1968, la Întreprinderea Poligrafică Cluj, str. Brassai 5—7, Republica Socialistă România.

Lei 7,50